

Fler jobb och lägre utsläpp

En budget för framtiden
Budgetmotion 2026

Centerpartiet

Centerpartiets budgetmotion för 2026

Innehållsförteckning

Innehåll	2
1. Sammanfattning	5
<i>Tabell 1. Reformtabell</i>	<i>7</i>
2. Förslag till riksdagsbeslut	11
3. Centerpartiets inriktning för den ekonomiska politiken	12
<i>Bedömning av det ekonomiska läget</i>	<i>12</i>
<i>Bedömning av finanspolitiken</i>	<i>13</i>
<i>En budget för framtiden - släpp loss kraften</i>	<i>15</i>
<i>Så tar vi oss ur jobbkrisen</i>	<i>16</i>
Många nya jobb genom kraftfullt sänkta kostnader för företagen	17
Sänkt skatt för alla som arbetar – men särskilt på låga och medelstora inkomster	18
Yrkesutbildning och andra former av vidareutbildning	18
En smartare intensiv integration med både krav och förväntningar	19
Effektivare arbetsmarknadspolitik	19
<i>Centerpartiets Jobbplan</i>	<i>21</i>
Bostadsbidraget	22
Sänkt matmoms och konkurrenskraftig svensk matproduktion	22
<i>Så får vi igång tillväxten och företagandet igen</i>	<i>23</i>
Minskat regelkrångel och kortade tillståndsprocesser	23
Snabbare tillståndsprocesser	23
Sänkta egenavgifter	23
AI-satsning på stipendier för forskare och utökat FoU-avdrag	24
<i>Ledarskap i klimatpolitiken – sänk utsläppen med grön tillväxt</i>	<i>25</i>
Bilen	25
Boendet	26
Industrin	26
Fossilfritt flyg	27
Ny grön el - dubbelt så snabbt till en fjärdedel av kostnaden	27
Vindkraften måste frigöras för mer grön el i närtid	27
Vindkraftskommuner måste få vindkraftsskatten permanent och långsiktigt	28
Kablar till havsvindkraften	28
Lagring och solskatt	28
Bättre kollektivtrafik för klimatet	28
<i>Klimatplan för Sverige</i>	<i>29</i>
Sverige kan bli ett miljö- och klimatföredöme igen	30
Håll Sverige Rent	30
Det behövs ett Textilkliv	30
Höjt tempo i klimatanpassningsåtgärderna	30
Rent vatten både idag och i framtiden	31
<i>Investera i välfärd, infrastruktur och beredskap i hela landet</i>	<i>32</i>
Skola utan geografiska orättvisor	32
Ett rekordstort sektorsbidrag för skolan	32
Behöriga lärare i alla skolor	33
Bättre och mer attraktiv lärarutbildning	33
Intensiv svenska för att fixa integrationen redan i skolan	33
Insatser mot psykisk ohälsa och för en skola för alla	33
Vård nära dig, utan geografiska orättvisor	33
Primärvården stärks, bland annat med en reform för landsbygdsläkare	33
Fler läkare och sjuksköterskor behövs	34
Ingen nedskärning på kvinnors hälsa	34

<i>Investeringar för beredskap</i>	35
Infrastruktur	35
Task force för Tågen - underhåll måste åtgärdas	35
Enskilda vägar	35
Ta tillbaka nattågen	35
Självförsörjning av mat	36
Investera i landsbygden och matproduktionen	36
Utökad djurvälståndssättning	36
Ett jordbruksavdrag för stärkt lönsamhet	36
Behåll den statliga servicen i hela landet	36
Landsbygden konsekvent underinvesterad, inte minst Gotland	37
Stärka föreningslivet och civilsamhället	37
Rädda studieförbunden för vår beredskap	37
Idrotts- och friluftsliv tillgängligt för alla	37
<i>Tryggheten måste återupprättas för alla</i>	39
Resurser för en polis som är på plats i vardagen	39
Inrätta ett kraftfullt Ekokrim	39
Förebyggande insatser så att kampen mot brottsligheten inte är halv och haltande	39
Stopp för återfall i nya våldsdåd	40
Mäns våld mot kvinnor måste stoppas	40
Lämnaprogram mot våld i hemmet och exit-program från prostitution	40
Skyddade boenden	40
<i>Säkerhet</i>	41
Stödet till Ukraina måste upp till en procent av BNP per år	41
Sverige kan ta emot 5000 kvotflyktingar per år	41
Svenskt bistånd måste börja återställas	41
<i>Centerpartiets Tillväxtplan för Sverige</i>	42
<i>Centerpartiets Tillväxtplan:</i>	42
Sänka kostnader för företagen för att anställa, växa och besegra arbetslösheten	42
Investeringar i teknologisk framkant och utbildning	42
Investeringar i grön tillväxt och beredskap	42
4. Inkomster och skatter	44
Skatt på förvärvsinkomster – förvärvsinkomstbeskattning	44
Skatt på förvärvsinkomster – socialavgifter m.m.	46
Skatt på kapital	48
Skatt på konsumtion m.m.	48
Övriga inkomstfrågor	49
Inkomstberäkning	50
5. Utgifter	53
Tabell X: Förslag till utgiftsramar 2026	53
Tabell X: Förslag till utgiftsramar 2027–2028	54
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	55
Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och förvaltning	56
Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution	57
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	59
Utgiftsområde 5 Internationell samverkan	63
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap	65
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	68

<i>Utgiftsområde 8 Migration</i>	<i>70</i>
<i>Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg</i>	<i>72</i>
<i>Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning</i>	<i>79</i>
<i>Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom</i>	<i>80</i>
<i>Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn</i>	<i>81</i>
<i>Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet</i>	<i>82</i>
<i>Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv</i>	<i>86</i>
<i>Utgiftsområde 15 Studiestöd</i>	<i>88</i>
<i>Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning</i>	<i>89</i>
<i>Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid</i>	<i>97</i>
<i>Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik</i>	<i>100</i>
<i>Utgiftsområde 19 Regional utveckling</i>	<i>104</i>
<i>Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård</i>	<i>105</i>
<i>Utgiftsområde 21 Energi</i>	<i>108</i>
<i>Utgiftsområde 22 Kommunikationer</i>	<i>112</i>
<i>Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel</i>	<i>116</i>
<i>Utgiftsområde 24 Näringsliv</i>	<i>119</i>
<i>Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner</i>	<i>122</i>
<i>Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.</i>	<i>122</i>
<i>Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen</i>	<i>124</i>

1. Sammanfattning

Sverige har, trots ett i grunden gott utgångsläge, hamnat i en förvärrad ekonomisk situation med ett av världens allra högsta arbetslöshetstal, svag tillväxt och fallande nyföretagande. Det har skett ett tvärt omkast i klimatpolitiken där vi gått från att vara ett klimatföredöme till att bli ett land som står för kraftigt höjda utsläpp. Klyftorna har växt inom välfärden, mellan vård- och skolresultat i städer och på landsbygden och i utsatta områden. Järnvägar och vägar fungerar allt sämre. Detta sker samtidigt som Sverige behöver inleda en historiskt stor upprustning av det militära och civila försvaret.

Sverige behöver nu en politik som på allvar tar tag i problemen, frigör vår potential och inger framtidstro.

I Centerpartiets budgetmotion läggs fokus på tre områden:

1. Växande företag och jobbskapande – Centerpartiets plan för att få tillbaka tillväxten och få ned arbetslösheten

Total satsning: **17,7 mdr** (10,2 mdr mer än regeringen)

För att få ner arbetslösheten och upp tillväxten satsas både på sänkta kostnader för företag och på utbildning. Till det kommer satsningar på infrastruktur och klimatledarskap för att stärka Sveriges konkurrenskraft.

- **Kraftigt sänkta kostnader för företagen att anställa genom sänkta skatter.** Slopade arbetsgivaravgifter för **småföretag upp till tio anställda** och för grupper som måste in på arbetsmarknaden: **unga och de med ingångslöner**. Arbetsgivaravgifterna slopas även för alla **långtidsarbetslösa**. **Sjuklöneansvaret** lyfts bort från småföretagen när högkostnadsskydd återinförs.
- Förstärkta **inkomstskattesänkningar** för de med **låga och medelstora inkomster**
- Satsningar på **intensiv integration** med ett **nystartsår** och **jobbsvenska**
- Satsningar på **utbildning och vidareutbildning** (Yrkesvux, branschskolor, nationella yrkesprogram och YH)
- Tillväxthöjande **AI-satsning** på stipendier till elitforskare och **FoU-avdrag**.

2. Klimat- och miljöledarskap – Centerpartiets klimatplan för att nå utsläppsmålen och bli ett klimatföredöme igen

Totalt: 7,9 mdr

Med Tidöregeringen har det fossila ökat och utsläppen höjts kraftigt. För att fixa klimatpolitiken i Sverige måste vi ta oss an tre "big bets" – **bilen, boendet och industrin** – med ny grön el som förutsättning för att klara det.

- **Miljöbilar** måste dominera bilförsäljningen igen. För att det ska bli möjligt ska minst **100 000 fler personer per år kunna leasa miljöbil för 1500 kronor i månaden** (elbil, hybrid eller gasbil, ny eller begagnad). Även **lätta och tunga lastbilar** måste få enklare bonusar och förstärkta incitament.
- För både klimatet och totalförsvarets energiberoende, upphandlas till **lägsta pris produktion och lager av inhemskt biodrivmedel**. Det ska gå till **bilar, lastbilar och helt fossilfritt flyg till 2030**.
- **Kollektivtrafiken** måste stärkas i städerna, samtidigt som trängselskatten förstärks för fossildrivna fordon.
- **Den gröna industrin**, från stål till kemi, ska kunna ställa om och skala upp, genom att **Industriklivet dubblas och breddas till innovationer**, ett område där regeringen skurit ned.
- Den förnybara elen, som helt slutat byggas, måste få full fart genom **kablar för att bygga havsvindkraft, riktig skatteåterbäring till vindkraftskommuner, avskaffad solskatt och stabilare energisystem med bland annat satsning på batterilagring**.

På det här viset kan utsläppen minskas med över 8 miljoner ton till 2030 och vi kan både nå ESR-målet (gap med regeringens budget: minst 4,3 miljoner ton) och det svenska etappmålet.

3. Investera i landsbygdens välfärd och utradera de geografiska orättvisorna

Totalt: 4,5 mdr

Sverige har under en längre tid utvecklat oacceptabla skillnader i skolresultat och i dödlighet i behandlingsbara sjukdomar mellan stad och landsbygd och mellan olika delar av landet. Samma ojämlikhet ser vi även när det gäller infrastrukturen. Dessa skillnader måste överbryggas med investeringar i välfärden.

- **3 miljarder till skolan varav en miljard för att vidareutbilda lärare till behörighet**, främst i Sveriges landsbygder och utsatta områden, men också satsningar på skolhälsan och ett ordentligt arbete kring NPF för att stoppa utslagningen i svensk skola.
- **Primärvården** får två miljarder med **särskilt fokus på glesbygden och mindre enheter** och **satsningen på kvinnors hälsa** måste fortsätta. Vi tror på en effektiv vårdförmedling med rätt till vård där köerna är som kortast, snarare än att satsa nya kömiljarder på en reform som visat sig inte fungera för att korta vårdköerna.
- **Servicekontor** som regeringen lagt ner ska återupprättas samtidigt som kostnaderna för statens dyra kontorsytor i storstädernas stadskärnor minskas.
- **Folkbildning, förenings- och idrottsliv, kulturen och civilsamhällets samlingslokaler** får återupprättade medel för sin verksamhet.

Centerpartiet vill att den ekonomiska politiken inte bara ska vara inriktad på att förstärka hushållens konsumtion men på att **investera och bygga** infrastruktur, grön industri, grön energi och billiga bostäder i hela landet.

Järnvägar och mindre vägar förfaller på många platser i landet. Här behövs investeringar för att minska klyftorna och höja tillväxten.

- En **Task Force för Tågen**, för att snabbt ta itu med tågens och järnvägens underhåll, som inte kan vänta till 2050. Därutöver behövs bland annat särskilda driftsstöd till **enskilda vägar**.
- Självförsörjningen av livsmedel och konkurrenskraften i svenskt jordbruk förstärks genom införandet av ett **jordbruksavdrag** och satsning på **beredskapslager**.

4. Satsningar på effektiv brottsbekämpning och kvinnors trygghet, jämställdhet och bistånd.

Satsningar på brottsbekämpning med särskilt fokus på närvarande poliser i yttre tjänst, ett specialiserat och effektivt "Ekokrim" mot ekonomisk brottslighet och first responder-drönare för att identifiera brottslingar.

Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck kräver krafttag med **en riktig lämna-peng** för den som måste ur våldsamma relationer, exitprogram för **unga i prostitution**, och resurser för **skyddade boenden**.

Sverige ska återigen ska ta emot sin (lilla) andel av kvotflyktingar och påbörja en återställning av enprocentsmålet för biståndet.

Hushållens köpkraft stärks på kort sikt, men framförallt på lång sikt

Centerpartiet plan för tillväxt syftar till att stärka tillväxten och minska arbetslösheten på *lång sikt*. Det är reformer som kommer innebära många tusenlappar i skillnad per person i ökade reallöner och minskade kostnader för arbetslöshet.

I vårt budgetförslag finns även insatser för att öka köpkraften omedelbart.

- **Matmomsen halveras.**
- **Inkomstskatterna sänks** i ett första steg med **ett nytt jobbskatteavdrag** som förstärks för de med **låga och medelstora inkomster**.
- Hushållens möjligheter att **sänka sina transportkostnader** stärks kraftigt med billig miljöbilsbonus
- **Bostadsbidraget** blir mer träffsäkert och relevant med en höjd inkomstgräns.

Tabell 1. Reformtabell

	2026	2027	2028
Jobb och växande företag			
Sänkta kostnader - sänkta skatter			
Slopad arbetsgivaravgift för små, växande företag (första 10 anställda)	1 100	1 450	1 450
Slopad arbetsgivaravgift för ingångslöner och unga	10 135	10 000	10 000
Slopad arbetsgivaravgift för långtidsarbetslösa	2 050	2 300	2 300
Avlasta sjuklönekostnader för småföretag (högkostnadsskydd)	700	1 300	1 400
Lägre kostnader för egenföretagare (lägre egenavgift)	85	160	225
Regelförenkling och halverade tillståndsprocesser	60	60	60
Utökad skattesänkning för låga inkomster	1 900	1 900	1 900
Kompetens, integration och innovation			
AI-stipendier för elitforskare och FoU	1 050	1 050	1 050
Nystartsår för tusentals fler i arbetskraften	500	500	500
Jobbsvenska	100	200	200
Yrkeshögskolan, Nationella yrkesprogram och branschskolor	178	178	178
En klimatplan för Sverige - bilen, boendet, industrin			
Miljöleasing och folkbonus så att alla kan byta till miljöbilar	4 000	5 000	5 000
Fler och snabbare klimatpremier för lätta och tunga lastbilar	50	50	50
Strategisk reserv av biodrivmedel för fossilfrihet och beredskap	500	750	1 250
Fossilfritt flyg, särskilda insatser	150	150	150
Stärkt kollektivtrafik	400	400	400
Smarta uppvärmda hem, grönt avdrag	400	400	400
Industriklimatet breddat till gröna innovationer	653	700	700
Mer och billigare grön el			
Återföring av vindkraftsskatt till kommunerna, fullt ut och permanent	350	450	500
Bygg kablarna, teknikneutral ersättning för anslutning ny elproduktion	900	1 600	1 900
Skattefri batterilagring för billigare el	190	250	310
Miljö och naturvård			
Rent vatten utan PFAS	50	100	100
Dra inte ner på Håll Sverige Rent	10	10	10
Värdefull natur, invasiva arter, friluftsliv, skötsel	150	150	150
Avskaffad kemikalieskatt på begagnad elektronik	20	20	20
Textilåtervinning innovation - textilkliv	50	50	50
Klimatanpassning	50	50	50

Investera i välfärd, infrastruktur och beredskap i hela landet

Skola utan geografiska orättvisor

Rättvisa villkor för skolan - sektorsbidrag tillskott	2 000	2 000	2 000
Behörighetsreform för alla Sveriges lärare	1 000	1 000	1 000
Fler lärarbehöriga från andra yrken (bl.a. Teach for Sweden)	50	100	100
Stoppa utslagningen - skola även med NPF	30	30	30
Elevhälsan högstadiet och gymnasiet, fler samtal och menskunskap	205	205	205

Vård utan geografiska orättvisor

Nära vård med primärvård och landsbygdsläkare	2 000	2 000	2 000
Fler läkare och sjuksköterskor (utbildning och vidareutbildning)	980	1 030	1 030
Jämförelsetjänst för kortare väntetider, tillgänglighet i vården	150	150	150
Kvinnors hälsa	600	600	600
Nya särläkemedel	50	100	100
Äldreboendegaranti 85+	100	200	400
Höjd schablon assistansersättningen med 2%	135	135	135

Självförsörjning för Sveriges beredskap

Jordbruksavdrag för beredskap och omställning	400	800	800
Nationellt investeringsstöd för höjd motståndskraft på gårdsnivå	150	250	250
Nötköttsproducenter, djurvälfärdsersättning för dikor	100	100	100
Beredskapslager	50	50	50
Smittsamma djursjukdomar, myggbekämpning	20	20	20
Kustnära småskaligt fiske	10	10	10

Fungerande infrastruktur för beredskap i hela landet

Task force för tågunderhåll	2 000	2 000	2 000
Särskilt driftsstöd enskilda vägar	150	150	150
Särskilda insatser infrastruktur, lokalt och alternativ finansiering	50	50	50
Servicekontor	50	75	75
En svensk ö-politik, för Gotlandstrafiken och välfärden	200	200	200
Cyberhemvärn	15	15	15

Värna och stärk civilsamhället

Föreningslivet, genom lika tillgång till idrott	225	225	375
Rädda studieförbunden och ge dem beredskapsuppdrag	500	500	500
Samlingslokaler och bygdegårdar	50	50	50
Friluftslivsorganisationer	25	25	25

Internationell säkerhet och samverkan

Biståndet tillbaka till 1% - exklusive Ukraina	1 100	2 500	3 500
Kvotflyktingar, mottagande av 5000 per år	270	820	1 130

Trygghet genom närvarande polis och förebyggande insatser

Fler vuxna på gator och torg i utsatta områden	250	250	250
Polisens förmåga att genomföra grunduppdraget	500	500	500
Avhopparverksamhet för barn och unga, flickor och kvinnor	50	50	50
Inrätta Ekokrim - en spetsmyndighet	700	1 322	1 353
First responder-drönare på landsbygden	100	100	100
Utökade hembesöksprogram och traumascreening		150	150
Utslussningsprogram för frihetsberövade barn och unga	4	50	50

Mäns våld mot kvinnor måste stoppas

Lämnaprogram inkl lämnapeng för våldsutsatta i nära relation	100	100	100
Exitprogram för unga kvinnor i prostitution	10	15	20
Skyddade boenden - förstärkning	50	50	50
Övriga satsningar	213	215	215

Finansiering	2026	2027	2028
Diskretionär finansiering			
Ny modell för a-kassan	8 000	7 600	7 600
Skattereduktion a-kassa	1 700	1 700	1 700
Effektiviserad arbetsmarknadspolitik, inkl Samhall	4 500	4 500	4 500
Återställ beviskrav vid dag 365 i sjukförsäkringen	500	500	400
Slopat ränteavdrag fossila billån	1 500	1 500	1 500
Borttaget skatteundantag för fossil gas	200	200	200
Landsbygdsfokuserat reseavdrag	800	800	800
Teknikneutral anslutning ny elproduktion, ersättning högstkostnadsskydd	1 900	1 600	1 900
Breddad trängselskatt i Stockholm och Göteborg för stärkt kollektivtrafik	400	400	400
Borttagna dagar på lägstanivå i föräldraförsäkringen	200	125	300
Spelskatt nätcasinon	200	200	200
Effektivare kontorsanvändning i statliga myndigheter	1 055	1 490	1 705
Högre produktivitetsavdrag i pris- och löneomräkningen	1 620	3 702	5 671
Ekokrim från befintliga anslag	629	1 322	1 353
Avskaffat tvåbarnstillägg	1 300	1 300	1 300
Halverat flerbarnstillägg från barn tre	1 100	1 100	1 100
Cigarettskatt på EU:s genomsnitt	1 136	1 160	1 183
Ingen ROT utomlands	60	60	60
Avskaffat flyktingundantag i sjuk/aktivitetsersättning	300	300	300
Avvisade förslag från regeringen			
Integration istället för höjt återvändningsbidrag	1 475	950	950
Aktivitetskrav utan särskilda kostnader och byråkrati	1 141	1 282	1 282
Regeringskansliet "fullfölja reformagendan"	650	650	650
Sektorsbidrag för kvalitet i skola och förskola istället för maxtaxa	1 000	1 500	1 500
Färre vårdkömiljarder utan kortare vårdköer	2 600	2 600	2 600
Folkräkning	205	225	130
Övriga avvisningar i BP26	3 118	5 315	5 556
Omprioriteringar till följd av egna satsningar			
Miljöleasing och bilbonus för 100 000 bilar per år istället för 10 000	400	900	1 400
Återföring av vindkraftsskatten till kommunerna, fullt ut och permanent	370	400	400
Omprioritering inom Polismyndighetens anslag	500	500	500
Tillfälliga nedsättningar av arbetsgivaravgifter till permanent	6 350	5 890	300
Satsningar på föreningslivet istället för byråkratiskt fritidskort	792	792	792
Övriga omprioriteringar	968	866	806
Tidigareläggning insatser för civilt försvar			
Task force för tågunderhåll	2 000	2 000	2 000
Beredskapslager	50	50	50
Strategisk reserv av biodrivmedel för fossilfrihet och beredskap	500	750	1 250
Rädda studieförbunden och ge dem beredskapsuppdrag	150	100	100
Finansiellt sparande jämfört med regeringen	8 947	6 909	2 247
Finansiellt sparande, exkl tillskott försvar och stöd till Ukraina	-69 883	-83 301	-64 123

2. Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget 2026–2028 enligt förslaget i tabell i motionen.
3. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden och övriga utgifter för 2026 enligt förslaget i tabell i motionen.
4. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2027 och 2028 enligt förslaget i tabell som riktlinje för regeringens budgetarbete.
5. Riksdagen godkänner beräkningen av inkomsterna i statens budget för 2026 enligt förslaget i tabell i motionen och ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med lagförslag i överensstämmelse med denna beräkning och tillkännager detta för regeringen
6. Riksdagen godkänner den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2027 och 2028 enligt förslaget i tabell i motionen som riktlinje för regeringens budgetarbete.

3. Centerpartiets inriktning för den ekonomiska politiken

Bedömning av det ekonomiska läget

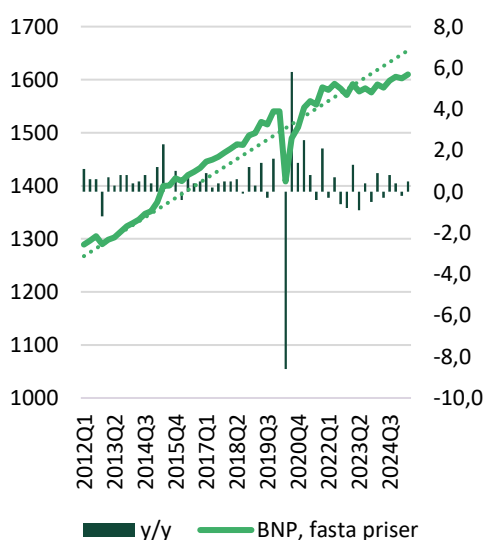
Svensk ekonomi är i ett fortsatt svagt läge, med vissa tecken på återhämtning. Riskbilden i omvärlden är fortsatt stor samtidigt som särskilt hushåll men även vissa sektorer i näringslivet ser läget som sämre än normalt.

Omvärldens osäkerhet väger på svensk ekonomi, men effekten är inte helt entydig. Finansdepartementet beskriver att geopolitiska spänningar och handelspolitiska åtgärder förlänger lågkonjunkturen. I euroområdet har dock BNP ökat under andra kvartalet och den ekonomiska utvecklingen något starkare än förväntat, enligt Riksbankens senaste rapport. Eurostat visar samtidigt att euroområdets arbetslöshet ligger nära rekordlåga nivåer och att EU-genomsnittet för trendmässig arbetslöshet ligger på historiskt låga 5,9%, vilket speglar en ännu relativt stark europeisk arbetsmarknad, tvärt emot utvecklingen i Sverige. Något som har större indirekta effekter för svensk ekonomi är dock besluten i flera europiska länder och gemensamt inom EU och NATO att öka investeringarna i försvaret, både det militära och det civila. Sveriges försvarsindustri är blott en procent av BNP men sammantaget kan den ökade investeringsnivån ha positiva effekter på svensk BNP framöver.

I USA har den ekonomiska utvecklingen börjat sakta ner även om tillväxtstatistiken hittills har hållit emot bättre än befarat till följd av osäkerheten i handelspolitiken. Det syns viss svaghet på arbetsmarknaden i USA, vilket till viss del förklaras av ett lägre arbetsutbud i takt med att migrationspolitiken har stramats åt, samtidigt som inflationen väntas stiga både på kort sikt och lång sikt när alltför tullar mot andra länder, inklusive EU, bekräftas på historiskt höga nivåer. Den ekonomiska politiken i stort såväl som finanspolitiken specifikt genomgår samtidigt stora förändringar under nuvarande administrationen i USA. Det finns risk för att förtroendet för USA:s ekonomiska politik urholkas med följden att räntenivån stiger kraftigt, ofta med överspillning till Europa och USA, samtidigt som den amerikanska ekonomin blir mer inåtvänd med negativa konsekvenser för tillväxten i resten av världen.

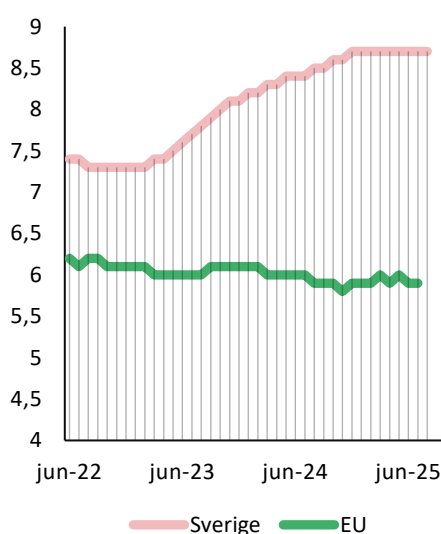
Sedan 2023 har tillväxten i Sverige varit ovanligt svag och den svenska ekonomin har knappt vuxit alls. Statistiken för andra kvartalet 2025 ger sken av en vändning när BNP ökade med 0,5 % jämfört med första kvartalet i år och 1,4 % jämfört med samma kvartal förra året. Tillväxten drevs av fasta bruttoinvesteringar (+1,7 % q/q) och ett tydligt positivt lagerbidrag (+1,1 p.e.), medan nettoexporten höll tillbaka utvecklingen till följd av stigande import, eventuellt som konsekvens av tullösäkerheten, se mer om det nedan. Hushållens konsumtion ökade 0,4 % q/q, vilket fortfarande signalerar lägre nivåer än normalt. Det finns tecken i det här mönstret som är typiska för tidig återhämtning, men med stor osäkerhet om framtiden.

Svag BNP-tillväxt hela mandatperioden

Källa: SCB

Arbetslösheten stiger i Sverige, sjunker i EU

Källa: Eurostat

KPIF-inflationen uppgick i augusti till 3,2 % medan KPI låg lägre på 1,1 %. SCB noterade samtidigt att elpriserna steg ovanligt mycket, medan räntekostnader för boende sjönk i KPI. Under det

senaste året har KPIF exkl energi legat högre än inflationsmålet runt 3%, men enligt Riksbankens bedömning är detta till följd av ett antal olika begränsade prisuppgångar som inte återfinns brett i ekonomin samtidigt som en långsam ökning av arbetskostnader, stärkt kronkurs och framåtblickande indikatorer pekar på ett historiskt normalt inflationstryck nära 2% framöver. Riksbanken sänkte därför den 23 september styrräntan till 1,75 % och signalerade samtidigt att räntan nu kan ligga kvar på denna nivå "en tid framöver".

SCB:s månadsindikator visar att hushållens konsumtion ökade 0,2 % m/m i juli (2,4 % y/y), vilket bekräftar en trög volymåterhämtning. Hushållens konfidensindikator har stigit fem månader i rad, men ligger alltså under det historiska genomsnittet och kapitalvaruinköpen i nuläget är fortsatt svaga. SCB:s har i en särskild studie pekat på att hushållens sparande är historiskt högt i relation till inkomsterna, vilket kan fortsatt dämpa konsumtion när reallönerna vänder upp och även multiplikatoreffekter av finanspolitiska åtgärder. Det så kallade "försiktighetsparandet" och kvarstående osäkerhet kring jobb och prisnivå håller tillbaka konsumtionen utöver vad real disponibel inkomst i sig förklarar. Det dämpar den konsumtionsledda återhämtning som flera prognoser både har byggt på under en tid men också de prognoser som antar en vändning nästa år. Det är inte ovanligt sentimentet förbättras före konsumtionen är inte ovanligt efter en inflationschock; det kan kräva ytterligare några kvartal av stabila realinkomster och fallande räntekostnader innan beteendet ändras.

Företagen skickar en blandad men sammantaget ljusare signal. Industrins PMI steg till 55,6 i september, den högsta nivån sedan våren 2022, vilket antyder expanderande aktivitet. Kls barometer visar samtidigt små färdigvarulager i industrin och ett i stort sett normalt stämningssläge där, så om exporten skulle ta fart igen finns möjlighet för industriproduktionen att ge positivt tillskott till BNP. SCB redovisar samtidigt att lagerinvesteringar nu ger ett positivt bidrag till BNP, vilket ofta signalerar att företag förbereder sig för högre efterfrågan, alternativt har byggt upp en säkerhetsbuffert inför högre tullnivåer från USA, men detta går främst att se inom till handeln, som nu förväntar sig en vändning från hushållen. Läget i byggsektorn är fortsatt svagt.

Arbetsmarknaden är fortsatt svag med stigande trendmässig arbetslöshet - 8,7 % säsongsrensad och utjämnad arbetslöshet i augusti. I EU-jämförelse ligger Sverige bland de högsta arbetslöshetsnivåerna (t.ex. juli 2025: Spanien 10,4 %, Finland 10,0 %, Sverige 8,8 %; euroområdet 6,2 %). Den höga arbetslösheten är både konjunkturrell och strukturell fråga där inträdet för grupper långt från arbetsmarknaden är avgörande. Sysselsättningen ökade i kölvattnet av pandemin, då också fler från traditionellt svaga grupper tog steget in i arbetskraften och på arbetsmarknaden. De senaste åren har dock trenden gått åt motsatt håll. Den fortsatta utvecklingen på arbetsmarknaden i kombination med en högre arbetsproduktivitet än idag är avgörande för Sveriges tillväxt i framtiden. Arbetskraftsdeltagandet är relativt stort i jämförelse med andra länder men arbetslösheten är som konstaterat hög både historiskt i Sverige och jämfört med jämförbara länder. För att få upp tillväxten behöver både andelen arbetslösa minska och produktiviteten öka.

För ett år sedan bedömde regeringen i höstbudgeten att svensk BNP skulle växa med 2,5 % under 2025. I december 2024 reviderades detta ned till 2,0 % för att nu spås komma in på svaga 0,9% för helåret 2025. Att det skulle bli ett år med fortsatt lågt resursutnyttjande var tydligt redan i våras, varför Centerpartiet föreslog en mer expansiv finanspolitik i vårbudgeten. Nu fortsätter arbetslösheten stiga trendmässigt och i alla bedömares prognoser ligger över 8% även mot slutet av 2026. För att vi ska se en så tydlig förstärkning av tillväxten lär krävas ökat hushållsförtroende och faktisk konsumtion framför allt genom fortsatt lägre inflation och stabiliserande boräntor stabiliserar på lägre nivåer som följd av Riksbankens senaste penningpolitiska beslut i september 2025. Men det räcker inte utan det kommer också krävas ett ökat förtroende inom näringslivet för att vända utvecklingen för anställningsplaner och investeringar vilket i förlängningen minskar arbetslösheten och stärker hushållens kassa.

Bedömning av finanspolitiken

Sveriges statsfinanser är starka. Centerpartiet har under decennier bidragit till att säkerställa en ansvarsfull finanspolitik. Det som krävs nu är en balans, där långsiktiga åtgärder för jobb, produktivitet och inträde på arbetsmarknaden prioriteras framför enbart allmänna och kortsiktiga efterfrågestimulanser. Det är viktigt för att stödja en hållbar återhämtning och värna tanken med det finanspolitiska ramverket. Det ger också större handlingsutrymme inför kommande mandatperiod där risker från omvärlden i form av nya, drastiska, förändringar i handelspolitiken, fortsatta säkerhetspolitiska utmaningar och lägre tillväxt i skatteunderlaget som pressar de offentliga finanserna ytterligare från ett sämre utgångsläge. I en mer utmanande tid och en mer komplicerad omvärldssituation behöver beredskap inte bara byggas runtom i samhället, men även i statsfinanserna.

Centerpartiet ser behovet av att stärka efterfrågan och inte minst få upp hushållens konsumtion, En stor del av ökat konsumtionsutrymme för konsumenterna under 2026 består i att Riksbankens

justerade penningpolitik får successivt genomslag på hushållens räntekostnader¹, men det finns också anledning för viss kompletterande finanspolitisk stimulans. Det återfinns i Centerpartiets budgetmotion, men därutöver och av större vikt för att stärka Sveriges ekonomi på längre sikt är att öka investeringarna i humankapital och att underlätta för företagens förmåga och vilja att anställa.

En viktig anledning till försvagade finansiella sparandet inför 2026 och under planperioden är den gemensamma överenskommelsen med samtliga riksdagspartier om ökade försvarsutgifter till 3,5% av BNP samt 1,5% av BNP därutöver för investeringar i civilt försvar. Centerpartiet står bakom denna överenskommelse, inte minst det som gäller en snabbare uppbyggnad av det civila försvaret och beredskapen. Men denna uppbyggnad förklarar inte hela den tänkta ökningen av offentlig sektors skuldsättning. Med regeringens föreslagna ekonomiska politik ökar Maastrichtskulden till 36,8% av BNP sista året för planperioden, 2028, vilket är över det så kallade skuldankaret som återfinns i det finanspolitiska ramverket. Centerpartiet ser att den tilltagna kostymen för statsbudgeten också måste kombineras med åtgärder som växer ekonomin och skapar ytterligare resurser till välfärden, som beskrivet ovan och senare i motionen.

För att öka säkerhetsmarginalen i de offentliga finanserna framöver ser Centerpartiet att reformutrymmet bör anses vara mindre än vad som föreslås i regeringens budgetproposition. För 2026 lägger Centerpartiet en budget med ett reformutrymme på under 70 miljarder att jämföra med de 80 miljarder som regeringen har lagt fram. Hela banan för budgeten återfinns i reformtabellen nedan.

¹ Räntors genomslag över tid ...

En budget för framtiden - släpp loss kraften

Sveriges välstånd och utbildningsnivå, våra stabila statsfinanser och vår historiska innovationskraft, borde ge en stor potential att vara drivande i de kommande årens ekonomiska och tekniska utveckling, men också kunna rusta oss väl i ett oroligt internationellt läge.

Tyvärr har det ekonomiska läget i Sverige förvärrats snabbt under de senaste åren, med hög arbetslöshet, svag tillväxt och samtidigt stigande klimatutsläpp. Centerpartiet anser därför att svensk ekonomi behöver en kraftfull kursändring. Förtroende och framtidstro måste ingjutas i företag och konsumenter. Det kan inte ske genom att likt Tidöregeringen fortsätta med fler tillfälliga och kortsiktiga stimulanser inför riksdagsvalet.

Det som behövs är en liberal och grön reformpolitik som prioriterar riktiga strukturreformer som ger långsiktighet och framtidstro, skapar förutsättningar för företagen att anställa och för att Sverige ska återta ledarskapet i klimatomställningen. Bara så kan tillväxten, reallöner och resurserna till välfärden öka stadigt nästa mandatperiod. Centerpartiet vill inte att den ekonomiska politiken bara ska vara inriktad på att förstärka hushållens konsumtion utan också på att investera och bygga infrastruktur, grön industri, grön energi och billiga bostäder i hela landet.

Denna budgetmotion bygger på en sådan liberal och grön plan för jobben, för tillväxt och företag, för klimatet och för investeringar i välfärd och infrastruktur i hela landet.

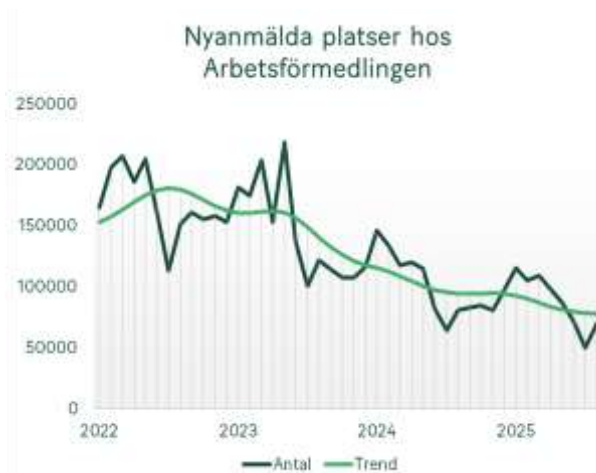

Så tar vi oss ur jobbkrisen

Sverige har nu ett av världens högsta arbetslöshetstal, det tredje högsta i EU (över 8,7 procent) och arbetslösheten förväntas ligga kvar en bit över 8 procent hela nästa år. Det motsvarar cirka en halv miljon arbetslösa. Arbetslösheten har sedan 2022 stigit med en bra bit över 100 000 personer i Sverige, samtidigt som den sjunkit i övriga EU. Arbetslösheten i Sverige är till exempel numera mer än dubbelt så hög som i vårt grannland Danmark. Bara skillnaden i arbetslöshet mellan Sverige och snittet i EU skapar ett bortfall i statskassan på 45–50 miljarder kronor, motsvarande över 100 000 vårdbiträden eller över 70 000 läkare.² Men det är framförallt en stor mänsklig förlust, som skapar utanförskap, växande sociala och ekonomiska klyftor och i förlängningen även kriminalitet, i synnerhet bland unga som inte får chansen på arbetsmarknaden.

Cirka hälften av de arbetslösa är utlandsfödda, men medan deras arbetslöshet minskat så har arbetslösheten stigit bland inrikes födda och när nu alla grupper, från de som bara har grundskoleutbildning till nytutexaminerade akademiker³. Enligt akademikernas a-kassa är antalet arbetslösa akademiker på den högsta nivån på 20 år⁴. Antalet långtidsarbetslösa stiger också och uppgick i augusti 2025 till 204 300 personer, det högsta antal som någonsin uppmätts i Sverige. Företagens anställningsplaner är fortsatt försiktiga, vilket syns i det minskade antalet lediga jobb.

Den konjunkturberoende arbetslösheten har stigit, men det har även den strukturella arbetslösheten. Enligt Konjunkturinstitutets skattningar av den strukturella arbetslösheten uppgår den så kallade jämviktsarbetslösheten nu till 7,5 procent, vilket är den högsta nivån sedan 90-talskrisen. Därför måste finanspolitiken inriktas också på strukturella reformer för att bryta den höga arbetslösheten på riktigt och på längre sikt.

Läget går inte att beskriva som något annat än en jobbkris, eller rentav massarbetslöshet.

Centerpartiet menar att det kräver mycket omfattande insatser för att bryta den höga arbetslösheten. Det behövs både kraftfulla minskningar av företagens kostnader för att anställa, inte minst sänkta arbetsgivaravgifter, och stora insatser för utbildning och vidareutbildning, men också specifikt för integration och svenskundervisning. Dessutom behövs stärkta incitament att arbeta genom lägre skatt för låg- och medelinkomsttagare. I Centerpartiets budgetmotion beskrivs

² En procentenhet motsvarar ungefär 58 000 personer i arbetskraften som går från arbetslöshet till arbete, vilket innebär årlig statsfinansiell effekt på cirka 21–27 miljarder kr. Beräkningen inkluderar kommunal/regional inkomstskatt, minskade transfereringar, arbetsgivaravgifter, förlorad skatt på ersättningar samt moms på ökad konsumtion.

³ Saco (2025), *Akademikers arbetslöshet i lågkonjunktrens spår*, Stockholm

⁴ Akademikernas a-kassa (2025), *Fler långtidsarbetslösa akademiker*, Stockholm. Hämtad 2025-10-05 från <https://www.akademikernasakassa.se/om-oss/aktuellt/nyheter/2025/september/ fler-langtidsarbetslosa-akademiker>.

var och en av dessa insatser för att bryta jobbkrisen, som också sammanfattas i en *Jobbplan för Sverige*.

Totalt sett är målet med insatserna för att bryta jobbkrisen att minska antalet arbetslösa med minst lika många personer som arbetslösheten ökat under Tidöregeringen, alltså mer än 100 000 personer.

Många nya jobb genom kraftfullt sänkta kostnader för företagen

Sverige har fortfarande bland västvärldens högsta skatter för att anställa, i synnerhet för småföretag och på låga löner. En första självklar åtgärd i ett läge med mycket hög arbetslöshet är därför att sänka kostnaderna för att anställa. Långsiktigt bör skatten på att anställa, arbetsgivaravgiften, sänkas för alla med den del som utgör ren skatt och idag motsvarar över 10 procent av lönen.

Till en början behöver arbetsgivaravgiften sänkas för småföretagen, som står för en helt avgörande del av de nya jobben i Sverige. Arbetsgivaravgiften behöver samtidigt sänkas för de grupper som mest behöver ett nytt jobb och där arbetslösheten slår som hårdast: unga, långtidsarbetslösa och de som går in på arbetsmarknaden på ingångslöner.

Därför föreslås en total sänkning av arbetsgivaravgiften med 13,3 miljarder 2026 och sammanlagt med 57 miljarder till och med 2030. Den består av flera delar:

Slopad arbetsgivaravgift för småföretag. Arbetsgivaravgiften slopas helt⁵ för små företag på de första tio anställda under dessa anställdas första två år i företag. Detta är särskilt viktigt eftersom 9 av 10 av alla nya jobb enligt ny statistik skapas i småföretagen. Till skillnad från dagens så kallade växa-stöd, som bara omfattar de första två anställda, är inte slopandet av arbetsgivaravgiften något företagen ska behöva söka som ett "stöd" eller bidrag, utan en automatisk skattesänkning. Skattesänkningen på arbete väntas därmed få ett betydligt större genomslag för just den grupp av företag som står för den helt dominerande andelen av nya jobb i Sverige.

Slopad arbetsgivaravgift för långtidsarbetslösa. Arbetsgivaravgiften slopas även helt för långtidsarbetslösa. En allt större grupp där bara mellan en femtedel och en tiondel tar sig ur arbetslöshet varje år, med allt djupare utanförskap och bidragsberoende som följd. Återigen finns i dag olika stödssystem för att anställa långtidsarbetslösa, med nystartsjobben som de mest framgångsrika bland många mindre framgångsrika subventioner. Här vill vi införa en rak skattesänkning, ett slopande av arbetsgivaravgiften under de två första åren av anställning, för alla som varit arbetslösa i mer än ett år.

Slopad arbetsgivaravgift för unga. Unga är en särskilt utsatt grupp på arbetsmarknaden. Sverige har här ett av västvärldens högsta ungdomsarbetslöshetstal, nästan var fjärde ung svensk (23,9 procent av 15–24-åringarna) var arbetslös i augusti med säsongsrensade tal. Det är den näst högsta siffran i EU efter Spanien. Även om man bortser från de ungdomar som är arbetslösa mellan eller inför utbildningar, är svensk ungdomsarbetslöshet bland västvärldens högsta. Ungdomsarbetslösheten steg kraftigt efter att den nyttillträdde Tidöregeringen 2023 höjde skatten på att anställa unga med 12 procent. Nya utvärderingar visar att sänkta arbetsgivaravgifter för unga har en större effekt på arbetslösheten än vad man tidigare förutsett, bland annat genom att företag som anställer unga kan växa snabbare och anställa fler.⁶ Alldeles inför valet, i april 2026, har Tidöregeringen nu föreslagit att ungas arbetsgivaravgifter ska sänkas igen med nästan lika mycket som den först höjdes, men bara i ett och ett halvt års tid; en kortsiktighet som helt underminerar företagets möjligheter att anställa. Centerpartiet föreslår att ungas arbetsgivaravgifter slopas med en högre taknivå än regeringens.

Slopad arbetsgivaravgift för de med ingångslöner. Särskilt stor roll spelar självklart skatten på att anställa när en person, kanske med lägre kvalifikationer, ska komma in på arbetsmarknaden. För arbetsgivaren är det avgörande att kostnaden inte är högre än att det lönar sig att anställa. Centerpartiet vill därför även slopa arbetsgivaravgiften på att anställa till ingångslön, en sänkning som fasas ut på löner upp till 30 000 kronor.

⁵ Förutom avsättning till statlig ålderspension.

⁶ Elert, N., N. Rudholm, and H. S. Westerberg. 2025. "Employment Effects of Payroll Tax Reforms: Evidence From Swedish Service Industries." *LABOUR* 1–20.

För en restaurang eller tillverkande företag med 10 anställda, varav 5 unga, innebär Centerpartiets förslag att skatten sänks med över en halv miljon kronor per år, vilket med våra förslag ger möjlighet att anställa ytterligare minst en till två personer till.

I anslutning till detta föreslås även en annan avgörande sänkning av kostnaden för att anställa:

Vi lyfter bort sjuklönekostnaden för små företag. För ett litet företag är en sjukskrivning av en medarbetare ett stort problem. Någon måste hittas som tillfälligt kan gå in och göra de arbetsuppgifter som den sjuka skulle ha gjort. Därutöver måste också företagaren ändå betala den sjukskrivna personens lön. Just detta gör att små företag är oroliga för att anställa personer med sjukdomshistoria, ofta precis de personer som är utsatta och behöver komma tillbaka i jobb. Alliansen införde därför ett högkostnadsskydd som lyfter lönekostnaden från småföretag när någon är sjukskriven. En sänkt kostnad för småföretag som följande socialdemokratiska regeringar behöll, men som Tidöregeringen återinförde och vill behålla. Centerpartiet återinför högkostnadsskyddet för småföretagens sjuklöner, så att en viktig kostnad och ett viktigt hinder för nyanställning röjs. Ersättningen ska betalas ut automatiskt och löpande, utan att företagen ansöker om det, till skillnad från tidigare, vilket innebär att det blir minskade kostnader utan ökad administration för företagen som skapar jobb.

Sänkt skatt för alla som arbetar – men särskilt på låga och medelstora inkomster

Samtidigt som det ska löna sig för företag att anställa fler (så att efterfrågan på arbetskraft ökar) är det viktigt att det ska löna sig att arbeta. Tröskeln för att gå från bidrag till arbete ska vara så låg som möjligt (så att arbetsutbudet ökar).

Centerpartiet vill därför genomföra en skattereform som både sänker skatten på arbete för alla och som sänker trösklarna för att komma i arbete. Samtidigt måste skattesystemet under nästa mandatperiod förenklas så det blir enkelt att se hur mycket det lönar sig att börja arbeta, och att arbeta mer.

Inför genomförandet av en större skattereform under nästa mandatperiod vill Centerpartiet se ett nytt jobbskatteavdrag, som sänker skatten för alla men särskilt på låga och medelstora inkomster.

Nuvarande jobbskatteavdrag ger en skattesänkning som är störst för inkomster om cirka 40 000 kronor i månadslön. Centerpartiets förslag innebär en förstärkning av av jobbskatteavdraget som sänker skatten ytterligare på alla löner och särskilt, och mer än regeringen, på månadslöner mellan 16 000 och 40 000 kronor. Detta gäller på arbetsinkomster för alla som ännu inte fyllt 66 år med ett förstärkt jobbskatteavdrag, men även på förvärvsinkomster för äldre över 66 år med ett högre förhöjt grundavdrag.

Med vår föreslagna modell sänks skatten för ett hushåll med två vuxna med ingångslöner på 27 000 respektive 30 000 kronor med 508 kronor i månaden, för ett hushåll med två vuxna med medianlön om 38 800 kronor med 952 kronor i månaden och med ett hushåll med vardera 55 000 kr kronor i månadslön med 802 kronor i månaden. Skatten sänks därmed något mer för de med låga och medelstora inkomster än med regeringens förslag.

Yrkesutbildning och andra former av vidareutbildning

Om sänkta kostnader för att anställa fler är den ena sidan av att bryta jobbkrisen så är stärkt utbildning och vidareutbildning den andra. Parallellt med jobbkrisen har Sverige stora kompetensgap, nationellt men i synnerhet i vissa regioner, och inte minst inom praktiska yrken. Totalt finns fortfarande, trots jobbkrisen, runt 100 000 lediga jobb i Sverige och många företag menar att man inte kan hitta rätt kompetens. Av dem var så mycket som en tredjedel inom praktiska yrken som svetsare, elektriker och vårdbiträden. Samtidigt är det fyra gånger högre risk att bli arbetslös för den som saknar gymnasieutbildning, och ordentliga yrkesutbildningar är då ofta vägen tillbaka i arbete.

Efter en lång period av otillräckliga satsningar på yrkesutbildningar har regeringen gradvis ökat dessa igen, även om till exempel omställningsstudiestödet för att vidareutbilda sig till bristyrken används alldeles för ineffektivt.

Det kvarstår samtidigt stora hål i de svenska vidareutbildningarna och Centerpartiet vill inleda en stegvis ökning av yrkesutbildningarna med fokus på särskilt framgångsrika delar av vidareutbildningen:

Yrkeshögskolan är trots en nödvändig expansion under senare år fortfarande kraftigt underdimensionerad, och det saknas permanenta medel. Inte minst det så kallade "Lärande i arbete" där mycket av utbildningen sker ute på företag och där även personer som missat gymnasieexamen kan komma in efter inträdesprov.

Nationell yrkesutbildning har visat sig framgångsrik i att lära elever ett praktiskt yrke som i regel leder direkt till anställning. Dessa behöver bekräftas som en viktig pusselbit och skalas upp snabbt och brett. På gymnasiet har yrkesprogrammen en liknande funktion som behöver förstärkas. Dessa utbildningar behöver kunna fånga upp elever som annars riskerar att hoppa av skolan.

Branschskolor. Med sin nära anknytning till företag och specifika branscher har de specialiserade branschskolorna visat sig framgångsrika att få elever direkt in i kvalificerat yrkesarbete och att fylla kompetensgap i svenska företag.

Samtidigt föreslår Centerpartiet att **lärlingsprogrammen förstärks och reformeras**, med bland annat stärkta incitament för lärlingar att fullborda utbildningar med riktiga löner efter en prøvotid och med incitament som gör det möjligt för arbetsgivare att ta emot lärlingar och att välja vilka man vill anställa som lärlingar.

En smartare intensiv integration med både krav och förväntningar

Integrationen har under de senaste åren hamnat på undantag i den svenska jobbpolitiken, med få förslag från regeringen och en närmast uppgiven eller kritisk inställning till integrationsinsatser. Givet att en stor del av de arbetslösa är födda utomlands och att kunskap i svenska och om svenska arbetsplatser ofta är skillnaden mellan att få och inte få arbete, är en väl fungerande integrationspolitik helt avgörande för att få ned arbetslösheten.

För detta föreslås en integration som är intensiv och ställer krav, samtidigt som den i andra änden innefattar investeringar från samhället i ordentlig utbildning och riktiga insatser som avslutas med certifikat över kunskaper och svenska. Du ska kunna slita och studera på sena kvällar och tidiga mornar, men samtidigt veta att det till slut lönar sig med jobb och karriär.

Centerpartiet föreslår därför:

Intensiv integration under ett "nystartsår" för alla som inte haft ett jobb på tre år i Sverige och som inte kan svenska. Målet är att bryta utanförskapet med en intensiv, men också kravfylld, kombination av undervisning av svenska och yrkeskunskaper, så långt som möjligt förlagd på arbetsplatsen och kombinerad med praktik, matchning och mentorskap. Uppnådda kunskaper och insatser dokumenteras och godkänns med diplom. Efter avslutat nystartsår ges automatisk rätt till etableringsjobb och/eller nystartsjobb för ett snabbt inträde på arbetsmarknaden. Deltagande i nystartsår är ett krav för alla som i dag får sin försörjning från det offentliga. Den som efter längre arbetslöshet vägrar delta i nystartsår kommer få påtagligt lägre bidrag. Liknande intensiv integration med språk och praktik har med framgång prövats både i länder som Tyskland och i svenska kommuner (till exempel Etableringslyftet).

Ersätt SFI med Jobbsvenska. Dagens SFI har nåtts vägs ände. Trots att alla nyanlända flyktingar och deras anhöriga läser svenska på SFI är det cirka 70 procent som inte slutfört den sista kursen – kurs D – efter tre år. Centerpartiet föreslår att SFI mycket tydligare utgår från elevens förutsättningar och delas upp i två delar: En praktisk jobbsvenska, i huvudsak förlagd på, och anpassad till, en arbetsplats, med ett tydligt certifikat liknande de som ges i språkstudier som bevisar praktisk språkförmåga. Den andra delen riktar in sig mot akademisk utbildning och fortsatta studier på högskolenivå.

Villkor för äldreledighet. Ett kombinerat jobb- och jämställdhetsproblem är att många kvinnor kan bo länge i Sverige utan att arbeta på grund av långa perioder med föräldraledighet. Föräldraledighet för utrikesfödda som fått asyl, eller dess anhöriga (och som inte pratar svenska) ska begränsas samt villkoras med svenskundervisning. Efter ett år måste personen läsa svenska två dagar i veckan som villkor för att få fortsätta vara föräldraledig. När föräldern läser svenska ska barnet gå i förskola för att också lära sig svenska. Antalet dagar med föräldrapenning halveras för den som kommer till Sverige med barn som fyllt ett år.

Effektivare arbetsmarknadspolitik

Samtidigt som sänkta kostnader och bättre utbildningar är avgörande för att skapa fler jobb i växande företag finns en rad andra faktorer som gör att arbetsmarknaden i Sverige inte fungerar som den borde, och som bidrar till arbetslösheten.

En a-kassa som uppmuntrar till jobb

Ett annat skäl är att bidrag och arbetslöshetskassan är fel utformade så att det inte uppmuntrar till att söka jobb. Genom att ge ersättningar på för hög nivå under för lång tid uppmuntrar a-kassan människor att vänta med att söka jobb, eller vänta in jobb på en viss lönenivå. Detta riskerar att förlänga tiden i arbetslöshet och ökar risken för långtidsarbetslöshet. I samband med pandemin höjdes taken i a-kassan, vilket var nödvändigt under en period då det var svårt eller omöjligt att söka nya jobb. Sedan dess har de nya nivåerna permanentats av Tidöregeringen och a-kassans utformning även efter de senaste reformerna bidragit till att låsa in människor i bidragsberoende.

Centerpartiet vill i stället ha en a-kassa som är tillräckligt stark i början men som avtrappas snabbare, så att det finns en inledande trygghet men starka incitament att söka ett nytt jobb. Vi prioriterar att maximera möjligheterna att få ett nytt jobb framför höga och långa ersättningar och bidrag.

Begränsa bidragen klokt och kräv aktivitetskrav – utan byråkrati

Det ska alltid och utan undantag löna sig att gå från bidrag till arbete. Ett sätt att stimulera det är att begränsa olika former av bidrag som kan läggas på varandra. I praktiken räknas dock bidrag av mot försörjningsstödet. Det gör att det till exempel för familjer med många barn ofta är barnbidraget, som är en rättighet oberoende av inkomst och arbete, som utgör grunden för en långtidsarbetslös förälders faktiska inkomst. Det gör att det avgörande för familjer som lever på bidrag är att aktivt söka jobb och att de får behålla så stor del av sin inkomst som möjligt när de kommer i jobb.

Därför välkomnas att regeringen nu i praktiken föreslår att återinföra jobbstimulansen i försörjningsstödet som regeringen först motsatte sig, där en premie ges för den som går från försörjningsstöd till arbete, i det nya förslaget kallad just jobbpremie.

Däremot behövs en mindre byråkratisk form för att underlätta för kommunerna att ställa krav på aktiviteter som snabbt leder till jobb. I praktiken vill nästan alla kommuner detta och problemet är ofta att se till så att myndigheter, inte minst Arbetsförmedlingen, samarbetar på ett effektivt sätt. Det får inte bara bli placering av arbetslösa i dyra och meningslösa aktiviteter. Aktiviteterna ska snabbt leda till jobb.

Etableringsjobben måste göras om eller läggas ned

Lönebildningen tar i regel inte hänsyn till arbetslösas behov av att komma i arbete och ingångslöner sätts på nivåer där en del av de arbetslösa helt enkelt inte får jobb. Att sänka skatten på att anställa, i synnerhet på ingångslöner, är ett sätt sänka trösklarna. Därtill behövs subventionerade jobb som kan sökas, likt nystartsjobben. Ett annat sätt är att skapa särskilda jobb där den lön som möter arbetsgivaren är mycket lägre och där staten betalar hela eller en del av mellanskillnaden.

En relativt ny form av sådana jobb är de så kallade etableringsjobben, där staten tar bort skatten och betalar en del av den anställdas lön i två år. Tyvärr har etableringsjobben urvattnats och byråkratiserats, bland annat genom att de gjorts beroende av avtal med fackföreningar. Facken har dessutom ofta varit ovilliga att teckna avtal i just de branscher där många arbetslösa får jobb. Dessutom är de som står för många av de nya jobben, små företag utan kollektivavtal och bemanningsbranschen, exkluderade från etableringsjobben. Fram till dags dato har bara cirka 100 personer fått ett etableringsjobb under 2024 och 2025.

Etableringsjobben framstår därför som ett fiasko, och det finns akut behov av att göra om dem eller lägga ned dem. Ett steg som är att göra små företag utan kollektivavtal och bemanningsföretag delaktiga.

Effektivare matchningsstöd

Sverige har fortfarande mycket stora matchningsproblem, med över 100 000 lediga jobb, varav flera tiotusentals i enklare yrken. Detta samtidigt som över 500 000 går arbetslösa i Sverige. De viktigaste åtgärderna för att komma åt detta är att sänka kostnaderna för att anställa, möjliggöra för fler att lära sig jobbet på jobbet och att vidareutbilda fler för att täcka kompetensgapen på arbetsmarknaden. Men samtidigt är det också avgörande med en effektiv och fungerande matchning för att företagen ska hitta rätt personer och för att arbetslösa ska hitta jobb som passar dem.

Stora resurser har i många år lagts på arbetslösa via den statliga Arbetsförmedlingen, med mycket svaga resultat som följd. Få jobb har förmedlats via Arbetsförmedlingen och myndighetens stöd har endast till liten del bidragit till att någon fått jobb. För de nästan 100 000 som omfattas av jobb- och utvecklingsgarantin så är den vanligaste insatsen ingen insats alls. Mer än en tredjedel får inget aktivt stöd. Arbetsförmedlingen tycks oförmögen att göra något alls.

Vårt alternativ är att fler arbetslösa ska få en utomstående matchningstjänst, där den som levererar matchningen får betalt efter resultat, efter hur snabbt den arbetslösa kom i arbete och hur varaktig arbetet var. I dag får bara cirka *var tionde* arbetslös matchningstjänst via en extern resultatbaserad leverantör. Ersättningen för matchningstjänster är inte tillräckligt anpassad efter den arbetssökandes olika utmaningar och framförallt får inte de som utför matchningstjänsterna ersättning strikt efter om den arbetssökande faktiskt kommit varaktigt i jobb – vilket var grunden för systemet. Leverantörer som inte haft tillräckliga resultat har inte heller sållats bort från systemet i tillräckligt stor utsträckning.

Matchningstjänsterna bör därför förstärkas samtidigt som de görs mer resultatbaserade, antalet leverantörer begränsas till de som kan visa resultat. Att likt regeringen sätta hoppet till att Arbetsförmedlingen på egen hand ska bygga upp större matchning är dömt att misslyckas. Arbetsförmedlingens nya matchningsinsats "Sammanhållet matchningsstöd" som inletts under Tidöregeringen är hitintills nästan helt verkningslös.

Före tillträdet delade Tidöpartierna Centerpartiets kritik mot Samhall, som ska skapa skyddade arbetsplatser för personer med funktionshinder, men som ofta väljer bort funktionshindrade till förmån för personer som hade kunnat komma in på den ordinarie arbetsmarknaden och använder de mycket höga subventionerna för att slå ut konkurrenter på de marknader där de agerar. Tidöregeringen har dock inte reformerat Samhall utan tillfört nya medel och tolererat att Samhall använder sina miljardsubventioner för att få bort personer från arbetslöshetsstatistiken i stället för att hjälpa de personer som verkligen behöver stöd. De vill vi ändra på i vår budgetmotion.

Centerpartiets Jobbplan

Sänka arbetsgivaravgifterna. Avgifterna hämmar anställningar och bör sänkas generellt. I ett första skede vill vi slopa dem helt för utvalda kategorier: för dem med ingångslöner och unga, långtidsarbetslösa samt de tio första som ett företag anställer.

Införa tak på sjuklönekostnader. Vi vill återinföra ersättningen för höga sjuklönekostnader. När den avskaffades ökade kostnaden för företagen och risken att anställa blev högre.

Sänka skatten på de lägsta inkomsterna. Vi vill att skatten ska sänkas för de lägsta inkomsterna genom lägre inkomstskatt med störst effekt för låg- och medelinkomsttagare, som del av en bred skattereform

Jobbssvenska. SFI ska omvandlas till Jobbssvenska med fokus på att den studerande ska komma i arbete genom samarbete med näringslivet. Utbildningen ska så långt som möjligt vara arbetsplatsförlagd.

Villkora föräldraledighet. En utrikesfödd person som fått asyl eller dess anhöriga som inte pratar svenska ska efter ett års föräldraledighet läsa svenska två dagar i veckan som villkor för att få fortsätta vara föräldraledig.

Obligatoriskt nystartsår. Införs för alla som står långt från arbetsmarknaden och inte kan svenska. Innefattar studier på heltid i svenska och yrkeskunskaper. Deltagande i nystartsår är ett krav för alla som i dag får sin försörjning från det offentliga.

Lärlingssystem där lärlingar får lön. Ett lärlingssystem behöver innehålla starka ekonomiska drivkrafter för både lärling och arbetsgivare att fullborda lärlingskapet.

Breda etableringsjobben till företag utan kollektivavtal. Utvidga införandet av etableringsjobben till företag utan kollektivavtal, i regel småföretag, och till bemanningsföretag, som ofta står för nya anställningar för utsatta grupper.

Sänkt matmoms och konkurrenskraftig svensk matproduktion

Matpriserna är omkring 30 procent högre än i januari 2022. Det här drabbar många men särskilt dem som redan tidigare hade små marginaler. Samtidigt behöver lantbrukarna bättre förutsättningar. Regeringen och Sverigedemokraterna har misslyckats med att stärka lantbrukarnas förutsättningar att producera mer, bättre och mer prisvärd mat. Livsmedelsstrategin från tidigare satte inte de konkreta mål som vi i Centerpartiet krävde för att öka Sveriges självförsörjning, och presenterade mycket få reformer.

I vår budgetmotion kommer vi att halvera momsen på mat och alkoholfri dryck, från 12 till 6 procent. Det är en åtgärd som träffar brett, men som särskilt hjälper barnfamiljer, pensionärer och låginkomsttagare. SEB uppskattar att det kan sänka matpriserna med så mycket som 5 procent och trycka ner inflationen med 0,8 procent. Matpriskollen tror att det skulle kunna sänka matkostnaderna med omkring 1 500 till 2 000 kronor per person och år.

Men det räcker inte. Att bara sänka matmomsen kommer inte på egen hand att skapa de långsiktiga förutsättningar som krävs för att stärka matproduktionen och sänka hushållens kostnader om tre, fem eller tio år. Därför vill i Centerpartiet att göra satsningar knutna till det, främst ett jordbruksavdrag som sänker skatten för 95 procent av alla företag som har intäkter från skogs- eller lantbruk, men även gårdarnas beredskap och beredskapslager för livsmedel.

Bostadsbidraget

För Centerpartiet är det viktigt att sociala bidrag är träffsäkra och uppfyller sitt syfte. Bostadsbidraget är till för att fungera som ett ekonomiskt stöd för hushåll som har svårt att klara sina boendekostnader. Det är en åtgärd som ska minska risken att hamna i ekonomisk utsatthet på grund av höga boendekostnader eller låga inkomster. Regeringens förslag om att höja gränsen för boendekostnader är inte tillräckligt träffsäkert eftersom de som har det allra svårast ekonomiskt redan bor så litet och billigt som det går.

Centerpartiets föreslår en höjd inkomstgräns för när bostadsbidraget börjar trappas av. Inkomstgränserna i bostadsbidraget har länge släpat efter i förhållande till löneutvecklingen. Resultatet är att hushåll med relativt låga inkomster inte längre får något bidrag, trots att deras ekonomiska situation inte förbättrats i reala termer. Att höja inkomstgränsen gör systemet relevant och mer träffsäkert.

En höjning av boendekostnadsgränsen gynnar främst de hushåll som redan har bostadsbidrag och höga hyror. En höjning av inkomstgränsen gör att fler hushåll överhuvudtaget kvalificerar sig för bidraget, särskilt de som i dag ligger precis över gränsen men ändå har små marginaler. Det innebär att stödet blir mer inkluderande och når fler barnfamiljer med ekonomiska problem. Höjd boendekostnadsgräns gynnar främst hushåll i storstäder med höga hyror. Höjd inkomstgräns gynnar hushåll i hela landet, både på landsbygden där hyreskostnaden i sig är lägre och i storstäder för hushåll med låga inkomster. Det gör reformen mer geografiskt rättvis och mindre beroende av lokala hyresnivåer.

Centerpartiets förslag innebär att inkomstgränsen i bostadsbidraget för barnfamiljer höjs med 45 000 kronor, från 150 000 till 195 000 kronor. Det har samma offentligfinansiella effekt som regeringens förslag, men antalet hushåll som berättigas bostadsbidrag beräknas öka så att ytterligare 29 600 barnfamiljer med svag ekonomi kan få bostadsbidrag. För hushåll som har bostadsbidrag innebär Centerpartiets förslag en höjning med 3 869 kr om året.

Så får vi igång tillväxten och företagandet igen

Den ekonomiska krisen i Sverige är också en kris för tillväxten och företagandet. Efter den globala pandemin och inflationskrisen har återhämtningen ständigt skjutits framåt i tiden. Under åren 2022–2025⁷ kommer Sverige enligt de senaste prognoserna ligga en bra under 1 procent i genomsnitt, mindre än hälften av genomsnittet i EU och snittet i OECD. En oroväckande tendens har varit mycket höga konkursnivåer samtidigt som nyföretagandet fortsätter att försvagas, vilket tyder på att företag och näringsliv utarmas mer än det förnyas under den svaga tillväxten.

Efter Tidöregeringens misslyckande är Centerpartiet det främsta tillväxtpartiet i Sverige. Denna budgetmotion kan summeras som en plan för att Sverige ska kunna växa grönt igen, genom en kombination av sänkta kostnader för företagen att anställa och växa, kombinerat med investeringar i utbildning, infrastruktur, teknologi och klimatomställning i hela landet.

En debatt har uppstått i USA och Europa om att återigen skapa ett välstånd och överflöd ("abundance") med ett tillväxtprogram fokuserat på att investera, inte bara spendera; att avreglera inte försvåra, byggandet av billiga bostäder, infrastruktur och grön fossilfri energi.

Samtidigt hamnar entreprenörskapet och företagandet åter i fokus.

Minskat regelkrångel och kortade tillståndprocesser

En av de största utmaningarna för tillväxten, enligt företagen själva, är den växande regelbördan. Inte bara mängden regler utan de många parallella tillståndprocesser som företag måste gå igenom. Särskilt små och medelstora företag dignar under en regelbörda som hämmar deras tillväxt, konkurrenskraft och innovationsförmåga. Kostnaderna för regelkrångel uppgår till hundratals miljoner kronor årligen och enligt Tillväxtverkets beräkningar utgör regelkostnader 6 procent av Sveriges BNP. Bland svenska företag är det 97 procent av företagen som inte tycker att regelbördan har minskat under mandatperioden enligt en enkätundersökning av Företagarna. Det handlar om nationella lagar men även om att Sverige har bland de mest övernitiska genomförandena av EU-regleringar inom Unionen. Det försvårar byggande av bostäder och infrastruktur liksom företagens möjlighet att starta och växa.

Centerpartiet har frågat företagare själva vilka regler de ser som hinder och vi har därefter upprättat en lista på 101 regler som bör skrotas eller reformeras för att drastiskt minska regelbördan för svenska företag.

Därför föreslås i denna budget en förstärkning av bland annat Regelrådets arbete för regelförenkling. I nästa steg måste dock de myndigheter som arbetar för regelförenkling slås samman och ges mycket större befogenheter.

Snabbare tillståndprocesser

Runt om i landet finns en enorm potential för nya investeringar – inom vindkraftverk, lantbruk, gruvnäring och industri. Men det tar alldeles för lång tid att få besked om tillstånd. Mediantiden för ärenden som avgjordes i mark- och miljödomstol förra året var 474 dagars handläggning, medan de 10 procent av processerna som var mest utdragna tog hela 926 dagar⁸. Konsekvenserna av de långa processerna är att investeringar försenas, flyttar till andra länder eller helt uteblir. Detta medför enorma kostnader för svenskt näringsliv. Genom ökade resurser vill vi kapa kostnader och ta bort byråkratiska hinder samt ge utökat stöd till domstolarnas handläggning för att göra tillståndprocesserna mer rättssäkra, förutsebara och tidseffektiva.

Sänkta egenavgifter

Många företag börjar med en egenföretagare som skapar inkomst och sysselsättning för sig själv. För att garantera återväxten av företag får inte heller skattebördan vara för hög på egenföretagare i form av egenavgiften (motsvarigheten till arbetsgivaravgiften). I synnerhet är det orimligt att egenföretagare betalar en ren skatt, allmän löneavgift, när de tar ut lön i det egna företaget. I vår budget sänker vi därför egenavgifterna.

⁷ Innefattande Konjunkturinstitutets prognos för tillväxten 2025.

⁸ Naturvårdsverket, Statistiken för handläggningstid för miljötillstånds-prövning

AI-satsning på stipendier för forskare och utökat FoU-avdrag

Samtidigt som Sverige har rekordhög långtidsarbetslöshet och svag tillväxt är vi världsledande inom många spets teknologier och har även förutsättningarna att vara en viktig spelare i strävan att utveckla artificiell generativ intelligens, AI, och använda den för att höja produktiviteten i näringslivet.

Sverige har redan några av de snabbast växande AI-företagen i världen, som appgeneratorn Lovable, och några av de mest kända namnen i debatten om AI är svenskar. Men enligt AI-kommissionens rapport saknas viktiga politiska faktorer för att befästa Sverige som en nation i framkant, inte minst förmågan att skapa en ännu mer attraktiv miljö för AI-forskare på svenska lärosäten. Lärosäten som i sin tur kan skapa kluster som agerar i växelverkan med ledande företag.

Som en del i en satsning på spets teknologi föreslår Centerpartiet bland annat:

En AI-miljard, tre miljarder totalt i denna budget, bestående av stipendier för att locka AI-forskare till Sverige, både spetsforskare och doktorander. Målet är att stärka de kluster av forskare som finns på svenska universitet och högskolor, i linje med förslagen från AI-kommissionen.

FoU-avdraget måste göras lättare att söka för att stärka Sverige i kampen om talanger och spetsforskare. Det nuvarande FoU-avdraget är en nedsättning av arbetsgivaravgiften för anställda som arbetar med forskning och utveckling. En fördel med skattestödet är att det inte är ett avdrag på vinsten, så att även nystartade företag som ännu inte går i vinst kan dra nytta av det. Dessutom gynnas småföretag till större grad av skatteincitament än stora koncerner. Generellt betraktas skattebaserade stöd som mindre kostsamma att administrera och mindre snedvridande än direkta utgiftsstöd. Samtidigt visar utredningen av FoU-avdraget (SOU 2025:3) att även skattestöd kan innebära betydande administrativa bördor för både Skatteverket och företagen. Dessutom kan de skapa osäkerhet kring förutsägbarheten. FoU-avdraget har kritiserats för att vara svårt att tillämpa, eftersom det inte alltid är tydligt vad som faktiskt räknas som forskning och utveckling. Detta leder till tolkningsfrågor, ofta hanterade av personer utan sakkunskap inom de aktuella områdena. Resultatet blir en osäkerhet som kan minska företagets vilja eller möjlighet att göra planerade investeringar. Särskilt mindre företag utan egna forskningsavdelningar, administrativ kapacitet eller juridisk expertis riskerar att drabbas, till skillnad från större aktörer som har resurser att hantera regelverket. Fokus behöver vara på att kunna locka internationella investeringar till spetsområden och till svenska start-ups. Centerpartiet satsar i vårt budgetalternativ på att skyndsamt genomföra utredningens förslag och i nästa steg se till att avdrag för FoU kan betalas ut tidigare och med en enklare och bredare definition.

Ledarskap i klimatpolitiken – sänk utsläppen med grön tillväxt

Ända sedan början 1990-talet har Sverige varit ett klimatföredöme i världen. Vi har halverat våra utsläpp av klimatgaser, samtidigt som vår BNP mer än fördubblats. Vi har omnämnts vid internationella klimatförhandlingar, vi har inspirerat EU, och förstärkt svenska företags gröna varumärke. Många svenska företag är världsledande när det kommer till grön teknik och klimatsmarta lösningar.

Under sina tre år vid makten har Tidöregeringen i stället för första gången i modern historia brutit mönstret, BNP-tillväxten är svag samtidigt som utsläppen rusar, i synnerhet året 2024 då man medvetet avskaffade nästan alla styrmedel för att minska utsläppen från biltrafiken. Med ena handen sänktes priset på fossila drivmedel och reduktionsplikten avskaffades utan att ersättas med något annat system. Med den andra handen avskaffades bonusar för elbilar utan att något annat system infördes för att få fart på elektrifieringen, och göra det möjligt för vanliga hushåll att byta bil. Resultatet har blivit att Sverige, ett land som är världsledande på att producera bilar och lastbilar, bröt uppgången i sålda elbilar och ökade andelen nya fossilbilar. Utsläppen har höjts med dramatiska 5,8 miljoner ton koldioxid till 2030.

I sista minuten har regeringen föreslagit en rad mindre åtgärder för att mildra sammanbrottet i klimatpolitiken. En extremt svårsökt skrotningspremie för bilar, som bara cirka 1800 personer lyckades söka under de två år den gällde, ersätts med en ännu mer byråkratisk ny elbilspremie, som enligt regeringen inte kommer nå mer än drygt 10 000 hushåll, högt räknat.

Dessa åtgärder kommer inte i närheten av att rädda klimatpolitiken, som fortfarande går 4 miljoner ton koldioxid back jämfört med våra klimatmål i EU, de klimatmål regeringen själv stolt förhandlat fram i Bryssel. Sverige sällar sig till bakåtsträvarna i EU och riskerar mångmiljardböter för missade mål. Särskilt misslyckad får politiken anses vara då svenska hushåll fastnar i ett beroende av fler fossilbilar, just som bränslena i EU ska börja prissättas med utsläppshandel, och tanknotan kommer stiga brant i Sverige. Sverige måste ut ur denna återvändsgränd utan att konsumenterna får ta smällen.

Parallellt med det har tillgången till ny grön el strypts sedan vindkraftsmarknaden förstörts i och med att vindkraftskommuner inte fått ta emot vindkraftsskatten, eftersom den stannat i Stockholm. Detta samtidigt som tillstånd för havsvindkraft dragit in eller bromsats och anslutningar fördras. Under början av 2025 beställdes inte en enda ny vindkraftsturbin i Sverige.

Om inget görs snabbt kommer den gröna industrin stå utan stora tillskott av grön el under det kommande årtiondet. Regeringen har dessutom på kort tid halverat stödet i till teknologitveckling i den gröna industrin, det så kallade industriklivet, som man till helt nyligen använde som exempel på bra klimatpolitik. Tidöregeringen har, jämfört med andra europeiska länder och Kina, närmast motarbetat den gröna industrialiseringen.

Utsläppssökningen och de sänkta klimatambitionerna gör att Sveriges gröna varumärke är solkat. Sverige kan bli ett klimatföredöme igen men då krävs rejäla insatser för att återupprätta svensk klimatpolitik.

Vi beskriver här tre "big bets", stora satsningar, för att vända utvecklingen: Bilen (där även lastbilar innefattas), Boendet och den Gröna Industrin.

Bilen

Miljöbilsleasing för 1500 kronor i månaden

Helt avgörande för att klara klimatmålen till 2030 är att utsläppen från bilar, lastbilar och andra fordon minskar mycket snabbare än de just nu gör. Förra året ökade till och med utsläppen från inrikes transporter med 22 procent – det motsvarar 3 miljoner ton i nya koldioxidutsläpp som vi måste ta igen under kommande år.

Om utsläppen ska ner måste hushållen få tillgång till miljöbilar de har råd med eller miljöbränsle de har råd med – Centerpartiet föreslår både och. Både smart miljöbilsleasing som minskar utsläppen och kostnaderna, och att staten upphandlar en strategisk reserv av biobränslen av rester från skogen som kan säljas så billigt som möjligt vid pump.

Minst 100 000 hushåll i Sverige ska varje år få möjlighet till miljöbilsleasing för 1500 kronor i månaden som gäller för elbilar, laddhybrider och gasbilar, nya eller begagnade i minst två år. Som alternativ kan en miljöbilsbonus ges om 50 000 kronor vid köp av miljöbil, ny eller begagnad.

Först till kvarn ska gälla och prioritet gälla för personer som bor i landsbygdskommuner. Under mandatperioden väntas minst 500 000 fler personer kunna byta till laddbar bil eller gasbil. Miljöbilsleasingen gäller för billigare miljöbilar (leasingkostnaden får högst vara 5 000 kronor, netto 3 000 kronor).

På så vis förväntas minst 500 000 hushåll byta till miljöbil under kommande mandatperiod med 2,5–3 miljoner ton koldioxid minskade klimatutsläpp fram till och med 2030.

En strategisk reserv av biodrivmedel som pressar priset på biobränsle vid pump och stärker beredskapen

Vi vill se en satsning på att bygga upp en strategisk reserv av biobränsle från skogsråvara där staten förhandlar upp volymen och ner priset, enligt den modell för upphandling som föreslogs i Bioekonomiutredningen (*Förnybart i tanken – ett styrmedelsförslag för en stärkt bioekonomi*, SOU 2023:15). Med bibehållen skattefrihet för biobränsle får hushållen fossilfritt biobränsle till ett stabilt lågt pris, betydligt lägre än med reduktionsplikten (enligt bland annat beräkningar från Energimyndigheten) i nivå med dagens pris för diesel vid pump. Det skapar långsiktiga villkor för svensk produktion av biodrivmedel och gör det möjligt att producera motsvarande hälften av all fossil diesel till 2030. Samtidigt blir Sverige på ett helt annat sätt oberoende av fossila drivmedel i händelse av kris eller krig i vårt närområde. Enligt förslaget byggs denna strategiska reserv upp gradvis under kommande mandatperiod.

Fossilfria lastbilar

Ifall Sverige ska kunna nå utsläppsmålen måste hela fordonsflottan ställa om från fossilt till fossilfritt. Lastbilarna drivs i dag till 95 procent av diesel och måste bytas eller byta bränsle.

Det finns en klimatpremie för lätta och tunga ellastbilar som infördes under förra mandatperioden på Centerpartiets initiativ, i syfte att påskynda elektrifieringen av transportsektorn och göra det mer ekonomiskt attraktivt för företag, kommuner och regioner att välja eldrivna transportbilar i stället för fossildrivna. På grund av regeringens otydlighet om klimatpolitiken, och exempelvis om premien ska skrotas eller inte, är det få som får premien för ellastbilar. Den senaste började gälla den 1 januari 2025 och skulle ha löpt ut den 1 oktober 2025, men nu förlängs den, just eftersom det inte betalats ut tillräckligt med premier och andelen eldrivna lastbilar fortfarande är väldigt låg.

Flera har varit kritiska till själva handläggningen och ansökningsprocessen. Handläggningen tar allt för lång tid, vilket sätter käppar i hjulen för småföretagare som inte har möjlighet att vänta. Administrationen kring ansökan om premien är omfattande och komplex. Eftersom stödet är tidsbegränsat och villkoren ändrats flera gånger, tvekar många företag att planera sina investeringar. Dessutom går det inte att beställa en ellastbil innan premien godkänts. Centerpartiet satsar på fler och snabbare klimatpremier för lätta och tunga lastbilar. Vi vill att den administrativa bördan vid ansökan om premien begränsas, så att syftet med själva satsningen faktiskt kan uppfyllas, och fler premier delas ut. Samtidigt bör regelverket kring hur miljölastbilar, på biogas och på el, ses över, inklusive differentieringen av eurovinjetten och vem som har tillträde till miljözoner, så att omställningen av lastbilsflottan förstärks maximalt.

Boendet

Det finns fortfarande möjligheter att göra stora besparingar av energi i svenska bostäder, viktigt både för att förbättra energianvändningen, och för att minska hushållens uppvärmningskostnader. För hushåll som fortfarande har direktverkande el kan värmeväxlare spara tusenlappar och kraftigt minska belastningen på elförsörjningen.

Vi vill bredda det gröna avdraget med 400 miljoner kronor per år för energieffektivisering, till exempel genom att installera värmeväxlare för hus uppvärmda med direktverkande el, och för byta återstående oljepannor mot effektiv modern fossilfri teknologi. Det skapar möjligheter för att kraftigt minska hushållens elanvändning med en potential om 10 Twh till 2030 enligt Energimyndigheten. Totalt minskar detta utsläppen med minst 200 000 ton till 2030.

Industrin

Den svenska industrin, från grönt stål till grön kemi är världsledande inom klimatomställningen. För att kunna fortsätta utvecklas behöver den snabbare och enklare tillstånd, bättre infrastruktur och mer billig grön el.

För att ytterligare kunna skala upp den gröna industriomställningen behöver också Industriklivet reformeras och få ytterligare medel i stället för att som med regeringens politik få halverade anslag med i ett strategiskt läge.

Industriklivet ska inte bara stötta forskningsprojekt och traditionell industris klimatomställning utan även kunna finansiera det nya näringslivet, gröna industriprojekt i alla stadier och gärna i flera

skeden under tiden som företaget skalar upp sin verksamhet. Industriklivet bör ha kontinuerliga utlysningar för att företag enklare ska kunna söka ekonomiskt stöd för uppskalning och kommersialisering. Industriklivet har varit framgångsrikt och för varje statlig krona som investerats har näringslivet finansierat med ytterligare tio kronor. Regeringen har minskat anslaget med mer än hälften 2026, medan Centerpartiet dubblar både anslaget för nästa år och dubblar bemyndigandet från 3,85 mdr 2027–2033 till 7,5 miljarder för samma period

Fossilfritt flyg

Uppbyggnaden av en strategisk reserv av biodrivmedel är också central för att Sverige ska kunna få ett helt fossilfritt inrikesflyg, där flygbränsle kan produceras billigt från svensk skogsråvara.

Inrikesflyget är en viktig del av Sveriges sammanhållning, många delar av Sverige är helt beroende av ett fungerande inrikesflyg. Samtidigt står inrikesflyget för en betydande del av våra klimatpåverkande utsläpp. Centerpartiet vill kombinera klimatansvar med god tillgänglighet i hela landet. Omställningen till fossilfritt flyg kan vara en motor för innovation, gröna investeringar och regional utveckling. Vi vill därför upphandla och tillhandahålla tillräcklig mängd biojetbränsle för att säkerställa ett fossilfritt flyg senast 2030 samt att förbereda flygets infrastruktur både på de enskilda flygplatserna och i den centrala infrastrukturen.

Ny grön el – dubbelt så snabbt till en fjärdedel av kostnaden

Krisen för försörjningen av grön el pågår alltså. Ska vi snabbt få fram ny el kommande år så är det vindkraft, solel, vattenkraft och kraftvärme som har potentialen. Detta framgår tydligt i Centerpartiets nyligen publicerade rapport Ny strategi för Sveriges elförsörjning⁹. Men på grund av regeringens senfärdighet och ovilja har i stort sett hela den tillförseln av ny elproduktion blockerats.

I stället för att som regeringen sätta ställa allt hopp till subventionerad kärnkraft som står klar tidigast 2040 menar Centerpartiet att vi genom effekthöjningar och flexibla användning av befintlig kraft kan täcka ett ökat elbehov och ha det på plats på halva tidendubbelt så snabbt till en fjärdedel av priset. Förutom incitamenten och regelverken för vindkraft, som beskrivits ovan, handlar det om att skala upp kraftvärmerna, som är viktig i söder, liksom åtgärder som moderniserar och utökar vattenkraften i norr. Energimyndigheten har tagit fram en fjärrvärme- och kraftvärmestrategi samt potentialrapport som visar att det finns en lönsam utbyggnadspotential på ungefär 800 MW och att ytterligare 1 000 MW sannolikt skulle vara samhällsekonomiskt lönsam, vilket motsvarar närmare två kärnkraftsreaktorer till en kostnad om bara 3–4 miljarder kronor.

Genom en teknikneutral ansats får vi ett betydligt mer ansvarsfullt nyttjande av skattebetalarnas pengar än med regeringens ensidiga kärnkraftsplaner. Vi vill också snabbt utreda införandet av en ny flexibilitetsmarknad i form av ett elgarantisystem med effektupphandling. Det skulle täcka upp med produktion från flexibla källor de få timmar om året som ordinarie elsystem inte räcker till och minska de största fluktuationerna i elpriset när det inte blåser och solen inte skiner. Det prissätter och ökar lönsamheten i planerbar och flexibel kraftproduktion för att kapa pristopparna. Ersättningen ska kunna gå till befintliga kraftverk som med enkla och kostnadseffektiva medel kan skruva upp produktion i befintliga anläggningar och även innefatta exempelvis gårdsstöd för biogasturbiner.

Vindkraften måste frigöras för mer grön el i närtid

Sedan vindkraftsutbyggnaden nästan helt stannat av saknar Sverige i hög grad förutsättningar att i närtid öka produktionen av grön el. Under början av 2025 beställdes inte en enda ny vindkraftsturbin i Sverige: Det är en direkt följd av stoppade tillstånd och kablar till havsbaserad vindkraft. Många kommuner som inte får ersättning för vindkraft på land har lagt veto mot fortsatt utbyggnad. Dessutom råder stor osäkerhet kring framtiden då en bred politisk energiöverenskommelse saknas.

⁹ <https://www.centerpartiet.se/landningssidor/2025/ny-strategi-for-sveriges-elforsorjning>

Vindkraftskommuner måste få vindkraftsskatten permanent och långsiktigt

Vindkraft på land har blockerats i väntan på den utlovade ersättning till närboende som föreslogs i regeringens utredning *Värdet av vinden* (SOU 2023:18) om återföring av fastighetsskatten på vindkraft till kommunerna. Utredningens förslag ska efter ett års fördröjning eventuellt genomföras, även om någon proposition fortfarande inte presenterats för riksdagen. Överföringen av fastighetsskatten kommer dock endast ske till del, och i form av ett tillfälligt bidrag och inte en permanent ersättning. I väntan på en långsiktig ersättning har under 2025 hela 26 av 29 vindkraftsprojekt stoppats. Inget stöd enligt har heller ännu betalats ut, utan kommer dröja till någon gång under 2026. Stödet riskerar dessutom att fastna i invecklad byråkrati. Därför menar Centerpartiet att fastighetsskatten på vindkraftsel måste föras till kommunerna långsiktigt och fullständigt, som i Finland och Norge, inte skickas som del av ett riktat statsbidrag.

Kablar till havsvindkraften

De planerade vindkraftsparker långt ute till havs, som ska fördubbla den svenska elproduktionen, har även de blockerats av regeringens förbud mot att finansiera anslutningar till havsvinden. Som en följd av stoppet för kablarna meddelade förra året Vattenfall att man inte bygger Kriegers Flak, en vindkraftspark som hade kunnat leverera el till en halv miljon sydsvenska hushåll. Nu väntar högre elpriser och tusentals jobb hotas enligt Sydsvenska handelskammaren. Regeringen är bakbunden av Tidöavtalets förbud mot att använda Svenska Kraftnätets flaskhalsintäkter, som just ska användas till att bygga överföring och anslutningar som minskar regionala flaskhalsar. Centerpartiet avsätter därför utrymme i budgeten för detta i väntan på ett annat beslut kring flaskhalsintäkterna, så att kablarna byggs och hushåll och företag i södra Sverige får den elproduktion de behöver.

Lagring och solskatt

Energiskatten på lagrad el behöver slopas eftersom den innebär att elen dubbelbeskattas. Elen skattas vid inmatning samt vid uttag efter lagring. Incitamenten för att investera i och använda batterilager för att jämma ut sin elkonsumtion stärks av att slopa skatten på batterilagring. Det leder till att investeringarna blir mer lönsamma, elnätet stärks, effektbrist motverkas och elkostnaderna blir lägre för både företag och hushåll. Dessutom påskyndas den gröna omställningen eftersom batterier är en nyckelkomponent för att hantera den intermittenta produktionen från sol- och vindkraft. Genom att kunna lagra energin när det blåser mycket eller solen skiner, och använda den senare, blir förnybar energi en mer pålitlig och planerbar resurs. Detta är också ett sätt att gynna de som i dag producerar sol och säljer ut på marknaden, som från och med 2026 kommer ha högre skatt på sin egenproducerade el till följd av att regeringen avskaffar den så kallade 60-öringen utan att ersätta den med något annat system för att premiera decentraliserad elproduktion, vilket Centerpartiet är mycket kritiska till.

Bättre kollektivtrafik för klimatet

Svensk kollektivtrafik har haft tuffa år efter pandemin, eftersom mer hemarbete lett till att trycket på kollektivtrafiken minskat. Dessutom har viktiga reformer för kollektivtrafikens attraktivitet uteblivit, exempelvis ett förändrat reseavdrag som skulle gynna klimatsmarta transporter. Centerpartiet vill därför bredda trängselskatterna i städerna för att kunna stärka kollektivtrafiken och få färre att använda bilar i storstäder med konsekvenser för klimatet och för luftkvaliteten. Genom ökade trängselavgifter kan städerna öka sin finansiering till kollektivtrafiken. Detta för att förbättra tillgängligheten i kollektivtrafiken och få fler att välja ett kollektivt färdmedel.

Klimatplan för Sverige

Sverige har en kris i klimatpolitiken där vår roll som föredöme hotas av missade klimatmål och snabbt ökande utsläpp. Därför presenterar Centerpartiet en klimatplan för att nå utsläppsmålen fram till 2030.

Sverige missar enligt regeringens budgetproposition samtliga klimatmål, inte minst de som är till år 2030. Vissa av målen följer direkt av beslut på EU-nivå, så som ESR-åtagandet (Effort Sharing Regulation), medan andra är beslutade i Sveriges riksdag, med det svenska etappmålet som ett särskilt viktigt mål för de svenska utsläppen. Enligt regeringens budgetproposition missas samtliga klimatmål, och det viktiga ESR-målet med 4,3 miljoner ton, efter kraftiga utsläppsökningar under 2024 men endast åtgärder för att få ned utsläppen på 0,4 miljoner ton framöver.

Centerpartiet menar att målen går att nå som utlovat och att det handlar om framför allt tre delar: bilarna, boendet och basindustrin.

Bilarna

Det är utsläppen från biltrafiken som rusat mest, där både elbilsbonusen och reduktionsplikten avskaffats av Tidöregeringen utan att ersättas med andra klimatförbättrande åtgärder, vilket lett till fossilt bränsle åter börjat dominera både körande och försäljning av nya bilar. Hushållen måste få möjligheter att byta bränsle och bil till klimatsmarta och billigare alternativ.

Med en bonus och miljöleasing som sänker kostnaden för att byta och leasa en miljöbil till 1500 kronor per månad kan minst 500 000 hushåll minska utsläppen. Detta minskar utsläppen till 2030 med minst 2,7 miljoner ton.

Vi vill samtidigt ge fler en chans att byta bränsle genom att bygga upp en strategisk reserv av biobränsle från skogsråvara, där staten förhandlar upp volymen och ned priset, med den metod som föreslogs i Bioekonomiutredningen. Det förväntas ge en utsläppsminskning på nära 6 miljoner ton till 2030.

Boendet

Ett breddat grönt avdrag för energieffektivisering, som gör att fler exempelvis kan byta direktverkande eluppvärmning mot värmepumpar och de sista oljepannorna kan skrotas i utbyte mot billigare effektivare uppvärmning. Det sparar energi, pengar och utsläpp och kan minska utsläppen med minst 200 000 ton till 2030.

Industrin

Industrin är inte en del av ESR-sektorn men förtjänar ändå betydligt mer fokus från regeringen för att bli ledande i den gröna omställningen. Här kommer Centerpartiet fördubbla industriklivet och bredda det till fler gröna innovationer, vilket kan ge utsläppsminskningar om 10–12 miljoner ton till 2045 (långsiktigt) och betydande reduktioner redan på 2030-talet.

Totalt kan utsläppen minskas med 7,5 miljoner ton fram till 2030 enligt ESR och både ESR-målet och det svenska etappmålet för samma år nås med god marginal.

Sverige kan bli ett miljö- och klimatföredöme igen

Sverige har en ambitiös miljölagstiftning, men den bygger i flera hänseenden på gamla sanningar och föråldrade strukturer. Regelverken behöver ses över i ljuset av dagens samhällsstrukturer och nya tekniska landvinningar. Det som vi tidigare betraktade som avfall måste ses som en tillgång. Samhällskritiska anläggningar som vattenreningsverk behöver omvandlas till resursverk som i högre grad sluter kretsloppen. Som ett av världens mest innovativa länder har Sverige goda möjligheter att ta en global ledarroll i denna omställning. Sverige ska gå före, visa vägen och återigen bli ett miljö- och klimatföredöme för resten av världen.

För att bryta den negativa utvecklingen föreslår Centerpartiet kraftfulla satsningar för att bevara och restaurera den biologiska mångfalden och Sveriges naturliga rikedom. Landets redan skyddade områden, såväl på land som till havs, behöver förvaltas bättre och dess livskraftiga ekosystem måste säkerställas. Känsliga områden som har förorenats genom mänsklig aktivitet ska saneras och återställas, ett långsiktigt arbete som måste intensifieras. Särskilt prioriterat är områden och vattentäkter som har kontaminerats av PFAS. Övergödningen av våra hav måste förebyggas genom kraftfullare insatser både vid utsläppskällan och direkt i haven. Invasiva främmande arter måste bekämpas mer aktivt och med mer inkludering av hela samhället. Därför vill Centerpartiet se att resurserna för detta ökar kraftfullt och i vår budget uppgår anslagen för olika typer av åtgärder för värdefull natur till den största hittill jämfört med budgetarna historiskt.

Centerpartiet vill se en större mångfald av aktörer involverade i arbetet med att förvalta och återställa våra naturliga ekosystem. Den enskilde markägaren som bedriver sin näringsverksamhet inom lantbruket eller längs kusten har en nyckelroll att spela för att minska övergödningen, den enskilde skogsägaren spelar en avgörande roll för att främja artrikedomen i våra skogar och på hushållsnivå finns det många som vill och kan bidra till vår gemensamma miljö, bara för att nämna några exempel. Sammantaget behövs det fler ekonomiska incitament, mer samverkan och mindre pekpinna från myndigheterna för att åstadkomma en effektiv naturvård. Att koppla in allmänheten och civilsamhället är viktigt för att skapa en större lokal acceptans och ett engagemang i frågan från yngre generationer.

Håll Sverige Rent

Håll Sverige Rent gör enorma insatser för att minska nedskräpningen i alla delar av Sverige och leder ett antal viktiga projekt som till exempel varje dag minskar mängden plast och annat skräp i haven. Exempelvis leder Håll Sverige Rent projektet Re:Fish som bidrar till att rensa grunda botten i Östersjön från fiskeredskap som spökgarn. Tyvärr har regeringen de senaste två budgetarna successivt skurit bort det verksamhetsstöd som tidigare gått till Håll Sverige Rent. I budgeten för 2026 finns endast en symbolisk mindre summa för "miljöorganisationer". I vårt alternativ återställer vi hela grundstödet till Håll Sverige Rent som både håller rent och snyggt, minskar belastningen på miljön och bidrar till folkbildning och engagemang hos unga, samtidigt som vi bibehåller stödet för övriga viktiga miljöorganisationer.

Det behövs ett Textilkliv

Sverige saknar i dag infrastruktur och teknik för återvinning av textilier. Vid årsskiftet blev det förbjudet att slänga textilier i hushållssoporna och ansvaret för insamlingen ligger på kommunerna. Konsekvenserna av detta har bland annat blivit att många kommuner skickar stora mängder textilavfall till Litauen där en stor del trasiga kläder bränns upp, något som också sker i Sverige. I det långa loppet riskerar vi att förtroendet för avfallshantering och återvinning i Sverige tar skada, som i förlängningen kan leda till att människor slutar sortera sitt avfall överhuvudtaget. Det pågår ett arbete i EU för att införa ett producentansvar för textilier vilket skulle innebära att de som säljer nya kläder blir tvungna att bygga upp den infrastruktur som saknas i dag. Detta kan dock ta lång tid och bättre hantering av textilavfallet behövs mycket tidigare än så. I väntan på ett sådant producentansvar behövs ett nationellt stöd till innovation för textilåtervinning och uppskalning av mindre återvinningsprojekt som redan finns. Det finns tekniska utmaningar för textilåtervinning kring bland annat nya återvinningstekniker och metodutveckling för automatiserad sortering av textilier. Dessa typer av innovation ska vara möjlig att söka innovationsstöd för genom det som Centerpartiet kallar textilklivet och avsätter medel för i budgeten från 2026.

Höjt tempo i klimatanpassningsåtgärderna

Hela samhället påverkas av det förändrade klimatet. Under lång tid har det blivit tydligt för alla och envar att vårt moderna samhälle är sårbart mot konsekvenserna av ett allt varmare klimat med enorma skogsbränder, skyfall, smältande isar och värmeböljor som följd. Det innebär att vi behöver vidta åtgärder för att anpassa alla delar av vårt samhälle, från samhällsplanering, vatten och avlopp, energiförsörjning, skogsbruk och jordbruk, industrier och besöksnäring med mera. Ur ett beredskapsperspektiv handlar det inte bara om infrastrukturen utan också om att uthålligheten stärks och att tillgången på reservvattentäkter, nödvatten, reservkraft och andra kritiska resurser såsom kemikalier för rening finns så att dricksvattenproduktionen kan fortsätta även under störda

förhållanden. Stigande medeltemperaturer och de senaste årens återkommande väderextremer med såväl svår torka som kraftiga översvämningar visar på klimatförändringarnas påverkan. För att hantera detta måste också det svenska jordbruket intensifiera sina anpassningsåtgärder. Med en aktiv politik för klimatanpassning kan vi förhindra stora produktionsbortfall. Det kräver inte minst kraftfulla och långsiktiga åtgärder för en säkrare och jämnare vattentillgång under växtsäsongen.

Rent vatten både idag och i framtiden

Sveriges vattendrag och kuster påverkas precis som alla andra av de globala klimatförändringarna. Utsläpp, spridning av kemikalier liksom nedskräpning och övergödning av Östersjön och sjöar runtom i landet riskerar vår och ekosystemens tillgång på rent vatten. Samtidigt står vatten- och avloppsinfrastrukturen i Sverige inför stora investeringar framöver för att underhålla de rör och reningsverk som finns men också för att utveckla och bygga nytt. Centerpartiet vill därför dubblerade satsningar på de insatser som idag finns i Livsmedelsverkets stöd till "nödsvatten", för att hjälpa kommuner i hanteringen av vatten vid kriser, och se till så att även kommunala bolag kan ta del av pengarna. Vi vill också stärka innovationen kring rening av PFAS som är ett stort och växande problem där reningsverk runt om i landet behöver investera mer.

Investera i välfärd, infrastruktur och beredskap i hela landet

Skillnaderna inom Sverige vad gäller välfärd och infrastruktur är idag oacceptabelt stora. Pojkar i små skolor på landsbygden kan ha hälften så stor chans som i städerna att gå vidare till gymnasiet. Dödligheten i behandlingsbara sjukdomar är dubbelt så hög i glesa landsbygdskommuner som i storstäder. På många platser på den svenska landsbygden betalar man bland de högsta skatterna, men har bland den sämsta vården, skolan, vägarna och järnvägar. Det är också en omöjlig situation i det nya säkerhetspolitiska läge som Sverige befinner sig och där beredskapen måste finnas inom exempelvis vården, för transporter och för självförsörjning av livsmedel i hela Sverige i händelse av kris eller krig.

Här måste utvecklingen vändas och Centerpartiet föreslår att mer läggs på välfärdens kärna, skola, vård och omsorg, och på infrastruktur i hela landet. Det måste investeras 50 miljarder i den svenska landsbygden nästa mandatperiod för att råda bot på orättvisorna i det offentliga åtagandet.

Skola utan geografiska orättvisor

Skolresultaten skiljer sig kraftigt mellan olika delar av landet. Elever i städer och innerstadsområden klarar sig generellt sett mycket bättre än elever i glesbygdskommuner och framförallt bättre än i många utsatta områden. Enligt TIMSS, som mäter elevers kunskaper i matematik och naturvetenskap, kan det skilja uppemot två års inläring mellan elever i storstadsområden och elever i glesbygd. För flera utanförskapsområden kan det skilja uppemot fyra år. Den här geografiska orättvisan drabbar de barn och unga som växer upp i glesbygd och i utsatta områden, men den äventyrar också hela Sveriges framtid om generationer av unga i delar av landet inte ges förutsättningar att bidra fullt ut och finna sig tillrätta på arbetsmarknaden.

För att komma tillrätta med den här geografiska orättvisan måste alla Sveriges skolor ge varje elev chansen att lyckas utifrån sin egen förmåga. De måste kompensera för ojämlikheter och skapa möjligheter för klassresor. Så ser det dessvärre inte ut i dag. I våras närmare 20 000 elever grundskolan utan behörighet till gymnasiet. Det motsvarar cirka var sjätte elev, vilket är unikt ur ett internationellt perspektiv. Andelen elever som lämnar grundskolan utan godkända betyg är högre i glesbygdskommuner och i utsatta områden. Nämnas kan att Sverige har tio gånger fler elever som lämnar grundskolan utan behörighet än Norge och Danmark, vars Pisa-resultat är i nivå med Sveriges. Dessutom lämnar var femte elev gymnasiet med ofullständiga betyg. De utslagna eleverna har svårare att få jobb – arbetslösheten för de som inte har en gymnasieexamen är fyra gånger så hög som för de som har klarat gymnasiet. För att möta utslagningen vill Centerpartiet drastiskt höja kompetensen om NPF och börja föra statistik över NPF i skolan och skjuter till medel för detta i budgeten.

De totala resurserna till skolan har under de senaste åren minskat i reala termer och många kommuner har en mycket tuff ekonomisk situation. Detta har lett till besparingar på just de lärare som skulle kunna bidra till att vända utvecklingen. Samtidigt har elevkullarna, inte minst på högstadiet och gymnasiet, minskat kraftigt på många ställen. Det hade kunnat leda till minskade klasser och mer tid för eleverna, men pressade av inflationskrisen har många kommuner tvingats stänga skolor och säga upp personal.

Ett ytterligare problem är att en mycket stor andel, långt över 10 miljarder kronor, av de statliga bidragen till kommunerna för skolan är riktade, vilket innebär att de kommer med omfattande byråkrati och är svåra att söka, i synnerhet för små kommuner. Det är också orimligt att kostnader för olika bidrag, transfereringar, är avsevärt högre i statens budget än satsningarna på utbildning.

Ett rekordstort sektorsbidrag för skolan

Centerpartiet föreslår i denna budgetmotion att skolan får de ordentliga investeringar som den behöver och förtjänar, med ett kraftfullt sektorsbidrag på sammanlagt nästan 20 miljarder kronor för nästa år. Totalt satsar Centerpartiet 3,3 miljarder mer på skolan än regeringen.

Sektorsbidraget har flera syften. Dels ska sektorsbidraget svara mot målet om att halvera den höga utslagningen på vägen till gymnasiet, där var sjätte elev, eller nästan 20 000 tonåringar, varje år lämnar grundskolan utan fullständiga betyg, och utan möjlighet att gå vidare till gymnasiet. Antalet elever som slås ut bör halveras, till högst var tionde elev, så att det kommer ner på nivå med jämförbara länder i västvärlden. För att detta krävs fler, inte färre, behöriga lärare som hjälper eleverna att klara kunskapsmålen. Det krävs personal i elevhälsan som kan stötta elever i allt vid sidan av själva undervisningen. Det krävs också fler och mer erfarna studievägledare som kan peka ut yrkeslinjer som ett alternativ att sträva efter, en väg som ofta leder till välbetalda jobb. Slutligen behöver kvaliteten och attraktiviteten på dessa yrkeslinjer stärkas genom mindre klasser, högre lärartäthet och bättre kontakter med näringsliv och offentlig verksamhet som leder till bättre praktik.

Behöriga lärare i alla skolor

Om vi ska kunna utradera de geografiska orättvisorna i skolan måste vi utradera de geografiska skillnaderna när det kommer till behöriga lärare. Idag är 6 av 10 lärare behöriga på landsbygden, medan 8 av 10 är behöriga i de större städerna. Forskning visar att lärares behörighet har stor betydelse för elevernas förutsättningar att klara skolan och därför måste dessa skillnader utraderas. Vi vill att alla obehöriga lärare som idag jobbar i skolan ska vara behöriga om tio år. Det är ett radikalt förslag, men det är helt nödvändigt för att vi ska utradera de geografiska orättvisorna i skolan. Satsningen omfattar 1 miljard per år initialt för att täcka upp till 100 000 av kostnaderna som huvudmännen står med när läraren vidareutbildas. Det omfattar såväl kostnader för lärares utbildningsinsatser, som vikariekostnader för nuvarande arbetsplats och lärares löner under utbildningstiden, samt för att utöka lärcentrum, med cirka 50 stycken i hela landet, och utbildningscentra så att lärare kan vidareutbildas i närheten av sitt nuvarande arbete.

Bättre och mer attraktiv lärarutbildning

Centralt för att få in fler högpresterande lärare i yrket är också att förbättra lärarutbildningen. I Centerpartiets budgetmotion vill vi därför rikta särskilda medel för att höja kvaliteten på lärarutbildningen, stärka den verksamhetsförlagda utbildningen, samt skala upp det fortfarande mycket blygsamma programmet, Teach for Sweden, för att locka många fler unga professionella inom andra yrkesgrupper att pröva på och byta till läraryrket.

Intensiv svenska för att fixa integrationen redan i skolan

Slutligen vill Centerpartiet inom ramen för en starkare integrationspolitik erbjuda intensiv svenska med utökade studietimmar i veckan, intensivundervisning, och särskilda satsningar för elever som behöver komma ikapp och förbi i svenska språket. Med denna kraftfulla satsning kan skolan också stå stark och mobilisera många vuxna för att mota den förödande vågen i Sverige av rekrytering, även tvångsrekrytering, av skolbarn och ungdomar in i grov kriminalitet. Skolan måste på alla plan svara mot polisens och socialtjänstens vädjan om att skolan ska kunna nå fler ungdomar som befinner sig på glid och som ofta även hanterar hårda uppväxtförhållanden och/eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Insatser mot psykisk ohälsa och för en skola för alla

Barn och ungas hälsa behöver tas på allvar. Det är alltför många barn som mår dåligt, upplever våld i hemmet, i en relation, eller som utsätts för mobbning. Bland 15–24-åringar och bland män 25–44 år är dessutom självmord den vanligaste dödsorsaken. Enligt Suicid Zero försöker ungefär 5 000 unga människor att ta sina liv varje år. Tre personer dör varje vecka i suicid. Och vi ser tyvärr en oroande utveckling framförallt i åldersgruppen 10–29 år. Gruppen unga tjejer mellan 10–17 år är idag den grupp som gör flest antal självmordsförsök. Vi måste agera och vi måste agera nu, med förebyggande insatser. Därför vill vi att elevhälsan ska nå ut till allt fler elever. Så att vi kan upptäcka, förebygga och ge fler barn och unga en möjlighet att må bättre. Centerpartiet satsar särskilda resurser för att alla elever i högstadiet ska ha ett elevhälsosamtal till där rätt frågor kan ställas för att hitta de som behöver mer stöd och för att bygga tillit mellan elever och skolans vuxna.

Vi ser även att 22 procent av gymnasieelever som har mens stannar hemma från skolan varje gång de blöder, och 14 procent avstår från fysisk aktivitet på grund av mensbesvär. Andra studier visar att över en tredjedel har järnbrist utan att veta om det – faktorer som påverkar hälsa och mående på flera sätt. Det handlar om strukturella brister i samhällets ansvar i att säkra barns och ungas rätt till hälsa och utbildning. Därför vill vi ge Skolverket i uppdrag att rikta insatser mot elevhälsan för att informera och stötta flickor att delta fullt ut i undervisningen under menstruation.

Vård nära dig, utan geografiska orättvisor

Ojämligheten inom svensk vård är en av de största orättvisorna. Möjligheten för patienten att få en bra vård skiljer sig åt beroende på postnummer. Allra värst är det på landsbygden, där risken för den som är under 80 år att dö i en behandlingsbar sjukdom är dubbelt så stor som i storstaden. Det är helt oacceptabelt. Vården på landsbygden är underfinansierad, regelverken är snåriga och kompetensförsörjningen är särskilt bristfällig. Konsekvensen är sämre medicinska resultat och färre patienter med en fast läkarkontakt i primärvården – trots att behovet är större, med en större andel äldre och grupper med sämre hälsa. Endast 20 procent av landsbygdens invånare har en fast läkare, jämfört med 30 procent i landet som helhet. Vi vet samtidigt att många läkare är positiva till att arbeta eller starta mottagningar på landsbygden, men att det krävs bättre ekonomiska incitament och större möjlighet att påverka arbetssättet.

Primärvården stärks, bland annat med en reform för landsbygdsläkare

Centerpartiet gör en kraftfull, flerårig och riktad satsning på primärvården med fokus på landsbygden. Vi föreslår en ny vårdform för primärvård på landsbygden, där allmänläkare, eller vad vi kallar landsbygdsläkare, kan driva små läkarmottagningar där behovet är som störst och där

uppdraget anpassas efter de lokala förutsättningar som råder på landsbygden. Regelverket ska samtidigt förenklas och göras mer flexibelt för att möjliggöra små mottagningar med en allmänläkare och en sjuksköterska.

En ny vårdform anpassad efter landsbygdens förutsättningar kan öka tillgängligheten, förbättra kontinuiteten och minska de geografiska ojämlikheterna i vården. Vi lägger därmed totalt 2 miljarder kronor årligen på att stärka primärvården, med fokus på nya landsbygdsläkare inom ramen för den nya vårdformen för primärvård på landsbygden. Detta kan ge upp till 1000 fler läkare per år beroende på hur regionerna fördelar medlen.

När mandatperioden nu lider mot sitt slut är det tydligt att regeringen misslyckats med sina löften om utbyggd primärvård, kortare värdköer och mer tillgänglig och jämlik vård i hela landet. För att bidra till en jämlik vård med kortare kötider och för att stärka patientens möjligheter att söka vård i hela landet satsar vi på en ny nationell jämförelsetjänst genom att bygga ut 1177. Där ska patienten redan från dag ett kunna välja sin specialistvård utifrån information om väntetider, tillgänglighet och kvalitet.

Fler läkare och sjuksköterskor behövs

Den största strukturella utmaningen i den svenska vården handlar om kompetensförsörjningen. Med för få allmänläkare stannar omställningen mot primärvården av och patienterna får aldrig tillgång till en egen fast läkarkontakt. Patienterna lider i långa värdköer i brist på specialistläkare, specialistsjuksköterskor och andra vårdyrken. Antalet allmänläkare behöver fördubblas i Sverige för att möta Socialstyrelsens riktvärde på 1100 invånare per allmänläkare. Vårdanalys har särskilt uppgett att det är stor brist på ST-platser, där 42 procent av landsbygdskommunerna saknar ST-tjänster. Centerpartiet lägger därför i budgeten för 2026 även en satsning på kompetensförsörjning om drygt 1 miljard kronor per år för nya ST-läkarplatser i hela landet samt nya utbildningsplatser i grundutbildningen för läkare och sjuksköterskor.

Ingen nedskärning på kvinnors hälsa

Dagens sjukvård är inte jämställd. Centerpartiet vill stärka vården för kvinnor, som vi vet underbehandlas för flera stora folksjukdomar såväl som för komplikationer i samband med förlossning. Tiden till diagnos när det gäller sjukdomar som drabbar kvinnor kan vara lång, ibland flera år. Det finns också betydande kunskapsluckor om sjukdomar som främst drabbar kvinnor. Detta leder till felbehandlingar, onödigt lidande och höga samhällskostnader i form av bland annat sjukskrivningar. Att säkra en jämställd och jämlik vård är ett av våra grundläggande jämställdhetspolitiska mål. Att då som regeringen gör skära ner på just insatserna för att förstärka kunskaperna inom detta område och på de insatser i praktiken för att råda bot på bristande vårdinsatser för kvinnors hälsa är helt fel. Centerpartiet säkrar resurserna till kvinnovården i vår budget.

Investeringar för beredskap

Sverige befinner sig sedan en tid i ett nytt säkerhetspolitiskt läge, sedan Ryssland under Vladimir Putins diktatur inlett först en invasion och därefter en fullskalig invasion av ett fredligt demokratisk grannland och förvandlat fält och städer i centrala Europa till slagfält och miljoner civila till måltavlor. Sverige måste nu inleda en snabb upprustning av det militära och det civila försvaret, som både visat sig viktiga i Ukrainas försvar. Därför behöver nu beredskapen stärkas på en rad punkter, från infrastruktur och livsmedelsförsörjning till inhemsk drivmedelsproduktion och folkbildning. I stora stycken är det också investeringar som är viktiga för att förbättra förutsättningarna för tillväxten, företagandet och välfärden i hela landet.

I juni 2025 enades riksdagens partier om att lånefinansiera en 300 miljarder stor snabb upprustning av det svenska varav 50 miljarder till det civila försvaret. Centerpartiet vill att inte bara resurserna till det militära försvaret utan även till det civila försvarsresurserna används till konkreta insatser så snabbt och kraftfullt som möjligt.

Infrastruktur

Sveriges infrastruktur har länge varit eftersatt och bortprioriterad, vilket har fått ödesdigra konsekvenser med potthål i vägarna, tåg som inte går i tid och en underhållsskuld som kommer bestå under en lång framtid. Trots regeringens infrastrukturproposition med 1 200 miljarder kommande 12-årsperiod så menar Trafikverket att de endast kan få bukt med 10–15 procent av underhållsskulden på järnväg under samma period. Det är alldeles för dåligt. Centerpartiet vill därför se ett Sverigelyft, en politik som på allvar tar tag i situationen och bidrar till reformer och resurser för att infrastrukturen ska fungera. Ett Sverigelyft är viktigt av flera olika skäl, för att anpassa infrastrukturen utefter de utmaningarna samhället står inför idag. För att privatpersoner ska kunna föra sig obehindrat mellan hem och jobb, för att företag ska kunna få material till sin produktion och för att utveckla svensk turism. Men även för att stärka den civila beredskapen i vårt land.

Nu när regeringen har presenterat sin nationella plan för infrastrukturen står vi med facit på regeringens prioriteringar och förmåga att ta itu med behovet av en fungerande infrastruktur. Vi ser att det eftersatta underhållet på järnvägen blir kvar till 2050. Det håller inte utan nu måste investeringarna i en fungerande infrastruktur ta fart.

Task force för Tågen - underhåll måste åtgärdas

Situationen i svensk infrastruktur är inget annat än ett stort misslyckande. Det rapporteras ständigt inte bara om hur resurserna som är avsatta för underhåll och upprustning av järnvägen inte räcker till, utan också om att Trafikverket och andra berörda myndigheter inte förmår att åtgärda det. Samtidigt som det eftersatta underhållet kostar näringslivet och svensk ekonomi miljarder varje år menar regeringen att det inte ska kunna åtgärdas förrän 2050. Bara 10-15 procent av underhållet ska klaras under planperioden fram till 2037. Ofta hänvisas till att det saknas manskap och maskiner för att öka takten i underhållet, men det är en syn som inte delas av leverantörer på området, och Centerpartiet vill därför pröva hur långt man kan få fram snabbt och effektivt underhåll, som kan spara miljarder för företag och resenärer per år, genom att slippa förseningar och inställda tåg.

Vi vill skapa en task force som identifierar och som arbetar med att bygga bort de brister på järnvägen som drabbar tågresenärerna mest i form av förseningar, ofta signal- och växelfel. Denna task force ska snabbt kunna vara på plats och på så vis förhindra förseningar och uppehåll i tågtrafiken som drabbar resenärer och gods. Detta sker utanför ordinarie underhållsplan som offensiva punktinsatser på de platser där flest fel orsakas.

Enskilda vägar

Varje dag börjar drygt en miljon människor sin arbetsdag vid en enskild väg. Det är därför centralt att de enskilda vägarna och dess vägföreningar har resurser för att kunna ta hand om vägarna på ett ändamålsenligt sätt. Det finns ett stort, uppdämt behov av underhåll på det enskilda vägnätet samtidigt som nya extremväder med skyfall och snabba väderomslag leder till ökade skador som erosion, bortspolade vägbankar och skred. De enskilda vägarna som sköts av samfälligheter är en viktig del i en levande och fungerande landsbygd, de påverkas likt annan infrastruktur också hårt av klimatförändringarna men har inte resurser för att klara av all den ökade påfrestning som nu sker. Centerpartiet skjuter till 150 miljoner kronor årligen från 2026 och framåt för att satsa på ett ökat så kallat särskilt driftbidrag underhållet av enskilda vägar. Centerpartiet har även tidigare föreslagit både reformer och resurser för att de enskilda vägarna ska fortsätta utvecklas.

Ta tillbaka nattågen

Under våren 2025 körde SJ de sista nattågen från Västsverige till Jämtland, nattåg som hade god beläggning och var viktiga för privatpersoner, företag och besöksnäringen i alla de berörda

regionerna. Då regeringen inte sköt till de summor för upphandlad trafik som Trafikverket behövde finns inte nattågen mellan Västsverige till Jämtland kvar. Centerpartiet vill återuppta nattågstrafiken från Västsverige till Jämtland. Vi vet att det finns tågsträckor som inte är tillräckligt lönsamma men som ändå fyller en viktig funktion, därför är den upphandlade tågtrafiken av stor vikt.

Självförsörjning av mat

Det som Centerpartiet länge vetat och kämpat för – att grunden för god beredskap är en lönsam inhemsk livsmedelsproduktion – går nu upp för fler. Tyvärr följer inte agerandet på de påstådda insikterna. Regeringen har presenterat en livsmedelsstrategi "2.0" helt utan nya siffrsatta mål för svensk självförsörjning och utan konkreta åtgärder som får ner kostnaderna i produktionsledet och utan reformer som gör skillnad på gårdsnivå.

I grunden står dessutom svenskt jordbruk för god djuromsorg, säker mat, öppna landskap, miljöhänsyn och arbetstillfällen. Det hör till de mest ansvarsfulla i världen när det gäller antibiotikaanvändning. Omsorgen om djuren är god och klimatpåverkan låg. Därför måste svensk livsmedelsproduktion öka och för att det ska gå behöver konkurrenskraften stärkas inom hela livsmedelssektorn, från primärproduktion till konsument. Företagens kostnader behöver sänkas, krångliga regler undanröjas och handläggningstiderna kortas.

Den fullskaliga ryska invasionen av Ukraina i februari 2022 understryker behovet av att bygga upp en motståndskraftig svensk livsmedelsproduktion. I dag har Sverige alltför låg självförsörjningsgrad och självförsörjningsförmåga när det gäller livsmedel och vi måste sluta blunda för det faktum att vi för flera av våra vanligaste baslivsmedel och kritiska insatsvaror är beroende av import från andra sidan jorden. Detta förhållande måste förändras om vi vill känna oss trygga med att kunna klara en allvarlig kris eller krig i framtiden.

Investera i landsbygden och matproduktionen

Vid sidan om lagerhållning, som nu får ökade resurser genom den överenskommelse med riksdagens alla partier där Centerpartiet särskilt var drivande för ökad försörjningsberedskap, behöver regeringen investera i ett mer robust jordbruk. Svenskt jordbruk behöver bli mindre fossilberoende och beredskapen på gårdsnivå behöver stärkas, så att det finns förutsättningar att klara exempelvis ett längre strömavbrott eller en bristsituation på vatten. Det behöver också skapas förutsättningar att bedriva jordbruk i hela landet, det vill säga även i landets glesbefolkade delar och i landsdelar med sämre odlingsförutsättningar. Centerpartiet vill stärka det nationella investeringsstödet för att åstadkomma detta.

Utökad djurvälståndersättning

Regeringen har avsatt medel i den strategiska planen för att kompensera svenska mjölkproducenter för den svenska beteslagstiftningen. Centerpartiet välkomnar denna budgetsatsning, som vi länge har efterfrågat, och förhoppningen är att även kommissionen ska godkänna den. Regeringen borde även verka för att en motsvarande djurvälståndersättning, en dikopeng, ska bli verklighet för svensk nötköttsproduktion. Det behövs fler betande mular i de svenska landskapen och de fyller både en viktig roll för att bevara den biologisk mångfald och för att upprätthålla den svenska livsmedelsberedskapen. Trots dessa beroenden uppgår den svenska försörjningsgraden på nötkött till endast 58 procent.

Ett jordbruksavdrag för stärkt lönsamhet

Centerpartiet vill införa ett jordbruksavdrag i syfte att stärka svenskt jordbruks konkurrenskraft och påskynda den gröna omställningen. Förslaget innebär en övergång från dagens system med tillfällig återbetalning av dieselskatt till ett permanent, teknikneutralt skatteavdrag för företag inom jord-, skogs- och vattenbruk. Vi sänker skatten för 95 procent av alla företag som har intäkter från skogs- eller lantbruk. Jordbruksavdraget är mer kraftfullt och långsiktigt än den nuvarande nedsättningen på jordbruksdiesel, som i grunden var en nödatgård Centerpartiet satte in för att svenska lantbrukare skulle klara inflationskrisen.

Behåll den statliga servicen i hela landet

En bra statlig service i hela landet är en grundprincip för Centerpartiet. Därför har Centerpartiet varit drivande i att få till de statliga servicekontor som idag finns på 148 orter runt om i landet. Hela grundtanken med servicekontoren var att runt om i hela landet göra det enklare för invånare och företag att komma i kontakt med myndigheter såsom Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten, Skatteverket och Migrationsverket genom att samla dem under ett och samma tak på många orter runt om i landet. Detta till skillnad från innan, då olika myndigheter hade sina egna kontor, öppettider och i värsta fall dessutom gav motsägelsefulla svar till invånare och företag. Nu vill regeringen avveckla servicen på många orter. Just nu håller 35 av de lokala

servicekontoren på att stängas vilket är fel väg att gå och kommer att leda till väsentligt försämrad statlig service på många platser. Det innebär att en livlina för mindre orter och glesbefolkade bygder rycks undan, både när det gäller service till medborgare och i form av viktiga arbetstillfällen. Centerpartiet satsar på att återställa servicekontorens finansiering.

Landsbygden konsekvent underinvesterad, inte minst Gotland

En särskild situation för de geografiska orättvisorna finns på Gotland där det har gått så långt att skolan tvingas finansiera vården på ön. Den styrande majoriteten på Gotland verkar beredd att överlåta makten över Gotlands välfärd till regeringen eller till och med till Stockholm. Det är uppenbart att det innebär helt unika förutsättningar att bedriva välfärdsverksamhet på en ö. Det måste den nationella politiken inse och svara upp emot. Centerpartiet har som enda parti nu deklarerat att vi vill se ett särskilt ö-tillskott för att rädda Gotlands vård, skola och omsorg. I vår budgetmotion inför vi detta skarpt och tillskjuter finansiering för att Gotland ska klara av att erbjuda gotlänningarna den välfärd de, precis som alla andra i Sverige, förtjänar.

Som ytterligare bevis på ojämlikheten i Sverige har vi förutsättningarna för att resa till och från Gotland. Boende på en ö med de avstånd som det innebär mellan Gotland och andra delar av Sverige kostar det stora summor för en familj att bara ta sig till fastlandet för att besöka släktingar eller göra en utflykt som överallt annars i landet hade varit oproblematiskt. Trots taknivåer för priserna i avtalen med entreprenören som kör färjetrafiken till Gotland har priserna ökat med 50 procent åren 2017–2024. Enligt granskningar av de faktiska priserna kostar en resa tur och retur för två vuxna, två barn och en bil 3 000 kronor. Det är staten som genom Trafikverket har upphandlat trafiken och därför har staten ett ansvar för att motverka de skenande priserna som försvårar för gotlänningar att leva och bo på ön. Därför anser Centerpartiet att Sverige skyndsamt ska hemställa hos EU-kommissionen om att under 2026, i väntan på nytt avtal som vi hoppas ska leda till långsiktigt lägre prisnivåer, sänka färjepriserna för gotlänningar och avsätter 30 miljoner för detta. Om 30 miljoner kan användas till en prisjustering så skulle det innebära upp till 500 kronor i lägre pris per resa för en familj på fyra.

Stärka föreningslivet och civilsamhället

Under Tidöregeringen har det svenska civilsamhället föreningsliv och folkbildning, hamnat på undantag i hela landet. Resurserna har skurits ned, ibland som för folkbildningen dramatiskt, samtidigt som byråkratin kring Fritidskortet svällt utan att leverera resultat för människor vardagen. För att återupprätta civilsamhällets resurser ökar centerpartiet resurserna med över 800 miljoner kronor per år.

Rädda studieförbunden för vår beredskap

Folkbildningen är en helt avgörande resurs som når många av dem som står långt från arbetsmarknaden. Folkbildningen välkomnar alla, oberoende av ålder, bakgrund eller funktionsvariation. I många landsortsområden är folkbildningen dessutom den enda kulturaktören som kan bredda perspektiven. Studieförbunden har exempelvis spelat en avgörande roll för de många ukrainare som kom till Sverige efter Rysslands invasion. Det var här de tog sina första steg för att lära sig svenska genom kurser för nyanlända, samtidigt som de på plats förvärvade kunskap om det samhälle de kommit till. Studieförbunden kan på många håll i landet också vara den enda som tillhandahåller exempelvis replokaler för nästa generation av det svenska musikundret. Centerpartiet kommer alltid att verka för att varje krona till Studieförbunden används effektivt, samtidigt som vi tydligt står upp för folkbildningens värde, och vi avvisar i vår budget nedmonteringen av folkbildningen.

I dessa allvarsamma tider kan folkbildningen spela en särskilt viktig roll för att stärka landets beredskap. Folkbildningen har människors förtroende, ett lokalt kontaktnät och upparbetade metoder som bygger på delaktighet, dialog och gemensamt lärande. Genom att använda allt detta för en större satsning på folkbildningen inriktad på beredskap kan tiotusentals svenskar stärkas inom första hjälpen, cyberförsvar, hemberedskap, med mera. För detta avsätter Centerpartiet särskilda medel.

Infrastruktur är inte bara vägar, räls och kablar utan civilsamhällets infrastruktur är mötesplatser och platser för kultur, idrott och demokrati i praktiken. Byalag som fixar aktiviteter för sin bygd, idrottsföreningar som ordnar cuper för barn och ungdomar eller trygghetsmöten i folkets hus, som några exempel. Centerpartiet föreslår särskilda satsningar på samlingslokaler, bygdegårdar och idrottsanläggningar i budgetmotionen.

Idrotts- och friluftsliv tillgängligt för alla

Idrott spelar en viktig roll inte minst för lokal sammanhållning och engagemang, för en lyckad integration och som en gemensam arena på tvärs av socioekonomiska skillnader. Idrotten handlar

både om bredden och spetsen, där de båda delarna stärker varandra. Centerpartiet skjuter till medel för att flera ska kunna idrotta – barn och unga, personer med sämre tillgång till medel för idrott i exempelvis utsatta områden, samt personer med funktionsnedsättning som i dag idrottar i lägre utsträckning än andra – men också för att ge fler möjlighet att satsa på idrotten fullt ut i en elitsatsning. Friluftslivet stärker såväl hälsa, gemenskap som beredskap. När fler får tillgång till natur och vandringsleder får vi ett friskare, tryggare och mer robust samhälle. Därför satsar Centerpartiet också på ökat stöd till friluftorganisationer.

Tryggheten måste återupprättas för alla

Resurser för en polis som är på plats i vardagen

Sverige befinner sig i ett allvarligt läge med en grov organiserad brottslighet på frammarsch. Det behövs kraftfulla åtgärder för att bekämpa detta. De historiskt stora resursförstärkningar till rättsväsendet som görs är nödvändiga. Dessa ökade resurser går till att kunna bekämpa den grova organiserade brottsligheten men även till att bekämpa våld mot kvinnor och barn och det stora antalet brott, mångdbrott och vardagsbrott, där ofta småföretagare är de mest utsatta.

Resursökningarna har dock hittills inte givit tillräckliga resultat. Därför föreslår Centerpartiet att medel omfördelas inom Polismyndigheten, så att grunduppdraget – inklusive hanteringen av våldet mot kvinnor och barn samt mångdbrotten och att det ska vara en närvarande polis i hela landet – kan genomföras. För detta avsätter vi särskilt 500 miljoner kronor.

Nödvändigheten av detta är extra tydlig när stängning av för allmänheten öppna polisreceptioner sker i flera kommuner i landet och polisen inte syns närvarande på gatan i många utsatta områden. Med en politik för att bryta utanförskap och fler i jobb, inte minst unga, kan mycket av den grova organiserade brottslighetens möjlighet att rekrytera unga motverkas. I regeringens skrivelse Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk slås fast att av de mest angelägna åtgärdsområdena för det breda brottsförebyggande är nummer ett "att motverka passivitet och utanförskap genom tydliga incitament för arbete och företagsamhet". Insatser för att bryta arbetslöshet bland unga och utsatta, och mer resurser till skolan och skolhälsoenheten är därför centrala även för att bekämpa gängkriminaliteten.

Inrätta ett kraftfullt Ekokrim

Ekonomisk brottslighet är intimt förknippad med den grova och våldsamma organiserade kriminaliteten. För att komma åt det stora pengaflödet till gängen och deras uppdragsgivare måste ett särskilt fokus riktas mot just detta. En myndighet som har till uppdrag att bekämpa denna brottslighet måste ha förutsättningar att på egen hand sätta ihop utredningsteam med rätt kunskaper och kompetens på området. Därför behöver en ny spetsmyndighet växa fram ur nuvarande EBM och bli ett Ekokrim, med möjlighet att rekrytera och utbilda sin egen personal, som får de befogenheter som krävs för att självständigt kunna utreda och lagföra brottsligheten inom sitt område. Ett starkt brottsförebyggande arbete, som utgår från en myndighet med specialistkompetens på området, är nödvändig för att snabbt sprida kunskap till de myndigheter, kommuner och organisationer som riskerar att drabbas. För att genomföra allt detta föreslår Centerpartiet att ett Ekokrim med spetskompetens som slår mot korruption, ekobrott och miljöbrott, skapas från och med 2026 med resurser från dagens Ekobrottsmyndighet, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten samt en viss ytterligare resursförstärkning. Arbetet påbörjas under 2026 men är helt genomfört till 2027.

Förebyggande insatser så att kampen mot brottsligheten inte är halv och haltande

Kampen mot den organiserade brottsligheten är halv och haltande så länge som inte socialtjänst och skola får resurser att snabbt fånga upp de ungdomar och barn som idag på kort tid glider in i tung kriminalitet. Vid varje nytt spektakulärt dåd upprepar polisen vädjan om att övriga delar av samhället ska stärkas, inte minst skolan, som möter ungdomarna i vardagen. Det är ett viktigt skäl till att denna budgetmotion lägger en mycket stor satsning på att stärka skolan och minska utslagningen där, samt att minska kostnaderna att anställa unga till ingångslöner i feriejobb.

I Centerpartiets budgetmotion föreslås en stor satsning på ett större antal vuxna, både fältarbetare och frivilliga, som med stöd av polisen rör sig i utsatta områden för att mycket proaktivt att fånga upp ungdomar och erbjuda dem organiserade fritidsaktiviteter och extrajobb, en metod som haft framgång i Danmark och lokalt i Sverige. Vi vill också ytterligare förstärka satsningarna på medarbetare i socialtjänsten som behöver bli fler och behöver kompletterande utbildning, med fokus på utvalda metoder baserade på evidens, eftersom de idag i allt högre grad konfronteras med svåra uppgifter i kontakt med familjer i kris. Det handlar om föräldrar som behöver stöd för att kunna stödja små barn med antisociala beteenden och där föräldrar behöver stöd för att kontrollera sina barns kriminella beteende. Vi måste i ett mycket tidigare skede fånga upp dessa föräldrar och barn.

En grogrund för senare kriminalitet och ohälsa är avsaknaden av en säker och trygg uppväxt, fri från våld. Våldet kan ta många former – fysiskt, psykiskt, sexuellt, hedersrelaterat, eller att barn bevittnar våld i hemmet. Det lämnar djupa spår och påverkar barns hälsa, utveckling och framtid. Centerpartiet vill se en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn. Strategin ska utgå från barnets perspektiv och behov i centrum, särskilt barns våldsutsatthet i hemmiljö inklusive hedersrelaterat våld och förtryck.

Vi vill även se ett evidensbaserat nationellt traumascreeningprogram för att upptäcka våld och trauma mot barn, som ska genomföras vid regelbundna hållpunkter under barnets uppväxt, exempelvis på BVC eller vid hälsoundersökningar i grundskolan. Syftet är att tidigt identifiera utsatthet och möjliggöra snabba insatser som traumabehandling, stöd från socialtjänst och skyddade boenden. Parallellt behöver personal inom hälso- och sjukvård, skola och socialtjänst få utbildning och kompetens i trauma och traumamedveten omsorg. För att nå fler barn och unga vill vi även utöka hembesöksprogrammen, där barnavårdscentralen (BVC) ska arbeta tillsammans med socialtjänsten för att fånga upp våld, utsatthet eller riskfaktorer i hemmet. Detta behöver göras i hela landet. Inget barn ska glömmas bort.

Stopp för återfall i nya våldsdåd

Samhällets vård och tvångsvård av barn och unga har fortsatt stora brister, vad gäller såväl kvalitet som trygghet. De missförhållanden som råder på Statens institutionsstyrelse måste omedelbart upphöra. Kontrollen och tillsynen av HVB-hem behöver skärpas, vårdens och behandlingens kvalitet måste öka och tillsynsmyndigheter som IVO behöver få stärka resurser och befogenheter. Frihetsberövade barn och unga dömda till slutet ungdomsvård har ofta omfattande behov, kopplat till såväl psykisk ohälsa, missbruk, bristande skolgång som kriminalitet. Komplexiteten och utsattheten för barnen är stor, även efter placeringen. Trots detta är eftervården ofta otillräcklig. En betydande andel återfaller i brott kort efter att verkställigheten avslutats. Vi föreslår därför ett nationellt utslussningsprogram för frihetsberövade barn och unga, med syfte att minska återfallsrisken för brott och stärka återanpassningen till samhället.

Mäns våld mot kvinnor måste stoppas

Centerpartiet ser ett stort behov av ett mer sammanhållet stöd till våldsutsatta kvinnor. Parallellt med skjutningarna och sprängningarna i Sverige pågår en annan våldsepidemi som under perioder skördar lika många offer som det som fyller rubriker och nyhetssändningar: mäns våld mot kvinnor, ofta i hemmet. Det är årligen alltför många kvinnor som förlorar sitt liv på grund av detta våld.

I Sverige lever 35 000 personer i Sverige med skyddade personuppgifter idag. Drygt 40 procent av dessa uppger att de hade skyddsskäl på grund av hot och våld i nära relation och knappt en tiondel på grund av hedersrelaterat hot och våld, enligt undersökning från Skatteverket år 2022. Att leva med skyddade personuppgifter kan få omfattande konsekvenser på livets alla områden och påverkar inte minst människors livsutrymme och friheten. För personer med skyddade personuppgifter kan helt vanliga vardagliga situationer innebära stora säkerhetsrisker. Därför är det extra allvarligt att myndigheter och till och med rättssystemet röjer uppgifter gång på gång. Riksrevisionen har konstaterat i sin rapport 2024 att staten inte gör tillräckligt för att skydda hotade personer. Skadestånd kan sökas av Justitiekanslern, men det görs i väldigt liten utsträckning. Att skyddade personuppgifter röjs får stora konsekvenser för den som lever gömd. Därför vill Centerpartiet att ett automatiskt skadestånd ska betalas ut till den som får sin identitet röjd av myndigheter.

Lämnaprogram mot våld i hemmet och exit-program från prostitution

Mycket av de värsta konsekvenserna av detta våld mot kvinnor beror på svårigheter att hitta bostad och att ta sig ur ett ekonomiskt beroende. Detta medför problem för många kvinnor som vill lämna en destruktiv och våldsam relation. Centerpartiet vill därför tillföra 100 miljoner kronor till anslaget som gäller bidrag till brottsförebyggande arbete. I denna satsning ingår ett program med lämnepeng som ska ge våldsutsatta kvinnor ett samordnat stöd och ekonomisk trygghet när de ska lämna en farlig relation, ett läge där kvinnor ofta blir inte bara fysiskt utan även ekonomiskt utsatta.

Sverige bör också ha ett välfungerande Exit-program som erbjuder en trygg och pålitlig väg ut för unga kvinnor som utsätts för sexuell exploatering och prostitution hamnat i prostitution i Sverige, som ofta tillhör de allra mest utsatta individerna i vårt land.

Skyddade boenden

Ett år har gått sedan reformen om skyddat boende trädde ikraft. Reformen syftade till att stärka rättigheterna för våldsutsatta personer, inklusive barn, som vistas i skyddade boenden. Även om intentionen av lagstiftningen var mycket god, är signalerna tydliga – färre medföljande barn kommer nu till skyddade boenden och flera skyddade boenden har stängt igen. Tillgången på skydd för de som är utsatta för våld har minskat markant. Detta måste tas på största allvar. Statskontoret följer upp tillämpningen av lagstiftningen, men Centerpartiet menar att tillgången på skydd inte kan vänta. Därför vill vi se att staten tar större ansvar i att säkra tillgången på skyddade boenden i hela landet.

Säkerhet

Ställda inför det nya säkerhetspolitiska läget med ett pågående storkrig i Europa och en allt mer hotfull rysk regim har Centerpartiet förordat en ökning av försvarsanslagen. Strax före sommaren kom också riksdagens samtliga partier överens om en ökning av anslagen till Natos nya utgiftsmål på 3,5 procent av BNP årligen senast 2032, med ytterligare 1,5 procent till bredare försvarsrelaterade investeringar. Dessa nya mål ska nås. Här har samtliga partier också skrivit under på att 50 miljarder av de 300 miljarder som beräknas behöva lånas för att nå den nya målnivån ska gå till det civila försvaret. Centerpartiet var särskilt drivande för att den ökade ambitionsnivån för det civila försvaret skulle komma på plats.

Stödet till Ukraina måste upp till en procent av BNP per år

Tre och ett halvt år efter att Ryssland inlett sin fullskaliga invasion står Ukraina fortfarande starkt i sin kamp för självständighet, demokrati. Ett krig de också utkämpar för hela Europas frihet. Sedan USA under Trumpadministrationen minskat sitt stöd växer dock behovet av att Europa och Sverige visar ledarskap. Ukraina behöver vårt stöd i form av mer och tyngre vapen. De behöver ekonomisk stöd i form av ekonomisk stöd till att fortsätta bygga upp sin egen vapenindustri som nu står för mer än hälften av alla de vapen Ukraina använder, men där potential finns att öka produktionen ytterligare med hundratals miljarder kronor, och där Danmark och därefter Sverige bidragit med ökande finansiering. Ukraina behöver också stöd för att klara att finansiera sin budget, där underskotten, trots en välfungerande ekonomi och export, för 2026 väntas uppgå till över 800 miljarder kronor. Allt detta kräver att länder som Sverige, som har goda statsfinanser och ett starkt intresse av att Ukraina vinner kriget, går före i sitt stöd till Ukraina.

Enligt den uppgörelse som nåddes av finansieringen av upprustningen av det militära och civila försvaret mellan alla riksdagens partier inför toppmötet i Haag i juni, ligger nu all finansiering av stöd till Ukraina utanför budgetramverket. Men regeringens ramar för biståndet begränsar fortfarande insatserna, som förblir under en procent av BNP för innevarande år, och betydligt lägre för 2026 och 2027. Centerpartiet vill att Sverige höjer stödet till Ukraina till över en procent av BNP per år, på en nivå om minst 75 miljarder per år. Det måste ske nu eftersom behovet är nu. Därtill vill Centerpartiet att allt bistånd, civilt och militärt, läggs utanför biståndsbudgeten och inte begränsa av, eller trängs ut, biståndsinnsatser i andra delar av världen.

Sverige kan ta emot 5000 kvotflyktingar per år

Fler människor än någonsin befinner sig på flykt och då väljer regeringen att säga nej till de allra mest utsatta flyktingarna. Det behövs ordning och reda i mottagandet, och en integrationspolitik som sätter krav och skapar möjligheter för människor. I vår budget visar vi att vi har både råd med en effektiv integrationspolitik och möjlighet att ta emot 5000 kvotflyktingar – de allra mest utsatta flyktingarna som behöver en trygg plats i världen att komma till.

Svenskt bistånd måste börja återställas

2024 har präglats av fördjupade krig och naturkatastrofer i många delar av världen, från inbördeskriget i Sudan, med 9 miljoner människor på flykt, där miljontals människor hotas av akut svält, till översvämningar i Afghanistan och Pakistan och situationen i Gaza. Behovet av akut hjälp och återuppbyggnad är enormt. Samtidigt syns för första ett trendbrott efter många årtionden av snabbt minskande fattigdom, där den ekonomiska utvecklingen stagnerar i delar av världen. Sällan har svenskt bistånd haft potential att göra så mycket nytta om det används effektivt, men sällan har detta bistånd skurits ned så snabbt och ostrukturerat som under Tidöregeringen. Regeringen tycks använda biståndet som en restpost i budgetkalkylen. Centerpartiet anser att Sverige ska stå upp för målet att investera en procent av Sveriges BNI till den internationella utvecklingsagendan. Men det kommer tyvärr ta tid att åter sluta avtal och upprätta samarbeten som avslutats på grund av regeringens snabba nedskärningar, därför föreslår Centerpartiet en stegvis upptrappning av biståndet tills dess det åter når 1 procent av BNI. Som en del i detta bör stödet till Ukraina flyttas ur den ordinarie biståndsbudgeten och i stället finansieras inom en kraftigt utökad budgetram för Ukrainastödet utanför budgeten.

Centerpartiets Tillväxtplan för Sverige

Tillväxten är i slutänden det som avgör ett utvecklingen i Sverige. Den påverkar människors möjligheter att göra mesta möjliga av sin förmåga, välfärdens resurser, statens möjligheter att bygga ett starkt försvar, och investeringar i infrastruktur och forskning som i sin tur driver tillväxten. Är tillväxten grön, om den sker samtidigt med som klimatutsläpp och miljöpåverkan minskar, då formas en positiv spiral där teknologi och investeringar skapar ett hållbart samhälle.

Även om välfärden spelar en central roll så är det företagen det som driver tillväxten, ofta de nya, små företagen. Deras möjligheter att växa och anställa är avgörande för en ökad tillväxt. Tyvärr har svensk tillväxt släpat efter omvärlden under den sittande regeringen, samtidigt som konkurserna ökat och nyföretagande fortsatt ned. Det behövs en vändpunkt för tillväxtpolitiken i Sverige, som utgår från företagens verklighet.

Sverige behöver en tillväxtplan med utgångspunkt i entreprenörskap och innovation, som skapar bättre möjligheter för företag att växa. Då måste kostnader, krångel och skatter ned, liksom klimatutsläpp och miljöpåverkan, medan kompetens, utbildning och infrastruktur måste stärkas.

Centerpartiet väljer därför att summera denna budget ur ett tillväxtperspektiv, med en *Tillväxtplan för Sverige*, där vi får jobbet gjort för en framtid där Sverige är rikt och grönt igen.

Centerpartiets Tillväxtplan:

Sänkta kostnader för företagen för att anställa, växa och besegra arbetslösheten

Sänkta skatter på att anställa för att skapa jobb. Vi föreslår slopade arbetsgivaravgifter för alla småföretag med upp till tio anställda och för alla som måste in på arbetsmarknaden, framförallt unga och långtidsarbetslösa. Småföretagen ska inte behöva bära sjuklönekostnader.

Sänkta kostnader för regelkrångel och tillstånd. Det måste ske en drastisk minskning av regelkrånglet, där minst 101 regler bör avskaffas, och de myndigheter som övervakar regelkrånglet och underlättar tillstånd får utökade resurser och befogenheter.

Sänkta inkomstskatter för att det alltid ska löna sig att arbeta. Det behövs en stor skattereform som förenklar inkomstbeskattningen och sänker skatten för alla med låg- och medelinkomster så att det alltid och utan undantag lönar sig att arbeta.

Investeringar i teknologisk framkant och utbildning

Investeringar i AI och Forskning och Utveckling. Sverige måste satsa på att locka forskare inom AI och andra spetsområden till Sverige och göra det lönsamt för företag att satsa på Forskning och Utveckling.

Investeringar i skola och lärare. Alla som går i skolan i Sverige ska mötas av behöriga, kompetenta lärare. Alla elever ska ges möjlighet att lyckas i skolan, oavsett postnummer, därför måste de geografiska orättvisorna utraderas och utslagningen minska.

Investeringar i vidareutbildning och yrkesutbildning. Bristen på yrkesutbildningar måste åtgärdas här och nu. Vidareutbildning, från yrkesvux och Jobbsvenska till högskola måste byggas ut snabbare för att fylla kompetensluckor.

Investeringar i grön tillväxt och beredskap

Investeringar i grön industri, grön energi och elektrifiering. Sverige behöver en bred, långsiktig energioverenskommelse som säkrar energiförsörjningen på både kort och lång sikt. På kort sikt behövs mer vindkraft, där staten tar sitt ansvar för tillstånd och anslutningar och fastighetsskatten går direkt till vindkraftskommuner. På längre sikt behövs mer el kostnadseffektivt och teknikneutralt. Industrilivet måste skalas upp för att gynna grön innovation i Sverige. Sverige måste använda skogen för biodrivmedel till flyg, vägtransporter och kemi.

Investeringar i infrastruktur, vägar och järnvägar. Svensk infrastruktur måste rustas upp för att näringslivet ska kunna växa och människor ska kunna leva i hela landet. Med Task Force för Tågen kan vi beta av eftersatt underhåll som skapar dyra stopp och förseningar.

Investeringar i beredskap med lager och produktion av drivmedel och livsmedel.

Försörjningen av drivmedel och livsmedel måste tryggas för att hela Sverige för ett starkt totalförsvar och för en ökad tillväxt.

4. Inkomster och skatter

I detta avsnitt redovisas Centerpartiets förslag till förändringar, jämfört med vad som föreslås i budgetpropositionen för 2026, vad gäller skatter och andra inkomster. Det faktum att budgetmotionen uttrycks i termer av skillnader jämfört med förslaget i budgetpropositionen innebär att en frånvaro av förslag till förändring innebär ett accepterande av förslagen i propositionen.

Skatt på förvärvsinkomster – förvärvsinkomstbeskattning

Förstärkt jobbskatteavdrag

Centerpartiet utökar jobbskatteavdraget i vår budget för 2026. Jobbskatteavdraget är en skattereduktion som sänker skatten på inkomster från anställning eller näringsverksamhet. Reduktionen är som högst på löner från och med 8,08 prisbasbelopp, vilket motsvarar en månadslön strax under cirka 40 000 kr. Vårt förslag innebär sänkt skatt för alla, men med ett större fokus på löner under den punkten. På så vis sänks skatten för alla, men Centerpartiet sänker det ännu mer för de med låg- och medelinkomster jämfört med regeringen. Nuvarande JSA ger en skattesänkning som är störst för inkomster om 8,08 PBB och högre, vilket motsvarar cirka 40 000 kronor i månadslön. Regeringen förstärker jobbskatteavdraget för alla inkomster över 3,24 PBB, vilket motsvarar en månadslön om cirka 16 000 kronor. Centerpartiets förslag innebär en ytterligare förstärkning av jobbskatteavdraget som sänker skatten ytterligare på månadslöner mellan 16 000 och 40 000 kronor. Detta gäller på arbetsinkomster för de som ännu inte fyllt 66 år med ett förstärkt jobbskatteavdrag, men även på förvärvsinkomster för äldre över 66 år med ett högre förhöjt grundavdrag.

Syftet är dels att sänka tröskeln till att ta ett arbete för någon som idag står utanför arbetsmarknaden och uppbär ersättning från transfereringssystemen och dels att öka incitamenten att ta heltidsjobb eller arbeta fler arbetstimmar. Jobbskatteavdraget som andel av inkomsten blir mindre ju högre arbetsinkomsten är. Att höja skattesänkningen för de med inkomster under brytpunkten ökar fördelningen mot breda grupper så att de med låg- och medelinkomster får behålla mer av sin arbetsinkomst. På så sätt kombineras en generell skattesänkning med en riktad förstärkning för de grupper som har störst marginalnytta av ökade inkomster.

Studier på tidigare genomförda skatteförändringar pekar tydligt på att alltför höga marginalskatter hämmar tillväxten genom flera kanaler: Det sker framför allt genom att arbetade timmar minskar i de grupper som möter allt högre skattesats på sin arbetsinkomst, men också exempelvis genom att fler som har möjligheten väljer att ta ut större del av sin inkomst i pensionsavsättning. Därför är det samtidigt klokt att skatten sänks för alla oavsett inkomstnivå.

Den totala offentligfinansiella effekten av Centerpartiet föreslagna förändringar av jobbskatteavdraget är 1 900 miljoner kronor mer än regeringens föreslagna förändringar, alltså totalt 21,4 miljarder kronor. Den förväntade effekten på sysselsättningen och arbetade timmar av denna reform är positiv.

Till följd av Centerpartiets förslag minskar inkomsttitel 1140 med 1 900 miljoner kronor mer än i regeringens förslag för åren 2026–2028.

Egenavgifter

Egenavgifter uppgår i dag till 28,97 % av överskottet i enskild firma. För många småföretagare innebär detta en tung kostnad som minskar möjligheten att återinvestera i verksamheten. Anställda får sina sociala avgifter betalda av arbetsgivaren, medan egenföretagare själva måste bära hela bördan. Centerpartiet vill sänka egenavgifterna för att frigöra kapital för investeringar, innovation och nyanställningar. Det ökar incitamenten att starta och driva företag, särskilt för unga eller för de som vill gå från deltidsföretagande till heltid.

Centerpartiets förslag är att taket för den generella nedsättningen av egenavgifterna justeras upp enligt inkomstindex vilket motsvarar en ökning med 4,7 % 2026, 3,6 % 2027 och 3,6 % 2028, motsvarande ett nytt tak på 15 700 kr, 16 300 kr och 16 900 kr respektive år. Inkomsttitel 1240 Egenavgifter minskar till följd av detta med 85 miljoner kronor 2026, 160 miljoner kronor 2027 och 225 miljoner kronor 2028.

Bredda det gröna avdraget till smarta uppvärmda hem

Skattereduktionen för installation av grön teknik är ett uppskattat styrmedel som infördes den 1 januari 2021. I dagsläget omfattar det installation av nätanslutna solcellssystem, system för lagring

av egenproducerad el och laddpunkter för elfordon. Sedan införande har det lett till fler klimatsmarta investeringar som både sänkt kostnader för hushåll och ökat energieffektiviseringen.

Centerpartiet vill bredda det gröna avdraget för att inkludera uppvärmning av hem, flera aktörer pekar på att nuvarande politik inte är tillräcklig för att nå Sveriges energieffektiviseringsmål till 2030. Att skärpa styrmedlen för energieffektivisering genom ett breddat grönt avdrag är därför en nödvändig åtgärd.

Många energieffektiviserande åtgärder är lönsamma på sikt, men den initiala investeringskostnaden kan vara ett hinder. På så vis är det gröna avdraget ett effektivt ekonomiskt styrmedel som bör breddas till fler energieffektiviserande investeringar för privatpersoner.

Centerpartiet uppmanar regeringen att skyndsamt återkomma med förslag i enlighet med vad som beskrivits ovan. Utvidgningarna väntas sammantaget innebära att inkomsttitel 1140 Skattereduktioner minskar med 400 miljoner kronor år 2026. Av samma anledning väntas inkomsttiteln minska med 400 miljoner kronor år 2027 och 400 miljoner kronor år 2028.

Jordbruksavdrag

Centerpartiets vill införa ett jordbruksavdrag i syfte att stärka svenskt jordbruks konkurrenskraft och påskynda den gröna omställningen. Förslaget innebär en övergång från dagens system med tillfällig återbetalning av dieselskatt till ett permanent, teknikneutralt skatteavdrag för företag inom jord-, skogs- och vattenbruk.

Nuvarande system innebär att företagen får en återbetalning av punktskatten på förbrukad diesel. Det gynnar enbart användning av fossil diesel och baseras på tillfälliga politiska beslut. Det kräver ansökan om återbetalning baserat på förbrukning. Centerpartiets förslag är långsiktigt, teknikneutralt, premierar företagets lönsamhet och underlättar omställning från fossila bränslen. Dessutom hanteras det i samband med den ordinarie inkomstdeklarationen, vilket tar bort den administrativa bördan för företagen.

Centerpartiet vill se att den nuvarande nedsättningen på skatten på jordbruksdiesel som gång på gång förlängts av regeringen skyndsamt görs om till ett teknikneutralt jordbruksavdrag som behandlar alla drivmedel lika, samt att detta avdrag permanentas. Eftersom både aktiebolag och enskilda näringsverksamheter kan ta del av jordbruksavdraget påverkas flera inkomsttitlar. Det permanentade avdraget för enskilda näringsidkare väntas minska inkomsttitel 1111 Statlig inkomstskatt med 42 miljoner kronor 2026 och 85 miljoner årligen 2027–2028. Inkomsttitel 1240 Egenavgifter väntas minska med 158 miljoner kronor 2026 och 315 miljoner årligen 2027–2028. Inkomsttitel 1115 vänta minska med 125 miljoner kronor 2026 och 250 miljoner kronor årligen 2027–2028. För aktiebolag väntas inkomsttitel 1320 Skatt på företagsvinster minska med 75 miljoner 2026 och 150 miljoner årligen 2027–2028.

Landsbygdsfokuserat reseavdrag

Reseavdraget bör reformeras i grunden och göras om till en teknikneutral och avståndsbaserad skattereduktion för att både gynna mer miljö- och klimatvänligt resande och för att verkligen kompensera de som behöver pendla långt och saknar tillgång till alternativ till bilen. Detta bör snabbt utredas på nytt och kan leda till att stärka kollektivtrafiken på landsbygden. I väntan på detta föreslår Centerpartiet att milersättningen i reseavdraget höjs på landsbygden men begränsas kraftigt i storstäder. Detta leder till besparingar om 800 miljoner kronor årligen vilket påverkar inkomsttitel 1115 2026–2028.

Avskaffad skattereduktion för medlemsavgift i A-kassa

Skattereduktionen för medlemsavgifter i A-kassan föreslås avvisas, vilket väntas innebära att inkomsttitel 1140 Skattereduktioner ökar med 1 700 miljoner kronor 2026. Av samma anledning väntas inkomsttiteln öka med 1 700 miljoner kronor årligen 2027–2028.

A-kassan

Centerpartiets egen modell för a-kassan är utformad på ett sätt som syftar till att göra det mer lönsamt att arbeta än att vara arbetslös, uppmuntra till snabb återgång i arbete och anpassa systemet till en modern arbetsmarknad. A-kassan bör reformeras från att vara ett passivt bidrag till att bli en aktiv omställningsförsäkring. Det ska vara en tillfällig ersättning mellan jobb, inte en långsiktig försörjning. Enligt Centerpartiets modell är ersättningen relativt hög i början av arbetslösheten, men som sedan trappas ned snabbare än i dagens system, för att stärka incitamenten till arbetssökande. Läs mer om Centerpartiets modell för a-kassan under beskrivningen av utgifter längre ner i motionen.

Arbetslösheten har länge varit på allt för höga nivåer i Sverige och enligt prognos kommer den att förbli på lika höga nivåer. Centerpartiets modell för a-kassan minskar inkomsttitel 1115 Kommunal inkomstskatt med 3 800 miljoner kr 2026 och med 3 700 miljoner kr årligen 2027–2028. Inkomsttitel 1120 Allmän pensionsavgift minskar med 900 miljoner kronor årligen 2026–2028. Inkomsttitel 1140 Skattereduktioner ökar med 1 100 miljoner kr årligen 2026–2028. Inkomsttitel 1650 Avgifter till public service minskar med 100 miljoner kronor årligen 2026–2028.

Värna ROT-avdraget som det var avsett

Syftet med rotavdraget är att stimulera den svenska byggsektorn, skapa fler jobb utanför den svarta marknaden och samtidigt generera skatteintäkter till Sverige. Tillämpningen av rotavdraget för utförare utomlands urholkar det ursprungliga syftet med rotavdraget. Centerpartiet vill avskaffa möjligheten att använda rotavdraget för arbeten utförda utomlands, vilket ökar inkomsttitel 1140 skattereduktioner med 60 miljoner kr årligen 2026–2028.

Återställ beviskrav vid dag 365 i sjukförsäkringen

Nuvarande system ger den sjukskrivne mer tid och flexibilitet för att återgå till sin befintliga arbetsgivare. Enligt tidigare system prövades arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden. Undantag kunde göras fram till dag 365 om det fanns särskilda skäl, vilket innebar att det skulle vara stor sannolikhet att personen kunde återgå till sin tidigare arbetsgivare. Detta var ett högt ställt krav. De nuvarande, mer generösa reglerna har visat sig vara både dyra och ineffektiva. En återgång till de tidigare, striktare kraven är nödvändig för att upprätthålla arbetslinjen, säkerställa sjukförsäkringens finansiella hållbarhet och i slutändan hjälpa fler människor tillbaka till arbete snabbare. Det skapar tydliga tidsgränser och krav för att uppmuntra snabb omställning och återgång i arbete.

Det väntas minska inkomsttitel 1115 med 500 miljoner kronor 2026, 600 miljoner kronor 2027 och 400 miljoner kronor 2028. Det väntas även minska inkomsttitel 1210 Arbetsgivaravgifter med 200 miljoner kronor årligen 2026–2027 och med 100 miljoner kronor 2028.

Skatt på förvärvsinkomster – socialavgifter m.m.

Sänkt arbetsgivaravgift på ingångslöner och för unga

Tre fjärdedelar av de inskrivna arbetslösa tillhör grupper med svag konkurrensförmåga. Samtidigt har Sverige en mycket låg andel så kallade enkla jobb jämfört med andra länder i EU. Jobb utan höga krav på tidigare erfarenhet eller utbildning är samtidigt precis vad många människor med så kallad svag konkurrensförmåga kan behöva, för att få en fot på arbetsmarknaden.

En orsak till bristen på enkla jobb är höga lägstalöner och höga skatter på att anställa. Idag finns det anställningsstöd för arbetsgivare som anställer personer som står långt från arbetsmarknaden. Vissa av dessa anställningsstöd fyller en viktig funktion. Särskilt gäller detta anställningsstöd som är förhållandevis kraftfulla, väl riktade och innebär sysselsättning som i hög grad liknar en reguljär anställning. Anställningsstöden har dock ett antal problem. Ett av de viktigaste är att de är tillfälliga. Det gör att personer som står långt från arbetsmarknaden bara kan konkurrera om existerande jobb; det skapar inte förutsättningar för att nya branscher med enklare jobb ska kunna växa fram. Det finns grupper som har mer långvariga svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden och som av olika skäl inte kan förväntas öka sin produktivitet nämnvärt över tid. För dessa personer innebär stödets tidsbegränsning en risk för att de ska slussas fram och tillbaka mellan olika typer av åtgärder. Dagens stöd riskerar också att vara stigmatiserande och fungera som en negativ signal för potentiella arbetsgivare om att den arbetssökande är i behov av särskilt stöd.

Det finns alltså starka argument som talar för att det behöver genomföras generella åtgärder som mer långsiktigt stöttar människor med låg produktivitet och möjliggör skapandet av nya typer av så kallade enkla jobb.

Regeringen har i BP26 föreslagit en tillfällig sänkning av arbetsgivaravgifter för unga som gäller från 1 april 2026 till 30 september 2027. Samma regering slopade den tidigare sänkningen av arbetsgivaravgifter för unga, vilket mitt i inflationskrisen dels ökade företagens kostnader, dels gjorde det svårare för unga att få ett första jobb eller att gå från deltid till heltid.

Regeringens förslag om att sänka arbetsgivaravgifterna för unga är tillfälligt. Det gäller enbart 2026–2027 och innebär inte att sänkningen bidrar med att skapa långsiktiga möjligheter för företag att utveckla sin verksamhet, växa och anställa fler. Att arbetsgivaravgiften under en

begränsad tidsperiod blir lite lägre än innan är enbart en ren företagssubvention enbart för vissa företag som i nuläget har en verksamhet med anställda mellan 19–23.

Centerpartiet föreslår därför att arbetsgivaravgiften, förutom ålderspensionsavgiften, slopas på ingångslöner upp till 30 000 kronor. Sänkningen är permanent och överlappar regeringens förslag om att sänka arbetsgivaravgiften för unga mellan 19–23 år på löner upp till 25 000 kr i månaden. Centerpartiets förslag innebär ett stort utrymme för företag att växa och skapa fler jobb.

Nedsättningen fasas ut i intervallet 20 000–30 000 kronor per månad, för att vara helt utfasad vid månadslöner som överstiger 30 000 kronor och överlappar då med ingångslöner i många yrken med lägre krav på formell utbildning.

Att nedsättningen baseras på heltidsjusterade löner – en person som arbetar 50 procent till en lön på 15 000 kronor har en heltidsjusterad månadslön på 30 000 kronor – innebär att nedsättningen inte premierar deltidarbete.

Förslaget har ett antal tydliga fördelar. Sänkningen fokuserar på de som behöver stöd, då låg lön är en god approximation av låg produktivitet. För personer som bara behöver få in en fot på arbetsmarknaden fasas nedsättningen ut när de får högre lön. Samtidigt är stödet permanent för de personer som behöver ett mer långsiktigt stöd, eftersom det inte finns någon tidsgräns.

Sänkningen stöttar branscher som erbjuder människor låga trösklar till svensk arbetsmarknad. Men den skapar också förutsättningar för att nya branscher kan uppstå, där jobb som idag är för dyra kan skapas. Sänkningen är långsiktig och ger därmed större förutsättningar för att fler enkla jobb skapas jämfört med dagens anställningsstöd, som är tidsbegränsade.

Förslaget om sänkta arbetsgivaravgifter för ingångslöner och unga som beskrivits ovan förväntas kunna införas 1 januari 2026. Nedsättningen som gäller både privat och offentlig sektor beräknas minska inkomsttitel 1280 Nedsättningar med 10,135 miljarder kronor 2026 och 10 miljarder kronor årligen från och med 2027. Detta förslag ersätter regeringens förslag om tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter för unga mellan 19–23 och på månadslöner upp till 25 000 kronor, vilket ökar inkomsttitel 1280 Nedsättningar med 6,05 miljarder kronor 2026 och 5,59 miljarder kronor 2027.

Slopad arbetsgivaravgift för långtidsarbetslösa

Arbetslösheten i Sverige alldeles för hög och flera tunga institutioner bedömer att den kommer att förbli på en förhöjd nivå under lång tid. Den höga långtidsarbetslösheten är ett särskilt bekymmer eftersom den riskerar att cementera ett stort utanförskap och försvåra återhämtningen även när konjunkturen vänder.

Dessutom ökar arbetslösheten bland grupper som vanligtvis inte har haft svårt att få ett jobb och där arbetslösheten varit låg. Akademiker, högutbildade och inrikes födda.

Många, men långt ifrån alla, långtidsarbetslösa kan få anställning enbart med den typ av matchningshjälp som beskrivs utförligare under avsnittet rörande UO14 – utbildningsinsatser och subventioner. Många arbetsgivare anser att subventioner, även sådana som är större än skattenedsättningar och relativt automatiska, som till exempel nystartsjobben, är svåra att befatta sig med. Samtidigt spelar den totala lönekostnaden en viktig roll för hur arbetsgivare väljer att organisera sin verksamhet, inte minst om de ska fatta beslut om att anställa en person som står längre från arbetsmarknaden.

Centerpartiets förslag är att arbetsgivaravgifterna slopas helt under ett år för personer som anställs efter långtidsarbetslöshet (minst 12 månader). Nedsättningen är automatisk och gäller för löner upp till 30 000 kronor per månad, för att specifikt sänka tröskeln för att anställa den grupp som står längst från arbetsmarknaden. Reformen föreslås vara additionell och fungera parallellt med de befintliga nystartsjobben. Detta skapar ett tvådelat system där arbetsgivare kan välja mellan en enkel, automatisk nedsättning (denna reform) och den mer omfattande men administrativt krävande subventionen via nystartsjobb.

Centerpartiets förslag väntas minska inkomsttitel 1280 Nedsättningar med 2,05 miljarder kronor 2026 och 2,3 miljarder kr årligen från och med 2027.

Tio skattefria anställda

En av de viktigaste faktorerna för de små företagens tillväxt är möjligheten att anställa. Att ta steget från enskild firma till arbetsgivare innebär en betydande utmaning, inte minst ekonomiskt. Genom att sänka kostnaderna för att anställa kan fler småföretagare ta steget och expandera sin verksamhet. Detta leder i sin tur till ökad omsättning, skatteintäkter och nya jobb. Därför föreslår Centerpartiet ett tillväxtavdrag för de allra minsta företagen som påbörjar sin tillväxtresa och

anställer sina första tio medarbetare. Denna skattesänkning innebär att ett enmansföretag som anställer sina första tio anställda ska få rätt till nedsättning av arbetsgivaravgifterna för dessa under de första två åren. Taket för nedsättningen ska vara 35 000 kr i månadslön per anställd. Avdraget innebär en årlig besparing på 445 000 kr för den företagare som går från 0 till 5 anställda, vilket innebär att företaget har råd att anställa ännu en person på ingångslön. Satsningen innebär att minst 10 000 jobb i små och snabbväxande företag kan tillkomma.

Reformen bedöms minska inkomsttitel 1280 Nedsättningar med 1,1 miljarder kronor 2026 Och 1,45 miljarder kronor årligen från och med 2027. Reformen ersätter det så kallade växa-stödet som är betydligt mer begränsat i sin omfattning och innebär mycket administration för företagare. På så vis ökar inkomsttitel 1280 Nedsättningar med 300 miljoner kronor årligen 2026–2028.

Skatt på kapital

Högekostnadsskydd för höga sjuklönekostnader

Sista juni 2024 slopades ersättningen för höga sjuklönekostnader, vilket fick tre tydliga konsekvenser: företagens kostnader ökade markant, risken att anställa blev högre och personer som bedöms ha en högre sjukdomsrisk har det mycket svårare att bli anställd än innan. Centerpartiet vill att högekostnadsskyddet för höga sjuklönekostnader återinförs, vilket väntas öka inkomsttitel 1320 Skatt på företagsvinster med 150 miljoner 2025 och 400 miljoner under åren därefter.

Justeringar i ränteavdraget för vissa billån

Centerpartiet anser att ränteavdraget bör slopas på lån som går till fossildrivna bilar. Som en följd av detta väntas inkomsttitel 1310 Skatt på kapital, hushåll öka med 1 500 miljoner kronor 2026. Av samma anledning väntas inkomsttiteln öka med 1 500 miljoner kronor årligen 2027–2028.

Skatt på konsumtion m.m.

Halverad mervärdesskatt på livsmedel

Centerpartiet vill att mervärdesskatten på livsmedel sänks från 12 till 6 procent. Detta förslag gäller från och med 1 april 2026. Regelförändringarna och kostnaden för detta förslag stämmer överens med det som föreslås i budgetpropositionen.

Det är en åtgärd som träffar brett, men som särskilt hjälper barnfamiljer, pensionärer och låginkomsttagare. Syftet är att öka konsumtionen och att göra det enklare för svenska hushåll att gå ekonomin att gå ihop. Det är viktigt att den halverade matmomsen inte tillfaller stora handlares fickor, utan faktiskt förbättrar för svenska hushåll. Vi anser därför att det är oerhört viktigt att Konkurrensverket kontinuerligt undersöker prisutveckling av livsmedel.

Centerpartiet föreslår i samband med halverad matmoms lägre kostnader för svenska matproducenter för att öka deras konkurrenskraft. Vårt matprispaket underlättar både för svenska hushåll och för svenska matproducenter.

Skattefri batterilagring för billigare el

Energiskatten på lagrad el behöver slopas eftersom den innebär att elen dubbelbeskattas. Elen skattas vid inmatning samt vid uttag efter lagring. Incitamenten för att investera i och använda batterilager för att jämnar ut sin elkonsumtion stärks av att slopa skatten på batterilagring. Det leder till att investeringarna blir mer lönsamma, elnätet stärks, effektbrist motverkas och elkostnaderna blir lägre för både företag och hushåll. Dessutom påskyndas den gröna omställningen eftersom batterier är en nyckelkomponent för att hantera den intermittenta produktionen från sol- och vindkraft. Genom att kunna lagra energin när det blåser mycket eller solen skiner, och använda den senare, blir förnybar energi en mer pålitlig och planerbar resurs. Detta är också ett sätt att gynna de som idag producerar solel och säljer ut på marknaden, som från och med 2026 kommer ha högre skatt på sin egenproducerade el till följd av att regeringen avskaffar den så kallade 60-öringen utan att ersätta det med något annat system för att premiera decentraliserad elproduktion, vilket Centerpartiet är mycket kritiska till.

Detta förslag väntas minska inkomsttitel 1430 Energiskatt med 193 miljoner kronor 2026, 253 miljoner kronor 2027 och 312 miljoner kronor 2028.

Borttaget skatteundantag för fossil gas

Centerpartiet föreslår att nedsättningen av energiskatt på naturgas och gasol som används som drivmedel tas bort. Det väntas innebära att inkomsttitel 1430 Energiskatt ökar med 230 miljoner kronor årligen 2026–2028.

Skatt på begagnad elektronik

Kemikalieskatten betalas av företag som tillverkar, för in eller tar emot skattepliktiga elektronikvaror eller vitvaror. Sedan en tid är skatten avskaffad för begagnade varor, men endast för begagnade varor som tidigare brukats i Sverige. Centerpartiet menar att skattskyldigheten också bör begränsas för begagnade varor som importeras i syfte att ytterligare gynna återbruk. För detta ändamål beräknas inkomsttitel 1450 Övriga skatter på energi och miljö minska med 20 miljoner kronor per år 2026–2028.

Differentierad spelskatt

Spelskatten är sedan omregleringen 2019 på en enhetlig nivå och tas ut på det så kallade spelnettot, spelaktörernas behållning efter utbetalda vinster. Centerpartiet anser att det är viktigt att spelskatten kan bidra till att motverka problemspelande till förmån för ett spelande som är både sunt och nöjesfyllt. Regeringen höjde i föregående budgetproposition spelskatten från 18 till 22 procent. I konsekvensanalysen inför detta konstaterade regeringen att höjningen leder till minskade intäkter för den svenska hästsporten utan att ge förslag på kompensatoriska åtgärder. Centerpartiet anser att den effektiva skattesatsen för olika typer av spel differentieras med fokus på att hämma riskspelande till förmån för sunt och nöjesfyllt spelande. Centerpartiet beräknar att detta förslag minskar inkomsttitel 1480 Övriga skatter med 200 miljoner kronor årligen 2026–2028. Samtidigt höjs skatten på andra spelformer, så som nätcasino, vilket leder till ökade intäkter under samma inkomsttitel med 200 miljoner kronor årligen 2026–2028.

Cigaretter

Skatten på cigaretter är väldigt låg i Sverige jämfört med i andra länder. Samtliga av de nordiska grannländerna har betydligt högre skatt på cigaretter än i Sverige och även i flera andra EU-länder är skatten betydligt högre. Detta får konsekvenser för den samlade folkhälsopolitiken och gör att Sverige inte fullt ut lever upp till EU:s gemensamma ambitioner. Det finns också ett värde i att ytterligare differentiera skattesatsen på cigaretter och snus.

Centerpartiet vill därför att skatten på cigaretter ska höjas till EU-snittet. Den svenska punktskatten på cigaretter 2,06 kronor per styck plus 1 procent av detaljhandelspriset. Detta skulle innebära att skatten ökar med 0,21 kronor/styck. Detta förslag ökar inkomsttitel 1420 Skatt på alkohol och tobak med 1,136 miljarder kr årligen 2026–2027 och med 1,183 miljarder kronor 2028.

Övriga inkomstfrågor

Avvisade förslag till skatteförändringar i budgetpropositionen för 2026

Det är viktigt att politiken inte bortser från sitt ansvar att nå Sveriges klimatmål. Avgörande i det arbetet är bland annat att ställa om energiproduktionen. Centerpartiet vill att skatten på intäkter från vindkraft, som idag tillfaller staten, ska återföras till den kommun där vindkraftverket finns. Det ökar den lokala acceptansen och underlättar utbyggnad av vindkraftverk. Det väntas leda till att det statliga skatteintäkterna minskar med 350 miljoner kronor 2026, 450 miljoner kronor 2027 och 500 miljoner kronor 2028.

Övriga förslag som påverkar inkomstberäkningen

Centerpartiet föreslår en teknikneutral avgiftsfri anslutning av ny elproduktion till stamnätet. Detta ska i första hand bekostas direkt av affärsverket Svensk Kraftnät, men i det fall oklarheter dröjsmål uppstår ska staten finansiera detta genom ett nytt anslag under utgiftsområde 21. Eventuella kostnader för staten ska sedan återbetalas utav Svenska Kraftnäts uppbyggda flaskhalsintäkter och som förberedelse för detta finns en bedömning om intäkter under inkomsttitel 2000 på 900 miljoner kronor 2026, 1,6 miljarder 2027 och 1,9 miljarder 2028. Därtill menar Centerpartiet att möjligheten till ytterligare tariffreduktioner bör prövas för att ersätta hushåll och företag som står med höga elpriser till följd av att flaskhalsar i elnäten byggs bort i för långsam takt, vilket också gäller utbyggnaden av elproduktionen som har saktat ner betydligt under innevarande

mandatperiod. En modell för sådan kompensation bör kunna genomföras betydligt mer effektivt än regeringens högkostnadsskydd alternativt att detta också får kompensation, enlighet med vad EU-direktiv säger om prioriteringsordningen för användningen av flaskhalsintäkter, från den stora uppbyggda reserven på Svenska Kraftnäts balansräkning och därför beräknas att ytterligare 1 miljard i inkomster under inkomsttitel 2000 kommer staten till del under 2026.

Inkomstberäkning

Nedan presenteras Centerpartiets förslag till inkomstberäkning för år 2026.

Tabell 2. Inkomster

Tusental kronor

Inkomsttitel	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1100 Direkta skatter på arbete	808 992 340	-3 907 500
1111 Statlig inkomstskatt	69 132 050	-42 500
1115 Kommunal inkomstskatt	1 008 384 699	-3 625 000
1120 Allmän pensionsavgift	173 521 706	-900 000
1130 Artistskatt	±0	±0
1140 Skattereduktioner	-442 046 115	660 000
1200 Indirekta skatter på arbete	814 027 500	-7 377 500
1210 Arbetsgivaravgifter	800 382 003	-200 000
1240 Egenavgifter	11 968 194	-242 500
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-55 271 066	±0
1270 Särskild löneskatt	69 701 943	±0
1280 Nedsättningar	-13 312 716	-6 935 000
1290 Tjänstegruppliv	559 142	±0
1300 Skatt på kapital	441 787 612	1 575 000
1310 Skatt på kapital, hushåll	101 352 289	1 500 000
1320 Skatt på företagsvinster	233 081 999	75 000
1330 Kupongskatt	10 730 504	±0
1340 Avkastningsskatt	32 581 715	±0
1350 Fastighetsskatt	44 920 230	±0
1360 Stämpelskatt	12 398 180	±0
1390 Riskskatt för kreditinstitut	6 722 695	±0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	729 183 663	1 153 000
1410 Mervärdesskatt	602 172 481	±0
1420 Skatt på alkohol och tobak	31 438 744	1 136 000
1430 Energiskatt	36 062 816	37 000
1440 Koldioxidskatt	24 387 496	±0
1450 Övriga skatter på energi och miljö	4 996 189	-20 000
1470 Skatt på vägtrafik	21 400 145	±0
1480 Övriga skatter	8 725 792	±0
1500 Skatt på import	8 848 821	±0
1600 Restförda och övriga skatter	7 601 786	-100 000

1700 Avgående poster, skatter till EU	-8 848 821	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter	2 801 592 901	-8 657 000
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-1 392 172 280	4 525 000
Statens skatteintäkter	1 409 420 621	-4 132 000
1900 Periodiseringar	10 170 029	±0
1000 Statens skatteinkomster	1 419 590 650	-4 132 000
Övriga inkomster	-44 679 988	1 900 000
2000 Inkomster av statens verksamhet	50 555 829	1 900 000
3000 Inkomster av försäld egendom	5 000 000	±0
4000 Återbetalning av lån	499 547	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	24 411 000	±0
6000 Bidrag m.m. från EU	35 705 428	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-160 851 792	±0
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	±0	±0
Inkomster i statens budget	1 374 910 662	-2 232 000

I nedanstående tabell presenteras Centerpartiets förslag till riktning för inkomstberäkning för nästföljande år

Tabell 3. Inkomster 2027–2028

Miljoner kronor

Inkomsttitel	Avvikelse från regeringen	
	2027	2028
1100 Direkta skatter på arbete	-4 075	-3 875
1111 Statlig inkomstskatt	-85	-85
1115 Kommunal inkomstskatt	-3 750	-3 550
1120 Allmän pensionsavgift	-900	-900
1130 Artistskatt	±0	±0
1140 Skattereduktioner	660	660
1200 Indirekta skatter på arbete	-8 535	-14 090
1210 Arbetsgivaravgifter	-200	-100
1240 Egenavgifter	-475	-540
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	±0	±0
1270 Särskild löneskatt	±0	±0
1280 Nedsättningar	-7 860	-13 450
1290 Tjänstegruppliv	±0	±0
1300 Skatt på kapital	1 750	1 750

1310 Skatt på kapital, hushåll	1 500	1 500
1320 Skatt på företagsvinster	250	250
1330 Kupongskatt	±0	±0
1340 Avkastningsskatt	±0	±0
1350 Fastighetsskatt	±0	±0
1360 Stämpelskatt	±0	±0
1390 Riskskatt för kreditinstitut	±0	±0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	1 093	1 081
1410 Mervärdesskatt	±0	±0
1420 Skatt på alkohol och tobak	1 136	1 183
1430 Energiskatt	-23	-82
1440 Koldioxidskatt	±0	±0
1450 Övriga skatter på energi och miljö	-20	-20
1470 Skatt på vägtrafik	±0	±0
1480 Övriga skatter	±0	±0
1500 Skatt på import	±0	±0
1600 Restförda och övriga skatter	-100	-100
1700 Avgående poster, skatter till EU	±0	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter	-9 867	-15 234
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	4 650	4 450
Statens skatteintäkter	-5 217	-10 784
1900 Periodiseringar	±0	±0
1000 Statens skatteinkomster	-5 217	-10 784
Övriga inkomster	1 600	1 900
2000 Inkomster av statens verksamhet	1 600	1 900
3000 Inkomster av försåld egendom	±0	±0
4000 Återbetalning av lån	±0	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	±0	±0
6000 Bidrag m.m. från EU	±0	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	±0	±0
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	±0	±0
Inkomster i statens budget	-3 617	-8 884

5. Utgifter

I detta avsnitt redovisas Centerpartiets förslag till förändringar, jämfört med vad som föreslås i budgetpropositionen för 2026, vad gäller utgifter. Det faktum att budgetmotionen uttrycks i termer av skillnader jämfört med förslaget i budgetpropositionen innebär att en frånvaro av förslag till förändring innebär ett accepterande av förslagen i propositionen. I tabellen nedan presenteras Centerpartiets förslag till utgiftsramar för år 2026.

Tabell 4: Förslag till utgiftsramar 2026

Tusental kronor

Utgiftsområde		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1	Rikets styrelse	21 614 324	-1 288 600
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	22 038 701	-6 500
3	Skatt, tull och exekution	15 511 898	-436 700
4	Rättsväsendet	94 743 980	49 550
5	Internationell samverkan	2 547 401	-2 000
6	Försvar och samhällets krisberedskap	225 022 485	182 000
7	Internationellt bistånd	43 652 932	1 089 000
8	Migration	13 524 360	-1 603 600
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	127 707 301	-440 007
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	121 994 196	123 800
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	59 321 791	-4 400
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	104 228 329	-2 500 000
13	Integration och jämställdhet	5 866 226	293 600
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	91 162 652	-15 370 100
15	Studiestöd	35 787 594	17 300
16	Utbildning och universitetsforskning	106 936 696	2 244 000
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	17 337 204	769 300
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 775 128	-8 800
19	Regional utveckling	4 874 201	2 000
20	Klimat, miljö och natur	19 625 341	4 574 600
21	Energi	7 939 815	582 600
22	Kommunikationer	106 704 772	1 373 800
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	22 566 654	329 500
24	Näringsliv	8 955 115	1 055 300
25	Allmänna bidrag till kommuner	180 723 354	4 439 000
26	Statsskuldsräntor m.m.	26 955 200	±0
27	Avgiften till Europeiska unionen	54 199 851	±0
Summa utgiftsområden		1 543 317 501	-4 535 357
Minskning av anslagsbehållningar inkl. SSR		-16 242 000	±0
Summa utgifter		1 527 075 501	-4 535 357
Riksgäldskontorets nettoutlåning		16 813 000	±0
Kassamässig korrigering		-1 639 000	±0
Summa		1 542 249 501	-4 535 357

I tabellen nedan presenteras Centerpartiets förslag till inriktning av utgiftsramar nästföljande år.

Tabell 5: Förslag till utgiftsramar 2027–2028

Miljoner kronor

Utgiftsområde		Avvikelse från regeringen	
		2027	2028
1	Rikets styrelse	–1 513	–1 698
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	2	–15
3	Skatt, tull och exekution	–560	–540
4	Rättsväsendet	5	–78
5	Internationell samverkan	–3	–5
6	Försvar och samhällets krisberedskap	±0	±0
7	Internationellt bistånd	2 482	3 473
8	Migration	–1 154	–1 235
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	13	185
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	780	807
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	–7	–11
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	–2 425	–2 600
13	Integration och jämställdhet	667	871
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	–13 823	–14 763
15	Studiestöd	7	–4
16	Utbildning och universitetsforskning	1 694	1 430
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	760	896
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	–20	–32
19	Regional utveckling	2	2
20	Klimat, miljö och natur	5 130	4 623
21	Energi	1 493	2 203
22	Kommunikationer	1 719	376
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	415	293
24	Näringsliv	1 047	1 037
25	Allmänna bidrag till kommuner	3 318	3 368
26	Statsskuldsräntor m.m.	±0	±0
27	Avgiften till Europeiska unionen	±0	±0
Summa utgiftsområden		29	–1 418
Minskning av anslagsbehållningar inkl. SSR		±0	±0
Summa utgifter		29	–1 418
Riksgäldskontorets nettoutlåning		±0	±0
Kassamässig korrigering		±0	±0
Summa		29	–1 418

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Den svenska demokratin har fyllt hundra år och det är tydligt att den liberala demokratin är en av mänsklighetens främsta innovationer. Inget annat styrelseskick levererar samma rättvisa, frihet och nytta, från den enskilda människans möjlighet att forma sitt eget liv till samhällets förmåga att gemensamt fatta goda beslut. Medborgerliga och politiska rättigheter skyddar individen mot statligt förtryck och begränsar majoritetens makt över den enskilda människan.

Folkviljan ska kanaliseras genom en effektiv förvaltning inom såväl Regeringskansliet som riksdagen, med respekt för olika minoriteter och rättssäkerheten, och granskas av oberoende medier. En stor del av de politiska institutioner som är ämnade att säkerställa detta återfinns inom utgiftsområde 1. Den svenska demokratin måste kontinuerligt utvecklas och anpassas, rustas och försvaras, i en föränderlig värld. De offentliga institutioner vars uppgift det är att genomdriva den politik som fått stöd i allmänna val måste göra så på ett effektivt och transparent sätt.

Centerpartiets överväganden

Tabell 6. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 1 rikets styrelse
Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse			
1:1 Kungliga hov- och slottsstaten	-1	-2	-3
2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	-3	-6	-9
2:2 Riksdagens förvaltningsanslag	-5	-10	-15
2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)	-1	-1	-2
2:5 Riksrevisionen	-2	-4	-6
3:1 Sametinget	-0	-1	-1
4:1 Regeringskansliet m.m.	-1 201	-1 388	-1 538
5:1 Länsstyrelserna m.m.	-75	-146	-167
6:2 Justitiekanslern	3	49	49
6:3 Integritetsskyddsmyndigheten	-1	-2	-3
6:4 Valmyndigheten	-1	-2	-2
6:6 Institutet för mänskliga rättigheter	-0	-0	-1
8:2 Mediemyndigheten	-0	-1	-1
Summa	-1 289	-1 513	-1 698

Centerpartiet avvisar regeringens ytterligare utökning för att "fullföljande av reformagendan", vilket minskar anslagen under 4:1 med 300 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet instämmer i att Sverige behöver rusta sig bättre för det nya säkerhetsläget och accepterar ökade resurser för detta, men vi delar inte regeringens uppfattning att detta och regeringens andra politiska prioriteringar kräver så stora tillskott till Regeringskansliet. Därför minskar anslagen under 4:1 med 350 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på en effektivare kontorsanvändning, vilket minskar anslagen under 4:1 med 500 miljoner 2026, 650 miljoner 2027 och 750 miljoner kr 2028. Centerpartiet satsar på myggbekämpning, vilket ökar anslagen under 5:1 med 5 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet avvisar regeringens satsning på miljötillstånd för ny kärnkraft, vilket minskar anslagen under 5:1 med 10 miljoner kr 2026 och 15 miljoner kr årligen 2027–2028. Centerpartiet satsar på en effektivare kontorsanvändning, vilket minskar anslagen under 5:1 med 50 miljoner 2026 och 100 miljoner kr årligen 2027–2028. Anslagen ökar under 6:2 med 3 miljoner 2026 och 50 miljoner årligen 2027–2028 eftersom centerpartiet satsar på skadestånd vid röjd skyddad identitet. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och förvaltning

Centerpartiet strävar efter en ökad finansiell stabilitet. Hushållens och företagens tillgång till finansiella tjänster är viktig för att omvandla sparande och konsumtionsutjämning till produktiva investeringar. Valfungerande marknader för riskhantering och allokering av kapital är ett viktigt fundament för ekonomisk tillväxt. Sådana tjänster bör erbjudas med ett starkt konsumentskydd och på ett sätt som inte äventyrar den finansiella stabiliteten.

Finansinspektionens arbete med tillsyn och deras mandat att hantera risker förknippade med hushållens skuldsättning är här viktiga. Också Riksgäldens roll som resolutionsmyndighet, statens interbank och skuldförvaltare är av största vikt.

Att granska det offentliga verksamhet är också centralt för att kontinuerligt förbättra den offentliga sektorns arbete. Här fyller Statistiska centralbyrån, Riksrevisionen, Statskontoret och Finanspolitiska rådet viktiga funktioner. Tilltron till den statliga förvaltningens effektivitet påverkar i förlängningen tilltron till den svenska demokratins förmåga att företräda folkviljan och hantera olika samhällsproblem.

Centerpartiets överväganden

*Tabell 7. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 2
Samhällsekonomi och finansförvaltning
Miljoner kronor*

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning			
1:1 Kammarkollegiet	-11	-11	-12
1:5 Finanspolitiska rådet	-0	-0	0
1:6 Konjunkturinstitutet	-0	-1	-1
1:7 Statskontoret	-1	-2	-3
1:8 Statistiska centralbyrån	-3	-6	-10
1:10 Finansinspektionen	-29	-33	-37
1:11 Riksgäldskontoret	-5	-9	-11
1:12 Bokföringsnämnden	-0	-0	-0
1:14 Statens servicecenter	46	68	63
1:16 Upphandlingsmyndigheten	-0	-1	-1
1:17 Utbetalningsmyndigheten	-1	-2	-2
Summa	-6	2	-15

Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter. Centerpartiets ökar anslagen till Finansinspektionen med en satsning på 24 miljoner för förstärkt tillsyn. Centerpartiets satsning är hälften av regeringens, vilket minskar anslagen under 1:10 med 25 miljoner årligen 2026–2028. Till följd av sänkningen i pris- och löneomräkningen minskar anslagen under 1:10 minskar med 4 miljoner 2027, 8 miljoner 2027 och 12 miljoner 2028. Anslagen under 1:11 minskar med 4 miljoner 2026, 6 miljoner årligen 2027–2028 till följd av att Centerpartiet avvisar regeringens satsningar på genomförande av kärnkraftsprövningsutredningens förslag. Anslagen under 1:11 minskar med 1 miljon 2026, 3 miljoner 2027 och 5 miljoner 2028 till följd av sänkningen av pris- och löneomräkningen. Centerpartiet satsar på servicekontoren i hela landet för att undvika fler nedläggningar av lokala kontor och ökar anslagen under 1:14 med 50 miljoner 2026 och 75 miljoner årligen 2027–2028. Anslagen under 1:14 minskar med 4 miljoner 2026, 7 miljoner 2027 och 12 miljoner 2028 till följd av sänkningen av pris- och löneomräkningen.

Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Ett fungerande skattesystem och ett fungerande betalningssystem är centralt för att ekonomin ska fungera. De myndigheter som återfinns inom utgiftsområde 3 spelar en central roll i arbetet för att säkerställa detta. De skatter vi beslutar om måste vara rimliga och syftet med att de tas in ska inte kunna missförstås.

Legitimitet, rättssäkerhet och transparens måste genomsyra alla aspekter av lagstiftningen, vars effekter de aktuella myndigheterna i stor utsträckning ska hantera.

Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten är centrala för det svenska rättssamhället. Både individer och företag måste känna förtroende för deras myndighetsutövning. Förutsägbarhet och tydliga regler är då helt avgörande. Att på ett rättssäkert och effektivt sätt säkerställa att beslutade skatter betalas in är en grundförutsättning för finansieringen av viktig offentlig verksamhet. Det är också en fråga om likabehandling och värnandet av tilliten till det offentliga. Servicen hos de tre aktuella myndigheterna har kontinuerligt förbättrats och ska fortsätta att förbättras. Det för med sig ett alltmer utbrett användande av e-tjänster. Det innebär också att krav måste ställas på säkerheten kring dessa tjänster då vi lever i en tid med växande hot och där cyberattacker blivit allt vanligare. Samtidigt är statens närvaro i hela landet central för samhället i stort.

Det är viktigt att skatter utformas så att svenska företags konkurrenskraft stärks och att Skatteverket tar in de skatter som beslutats av Sveriges folkvalda. Skatterna måste utformas så att människor vågar ta risker och starta företag. Skatter ska medverka till tillväxt och utveckling i hela landet, underlätta jobbskapande och företagande och på ett effektivt sätt finansiera offentliga utgifter. Skatter måste vara förutsägbara, rättssäkra och långsiktiga. Trösklarna till småskaligt företagande måste sänkas genom regelförenklingar och lägre skatter. Därför förespråkar Centerpartiet införande av så kallade Mikroföretag som ska kunna verka med ett minimum av regelkrångel, bland annat kopplat till beskattningen av dessa företag. Skatteverket bör därför kontinuerligt arbeta för minskad skatteadministration för privatpersoner, företag och offentliga aktörer.

Att Tullverkets verksamhet fungerar bra är viktigt för att handeln, med varuflöden in i och ut ur vårt land, ska fungera väl för våra företag. Det är avgörande ur ett globalt konkurrensperspektiv. Samtidigt behöver tullen i sin verksamhet bidra till att vårda den allmänna säkerheten, och till att utifrån sina uppgifter och befogenheter upprätthålla ordningen i landet. Tullverket har två huvudsakliga uppgifter som måste tillgodoses: dels uppbörd, det vill säga att ta ut tullar, skatter och andra avgifter, och dels brottsbekämpning, där bland annat olaglig införsel av alkohol, drogsmuggling och vapensmuggling ska beivras. Tullverket behöver verktyg för att stärka sitt arbete med att skydda våra gränser och att upprätthålla goda förutsättningar för våra företag att bedriva handel med andra länder. Det är viktigt för lag och ordning, men även för att garantera att våra företag kan vara konkurrenskraftiga gentemot aktörer i andra länder. I en globaliserad värld sätts tullens verksamhet på prov och det är viktigt att med riktade åtgärder se till att bekämpa organiserad brottslighet. Samtidigt ska vi som land vara öppna mot omvärlden. Riksdagen behöver säkerställa att Tullverket har en lagstiftning som är ändamålsenlig för verksamheten.

Det finns en tydlig koppling mellan narkotikahandeln, den organiserade brottsligheten och det ökande antalet skjutningar i landet. Tullverket har fått tillskott senaste åren men det saknas fortfarande tillräckliga resurser i verksamheten samtidigt som tullens brottsbekämpande arbete behöver utvecklas för både fler kontroller och mer avancerad teknik.

Kronofogdemyndigheten är en central och viktig samhällsfunktion. Det är av stor vikt att myndighetsutövandets rättssäkerhet, förutsägbarhet och service är god. Kronofogdemyndigheten fyller en viktig funktion att upprätthålla ett fungerande skatte- och betalsystem i Sverige. Överskudsättning är ett stort problem i Sverige och där är kronofogdens arbete av stor vikt. Dessutom är Kronofogdemyndighetens roll i brottsbekämpningen avgörande.

Centerpartiets överväganden

Tabell 8. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution			
1:1 Skatteverket	-374	-481	-433
1:2 Tullverket	-50	-58	-73
1:3 Kronofogdemyndigheten	-12	-21	-33
Summa	-437	-560	-540

Anslag 1:1 föreslås minska med 205 miljoner kronor under 2026, samt med 226 miljoner 2027 och 130 miljoner 2028, i och med att Centerpartiet avvisar regeringens tidigare förslag om en folkräkning. Till följd av effektivare kontorsanvändning minskar anslagen under 1:1 med 100 miljoner 2026 och 150 miljoner årligen 2027–2028. Centerpartiet vill inrätta den nya myndigheten Ekokrim. Till följd av det minskar anslagen under 1:1 med 25 miljoner årligen 2026–2028 eftersom Ekokrim ersätter regeringens satsning på finansiellt underrättelsecentrum och förstärkning i arbetet mot organiserad brottslighet. Anslag 1:2 föreslås minska med 30 miljoner kr 2026, samt med 25 miljoner kr årligen 2027–2028, i och med att Centerpartiet avvisar den nya vapenlagen. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Rättsväsendet är – tillsammans med försvaret – den yttersta garanten för vår öppna liberala demokrati, med uppgiften att skydda människors fri- och rättigheter både från brott som begås av enskilda och från den offentliga maktens godtycke eller maktmissbruk. Att upprätthålla rättsstaten och tryggheten för alla individer, oavsett kön, gammal och ung, i hela landet, är en av statens kärnuppgifter.

De senaste årens katastrofala utveckling med skjutningar, sprängningar och en ökad otrygghet, tillsammans ett försämrat säkerhetsläge, ställer mycket stora krav på rättsväsendet. Vi har sett hur organiserad brottslighet kommit att bli ett hot mot vår allmänna välfärd, där oerhörda våldsbrott, handel med narkotika, vapen och människor, tillsammans med stölder och bedrägerier utmanar det samhälle vi värnar. Ett samhälle som är byggt på tillit och trygghet.

Vi ser en lika oacceptabel situation när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck och mäns våld mot kvinnor och våld mot barn. Vi behöver ett ökat fokus på de som utsätts för brott. Brottsoffer behöver få rättvisa skipad och få bättre stöd i rättsprocessens olika skeden. Men vi behöver samtidigt kunna ge de som begått brott en rimlig chans att återgå till ett liv utan kriminalitet och se till att fler lämnar den kriminella banan innan det är för sent.

För att lösa denna uppgift krävs att samhället kraftsamlar. Det krävs utökade befogenheter och brottsförebyggande arbete inom skolor och socialtjänst i våra kommuner. Det krävs att poliserna blir fler och har rätt verktyg att både förebygga och utreda brott, samt att de rättsvårdande myndigheterna får rätt styrning och uppdrag. Den fortsatta förstärkningen av hela rättsväsendet från polis och åklagare till domstolarna och kriminalvården är därför nödvändig, men alla delar av samhället måste göra sitt här och nu.

Rättskedjans alla delar är viktiga och ska stärkas

Rättskedjans myndigheter har under senare år fått historiska tillskott för att möta en mycket allvarlig utveckling. Med Centerpartiets politik växer polisen, men pengarna måste också leda till rätt insatser och framför allt fler lokala poliser. Polisen har en central roll för att beivra, begränsa och lösa brott. Polisen måste därför vara närvarande, tillgänglig och synlig för människor i hela landet. Större myndighetsanslag är avgörande för att garantera polisens lokala närvaro, öka antalet arbetade polistimmar, skapa förutsättningar för bättre arbetsvillkor och en bättre arbetsmiljö samt för att ge polisen möjlighet att bekämpa brottslighet både i hemmen och på gatorna. Centerpartiet arbetar för att öka polistätheten ytterligare, för att nå en europeisk genomsnittsnivå. Centerpartiet ser positivt på att det tillskapas flera olika vägar att arbeta som polis och även att en viss specialisering kan ske tidigare än idag. Att poliser tidigt kan välja spår som exempelvis utredare, ingripandepolis och cyber-polis ser vi kan locka nya grupper att bli poliser. Vi ser behovet av en satsning på utredande och lagföring av just brott med cyberdomänen som brottsplats. Här behöver polis, åklagare och domstolar få resurser för att uppdatera sig till den nya situationen för att inte cyberdomänen ska bli laglöst land. De historiskt stora satsningar som görs på rättsväsendet gör att det finns förutsättningar för göra dessa prioriteringar.

Polisen måste vara lokalt förankrad. För att förtjäna, värna och stärka medborgarnas förtroende för polisen krävs att man inte enbart arbetar med grov kriminalitet, utan också prioriterar resurser till arbetet med vardagsbrotten – så kallade mängdbrott – som skadegörelse, stölder och buskörningar. En lokalt förankrad polis utgör också ett viktigt verktyg i kampen mot grov brottslighet, då lokal förankring är en förutsättning för att arbeta förebyggande och kunna bedriva brottsutredningar i de områden där organiserad brottslighet och gängkriminalitet är mer vanligt förekommande.

Ett problem som försvårar det brottsbekämpande arbetet är att de samhällen som är hårdast drabbade också är de samhällen där förtroendet för de rättsvårdande myndigheter är svagast. Åtgärder måste till för att överbrygga klyftan mellan medborgarna och myndigheterna, så att alla känner att de får den hjälp de behöver när de behöver den och att fler vågar och vill anmäla brott och vittna mot brottslingar.

Under senare år har måltillströmningen och målens komplexitet hos Sveriges domstolar ökat, till stor del som resultat av de reformer som redan vidtagits för att komma åt den allt grövre kriminaliteten; det här är en utveckling som bara kommer fortsätta. Detta har lett till långa handläggningstider för alla mål som inte är prioriterade, såväl brottmål och tvistemål, som förvaltningsrättsliga mål och ärenden är påverkade. Det är därför avgörande att domstolarna tillförs de medel de behöver för att hantera hela ärendebördan, inte bara det som relaterar till den grova organiserade brottsligheten. Det är viktigt att man tillåts utöka verksamheterna på ett hållbart och långsiktigt sätt. Att rekrytera, utbilda och fortbilda domare är exempelvis ett arbete som tar tid. Notarieutbildningen är en aspekt av detta, rekryteringen av jurister med andra erfarenheter av rättsväsendet är en annan. Men för att vara såväl en attraktiv arbetsplats för

kvalificerade jurister, som att uppfylla rollen yttersta väktare av rättsstaten måste domstolarna ha goda möjligheter att rekrytera och utbilda domare löpande. I detta ligger också behovet av en översyn av skyddet för domare och andra anställda i domstolar, för att säkerställa att de har ett adekvat skydd i den utsatta situation de ofta befinner sig i. Domstolarna har dessutom ett brett uppdrag, där de inte bara hanterar brottmål och avgör tvister enskilda emellan och tvister mellan enskilda och myndigheter utan också fyller en viktig roll i många andra samhällsviktiga ärenden. I detta arbete är det viktigt att prioritera förvaltningsdomstolarna, som utöver att hantera stora delar av såväl förebyggande som brottsbeivrande insatser även handlägger omfattande mängder av ärenden som är avgörande för både en fungerande myndighetsapparat som näringslivet. Utan en effektiv och rättssäker hantering av till exempel tillstånds- och ansökningsärenden bromsas viktiga investeringar inom såväl energisektorn som infrastruktursatsningar med mera. Förvaltningsdomstolarnas betydande roll har ofta underskattats, både vad gäller ärendenas omfattning och komplexitet.

Samtliga ansvariga myndigheter är överens om att ett grundläggande problem i svensk brottsbekämpning i dag är svårigheten att bryta sekretess i individuella ärenden. Centerpartiet ser positivt på de förslag om en allmän sekretessbrytande regel mellan myndigheter för att utöka möjligheterna att dela information i syfte att samverka, förebygga och beivra brott som lämnats av en utredning nyligen. Samtidigt behöver sekretessen stärkas för personuppgifter som används för att begå brott och kartlägga brottsoffer. Offentlighetsprincipen bör ses över för att förebygga ekonomisk brottslighet och stärka individens integritet.

Centerpartiet har stått bakom de nya lagar som ger rättsväsendet större befogenheter att använda hemliga tvångsmedel för att kunna förhindra och lösa fler brott. Vi har dock lyft behovet av att de domstolar och myndigheter som har att granska, kontrollera och besluta i dessa frågor har de nödvändiga och tillräckliga resurser för att fullgöra sitt viktiga uppdrag.

De senaste årens utveckling med ökande grov brottslighet, straffskärpningar och ökade resurser till polis och åklagare sätter också Kriminalvårdens verksamhet på prov. Överbelagda häkten och anstalter är redan ett stort problem. Brist på häktes- och fängelseplatser leder till stora påfrestningar både för de intagna och för personalen och påverkar det återfallsförebyggande arbetet negativt. En snabb expansion ökar också risken för infiltration inom myndigheten, en risk som måste ta på största allvar. Utbyggnaden av Kriminalvården borde ha påbörjats och drivits långt kraftfullare än vad som skett hittills. Platsbrist får aldrig vara en anledning att ge avkall på allmän säkerhet, eller kvaliteten på den vård som Kriminalvården ska tillhandahålla. Kriminalvårdens behov av ökade resurser måste därför prioriteras. Här ser vi en utbyggnad i hela landet som värdefull.

Skapa ett Ekokrim

Den grova organiserade brottsligheten ser helt annorlunda ut i dag än för 15 år sedan, och myndighetssverige måste komma ikapp för att kunna slå mot det som göder våldet – den lukrativa kriminella ekonomin. För detta krävs en effektiv organisation och samlad spetskompetens hos dem som utreder denna typ av brottslighet. Korruption och andra former av otillåten påverkan används allt oftare av kriminella nätverk för att bedriva brottslig verksamhet. Det har på senare år stått klart att det finns så kallade möjliggörare som ger kriminella juridisk rådgivning, är konsulter i hur man driver företag och skapar en legitim yta. Det finns även misstänkt korruption inom flera myndigheter, banker och företag. Mycket tyder på ett stort mörkertal, och de fall som upptäcks leder för sällan till åtal. Utöver bedrägerier, brottsupplägg och möjliggörare, har det dessutom visat sig att de grovt kriminella även tjänar stora pengar på avfallsbrottslighet och annan miljöbrottslighet. Trots detta finns ingen samlad nationell utredningsresurs för grov miljöbrottslighet. För att effektivt slå mot den brottslighet som hotar både miljö och hälsa, och riskerar att slå ut seriösa företag i branschen, måste samhället agera mer kraftfullt mot denna typ av brottslighet. För att i tid stoppa nya lukrativa brottsupplägg måste samhället snabbt agera för att stänga pengakranen i tid. Ett stärkt brottsförebyggande arbete, som utgår från en myndighet med specialistkompetens på området, är nödvändig för att snabbt sprida kunskap.

Ett Ekokrim med egna utredningsresurser

Ekobrottsmyndigheten, EBM, finns för att utreda och lagföra brott som begicks inom ramen för företag, främst skattebrott och bokföringsbrott. EBM har också genom åren varit framgångsrika i flera stora ekobrottshärvar, men brottsutvecklingen på området går snabbt och brottsuppläggen förändras ständigt. Det här kräver att brottsbekämpningen på området ligger i framkant. Genom att utveckla EBM till ett Ekokrim, som äger och styr sina egna resurser, kan myndigheten göra bättre och effektivare prioriteringar utifrån sin expertkunskap och sina erfarenheter. Så ser det dock inte ut i dag: en stor andel av de som arbetar vid EBM är inte anställda av myndigheten. De flesta utredare är poliser, anställda av Polismyndigheten (Nationella operativa avdelningen, NOA). Polisiära befogenheter behövs förstås i arbetet med att utreda ekobrott, men detta går att tillgodose utan att personal måste vara anställda av en annan myndighet. Den modell som

Tullverket har, en myndighet som äger och styr sina egna resurser och samtidigt har de befogenheter som krävs för att utföra alla sina uppgifter, visat att det är möjligt. På samma sätt måste man ta ett samlat grepp om ekobrottsbekämpningen, för att effektivt slå mot den så lukrativa grova organiserade brottsligheten som göder våldet och konkurrerar ut seriösa företag.

För att på ett framgångsrikt sätt utreda och lagföra avancerad ekobrottslighet krävs djupa kunskaper inom bokföring/redovisning, näringslivsförhållanden och skattelagstiftning, vid sidan om skicklighet som utredare. Den brottsbekämpande myndighet som ska bekämpa denna brottslighet måste därför ha förutsättningar att på egen hand sätta ihop utredningsteam med rätt kunskaper och kompetens på området. Därför behöver en ny spetsmyndighet växa fram ur nuvarande EBM och bli ett Ekokrim, med möjlighet att rekrytera och utbilda sin egen personal, med de befogenheter som krävs för att självständigt kunna utreda och lagföra brottsligheten. Ett Ekokrim skulle kunna få förutsättningar att dra till sig de bästa, mest kvalificerade och starkast motiverade utredarna, juristerna och revisorerna som vill och kan slå mot den systemhotande brottslighet som vi har att göra med här.

Ett av Ekobrottsmyndighetens kärnuppdrag är det brottsförebyggande arbetet. Myndigheten har unik kunskap om ekonomisk brottslighet för att sprida kunskap om de avancerade brottsupplägg som används inom den kriminella ekonomin. Detta brottsförebyggande arbete behöver stärkas ytterligare och Ekokrim behöver därför ett breddat uppdrag även på området, så att brottskatalogen även omfattar miljöbrott och korruption.

Stärk hela rättskedjans fokus på både brottsoffer och gärningspersoner

I den pågående expansionen av rättsväsendet är det viktigt att ha ett helhetsperspektiv. Centerpartiet vill se ett helhetsgrepp om frågorna – från det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet till stödinsatser för brottsoffer, men även på att återanpassa individer som avtjänat sina straff. Det är därför viktigt att ge alla medarbetare i hela rättskedjan goda förutsättningar och de resurser som krävs för att de ska kunna hantera de ärenden som varje år strömmar igenom myndigheternas verksamhet.

Centerpartiet vill ha ett starkare brottsofferperspektiv i rättsväsendet. Brottsoffer måste, förutom att de brott de utsatts för utreds på bästa sätt, även garanteras ett professionellt stöd och god information från rättsväsendet om sitt aktuella fall. Centerpartiet vill återställa rätten till målsägandebiträde i överinstans, för att garantera ett gott stöd till brottsoffer under hela rättsprocessen. Systemet med skadestånd för brottsoffer måste ses över för att göra det betydligt enklare och snabbare för brottsoffer att få sina skadestånd.

För att förhindra återfall i brott och möjliggöra livsresor måste det finnas ett starkt stöd från samhällets sida för den som vill lämna det kriminella livet. Som en del av en nationell satsning på avhopparprogram, behövs det finnas ett särskilt program för unga kriminella. Detta för att barn och unga har specifika behov, rättigheter och skyldigheter som skiljer sig från vuxnas. Det innebär att metoder som tagits fram för vuxna avhoppare inte nödvändigtvis är lika bra för minderåriga. Det saknas inte sällan tillräcklig kunskap om unga gängkriminella i kommuner, inom myndigheter och i civilsamhället. Det kan ett nationellt program med beprövade metoder och bättre resurser åtgärda. Att under både vård och straff kunna rusta unga till ett liv utan kriminalitet är avgörande för ett långsiktigt hållbart arbete mot gängkriminaliteten. Här behöver de hinder som finns för ett effektivt samarbete mellan kommuner, regioner och staten inom bland annat sekretessområdet tas bort.

Våld i nära relation

Ingen människa ska behöva leva i rädsla för våld, hot och fridskränkningar. Våld i nära relation är ett allvarligt och omfattande samhällsproblem. Problemet finns inom alla delar av befolkningen, inom alla samhällsklasser, alla åldrar och i olika typer av nära relationer, men drabbar tydligt i första hand kvinnor och barn. Detta kan vi inte låta fortgå.

Polisen och åklagare behöver betrakta våld i när relationer som det grova, och allt för ofta dödliga, våld som det är. Avgörande insatser som förhör, brottsplatsundersökningar, teknisk bevisning och tvångsmedel måste användas på dessa brott i samma utsträckning som för andra grova brott. Utöver detta behövs ett starkt stöd till kvinno- och tjejjourer, Nationellt centrum för kvinnofrid och stödlinjen för unga relationer.

Tabell 9. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet			
1:1 Polismyndigheten	-261	-127	-10
1:2 Säkerhetspolisen	-9	-12	-14
1:3 Åklagarmyndigheten	-5	-6	-8
1:4 Ekobrottsmyndigheten	-609	-1 252	-1 283
1:5 Sveriges Domstolar	-2	-5	-13
1:6 Kriminalvården	-11	-159	-347
1:7 Brottsförebyggande rådet	-0	-0	-0
1:8 Rättsmedicinalverket	-0	-1	-1
1:11 Rättsliga biträden m.m.	-3	-5	-5
1:14 Bidrag till brottsförebyggande arbete	250	250	250
99:1 Ekokrim - inrättande av ny myndighet	700	1 322	1 353
Summa	50	5	-78

Centerpartiet är positivt inställda till regeringens förstärkning av rättsväsendet, men menar att resursökningarna hittills inte gett de resultat de borde. Därför föreslår Centerpartiet att medel omfördelas inom Polismyndigheten så att grunduppdraget, inklusive hanteringen av våldet mot kvinnor och barn, mängdbrotten och en närvarande polis i hela landet, kan genomföras. För detta avsätter Centerpartiet 500 miljoner kronor under 1:1 Polismyndigheten årligen under 2025–2027 och anser att detta bör finansieras genom omprioriteringar inom Polismyndigheten med samma belopp under samma period. Centerpartiet vill införa 'first responder'-drönare på landsbygden för att stärka den polisiära närvaron. Detta ökar anslagen under 1:1 med 100 miljoner kr årligen 2026–2028. Vi satsar även på avhopparverksamhet, med särskilt fokus på barn och unga, samt särskilt för kvinnor, vilket ökar anslagen under 1:1 med 50 miljoner kr årligen 2026–2028. Vi avvisar regeringens tvångsinlösen av halvautomatiska vapen. Det minskar stödet till Ukraina, vilket vi anser är fel. Därmed minskar anslagen under 1:1 med 110 miljoner kr 2026, 55 miljoner kr 2027 och 110 miljoner kr 2028.

Centerpartiet vill inrätta en ny myndighet för att bekämpa den kriminella ekonomin: Ekokrim. För detta införs ett nytt anslag, 99:1 Ekokrim - inrättande av ny myndighet, vilken har anslag om 700 miljoner kr 2026, 1 322 miljoner kr 2027 och 1 353 kr 2028. Denna nya myndighet ersätter Ekobrottsmyndigheten, vilket minskar anslagen under 1:4 med 609 miljoner kr 2026, 1 252 miljoner kr 2027 och 1 283 miljoner kr 2028.

Centerpartiet avvisar regeringens förslag om miljötillstånd för ny kärnkraft, vilket minskar anslagen under 1:5 med 4 miljoner kr 2026, 8 miljoner kr 2027 och 10 miljoner kr 2028. Vi avvisar regeringen sänkning av straffbarhetsåldern, vilket minskar anslagen under 1:6 med 11 miljoner kr 2026, 159 miljoner kr 2027 och 347 miljoner kr 2028. Det minskar även anslagen under 1:11 med 1 miljon kr 2026, och 3 miljoner kr årligen 2027–2028. Centerpartiet avvisar även straffrättsliga åtgärder mot tjänstefel, vilket minskar anslagen under 1:11 med 1 miljon kr 2026 och 3 miljoner kr årligen 2027–2028. Centerpartiet satsar på att öka det brottsförebyggande arbetet genom att öka antalet vuxna på gator och torg i utsatta områden. Detta ökar anslagen under 1:14 med 250 miljoner kr årligen 2026–2028.

För att få till snabbare tillståndsprocesser skjuter Centerpartiet till 10 miljoner årligen till Sveriges domstolar. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Att Sverige är ett land som bygger säkerhet med andra har varit grunden för svensk säkerhets- och försvarspolitik sedan alliansregeringens dagar. Men det är först nu, genom det svenska Natomedlemskapet, som riktig kraft sätts bakom orden. Nu kan vi samlat och solidariskt bidra till att inom EU och Nato fortsatt ge ett starkt stöd till Ukraina och ett kraftfullt svar på Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Det är, tillsammans med klimatinsatser, den viktigaste säkerhetspolitiska frågan innevarande mandatperiod. Centerpartiet kommer fortsatt vara en konstruktiv samarbetsröst när det rör Sveriges roll i Nato.

Sverige ska vara en aktiv partner på den internationella arenan. Vi ska bidra till fred, säkerhet och utveckling av människors livchanser och rättigheter i världen. Genom handel, erfarenhetsutbyte, diplomati, bistånd men även med militära och civila insatser. Säkerhet bygger vi tillsammans med andra. Insikten om att det som händer långt borta påverkar oss är uppenbar. Vi ska vara långsiktiga och strategiska i vårt arbete. Den liberala världsordningen har skapat välstånd, stabilitet och möjligheter för världens stater att lösa gemensamma problem. Nu ser vi hur den är under ett ständigt ökande hot. Den liberala demokratin är kärnan i Centerpartiets utrikespolitik. Vi förespråkar en utrikespolitik som försvarar och främjar demokrati och mänskliga rättigheter, som stöttar rättstatsuppbyggnad, som motverkar korruption, som stärker kvinnors rättigheter och möjligheter och som stärker vårt samarbete med andra demokratier. I en tid av stora globala omvälvningar ska Sverige vara en pålitlig och självklar röst för frihet, frihandel, demokrati, rättsstatens principer och den multilaterala världsordningen.

Den multilaterala världsordningen, som har utmanats väsentligt de senaste åren, måste försvaras och utvecklas. Den får inte försvagas ytterligare. Säkerheten för ett litet land som Sverige främjas av en förutsägbar internationell ordning. Just nu präglas dock det internationella samarbetet av stor osäkerhet. Diplomatin är alltjämt den första försvarslinjen, men vi behöver visa att våra ord inte stannar där utan också leder till handling. Sverige ska vara en stark och ledande röst för FN och dess domstolar, som är ryggraden i det multilaterala systemet.

Globalt står världen inför nya utmaningar. Det handlar bland annat om nya motsättningar mellan stormakter, kärnvapenrustning och effekterna av klimatförändringar samt pandemier som hotar människors trygghet, välstånd och frihet. Rysslands krig i Ukraina får inte bara fruktansvärda konsekvenser i Ukraina utan påverkar också samhällen och länder i ett större närområde, inte minst i EU:s östra närområde. Kriget mellan Israel och Hamas i Gaza har fått oerhörda civila konsekvenser och spridningseffekter; de skyldigheter som folkrätten medför för världens länder dras där nu till sin spets.

Korruption sliter sönder samhällen och hämmar positiv utveckling. För att möta detta behöver vi utveckla vårt internationella system och stärka den internationella ordningen. Nationalism, populism, terrorism, kamp om resurser och teknik skapar också nya spänningar inom och mellan länder och regioner. Sverige ska inte tystna under auktoritära ledares maktspråk. Vi ska heller inte bedriva en utrikespolitik som blir inåtvänd och nationalistisk. En global utblick är fortsatt viktig.

Svensk utrikespolitik ska inte bidra till att länder i det globala syd alienerar sig från oss eller andra liberala demokratier, och heller inte bidra till att vi försvagas på bekostnad av exempelvis ryskt och kinesiskt inflytande. En negativ bild av Sverige utomlands kan bidra till det. En negativ Sverigebild påverkar inte bara vårt globala inflytande utan också vår säkerhet. Svensk utrikespolitik ska därför också värna och arbeta för en positiv Sverigebild. Sverigebild, liksom vårt lands säkerhet och globala inflytande, påverkas av inre och yttre faktorer såsom politiska företrädares uttryckssätt och representation men också exempelvis illvilliga aktörers påverkansförsök mot vårt land. Många länder anser sig ha ett intresse av att slå split såväl inrikespolitiskt i Sverige som mellan oss och andra länder. Det kräver sammantaget en långsiktig utrikespolitik där handels-, säkerhets- och biståndspolitik hänger samman och där diplomatin ges goda förutsättningar att verka.

Det är Centerpartiets uppfattning att svenska skattepengar inte ska riskera att finansiera andra länders globala maktambitioner genom exempelvis samarbeten och transaktioner till olika investeringsbanker, exempelvis Asiatiska utvecklingsbanken (AsDB). I det fall Sverige samarbetar med exempelvis AsDB ska krav alltid ställas på demokrati och mänskliga rättigheter i projekt som finansieras, såsom det så kallade Belt and Road Initiative, och att inga investeringar görs i till exempel Xinjangs tvångsläger eller i militärdiktaturerna Myanmar eller Kambodja.

FN och internationell rätt är en hörnsten i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Vi ser det som naturligt att det nordiska samarbetet fortsätter att utvecklas, inom försvars- och säkerhetspolitiken men också i frågor som rör exempelvis gränshinder och dess konsekvenser för den nordiska arbetsmarknaden. Det Östliga partnerskapet behöver fortsätta att reformeras och utvecklas.

Centerpartiets överväganden

Tabell 10. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 5 Internationell samverkan			
1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	-0	-1	-1
1:3 Inspektionen för strategiska produkter	-1	-1	-2
1:4 Svenska institutet	-1	-1	-1
Summa	-2	-3	-5

Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Att Sverige är ett land som bygger säkerhet med andra har varit grunden för svensk säkerhets- och försvarspolitik sedan alliansregeringens dagar. Genom Sveriges inträde i Nato har det fått verklig betydelse. Viktiga och stora satsningar på försvaret kommer göras de kommande åren. Den uppgörelse som gjorts mellan riksdagens partier är viktig, men fler satsningar behövs på sikt och därtill en långsiktig finansiering för ett starkare militärt försvar.

Det civila försvaret behöver ges mer uppmärksamhet då detta är helt avgörande för totalförsvarsplaneringen och för Sveriges säkerhet. Medel kommer nu att tillföras, men mycket arbete återstår ännu.

På samma sätt finns ett behov av att stärka samhällets krisberedskap i stort. Även om säkerhetspolitiken tar mycket av utrymmet i debatten just nu kommer Sverige och Europa också i framtiden att drabbas av andra typer av kriser. Sverige behöver stå rustat också för att klara denna typ av utmaningar. Både vad gäller krisberedskap och civilt försvar spelar kommuner och regioner en viktig roll och det är avgörande att de kan få rätt förutsättningar att utföra sitt viktiga arbete inom dessa områden.

Sveriges stöd till Ukraina måste fortsatt vara prioriterat. Att fortsätta, och stärka, stödet till Ukraina är att ge ukrainarna möjlighet att försvara sig mot Rysslands anfallskrig, men det är också avgörande för vår egen och hela Europas säkerhet.

Militärt försvar

Försvarsanslagen har ökat kraftigt de senaste åren, något Centerpartiet prioriterat och drivit på för. Vi ser nu att säkerhetsläget och de krav som ställs på Sverige genom medlemskapet i Nato lett till breda överenskommelser om att göra ytterligare satsningar på försvaret, såväl det militära som det civila. Centerpartiet har sammantaget haft en avgörande roll för att säkerställa ekonomiska förstärkningar till försvaret det senaste decenniet. Att det finns bred enighet kring satsningar är positivt.

Det finns emellertid många utmaningar för försvaret. Tyvärr har förmågetillväxten påverkats negativt av kriget i Ukraina med ökade krav på beredskap, men också av ett uppdämt behov av reparationer och behov av reservdelar, av personalbrist. Personalen är Försvarsmaktens viktigaste resurs i utvecklingen av försvarsförmågan. I takt med att försvarsekonomi växer ser vi också ökade möjligheter att villkor och incitamentsstrukturer utvecklas och blir så pass bra att personalen väljer att stanna kvar, eller komma tillbaka.

Svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga, genom omedelbart gripbara krigsförband. Förmågan att samtidigt kunna mobilisera krigsorganisationen i händelse av höjd beredskap, enskilt eller tillsammans med allierade är prioriterad. Att arméns förmågeutveckling fortsätter och prioriteras är av stor vikt, det gäller både fältförbandens och territorialförbandens förmåga. Vi ska också kunna försvara svenskt territorium till sjöss, enskilt under svensk ledning eller under ledning av allierade. Förmågan till sjökontroll för att hålla sjövägarna öppna ska utvecklas både på västsidan med Göteborgs hamn och i Östersjön. Sverige ska också kunna försvaras i luften genom att svensk luftförsvarsförmåga utvecklas i ett bredare perspektiv än JAS Gripen. Det innebär att flygvapnet tillsammans med arméns luftvärn och marinen ska kunna kontrollera luftrummet, skydda mot fienders flygvapen och fjärrstridsmedel, Uthållighet i krigsorganisationen skapas också genom en ändamålsenlig logistik. Det är en förutsättning inte bara för att kunna verka i fred, kris och krig men också för ett effektivt och ändamålsenligt världsstöd. Det innebär att försvarets behov och Sveriges säkerhet berörs av mer än bara den enskilda försvarsbudgeten. Andra åtgärder, exempelvis för infrastrukturen kommer också vara av stor betydelse.

För Centerpartiets del ser vi att östersjökusten och hela Östersjön kommer bli än mer strategiskt viktigt och att Sverige kommer få en viktig roll i försvaret av densamma, tillsammans med övriga östersjöstater. På samma sätt ser vi att områdena kring Arktis och Barents hav också kommer vara strategiskt viktiga för Sverige att bidra i försvaret av. Här blir inte minst vinterförmågan viktig att fortsätta utveckla. Den nordiska och nordisk-baltiska dimensionen och samarbetet i denna krets kommer fördjupas allt mer och svenskt försvar integreras i en större Natohelhet. Det binder ihop vår region i en tydlig större regional kontext samtidigt som det stärker den transatlantiska länken. Över tid behöver också cybersäkerheten stärkas ytterligare inom Försvarsmakten och resten av samhället, på bredden och spetsen.

Krisberedskap och utvecklingen av det civila försvaret

Rysslands krig i Ukraina och de hybridattacker vi dagligen ser innebär stora utmaningar också för svensk fredstida krisberedskap och det har visat på vikten att snabbt vidta ytterligare åtgärder för

att bygga upp ett modernt civilt försvar med åtgärder som gör skillnad på både kort och lång sikt. Det civila försvarets behov ska vara dimensionerande för beredskapsplaneringen. Erfarenheter från Rysslands krig Ukraina ska kontinuerligt dras och påverka beredskapsutvecklingen i Sverige.

Vi ser tydliga behov av att stärka cybersäkerheten, av investeringar för att skydda samhällsviktig infrastruktur lokalt, regionalt och nationellt, Vi ser också behov av att säkerställa kompetens- och personalförsörjningen både i kris och under höjd beredskap. Befolkningsskyddet och räddningstjänsten behöver också förutsättningar att verka under höjd beredskap.

Sverige behöver bygga motståndskraft i grunden och av att dra nytta av de gröna näringarna för att stärka förnödenhetsförsörjningen och minska beroendet av utländsk olja och gas. Lagerhållning av livsmedel och insatsvaror är frågor som är aktuella och där mer behöver göras. Detsamma gäller motståndskraften i övrigt för företagen inom de gröna näringarna så att de kan fortsätta verka även i kris och krig. På samma sätt behövs ett fortsatt och stärkt samarbete med näringslivet både på nationell och regional nivå, det bör ske på lika villkor och med ömsesidig insikt om beroenden och mervärden. Hänsyn behöver också tas till mindre företags förutsättningar då även dessa har en viktig roll att spela för det civila försvaret och beredskapen.

Centerpartiet kommer fortsätta att driva på för att nödvändiga förändringar kommer på plats och att de beslut som redan fattats av riksdagen får genomslag och blir verklighet och att än mer görs. När ökade krav ställs på kommuner och regioner behöver finansieringsprincipen fortsatt få genomslag. Kommuners och regioners beredskap och skydd för samhällsviktig verksamhet utgör grunden för motståndskraften i vårt lands civila försvar.

I det pågående kriget i Ukraina har Ryssland vid upprepade tillfällen genomfört såväl cyberattacker som fysiska attacker mot energisektorn. Även energisektorn i EU och Sverige har attackerats digitalt under senaste året. Att energisektorn används strategiskt som pjäs i det säkerhetspolitiska spelet har varit tydligt de senaste åren. Ett exempel på detta är när Ryssland har använt minskade gasleveranser som medel för att nå strategiska mål. Inom energisektorn finns det därför en stor och befogad oro för hotbilden mot energinfrastrukturen i Sverige och avsaknaden av förmågor att stå emot dessa. Störningar i energisektorn i Sverige kan dessutom ge kaskadeffekter i Europa, då Sverige är en avgörande leverantör till kontinenten. Därför är Sveriges energisektor i ett särskilt utsatt läge. Diskrepansen mellan hotbild och förmågor är allt för stor.

För att minska diskrepansen vill Centerpartiet se en robust kommunal energiförsörjning som innebär att det skapas bättre förutsättningar för lokal distribution av el och minskar risken för avbrott i lokal värmeförsörjning.

Den kommunala beredskapen behöver stärkas och det arbetet behöver påskyndas. Alla olyckor, översvämningar, skolskjutningar, terrorattacker, pandemier eller vilken fredstida kris vi nu än menar kommer alltid ske i en kommun. Kommunerna kommer också vara den aktör som måste hantera konsekvenserna av ett väpnat angrepp för sina invånare inte minst vad gäller befolkningsskyddet inklusive tillgängliga och ändamålsenliga skyddsrum. Kort och gott – kommunerna har en nyckelroll i både den fredstida krisberedskapen och i totalförsvaret. Sveriges kommuner måste därför också ha en beredskap för flera olika hot samtidigt. Men kommunerna måste få bättre förutsättningar för det, mer pengar men också bättre stöd och minskad byråkrati.

Ett fortsatt och stärkt stöd till Ukraina

Det är bra att regeringen skapar en särskild fond för stödet till Ukraina, men tyvärr är den inte tillräcklig. Centerpartiet har varit pådrivande för en särskild, och i sin helhet omedelbart tillgänglig, Ukrainafond för stödet till Ukraina på en procent av BNP per år utanför ordinarie statsbudgeten. Den lösning som regeringen valt innebär en risk att nödvändigt stöd till Ukraina i praktiken skjuts på framtiden. Med Centerpartiets ökade ambition är vår bedömning att det är möjligt att skicka JAS, för att stärka luftförsvaret av Ukraina. I det ryms också resurser för logistik, reparation och annat nödvändigt stöd.

Centerpartiets överväganden

Tabell 11. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets beredskap

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap			
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	15	165	215
1:14 Stöd till Ukraina	275	±0	±0
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	−108	−165	−215
Summa	182	±0	±0

Centerpartiet satsar på inrättandet av ett cyberhemvärn, vilket ökar anslagen under 1:1 med 15 miljoner årligen 2026–2028. Regeringen minskar anslagen under 1:14 Stöd till Ukraina för tvångsinlösen vissa vapen i Sverige. Centerpartiet avvisar detta, vilket ökar anslagen under 1:14 Stöd till Ukraina med 275 miljoner kr 2026. Centerpartiet avvisar regeringens paket för genomförande av kärnkraftsprövningsutredningens förslag, vilket minskar anslagen under 3:1 med 108 miljoner kr 2026, 165 miljoner 2027 och 215 miljoner 2028.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Centerpartiet anser att Sverige ska återgå till målet att investera en procent av Sveriges BNI till den internationella utvecklingsagendan. Sverige ska ha ett generöst bistånd, men det kommer att ta tid att åter sluta avtal och upprätta samarbeten som avslutats till följd av regeringens nedskärningar. Därför föreslår Centerpartiet en stegvis upptrappning av biståndet till dess det åter når 1 procent av BNI, exklusive Sveriges stöd till Ukraina som ska hanteras separat. Målet för Sveriges internationella bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Behoven är enorma, inte minst i spåren av klimatförändringarnas effekter och pågående krig och konflikter. President Trumps slakt av det amerikanska biståndet har lämnat stora tomrum i det globala biståndet och Centerpartiet anser att vi från svensk sida ska göra vårt för att täcka upp. Sveriges bistånds- och utvecklingspolitik ska sträva efter att skapa långsiktig förändring genom att angripa grundorsakerna till problemen. Partnerskap och lokalt ägarskap, mänskliga rättigheter och mottagarnas perspektiv utgör grunden i Sveriges politik för global utveckling, och bör så fortsatt göra. Svenskt bistånd ska följa OECD-DAC:s regelverk för hur bistånd kan användas. Att använda biståndet som ett sätt att tvinga människor att återvända efter att de nekas asyl är inte i enlighet med OECD-DAC och Centerpartiet motsätter sig en politik där biståndet används på detta sätt.

Effektiviteten i biståndet ökar genom att vi kraftsamlar och fokuserar runt fyra tematiska områden:

- Demokrati och rättsstatens principer
- Klimatomställning och grön energi
- Hållbara jobb, samt
- Utbildning för alla barn

En viktig del i ett lands demokratiseringsprocess är att säkerställa att fler unga får möjlighet att gå i skola och skaffa sig en utbildning. Här behöver mer göras. Fokuseringen tar sin utgångspunkt i, och utvecklar, de globala målen i Agenda 2030 och målsättningarna i Parisagendan som svenska aktörer bäst kan bidra till att nå. Vi är bra på mycket, men behöver bli bättre på att fokusera på det vi är bäst på. Vi ska verka där vi kan göra mest skillnad, och där ska vi vara världsledande. Det är viktigt att det finns en långsiktighet i utvecklingsbiståndet, inte minst i demokratibiståndet, eftersom det tar tid för länder att demokratiseras. Detta får inte riskeras genom att endast fokusera på lågt hängande frukter och kortsiktiga resultat. Att det måste finnas ett humanitärt bistånd som går att skala upp är en självklarhet, men det ska inte ske på bekostnad av det bilaterala utvecklingsbiståndet. Kärnstödet kan däremot prioriteras tydligare än i dag. Klimatbiståndet ska inte finansiera fossila utsläpp utan gå till de länder som har svårast att själva klara omställning och anpassning samtidigt som det bidrar till det riksdagsbundna målet för svenskt bistånd. Här krävs bredare insatser även utanför ramen för biståndet, inte minst i medelinkomstländer.

Genom att uppmuntra andra länder att följa samma principer och genom att verka för en god samordning inom EU och i andra forum skapas en effektiv och rationell arbetsfördelning för internationell utveckling.

Samtidigt ska det enprocentiga biståndsmålet ses som ett medel för att mobilisera betydligt större volymer från andra aktörer. Vi vill att det internationella biståndet används som en hävstång för att mobilisera större krafter i näringsliv, stater, civilsamhälle och i internationella system. Inte minst civilsamhället, i Sverige och i våra partnerländer, är helt avgörande aktörer för att nå ut med biståndsmedel till dem som behöver det mest. Hävstångseffekten uppnås genom att det internationella biståndet mobiliserar såväl kapital, engagemang, tid som innovation. På så sätt kan värdet av varje skattekrona som investeras i de globala målen mångfaldigas och effekten bli större än vad biståndet enskilt kan bidra med. Det är nödvändigt eftersom volymen på de investeringar som krävs för att uppnå en hållbar utveckling vida överstiger det samlade biståndets volymer, inte minst efter de dramatiska nedskärningar vi nu ser. Utan ett brett och nära samarbete med privata investerare och näringslivet som fokuserar på ett ökat engagemang, kommer de globala hållbarhetsmålen inte kunna uppnås. Med sådant samarbete bygger vi både förutsättningar för hållbara jobb och för beständig ekonomisk framgång i mottagarländerna. En biståndsoberoende värld är alltså det långsiktiga målet. Företags ansvar för att upprätthålla mänskliga rättigheter, miljö- och klimathänsyn behöver vara tydligt och EU-regler kring "due diligence" ska naturligtvis följas.

Rysslands krig i Ukraina har skapat en humanitär katastrof och lämnat Ukrainas ekonomi i ruiner. Många tiotusentals människor har dött, skändats, skadats, lämnats bostadslösa och flytt. Människor svälter och fryser då Ryssland med precision gett sig på försörjningskedjorna och hindrat tillförsel av förnödenheter. Sverige, och EU, kommer att behöva göra mer för att öka både det humanitära stödet till Ukraina och det ekonomiska stödet för att både kort- och långsiktigt bygga upp landet på nytt. Centerpartiet vill att mer stöd går till Ukraina. Det vore förödande om Ukraina gick i statsbankrutt. För att finansiera och säkra detta stöd vill Centerpartiet se en

lånefinansierad utvecklingsfond för Ukraina, utanför ordinarie budgetram, på motsvarande 1 procent av BNP per år.

Den humanitära katastrofen orsakad av kriget i Gaza fortsätter. Israels krigföring har för länge sedan passerat alla gränser för proportionalitet. Centerpartiet vill att Sveriges stöd till Palestina fortsätter och utvecklas, och att Sverige återupptar det indragna stödet till UNRWA.

Sammantaget står Centerpartiet upp för enprocentsmålet i biståndet och föreslår en stegvis upptrappning av biståndet till dess det åter når 1 procent av BNI, istället för omfattande nedskärningar i biståndsramen. Långsiktighet, partnerskap och lokalt ägarskap bör även fortsatt vara utgångspunkten för svenskt bistånd, med målsättningen att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

Centerpartiets överväganden

Tabell 12. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd			
1:1 Biståndsverksamhet	1 100	2 500	3 500
1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	-10	-15	-24
1:3 Nordiska Afrikainstitutet	-0	-0	-0
1:4 Folke Bernadotteakademin	-1	-2	-3
1:6 Utvärdering av internationellt bistånd	-0	-0	-0
Summa	1 089	2 482	3 473

Centerpartiet vill återställa biståndet till 1 % av BNI, därför ökar anslagen till 1:1 med 1,1 miljarder 2026, 2,5 miljarder 2027 och 3,5 miljarder 2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 8 Migration

Människor har i alla tider migrerat. Många lever en kortare eller längre tid under sitt liv i ett annat land än sitt hemland. Orsaken kan vara studier, arbete eller kärlek, eller att man tvingas på flykt på grund av krig och konflikt. I en globaliserad värld går migrationen inte att stoppa, den är en naturlig del av den värld vi lever i.

Vi tycker att människor som vill flytta till ett annat land ska kunna göra det. Samtidigt är det viktigt att ställa krav och att utgångspunkten fortfarande är att invandringen ska vara reglerad. Det innebär till exempel att den som flyttar till en anhängig i Sverige ska kunna bli försörjd av anknytningspersonen och den som kommer hit för att arbeta ska ha en lön som är i linje med kollektivavtal eller vad som är praxis i branschen. Vi i Centerpartiet anser att Sverige måste ta sin del av ansvaret och hjälpa människor på flykt. Vi tycker också att den som får skydd här ska kvalificera sig in i välfärden och på så sätt gradvis få tillgång till välfärdssystemen. Migrationspolitiken ska helt enkelt fungera både för de som vill flytta till Sverige och vara hållbart för Sverige som land.

Människor på flykt

Mer än 110 miljoner människor är på flykt i världen. Ännu fler människor lever i odemokratiska samhällen och är utsatta för förtryck. En viktig del i att förebygga konflikter och hjälpa människor på flykt är biståndet. Majoriteten av alla människor som flyr från sitt hemland, flyr antingen till en annan säkrare del av landet eller till grannländer. Därför är det viktigt att både hjälpa människor i närheten av där konflikterna sker och att hjälpa på andra sätt, exempelvis genom att erbjuda de mest utsatta flyktingarna en varaktig och permanent lösning genom att ta emot kvotflyktingar. Sverige borde därför ta sitt ansvar och återigen ta emot minst 5 000 kvotflyktingar årligen.

Människor som flytt till Sverige

Sverige ska ha en migrationspolitik som kombinerar medmänsklighet med ordning. Det förutsätter att den som får uppehållstillstånd snabbt integreras och att den som får avslag på sin asylansökan återvänder till sitt hemland. I dag är det inte tillräckligt många personer som återvänder efter avslagsbeslut. Ytterligare åtgärder behöver därför vidtas för att ett sammanhållet, humant och effektivt återvändande ska komma på plats. För att kunna vidta åtgärder för att öka återvändandet måste de asylbeslut som fattas vara korrekta och lagstiftningen vara förutsägbar. Det är därför centralt att rättssäkerheten under asylprocessen är hög och att lagstiftningen håller över tid, så att den som ansöker om uppehållstillstånd i Sverige vet vad som gäller.

Centerpartiet vill styra om migrationen mot mer självförsörjning med hjälp av reformer för minskade utgifter. Vi anser att rätten till skydd är viktigare än snabb tillgång till alla välfärdsförmåner. Asylsökande som kommer till Sverige på egen hand ska därför kunna kvalificera sig in i trygghetssystemen.

Människor som flytt till Sverige från Ukraina – massflyktsdirektivet

När Ryssland invaderade Ukraina aktiverade EU den så kallade massflyktmekanismen för första gången för att på ett snabbt sätt kunna ta emot de som flyr. Aktiverandet var bra, samtidigt har det blivit uppenbart att de villkor som massflyktingarna levt under varit otillräckliga. Därför anser att vi att en generell översyn bör göras för att se över vilka rättigheter som behöver utökas om massflyktsdirektivet aktiveras igen.

Att EU förlängde massflyktsdirektivet i juni 2024 gör att ukrainare som bott i Sverige mer än två år kan folkbokföras och få samma rättigheter som andra personer bosatta i Sverige. Detta omfattar dock inte alla. Vi vill att alla som haft uppehållstillstånd och folkbokförs ska ha samma rättigheter. Vi anser också att de som kommit till Sverige med stöd av massflyktsdirektivet behöver ges en permanent möjlighet att stanna kvar i Sverige då direktivet inte ger rätt till permanent uppehållstillstånd exempelvis genom arbetstillstånd.

Arbetskraftsinvandring

Arbetskraftsinvandringen är en stor tillgång för Sveriges kompetensförsörjning, för samhällets ekonomi och för företagens konkurrenskraft. En ny analys från IKEM visar att arbetskraftsinvandringen bidrog med 45 miljarder kronor till Sveriges BNP och 15 miljarder kronor i skatteintäkter år 2022. Tyvärr har den nuvarande regeringen försvårat för arbetskraftsinvandring genom att riva upp dagens regelverk och införa ett lönekrav. Det har stor påverkan på företagens möjlighet att rekrytera rätt kompetens. Nu har regeringens nya utredning föreslagit ett ytterligare höjt lönegolv och ett antal undantag från lönekravet. Utredningen har också fått i uppdrag att föreslå en ordning som innebär att det är regeringen själva som beslutar vilka yrken som ska undantas från lönekravet. Det innebär i praktiken en politiskt styrd arbetsmarknadsprövning. Från

Centerpartiets sida är vi mycket kritiska till lönegolvet och de ytterligare begräsningar av arbetskraftsinvandring som föreslås i utredningen. Vi anser i stället att det fortsättningsvis ska vara företagen själva som får bestämma vilken arbetskraft de är i behov av och att lönen ska vara i linje med kollektivavtal och branschpraxis. Regeringens förslag går i helt motsatt riktning och kommer att leda till stora problem för många företag som är beroende av arbetskraftsinvandring för att kunna rekrytera rätt spetskompetens. Det handlar till exempel om industrier i norra Sverige som har behov av bland annat processoperatörer, svetsare, elektriker och systemtekniker vars löner inte alltid ligger över lönekravet. I ett läge där behovet av spetskompetens är stor och många sektorer skriker efter arbetskraft är åtgärder som försvårar för arbetskraftsinvandring varken bra för kompetensförsörjningen eller tillväxten.

Centerpartiets överväganden

Tabell 13. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 8 Migration
Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 8 Migration			
1:1 Migrationsverket	-125	-196	-273
1:3 Migrationspolitiska åtgärder	-1 475	-950	-950
1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål	-4	-8	-12
Summa	-1 604	-1 154	-1 235

Centerpartiet avvisar den mycket stora höjningen av återvändningsbidraget från 10 000 kr per person till 340 000 kr per person vilket innebär lägre utgifter om 1,475 miljarder kronor 2026, 950 miljoner kronor 2027 och 950 miljoner kronor 2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter. Till följd av effektivare kontorsanvändning minskar anslagen under 1:1 med 100 miljoner 2026, 150 miljoner 2027 och 200 miljoner 2028.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Centerpartiet strävar efter en vård och omsorg som finns tillgänglig för alla – oavsett ålder, kön eller bostadsort – och som utgår från den enskilda människans behov. Rätten till självbestämmande och inflytande över den vård och omsorg som ges måste gälla såväl unga som gamla, såväl friska som sjuka. Valfärdens huvudsyfte är att garantera trygghet och likvärdiga förutsättningar för alla, vilket bygger på insikten om att människors behov kan se olika ut. Vården, omsorgen och sociala tjänster ska hålla hög kvalitet i hela landet. Med en åldrande befolkning är det också viktigt med insatser för en starkt trygghet för äldre.

Hälso- och sjukvårdspolitik

Den svenska sjukvården står trots sin goda medicinska kvalitet inför flera stora utmaningar. Allt för många får vänta för länge på vård, eller får inte alls den vård de behöver. Tillgänglighet och kvalitet skiljer sig alltför ofta åt beroende på kön, inkomst, etnisk bakgrund och bostadsort. Svensk sjukvård är, jämfört med våra grannländer, eftersatt när det kommer till digitalisering och myndigheterna har begränsade möjligheter att arbeta proaktivt tillsammans med vårdens huvudmän. Patienternas möjligheter till delaktighet och medbestämmande är för dåliga. Den befintliga modellen för prissättning av läkemedel fungerar inte för nya och effektiva mediciner som kan vara livsavgörande för små patientgrupper. Och när mandatperioden nu lider mot sitt slut är det tydligt att regeringen misslyckats med sina löften om utbyggd primärvård, kortare vårdköer och mer tillgänglig och jämlik vård i hela landet. Ett misslyckande som inte minst drabbar landsbygden.

Långsiktig satsning på kompetensförsörjningen

Den största strukturella utmaningen i den svenska vården handlar om kompetensförsörjningen. Med för få allmänläkare stannar omställningen mot primärvården av och patienterna får aldrig tillgång till en egen fast läkarkontakt. Patienterna lider i långa vårdköer i brist på specialistläkare, specialistsjuksköterskor och andra vårdyrken. Äldreomsorgen går på knäna i avsaknad av undersköterskor. Medarbetarna, människorna som är kärnan i välfärden, har både för få kollegor och för få närvarande chefer. Detta märks genom att många inte orkar arbeta heltid eller säger upp sig och allt för få väljer att söka en karriär inom vård och omsorg, särskilt på landsbygden. Centerpartiet anser att ledare och chefer i vård och omsorg ska få bättre utbildningar i ledning och styrning, och genom detta kan vi skapa förutsättningar för en hållbar arbetsmiljö, vårdkultur och organisation som byggs utifrån patienters behov. Och där vårdpersonalen har tid för patienten. Centerpartiet vill se satsningar på karriärtjänster och utreda en rätt till fortbildning för vård- och omsorgspersonal. Vi vill att äldreomsorgslyftet utökas till att innefatta ett obligatoriskt utbildningsprogram för chefer inom äldreomsorgen. Samtidigt ställer den demografiska utvecklingen och den förändrade åldersstrukturen i befolkningen helt nya krav på hälso- och sjukvården. När fler äldre och multisjuka ska få sin hälso- och sjukvård försörd av en krympande andel förvärvsarbetande kommer utformningen av sjukvården att behöva förändras. Vi måste satsa mer på förebyggande och rehabiliterande insatser och en större andel av offentliga utgifter behöver gå till vård och omsorg – men enbart pengar räcker inte. Statliga medel måste användas klokt och ansvarsfullt och inte minst gå till att lösa de strukturella problemen med kompetensförsörjningen. Sjukvården och äldreomsorgen behöver också organiseras och samordnas bättre. Runt om i Sverige finns många exempel på regioner och kommuner, ideella och privata vård- och omsorgsgivare som mött problem och löst dem. Sverige har alla möjligheter att skapa en bättre vård.

Centerpartiet tror inte att den gigantiska omorganisering och centraliseringsreform – i form av ett förstatligande av vården – som sjukvårdsministern vill se kan lösa de problem som finns i vården. Det blir inte bättre för att den närmare halva miljonen anställda som finns inom hälso- och sjukvården förs samman i en gigantisk byråkratisk koloss som ska styras från Stockholm. Ett departement kan aldrig skaffa sig samma kännedom om verkligheten som en distriktsläkare har. Det behövs dock mer nationell styrning och samverkan för att nå en god och nära vård, kortare vårdköer och en hög och jämlik tillgång till vård i hela landet. Vi vill därför se ett ökat statligt ansvar för kompetensförsörjningen, där det nationella behovet av kompetens säkerställs genom nationell samordning, finansiering och dimensionering av utbildningen för hälso- och sjukvårdspersonal. Vi gör en kraftig och långsiktig satsning om drygt 1 miljard kronor årligen för fler platser för ST-läkare i hela landet samt för fler utbildningsplatser för läkare och sjuksköterskor. Satsningen kommer leda till en förbättrad tillgänglighet och kontinuitet i såväl primärvård som specialistvård och kommer åt grundorsaken till de långa vårdköerna.

Även på andra områden behöver staten kliva in. Vi vill se ett statligt ansvar för luftburen ambulanssjukvård och för den rättspsykiatriska vården. Det handlar också om att säkerställa en jämlik och tidig tillgång till nya läkemedel, vacciner och screening. Behovet av ett statligt ansvarstagande för en jämlik tillgång av läkemedel blir särskilt tydligt i frågan om sällsynta läkemedel. I Sverige lever tusentals människor med sällsynta och ofta mycket allvarliga sjukdomar. För många av dem finns läkemedel som kan lindra symtom, förbättra livskvaliteten eller till och med rädda liv.

Tyvärr nekas många av dessa patienter den senaste behandlingen och finansieringsansvaret läggs många gånger på hårt pressade regioner. Vi gör därför en satsning på 50 miljoner kronor 2026 för en särskild finansiering av nya läkemedel i syfte att stimulera en jämlik tillgång till nya behandlingar.

Riktad satsning på primärvård och landsbygdsläkare

Ojämlikheter inom svensk vård är en av de största orättvisorna. Möjligheten för patienten att få en bra vård skiljer sig åt beroende på postnummer. Allra värst är det på landsbygden, där risken för den som är under 80 år att dö i en behandlingsbar sjukdom är dubbelt så stor som i storstaden. Det är helt oacceptabelt. Vården på landsbygden är underfinansierad, regelverken är snåriga och kompetensförsörjningen är särskilt bristfällig. Konsekvensen är sämre medicinska resultat och färre patienter med en fast läkarkontakt i primärvården – trots att behovet är större, med en större andel äldre och grupper med sämre hälsa. Endast 20 procent av landsbygdens invånare har en fast läkare, jämfört med 30 procent i landet som helhet.

Vi vet samtidigt att många läkare är positiva till att arbeta eller starta mottagningar på landsbygden, men att det krävs bättre ekonomiska incitament och större möjlighet att påverka arbetssättet.

Centerpartiet gör därför en kraftfull, flerårig och riktad satsning på primärvården med fokus på landsbygden. Vi föreslår en ny vårdform för primärvård på landsbygden, där allmänläkare, eller vad vi kallar landsbygdsläkare, kan driva små läkarmottagningar där behovet är som störst och där uppdraget anpassas efter de lokala förutsättningar som råder på landsbygden. Regelverket ska samtidigt förenklas och göras mer flexibelt för att möjliggöra små mottagningar med en allmänläkare och en sjuksköterska.

En ny vårdform anpassad efter landsbygdens förutsättningar kan öka tillgängligheten, förbättra kontinuiteten och minska de geografiska ojämlikheterna i vården. Vi lägger därmed totalt 2 miljarder kronor årligen på att stärka primärvården, med fokus på nya landsbygdsläkare inom ramen för den nya vårdformen för primärvård på landsbygden.

För att bidra till en jämlik vård med kortare kötider och för att stärka patientens möjligheter att söka vård i hela landet satsar vi på en ny nationell jämförelsetjänst genom att bygga ut 1177. Där ska patienten redan från dag ett kunna välja sin specialistvård utifrån information om väntetider, tillgänglighet och kvalitet.

Stärk mödravården och vården kring kvinnors sjukdomar

Dagens sjukvård är inte jämställd. Centerpartiet vill stärka vården för kvinnor, som vi vet underbehandlas för flera stora folksjukdomar såväl som för komplikationer i samband med förlossning. Tiden till diagnos när det gäller sjukdomar som drabbar kvinnor kan vara lång, ibland flera år. Det finns också betydande kunskapsluckor om sjukdomar som främst drabbar kvinnor. Detta leder till felbehandlingar, onödigt lidande och höga samhällskostnader i form av bland annat sjukskrivningar. Att säkra en jämställd och jämlik vård är ett av våra grundläggande jämställdhetspolitiska mål. Vi förstärker därför medlen till en bättre mödrahälsovård, förlossningsvård och flickors och kvinnors vård och hälsa och skjuter till 600 miljoner kronor under 2026.

Folkhälsopolitik

Ur ett globalt perspektiv är folkhälsan i Sverige god och i många avseenden har hälsan i befolkningen utvecklats positivt. Inom ett antal områden är dock skillnaderna mellan olika grupper i samhället fortfarande stora och ibland även ökande. För kvinnor med låg socioekonomisk status så har livslängden till och med sjunkit. Många barn och unga lider av psykisk ohälsa och många äldre upplever ensamhet eller otrygghet.

Vården ska inte bara finnas till hands när vi väl har blivit dåliga. Den ska också ge oss hjälp och råd för att vi inte ska bli sjuka. Inom ramen för den pågående primärvårdsreformen har förebyggande insatser blivit en del av primärvårdens grunduppdrag, som dock saknar resurser att fullt ut axla det ansvaret. Det viktigaste folkhälsoarbetet drivs dock gemensamt av Sveriges kommuner och regioner. För Centerpartiet är det därför viktigt att stärka såväl kommunernas som regionernas förutsättningar också vad gäller folkhälsoarbete.

Centerpartiet kommer fortsätta att arbeta för en stärkt elev- och studenthälsa, pulshöjande aktiviteter på skolschemat varje dag och systematisk mat- och måltidsuppföljning i äldreomsorgen.

Funktionshinderpolitik

Samhället ska vara tillgängligt för alla. Funktionshinderspolitiken ska utgå från individens behov av assistans och stödinsatser och aldrig en generaliserande analys av funktionsnedsatthet. Centerpartiet vill se en integrering av funktionshinderperspektivet inom alla politikområden och en ambitionshöjning som innebär att samtliga politiska beslut måste präglas av ett funktionshinderperspektiv. Det handlar om individens frihet och den egna möjligheten att styra över sitt liv, och samhällets stöd måste också utformas därefter. Funktionshinderorganisationerna behöver som ett led i detta få goda förutsättningar att verka.

Funktionshinderspolitik handlar om medborgerliga fri- och rättigheter. Insatser måste få kosta, men det handlar inte bara om pengar utan även om kompetens, synsätt och vilja. Svensk funktionshinderspolitik utgår från ett rättighetsperspektiv, men det saknas ett fokus på möjligheter: alla människors förmåga och vilja att bidra, oavsett funktionsförmåga. Inte minst är det viktigt att barn och unga med funktionsnedsättning får delta i samhället på lika villkor som sina jämnåriga. För att stärka funktionshinderspolitiken vill Centerpartiet utreda möjligheten att implementera FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD) i svensk lag. Ett lagstadgat CRPD skulle tvinga fram en enhetlig tillämpning över hela landet och sätta tydliga krav på att offentliga verksamheter lever upp till rättigheterna i praktiken. Det skulle innebära att rättigheterna skulle bli fullt ut prövbara i domstol och vore ett kraftfullt verktyg för att riva samhällsbarriärer, motverka diskriminering och skapa verklig likabehandling.

I motion 2022/23:882 Ett friare Sverige för människor med funktionsnedsättning ges en samlad överblick över Centerpartiets politiska förslag som kan förbättra villkoren för människor med funktionsnedsättningar.

En hörnsten i svensk funktionshinderpolitik är rätten till personlig assistans. Centerpartiet vill återställa LSS till sin ursprungliga frihetsreform. Personlig assistans ska ges utifrån behov – oavsett antal timmar – och staten bör ta över hela ansvaret för att skapa jämlikhet och rättssäkerhet. Försäkringskassan måste samtidigt stärkas och förbättra sina bedömningar. Regeringen bör skyndsamt lägga fram nödvändiga lagförslag för ett samlat statligt huvudmannaskap, utan att försämra rätten till assistans.

Vi ser också behov av att skapa bättre och mer långsiktiga förutsättningar kring den personliga assistansen. Riksdagen har i ett tillkännagivande uppmanat regeringen att ta fram en modell för hur schablonerna för assistansersättningen ska räknas upp framöver. Uppräkningen behöver bli tydlig och förutsägbar och baseras på ett index, som fångar upp kostnadsutvecklingen. Redan nu gör vi en satsning och ökar schablonbeloppet för assistansersättningen till 2 procent.

Socialtjänstpolitik

De övergripande målen för socialtjänsten är beslutade av Riksdagen. Äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt, ha tillgång till god vård och omsorg samt erbjudas en jämställd och jämlik vård och omsorg. I individ- och familjeomsorgen är målet att stärka förmågan och möjligheten till social delaktighet för människor i ekonomiskt och socialt utsatta situationer, och att stärka skyddet för utsatta barn.

Målen ligger fast, men måluppfyllelsen behöver förbättras. Den nya socialtjänstlagen skapar bättre förutsättningar att arbeta förebyggande och med tidigare insatser, utifrån evidens och beprövad erfarenhet. Utmaningarna är dock mycket stora för en socialtjänst som är hårt pressad. Många kommuner vittnar om stora utmaningar till följd av personalbrist och ett allt hårdare klimat med hot om våld och trakasserier.

Socialtjänstens utredningar, bemötande och stöd till individer har ofta stor betydelse för den det gäller. Det är helt avgörande att personalen besitter den kompetens som krävs för att kunna göra rättvisande utredningar och bedömningar och ge olika människor ett bra och jämlikt bemötande med avstamp i de övergripande målen. Därför vill Centerpartiet se en reformerad och stärkt sacionomutbildning. Det krävs också att man har tillgång till evidensbaserade och enhetliga metoder när man gör riskbedömningar och att kravbilden blir tydlig för när en insats sätts in eller avslutas. Kommunerna behöver förutsättningar för att erbjuda välfärdstjänster som håller samma höga kvalitet i hela landet. Rejåla satsningar till kommunerna krävs för att kunna genomföra ett kompetenslyft för medarbetare i socialtjänsten och göra socialtjänsten till en mer attraktiv arbetsplats som medarbetare trivs och vill stanna kvar på.

Äldreomsorg

Äldre ska kunna leva ett aktivt liv och kunna åldras i trygghet, med stora möjligheter att kunna delta i samhället. Vården och omsorgen skall präglas av medbestämmande, jämlikhet och jämställdhet.

När allt fler blir äldre behöver samhället stärka rätten till en trygg och ändamålsenlig bostad. Otillgängliga bostäder riskerar att isolera både äldre kvinnor och män i sina hem vilket bidrar till ofrihet och ofrivillig ensamhet. Många upplever också otrygghet, särskilt kvinnor. Centerpartiet vill därför införa en äldreboendegaranti som innebär en rätt att flytta in på ett trygghetsboende utan boståndsprövning från och med 85 års ålder och avsätter medel för detta.

Samtidigt behöver valfriheten för äldre stärkas, både när det gäller val av boendeform och val av hemtjänst. Oavsett boendeform behöver vården finnas till hands när behovet finns. För att avancerad hemsjukvård ska kunna bedrivas i alla delar av landet vill Centerpartiet utreda vilka åtgärder som behöver vidtas för att stärka möjligheten och förutsättningarna för den avancerade hemsjukvården.

Med ett längre liv ökar behovet av såväl generell hälsovård som specifik hälsovård kopplad till åldrandet. I dag är över två miljoner svenskar 65 år eller äldre. Centerpartiet vill inrätta ett nationellt äldrehälsovårdsprogram, där ett nationellt vaccinationsprogram för äldre skall vara en hörnsten. Genom att införa en obligatorisk utbildning för chefer inom ramen för äldreomsorgslyftet kan vi också höja kompetensen och kvaliteten inom vården och omsorgen.

Barnrättspolitik

Målet för barnrättspolitiken har legat fast sedan 2008: Barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. Barnrättspolitiken är sektorsövergripande. Det innebär att barnets rättigheter och intressen ska genomsyra all politik, liksom alla verksamheter som berör barn. Samhället måste bli bättre på att förebygga att barn hamnar i utsatthet och jobba aktivt med att identifiera barn som far illa eller behöver stöd och hjälp, även genom uppsökande verksamhet. Det behövs ökad kunskap och stärkt kompetens kring barnets rättigheter hos statliga myndigheter, regioner och kommuner. Insatserna på området behöver stärkas inom flera sektorer, som skolan, kulturlivet, hälso- och sjukvården, socialtjänsten och rättsväsendet.

För att barn ska ha möjligheter till delaktighet och inflytande behöver de ha kännedom om sina rättigheter. Det finns barn som faller mellan systemen och inte får hjälp. Alla barn som far illa och inte har stöd i sin närhet måste kunna vända sig till en oberoende vuxen, det gäller särskilt barn som är placerade i samhällsvården.

Centerpartiet vill stärka barnets röst och rättigheter genom att ge Barnombudsmannen befogenhet att driva enskilda ärenden och genomföra oanmälda besök på låsta institutioner, för att öka insynen och upptäcka missförhållanden. Barn som placeras enligt LVU eller SoL bör också ha rätt till en oberoende stödperson – en trygg vuxen som följer barnet genom hela vårdkedjan och hjälper till att förstå rättigheter och beslut. Det stärker barnets delaktighet och trygghet, i linje med barnkonventionen.

Centerpartiet vill se mer forskning på området socialt arbete med fokus på metoder och arbetssätt, både när det gäller utredningar, riskbedömningar och samtalsmetodik inom Socialtjänsten. Med mer kunskap kan man förbättra förutsättningarna för att barn att bli delaktiga och komma till tals. Det skulle även göra Socialtjänstens beslut mer rättssäkra.

Stärkt arbete mot våld mot barn och unga

Samhällets skyddsnät för barn och unga har länge varit otillräckligt. Den nya socialtjänstlagen ger nya möjligheter att bryta utanförskap och stärka individens egenmakt och trygghet genom förebyggande och evidensbaserade insatser. För att lagen ska få effekt krävs samverkan mellan stat, kommuner, regioner och andra aktörer. Gemensamma krafter måste säkerställa att socialtjänstens medarbetare har rätt kompetens och stöd, och att uppföljningen av lagen sker genom tydliga uppdrag till berörda myndigheter. I centrum ska alltid barnets och individens rättigheter stå.

En hörnsten i det förebyggande arbetet är rätten till en säker och trygg uppväxt, fri från våld. Trots det är våld mot barn fortfarande ett utbrett problem i Sverige, även om vi internationellt sett har låga siffror för barnmisshandel. Våldet kan ta många former – fysiskt, psykiskt, sexuellt, hedersrelaterat, eller att barn bevittnar våld i hemmet. Det lämnar djupa spår och påverkar barns hälsa, utveckling och framtid. Det är en grogrund för utsatthet och kriminalitet. Samhället behöver

nu ta krafttag i frågan kring våld mot barn och unga. Centerpartiet gör därför ett flertal satsningar på området.

Vi avsätter medel för en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn. Strategin ska utgå från barnets perspektiv och behov i centrum, särskilt barns våldsutsatthet i hemmiljö inklusive hedersrelaterat våld och förtryck.

Vi vill även se ett evidensbaserat nationellt traumascreeningprogram för att upptäcka våld och trauma mot barn, som ska genomföras vid regelbundna hållpunkter under barnets uppväxt, exempelvis på BVC eller vid hälsoundersökningar i grundskolan. Syftet är att tidigt identifiera utsatthet och möjliggöra snabba insatser som traumabehandling, stöd från socialtjänst och skyddade boenden. Parallellt behöver personal inom hälso- och sjukvård, skola och socialtjänst få utbildning och kompetens i trauma och traumamedveten omsorg.

För att nå fler barn och unga vill vi även utöka hembesöksprogrammen, där barnavårdscentralen (BVC) ska arbeta tillsammans med socialtjänsten för att fånga upp våld, utsatthet eller riskfaktorer i hemmet. Detta behöver göras i hela landet. Inget barn ska glömmas bort.

Bättre vård och efterföljande vård av frihetsberövade barn och unga

Samhällets vård och tvångsvård av barn och unga har fortsatt stora brister, vad gäller såväl kvalitet som trygghet. De missförhållanden som råder på Statens institutionsstyrelse måste omedelbart upphöra. Kontrollen och tillsynen av HVB-hem behöver skärpas, vårdens och behandlingens kvalitet måste öka och tillsynsmyndigheter som IVO behöver få stärka resurser och befogenheter.

Frihetsberövade barn och unga dömda till slutet ungdomsvård har ofta omfattande behov, kopplat till såväl psykisk ohälsa, missbruk, bristande skolgång som kriminalitet. Komplexiteten och utsattheten för barnen är stor, även efter placeringen. Trots detta är eftervården ofta otillräcklig. En betydande andel återfaller i brott kort efter att verkställigheten avslutats. Vi föreslår därför ett nationellt utslussningsprogram för frihetsberövade barn och unga, med syfte att minska återfallsrisken för brott och stärka återanpassningen till samhället.

Forskningspolitik

Forskning, innovation och utveckling är avgörande för lyckas hantera samhällsutmaningarna som rör hälsa, omsorg, social utsatthet och hälso- och sjukvårdens beredskap. Vi behöver stärka förutsättningarna på forskning för att kunna stärka folkhälsan och möta framtida pandemier och samhällskriser på ett bättre sätt, men även för mer hållbara lokalsamhällen och minskande social utsatthet i hela landet. För att säkerställa en jämlik och jämställd vård behövs mer kunskap om hur faktorer såsom geografi, kön och socioekonomi påverkar hälsoutfall, tillgänglighet och vårdkvalitet. Hälsodata måste användas på ett mer systematiskt sätt och kvalitetsbrister och ojämställdhet i vård och omsorg bör bevakas och följas upp löpande.

För att ny kunskap ska spridas och användas i välfärden är det av stor vikt att kommunerna har en hållbar ekonomi och att yrkesverksamma får möjlighet att delta i FoU-projekt inom ramen för sitt arbete. Tillräckliga forskningsanslag behövs både för att utveckla ny kunskap som kan användas i verksamheten och för att upprätthålla kvaliteten och relevansen i högskolans utbildningar och de yrkesverksammas kompetens i alla delar av vården och socialtjänsten.

Centerpartiet har drivit på för en god och nära vård som ska öka tillgängligheten, delaktigheten och kvaliteten i hälso- och sjukvården i hela landet. Vården måste i större utsträckning flyttas ut från sjukhusen till vårdcentraler, lokala mottagningar eller till hemmet, med fler "digifysiska" vård- och omsorgskontakter. Forskning och utbildning behöver följa med. Att bygga upp och utveckla forskningskompetens i primärvården och den kommunala hälso- och sjukvården är helt avgörande investeringar i morgondagens hälsa och välfärd.

Centerpartiets överväganden

Tabell 14. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg			
1:1 Socialstyrelsen	45	42	38
1:2 Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	-0	-1	-1
1:3 Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	-1	-2	-3
1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna	50	100	100
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	3 075	3 200	2 600
1:9 Läkemedelsverket	-1	-2	-3
1:10 E-hälsomyndigheten	74	73	72
1:11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna	-2 600	-2 600	-2 000
1:12 Inspektionen för vård och omsorg	-4	-8	-13
1:13 Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	-0	-0	-1
2:1 Folkhälsomyndigheten	-3	-5	-8
2:6 Stöd till främjande av en aktiv och meningsfull fritid för barn och unga	-792	-792	-792
2:7 Stöd för att förebygga ohälsa och ensamhet bland äldre	-100	-100	-100
3:1 Myndigheten för delaktighet	-0	-1	-1
4:1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	-68	-69	-70
4:4 Kostnader för statlig assistansersättning	135	135	135
4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet	100	200	400
4:6 Statens institutionsstyrelse	1	-7	-17
4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	-350	-150	-150
5:1 Barnombudsmannen	-0	-0	-0
6:1 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Förvaltning	-0	-0	-1
Summa	-440	13	185

Centerpartiet ökar resurserna till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, vilket ökar anslagen under 1:1 med 50 miljoner kr årligen 2026–2028. Anslagen under 4:1 minskar med 68 miljoner kr 2026, 69 miljoner kr 2027 och 70 miljoner kr 2028. Centerpartiet vill att tillgången till nya sÄrläkemedel ska öka, vilket ökar anslagen under 1:5 med 50 miljoner kr 2026, och 100 miljoner kr årligen 2027–2028. Regeringens satsning på prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna har inte haft någon effekt och Centerpartiet minskar därmed anslagen under 1:11 med 2 600 miljoner kr årligen 2026–2027 och 2 000 miljoner kr 2028. Regeringens satsning på stöd till nära vård i lands- och glesbygd är samma satsning som i förra årets budget. Denna har inte uppfyllt sitt syfte, så Centerpartiet avfärdar detta med eget förslag och satsning på en ny vårdform för primärvård på landsbygden. Det minskar anslagen under 1:6 med 300 miljoner kronor årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar istället på en välfungerande primärvård, främst i glesbygd, vilket ökar anslagen under 1:6 med 2 000 miljoner kr årligen 2026–2028. Vi satsar även på att antalet platser för ST-läkare ska bli fler, vilket ökar anslagen under 1:6 med 950 miljoner kr årligen 2026–2028. Regeringen satsar 125 miljoner kr 2026 på ökade incitament för implementering av nationell vårdförmedling. Centerpartiet avvisar denna satsning, vilket minskar anslagen under 1:6 med motsvarande belopp. Regeringen minskar anslagen till kvinnors vård, vilket Centerpartiet anser är fel. Vi har en egen satsning för att stärka mödrahälsovård, förlossningsvård och kvinnors hälsa, vilket ökar anslagen under 1:6 med 600 miljoner kr årligen 2026–2027. Centerpartiet vill införa en

jämförelsetjänst för kortare väntetider och högre tillgänglighet i vården, vilket ökar anslagen under 1:10 med 75 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet avvisar det så kallade fritidskortet till förmån för mer effektiva satsningar direkt på föreningslivet och civilsamhället, vilket minskar anslagen under 2:6 med 792 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet avvisar regeringens förslag om stöd för att förebygga ohälsa och ensamhet bland äldre, vilket minskar anslagen under 2:7 med 100 miljoner årligen 2026–2028. Detta är till förmån för en egen och större satsning på äldreboendegaranti för de över 85 år, vilket ökar anslagen under 4:5 med 100 miljoner kr 2026, 200 miljoner kr 2027 och 400 miljoner kr 2028. Centerpartiet vill höja schablonen för assistansersättningen, vilket ökar anslagen under 4:4 med 135 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet prioriterar om i tidigare anslagsökningar under 4:7 för att finansiera andra prioriterade reformer inklusive fler vuxna på gator och torg, vilket minskar anslagen med 350 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på ett utslussningsprogram för frihetsberövade barn och unga och avsätter 4 miljoner för att förbereda detta under 2026 och 4 miljoner för en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, samtidigt avvisas medlen för vissa verktyg utan samtycke vilket minskar samma anslag 4:7 med 8 miljoner 2026. Därutöver satsar Centerpartiet på att införa traumascreening för barn från 2027 vilket innebär ökade anslag om 50 miljoner per år därefter, utökade hembesöksprogram från 2027 vilket innebär ökade anslag om 100 miljoner per år därefter och att införa utslussningsprogrammet för frihetsberövade barn och unga vilket innebär ökade anslag om 50 miljoner per år därefter. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Det svenska sjukförsäkringssystemet är synnerligen omfattande, komplext och överskådligt. Många människor vittnar om hur man har blivit runtskickad mellan olika system och instanser och upplevt att ingen ser en. Värst utsatta i sjukförsäkringssystemet är kvinnor.

Centerpartiet vill se ett sjukförsäkringssystem som bygger på tidiga insatser med tydligt fokus på rehabilitering och att ge stöd för en snar återgång till arbete. Vi vill därför se ett antal reformer av sjukförsäkringssystemet och ett förtydligande av Försäkringskassans samordningsuppdrag. Vidare bör högkostnadsskyddet för sjuklönekostnader återställas.

Ett allvarligt problem för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen är att den tenderar att komma igång väldigt sent. Vi vill att regeringen ger Försäkringskassan i uppdrag att förstärka arbetet med tidiga och förebyggande insatser för att motverka långvarig sjukskrivning. Sjukförsäkringen är en omställningsförsäkring och ska stödja människor att återfå sin arbetsförmåga, därför är tidsgränserna mycket viktiga.

Människor som lever med en funktionsnedsättning och har sjukersättning måste få bättre förutsättningar för att bryta sitt utanförskap. Deras situation kan förändras och därför menar Centerpartiet att det måste vara möjligt att våga testa att arbeta eller studera utan att förlora sin ersättning. Reglerna för sjukersättning måste alltid uppmuntra till att börja arbeta. Personer som uppbär sjukpenning på deltid har möjlighet att studera på deltid. Centerpartiet anser att det bör gälla även dem som har sjuk- eller aktivitetsersättning. Vi anser även att möjligheterna att vidareutbilda sig som ett alternativ till traditionell, daglig verksamhet bör utredas.

Centerpartiets överväganden

Tabell 15. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning			
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	-300	-300	-300
2:1 Försäkringskassan	-426	-619	-692
2:2 Inspektionen för socialförsäkringen	-0	-1	-1
99:1 Högkostnadsskydd för sjuklönekostnader i småföretag	850	1 700	1 800
Summa	124	780	807

Centerpartiet återinför det högkostnadsskydd som regeringen slopade sista juni 2024. Till följd av det tillför Centerpartiet ett nytt anslag "99:1 Högkostnadsskydd för sjuklönekostnader i småföretag" som får ett anslag om 850 miljoner kr 2026, 1,7 miljarder 2027 och 1,8 miljarder 2028. Centerpartiet anser att regeringens satsning på kvalificering till välfärden bör kunna genomföras inom ram, så anslagen under 2:1 minskar med 194 miljoner kr 2027 och 203 miljoner kr 2028. Centerpartiet anser också att stärkt högkostnadsskydd för tandvård kan finansieras delvis inom ram, så anslagen under 2:1 minskar på grund av det med 25 miljoner 2026, 30 miljoner 2027 och 40 miljoner 2028. Centerpartiet anser att regeringens AI-satsning för offentlig verksamhet bör ha Skatteverket som huvudansvarig, vilket minskar anslagen under 2:1 med 50 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på effektivare kontorsanvändning vilket minskar anslagen under 2:1 med 150 miljoner 2026 och 200 miljoner årligen 2027–2028. Centerpartiet avvisar flyktingundantag i aktivitets- och sjukersättningen, vilket minskar anslagen under 1:2 med 300 miljoner årligen 2026–2028. För att finansiera prioriterade reformer minskar ökningen av Försäkringskassans förvaltningsanslag något, med 150 miljoner 2026, 50 miljoner årligen 2027–2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Vårt nuvarande pensionssystem trädde i kraft 1999 och fasades in successivt för de som är födda från och med 1938. Den första årskullen som får sin pension enbart från det nya systemet är de som är födda 1954 och uppnådde således 65 års ålder under 2019.

Bakgrunden till pensionsreformen var bland annat att det tidigare ATP-systemet inte var ekonomiskt hållbart och att det inte premierade arbete. Nuvarande pensionssystem bygger på de medel som var och en har jobbat ihop under sitt arbetsliv. Centerpartiet står bakom pensionsöverenskommelsen och principerna för vårt nuvarande pensionssystem. En grundförutsättning för att pensionssystemet har varit politiskt stabilt har varit det gemensamma ansvarstagandet som vårdats av partierna i Pensionsgruppen. Under våren 2023 gjordes ett viktigt arbete av dessa partier när det gäller att bekräfta pensionssystemets principer samt skriva ner de arbetsformer som har varit grundläggande för att kunna arbeta med pensionssystemet på ett klokt sätt. Efter att detta genomförts erbjöds övriga tre partier att bli en del av pensionsgruppen framåt och de är nu en del av den.

Utgångspunkten för den pensionsöverenskommelse som ingicks i december 2017 var höjda nivåer på pensionerna. Som en kortsiktig lösning kom pensionsgruppen överens om att införa ett pensionstillägg. Centerpartiet står givetvis bakom överenskommelsen men vi är samtidigt angelägna om att detta tillägg så snart som möjligt kan ersättas av en långsiktigt hållbar lösning som hedrar pensionssystemets principer. Centerpartiet anser att det är positivt att Pensionsgruppen har enats om ett mer flexibelt uttag av tjänstepension som även kan pausas.

Under 2025 tog pensionsgruppen ett beslut om att införa en gas i pensionssystemet. En gas innebär att överskottet i inkomstpensionssystemet ska börja delas ut till pensionärs och pensionssparandes plånböcker. Det finns sedan tidigare en broms i pensionssystemet som infördes i samband med den nya pensionsöverenskommelsen 1998. Bromsen justerar utbetalningarna av inkomstpensionen så att skulderna aldrig överstiger tillgångarna i pensionssystemet. Men tillgångarna i inkomstpensionssystemet har växt och nu införs också en gas som ger Sveriges arbetstagare en större del av pensionskakan. Gasen kommer med principer som ska säkerställa att utdelning av överskott sker på ett hållbart och ansvarsfullt sätt. Pensionsgruppen har enats om att utdelning av överskott endast ska ske när balanstalet överstiger 1,15 – det vill säga när tillgångarna överstiger skulderna med mer än 15 procent. Gasen föreslås träda i kraft från januari 2027.

Den viktigaste åtgärden för att långsiktigt höja pensionerna är att människor jobbar längre. Därför är det viktigt med en höjd pensionsålder. Det är även viktigt att arbetsmiljön och möjligheten att omskola sig under yrkeslivet förbättras, så att människors förmåga att vara kvar i arbetslivet ökar.

Pensionssystem är könsneutralt, men eftersom arbetsmarknaden fortfarande är ojämställd blir även utfallet av pensionssystemet ojämställt. För att uppnå jämställda pensioner behöver både arbetslivet och familjelivet bli jämställt.

Centerpartiets överväganden

Tabell 16. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom			
2:1 Pensionsmyndigheten	-4	-7	-11
Summa	-4	-7	-11

Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Föräldraförsäkringen finns till för att alla föräldrar ska ges förutsättningar att ge sina barn en god omsorg och bygga upp den viktiga anknytningen mellan barn och förälder under de första levnadsåren. Centerpartiet vill se en enkel, modern och tydlig föräldraförsäkring som tar avstamp i principen om barnets bästa. En sådan försäkring måste vara anpassad till vårt moderna samhälle och arbetsliv, olika familjekonstellationer och premiera ett jämställt uttag av föräldradagar.

Pappors uttag av föräldraledighet ökar men väldigt sakta. Det återstår en lång väg att vandra innan vi kan tala om en jämställd fördelning av föräldraledigheten. Fortfarande möts både kvinnor som tar ut mindre ledighet och män som tar ut mer ledighet av förväning, misstro och misstänksamhet. Den ojämlika fördelningen av föräldraledighet leder till negativa konsekvenser för såväl samhället i stort som för enskilda individer. Centerpartiet anser att vi behöver en bred diskussion om hur vi kan riva de strukturer som hindrar män från att utnyttja sin föräldraledighet och kvinnor att kombinera ett gott föräldraskap med ett gott arbetsliv.

För Centerpartiet är det viktigt att sociala bidrag är träffsäkra och uppfyller sitt syfte. Bostadsbidraget är till för att fungera som ett ekonomiskt stöd för hushåll som har svårt att klara sina boendekostnader. Det är en åtgärd som ska minska risken att hamna i ekonomisk utsatthet på grund av höga boendekostnader eller låga inkomster. Regeringens förslag om att höja gränsen för boendekostnader är inte tillräckligt träffsäkert eftersom de som har det allra svårast ekonomiskt redan bor så litet och billigt som det går.

Centerpartiets förslag är istället att höja inkomstgränsen för när bostadsbidraget börjar trappas av. Inkomstgränserna i bostadsbidraget har länge släpat efter i förhållande till löneutvecklingen. Resultatet är att hushåll med relativt låga inkomster inte längre får något bidrag, trots att deras ekonomiska situation inte förbättrats i reala termer. Att höja inkomstgränsen gör systemet relevant och mer träffsäkert.

När familjer bryts upp är det inte ovanligt att föräldrarnas ekonomiska villkor förändras på helt olika sätt. Reglerna för bostadsbidrag som rör särlevande med underåriga barn fungerar i dagsläget inte tillfredsställande. För föräldrar som har barnen tidvis boende hos sig gäller att bostaden måste ha minst två rum och kök samt vara minst 40 kvadratmeter stor. Motsvarande krav gäller inte för föräldrar med hemmavarande eller växelvist boende barn. En annan faktor som påverkar bostadsbidraget är antalet dagar som respektive förälder har barnet boende hos sig, vilket avgör om barnen betraktas som hemmavarande eller umgängesbarn. Enligt samtal med Försäkringskassan är den gränsen tolv dagar per månad, det vill säga cirka tre dagar per vecka.

Detta leder till ekonomisk osäkerhet och en osäkerhet för såväl barn som förälder kring boendet. Centerpartiet menar att även bostadsbidragets konstruktion bör ses över också för att förstärka skyddet för ekonomiskt utsatta familjer och motverka negativa marginaeffekter.

Centerpartiets överväganden

Tabell 17. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn			
1:1 Barnbidrag	-2 400	-2 400	-2 400
1:2 Föräldraförsäkring	-200	-125	-300
1:8 Bostadsbidrag	100	100	100
Summa	-2 500	-2 425	-2 600

Centerpartiet vill att flerbarnstillägget slopas för barn två. Det minskar anslagen till 2:1 med 1,3 miljarder kr årligen 2026–2028. Centerpartiet föreslår även att flerbarnstillägget halveras från och med barn 3, vilket minskar anslagen till 1:3 med 1,100 miljarder kr årligen 2026–2028.

Centerpartiet föreslår ett borttagande av dagar på lägstanivån i föräldraförsäkringen vilket medför minskade utgifter under anslag 1:2 med 200 miljoner kr 2026, 125 miljoner 2027 och 300 miljoner 2028. Till följd av en reviderad modell för a-kassan beräknas kostnaderna för bostadsbidrag öka, vilket reflekteras under anslag 1:8 som ökar med 100 miljoner årligen 2026–2028.

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Jämställdhet och integration är avgörande frågor för att bygga Sverige starkt och för att ge alla människor jämlika förutsättningar att komma till sin rätt och bidra.

Jämställdhet

Jämställdhet är ett av FN:s globala mål för hållbar utveckling i Agenda 2030. En jämställd fördelning av resurser, makt och inflytande samt den mänskliga rättigheten att leva ett liv fritt från diskriminering och våld är en förutsättning för en hållbar utveckling. Det handlar om att riva de hinder som begränsar såväl flickors och pojkars som kvinnors och mäns frihet. För att det ska bli verklighet måste vi både som individ och gemensamt som samhälle, arbeta för en jämställd och hållbar utveckling. Centerpartiets mål för jämställdhetspolitiken är övergripande att:

- Stoppa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck
- Stärka kvinnors ekonomiska egenmakt
- Säkra en jämställd och jämlik vård

Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck

Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem. Våldet förekommer i hela landet, inom alla åldrar och i olika typer av relationer, men drabbar på ett helt överskuggande sätt flickor och kvinnor. Var tredje kvinna utsätts för våld i nära relation någon gång i livet. Årligen utsätts 75 000 kvinnor för våld i en relation, och mellan 15–20 kvinnor mördas varje år av sin partner. Var tionde barn växer upp i ett hem där våld förekommer. Det är inget annat än grov brottslighet och det förekommer i alla åldrar, samhällsgrupper och delar av landet. Mörkertalet är stort. Det behövs krafttag som stoppar den akuta våldsspiralen och långsiktigt skyddar våldsutsatta kvinnor. Mäns våld mot kvinnor börjar ofta med killars våld mot tjejer. Det är vanligare att yngre personer uppger att de blivit utsatta för våld i nära relation enligt Brottsförebyggande rådet, Brå. Det finns ett stort behov att utveckla det preventiva våldsförebyggande arbetet. Arbetet för att upptäcka våld i ett tidigt stadium och i unga relationer behöver förstärkas. Det är av största betydelse att personer som utsätts för våld i nära relationer får stöd av samhället, exempelvis genom ökad tillgång till kvinnojourer, skyddat boende, ett nationellt lämniprogram och andra livsviktiga verksamheter. De ideella jourerna har en unik erfarenhet och stor kompetens och är en viktig resurs i kampen mot våldet, men det är det offentliga skyldighet att trygga en långsiktig och mer stabil finansiering. För Centerpartiet är det centralt att verka för en mer långsiktig och stabil finansiering av kvinnojourernas verksamhet. Stödet och skyddet för våldsutsatta kvinnor varierar stort i landet. Trots att antalet vuxna som bott minst en natt på skyddat boende har ökat de senaste åren, har antalet skyddade boenden i Sverige minskat, från 282 stycken år 2019 till 257 år 2024 enligt Socialstyrelsens kartläggning. När det gäller skyddat boende finns det tydliga signaler på att medföljande barn minskat i och med den nya lagstiftningen. Det behöver utredas omgående. Det är avgörande att en kontinuerlig uppföljning av den nya lagstiftningen görs, likaså att säkerställa långsiktig finansiering framgent. Inte minst för att skydd ska kunna ges över hela landet dygnet alla timmar.

Kvinnors ekonomiska egenmakt

Centerpartiet vill uppnå ett samhälle där kvinnor och män har lika möjligheter till makt och inflytande över sin egen situation. Ett samhälle som bidrar till att kvinnor och män ska kunna försörja sig själva och inte vara ekonomiskt beroende av en partner. Vi måste därför få bort löneskillnader och den ojämlika fördelningen av föräldraledighet, motverka deltidsarbete och de strukturer som begränsar kvinnor från att starta och driva företag. Det får långtgående negativa ekonomiska effekter för kvinnor. Att föda barn ska inte stå i vägen för karriären och föräldraskap ska inte vara en ekonomisk fälla för kvinnor. Därför vill vi reformera föräldraförsäkringen för en mer jämställd, enkel och tydlig föräldraförsäkring anpassad till vårt moderna samhälle och arbetsliv. Vi vill också höja statusen på kvinnodominerade yrken och förbättra arbetsvillkoren inom offentlig sektor. Även kvinnors företagande behöver främjas, med trygghetssystem anpassade till företagares villkor och en mer jämställd fördelning av det offentliga riskkapitalet.

En jämställd och jämlik vård

Den ojämställda vården är ett av våra stora samhällsproblem. Din hälsa, din möjlighet att överleva svår sjukdom eller få behandling ska inte bero på vilket kön du har. Studier visar att det finns skillnader mellan den vård som kvinnor och män får. Kvinnor underbehandlas jämfört med män vid hjärtsjukdom, stroke, diabetes och benskörhet och det saknas kunskap om sjukdomar som främst drabbar kvinnor. För en jämställd vård och omsorg vill vi stärka vårdutbildningarna, satsa på forskning och följa upp könsskillnaderna i vården årligen. Det eftersatta kunskapsläget hindrar utvecklingen av effektiva metoder. Många kvinnor lider i onödan då deras sjukdomar och skador inte tas på allvar. Det gäller exempelvis skador i bäckenbotten som uppkommit i samband med

förlossning, sjukdomar som endometrios och symtom kopplade till klimakteriet som inte uppmärksammas eller identifieras i tillräcklig grad inom vården. Det behöver bli tydligare vilken hjälp som finns att få, så att kvinnors sjukdomar och symptom tas på allvar och kvinnor får rätt råd, stöd och behandling.

Jämställdhetsmyndigheten

Jämställdhetsmyndigheten har en central roll i att leda jämställdhetsarbetet och synliggöra ojämställda strukturer i vårt samhälle. Det är därför av vikt att myndighetens uppdrag är tydligt formulerat och avgränsat, och att myndigheten ges förutsättningar för att aktivt arbeta för att samhället i stort ska nå de jämställdhetspolitiska målen. Sverige har under lång tid genomfört flera reformer som stärkt kvinnors ekonomiska egenmakt, men den ekonomiska jämställdheten har stagnerat den senaste tiden, där utrikesfödda kvinnor drar det kortaste strået. Kommissionen för jämställda livsinkomster konstaterar att myndigheterna inte redovisar könsuppdelad statistik i den grad de ska och att analyser därmed uteblir. Det är viktigt att myndigheterna, utifrån det uppdrag de har, själva prioriterar och driver sitt eget jämställdhetsarbete, men den ekonomiska jämställdheten behöver följas upp än mer noggrant på övergripande nivå.

Centerpartiet vill särskilt poängtera vikten av Jämställdhetsmyndighetens nationella uppdrag rörande prostitution och människohandel. Som nationellt samordningsansvarig har Jämställdhetsmyndigheten möjlighet att driva på samverkan inom arbetet mot prostitution och människohandel, där regionkoordinatorerna har en nyckelroll i det förebyggande arbetet. I arbetet mot prostitution och människohandel spelar landets regionkoordinatorer en viktig funktion. Centerpartiet bedömer att särskilda insatser behövs för att förhindra att barn och unga utnyttjas i prostitution och människohandel, bland annat ett exitprogram för unga. Arbetet mot att barn och unga utnyttjas genom sexuell exploatering och människohandel behöver förstärkas. Centerpartiet bedömer att det behövs en generell kompetensutveckling bland yrkesverksamma som möter barn som har blivit utsatta eller riskerar att bli utsatta för kommersiell sexuell exploatering, till exempel inom elevhälsan, socialtjänst, BUP och SiS.

Nationellt centrum för kvinnofrid

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK, är ett kunskaps- och resurscentrum vid Uppsala universitet som arbetar för att höja kunskapen på nationell nivå om mäns våld mot kvinnor samt för att utveckla metoder för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor. NCK bör få långsiktiga förutsättningar och ett nytt utvecklat nationellt kunskapsuppdrag. Det är en viktig del i att säkerställa att alla yrkesgrupper som kommer i kontakt med våldsutsatta personer får en grundläggande förståelse för bland annat normaliseringsprocessen och våldsutsatthet. NCK driver även Kvinnofridslinjen, en nationell stödtelefon för våldsutsatta kvinnor för de som är utsatta för hot eller fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Antalet samtal har ökat stort de senaste åren och det är viktigt att NCK får långsiktiga och erforderliga ekonomiska förutsättningar så att de kan möta det stora behovet av stöd. Det ska aldrig vara upptaget när en våldsutsatt kvinna tar sig modet att ringa.

Myndigheternas arbete för jämställdhet

För att de jämställdhetspolitiska målen ska nås behöver vi arbeta strukturerat med jämställdhetsintegrering, så kallad gender budgeting och könsuppdelad statistik. Om vi inte synliggör skillnader, kan vi heller inte åtgärda dem. Jämställdhetsintegrering säkrar att resursfördelning, beslut och bemötande utgår från individen, utan att snedvridas av förutbestämda stereotyper, fördomar och okunskap. Gender budgeting handlar om att synliggöra människorna bakom siffrorna i en budget. Det synliggör hur de offentliga resurserna fördelas mellan könen, hur det möter kvinnors och mäns, flickors och pojkars behov och vilka effekter det ger. Budgetprocesser inom stat, regioner och kommuner kan lämpligen utformas så att metoder för gender budgeting tillämpas. Jämställdhetsintegrering i myndigheter bidrar till uppfyllelsen av de jämställdhetspolitiska målen och behöver stärkas, därför är det anmärkningsvärt att regeringen strukit det i myndigheternas regleringsbrev. Centerpartiet att det arbetet ska fortlöpa och stärkas.

Integration

För att Sverige ska stå starkt, nu och i framtiden, behövs effektiva reformer som förbättrar vår mottagning av nyanlända, med ett tydligt jobbfokus. I dag kommer många människor som fått asyl i Sverige inte in i samhället, utan hamnar i stället i ett permanent utanförskap. Vi måste se till att de som hamnat i utanförskap integreras och får ett arbete, på samma gång behöver vi få till en fungerande integration för dem som kommer som nya till Sverige. Segregationen bland nyanlända måste minska genom att begränsa möjligheterna att bo i eget boende under asyltiden. På så sätt kommer fler nyanlända bosätta sig över hela landet efter beviljat uppehållstillstånd. Det finns också ett stort värde i att nyanlända tidigt får ta del av det svenska samhället och kunskap om hur

det fungerar. Därför har Centerpartiet bidragit till att alla som söker asyl ska genomgå samhällsintroduktion för att tidigt lära sig om hur det svenska samhället fungerar.

Vi behöver också genomföra strukturreformer för att skapa förutsättningar för minskad tudelning på svensk arbetsmarknad. En arbetsmarknad som samtidigt har ett stort kompetensförsörjningsbehov med demografiska utmaningar och med snabbare utvecklingstakt och omställningsbehov.

Förbättra SFI och utökad språkundervisning för de som flytt från Ukraina

En viktig nyckel för integrationen är språket. Kvaliteten i svenska för invandrare (SFI) är otillräcklig, samtidigt som vissa privata och ideella utbildningsanordnare visat sig framgångsrika i att lära ut språk. Därför har Centerpartiet varit drivande för att förbättra SFI-undervisningen och att utreda en SFI-peng. SFI-pengen innebär att utbildningsanordnaren får betalt genom en typ av skolpeng som baserar sig på uppnådda resultat i form av språkutveckling. Vi anser att det förslag som utredningen presenterat bör tas vidare och att en SFI-peng bör införas.

Personer som har flytt från Ukraina och beviljas uppehållstillstånd enligt massflyktingsdirektivet omfattas inte av de integrationsinsatser som nyanlända som beviljats asyl. De ukrainska flyktingarna som kommer hit bör dock snabbt få möjligheter att komma in i samhället. En viktig del är språket och flera olika åtgärder behöver vidtas för att kunna skala upp språkinläringen så snabbt som det krävs. Även ersättningen till denna grupp behöver höjas.

Etablering

Etableringsreformen, som flyttade ansvaret för nyanländas etablering i Sverige från kommunerna till Arbetsförmedlingen, har inte lett till de förbättringar som var syftet. Därför vill Centerpartiet att kommunerna åter ska ansvara för etableringen. Vi behöver även se över hur nyanlända i högre grad kan bidra till den långsiktiga finansieringen av sin försörjning, exempelvis genom att göra om etableringsbidraget till ett etableringslån. På samma sätt som studenter försörjer sig med hjälp av studielån bör nyanlända kunna försörja sig med hjälp av lån under sin första tid i Sverige.

Införandet av intensivåret, som kombinerar insatser för språk och praktik med riktiga jobb och mentorskap, var en viktig reform för att förstärka integrationen och möjliggöra för fler nyanlända att snabbare komma i arbete. Tidöregeringen har däremot avvecklat intensivåret. Något vi från Centerpartiets sida är mycket kritiska till.

Jobb och företagande

Det finns ett stort behov av att förbättra förutsättningarna för jobb och företagande för att integrationen ska förbättras. Bland utrikesfödda är andelen som vill starta företag hög, men andelen företagare i exempelvis utanförskapsområden är lägre än i andra delar av landet.

Det behöver bli enklare att starta företag, billigare att anställa och löna sig mer att arbeta än att gå på bidrag. Nationella regler och skatter behöver reformeras för att skapa en bättre, mindre tudelad och en mer välfungerande arbetsmarknad. Vi behöver också bredda etableringsjobben som möjliggör för företag att anställa nyanlända.

Fokus på jobb för utrikesfödda kvinnor

Samtidigt som det finns ett gap i sysselsättning mellan utrikes och inrikes födda, finns också ett gap mellan utrikes födda män och kvinnor. Integration är därmed också en fråga om jämställdhet.

Särskilt kvinnor som är utrikesfödda och som har flytt från sitt hemland har haft svårt att komma snabbt i arbete. Den inledande tiden i Sverige domineras alltför ofta av att kvinnan arbetar i hemmet, vilket kraftigt minskar chansen att komma ut på arbetsmarknaden. Tiden i föräldraförsäkring bör därför begränsas och språkutbildning påbörjas parallellt med eventuell föräldraledighet, till exempel med hjälp av Centerpartiets förslag om införande av integrationsförskolor.

Det är viktigt med en tydlighet från samhällets sida när det gäller grundläggande värderingar om människors lika rätt och värde. Ekonomiska ersättningar till hushåll, som till exempel ekonomiskt bistånd, bör som regel betalas ut jämnt mellan makar. Rätten till tolk måste också upprätthållas bättre än den gör i dag. Barns möjligheter att agera tolk till sina föräldrar bör kraftigt begränsas. Bemötandet från myndigheter måste också i högre grad spegla att samhället har samma förväntningar på kvinnor och män att integreras och komma i arbete.

Civilsamhällets roll för integration

En viktig och underskattad roll i mottagandet av nyanlända spelas av civilsamhället. I civilsamhället finns nätverk som förmår koppla de nyanlända till arbetsliv och jobbmöjligheter, och erbjuder kunskaper om det svenska samhället. Centerpartiet anser att man måste se över hur man kan stärka civilsamhällets roll i integrationsprocessen. I detta arbete bör vi utreda hur statens tilldelning av resurser till civilsamhället kan allokeras för att skapa långsiktiga partnerskap och därmed frångå dagens projektfinansieringsmodell. Genom att öka långsiktigheten i detta arbete, och låta föreningar och organisationer en tydligare roll kan en större del av integrationsprocessen ske i samverkan med civilsamhället.

Diskriminering

I ett ojämlikt samhälle begränsas allas frihet. Det måste vi förändra. Alla människor i Sverige ska kunna vara fria och trygga oavsett vem man är. Därför vill vi stärka arbetet mot diskriminering och ojämlikhet i hela samhället. Diskriminering är ett allvarligt problem som skadar både samhället som individen. Individen som inte får ett jobb eller sämre lön på grund av sitt kön, eller som inte släpps in på krogen på grund av sin hudfärg, begränsas. Den liberala demokratin undermineras när tilltron till statens förmåga att skydda och behandla alla människor på ett likvärdigt sätt sjunker. Rasism i samhället behöver uppmärksammas och bekämpas. Våra offentliga instanser behöver kunskapshöjande åtgärder och förstå hur rasism leder till diskriminering. Offentliga insatser mot diskriminering ska göras med effektiva. Vi vill reformera Diskrimineringsombudsmannens uppdrag så att myndigheten mer aktivt upptäcker, undersöker och agerar mot diskriminering. Centerpartiet vill dessutom ge mer resurser till polisens hatbrotts- och demokratienheter runtom i landet och ge civilsamhället bättre möjligheter att stötta brottsoffer. Vi vill också att myndigheter i större utsträckning ska införa anonyma ansökningsförfaranden vid anställningar.

Centerpartiets överväganden

Tabell 18. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet
Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet			
1:2 Kommunersättning vid flyktingmottagande	180	550	750
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	-1	-1	-2
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	115	120	125
3:2 Jämställdhetsmyndigheten	-1	-1	-2
Summa	294	667	871

Centerpartiet vill öka antalet kvotflyktingar till 5000 igen, därför ökar anslagen under 1:2 med 180 miljoner 2026, 550 miljoner 2027 och 750 miljoner 2028. Centerpartiet prioriterar delvis andra reformer för att komma åt HRV än regeringens vilket minskar anslagen under 3:1 med 50 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på att rikta insatser mot elevhälsan via Skolverket för att informera och stötta flickor att delta fullt ut i undervisningen under menstruation, vilket ökar anslagen under 3:1 med 5 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiet vill införa exitprogram för unga kvinnor i prostitution, vilket ökar anslagen under 3:1 med 10 miljoner 2026, 15 miljoner 2027 och 20 miljoner 2028. Centerpartiet satsar på skyddade boenden, vilket ökar anslagen under 3:1 med 50 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiet vill införa lämnaprogram och lämnapeng för våldsutsatta i nära relation, vilket ökar anslagen till 3:1 med 100 miljoner årligen 2026–2028. Totalt ökar anslagen under 3:1 med 115 miljoner 2026, 120 miljoner 2027 och 125 miljoner 2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

De senaste mandatperioderna har den svenska och globala ekonomin utsatts för en lång rad kriser. Finanskrisen, eurokrisen, coronapandemin och nu Rysslands fullskaliga krig mot Ukraina har alla satt djupa spår i svensk ekonomi och arbetsmarknad. Även om inflationen vänt och räntorna är på väg ner är fortfarande arbetslösheten hög.

Sverige behöver fortsatta reformer för en arbetsmarknad i omställning och för att Sverige ska stå bättre rustat för framtiden. Inte minst behövs reformer för att grupper med så kallad svag konkurrensförmåga ska komma i arbete, för att minska tudelningen på arbetsmarknaden och för att bibehålla en hög sysselsättningsgrad även i övriga grupper.

I dag är närmare 356 000 människor öppet arbetslösa eller inskrivna i arbetsmarknadspolitiska program. Arbetslösheten är i hög grad resultatet av en misslyckad jobbintegration.

För att fler barn ska få se sina föräldrar gå till jobbet och för att fler vuxna ska kunna försörja sig själva, måste dörren till svensk arbetsmarknad öppnas på vid gavel. Arbetslöshet är tärnande för den enskilda, bidrar till stora kostnader för det offentliga och utgör en stor outnyttjad potential för samhället. Under förra mandatperioden har Centerpartiet varit drivande i införandet av historiska reformer av arbetsmarknaden, med en modern arbetsrätt och omfattande omställningspaket, av matchningen och av mottagandet av nyanlända. Dessa reformer behöver fortsatt genomföras för att få full effekt. Tyvärr går den nuvarande regeringen i helt motsatt riktning. Fortfarande leder höga kostnader för att anställa till att människor stängs ute från arbetsmarknaden. För att möjliggöra fler enkla jobb och därmed fler vägar in på arbetsmarknaden behövs både förstärkt utbildning, lägre kostnader för att anställa, nya anställningsformer och en bättre introduktion till arbetsmarknaden.

Den viktiga reform av Arbetsförmedlingen, som Centerpartiet var drivande för, har den nuvarande regeringen tyvärr inte förvaltat. I stället går utvecklingen i motsatt riktning och myndigheten har snarare gått tillbaka till att arbeta som man gjorde tidigare.

Dagens arbetsmarknad förändras i en allt snabbare takt, och en stor del av de jobb vi kommer att ha om 50 år finns ännu inte. Därför behövs kompetensutveckling under hela livet, för att möjliggöra utveckling, omställning och trygghet. Sådana insatser stärker landets och företagens långsiktiga kompetensförsörjning, ger företag bättre förutsättningar att möta framtida behov av strukturomvandling och tryggar framtidens arbetsmarknad.

Kostnaden för att anställa måste sänkas genom lägre arbetsgivaravgifter och effektiva anställningsstöd, integrationen av nyanlända behöver påskyndas genom utvidgade etableringsjobb och det måste löna sig att arbeta. Jobbfokuset i trygghetssystemen behöver därför öka avsevärt.

Efter att Tidöregeringen utvecklade intensivåret har ett vakuum uppstått i integrationspolitiken. Centerpartiet förespråkar en ny modell som vi kallar nystartsåret. En obligatorisk insats för alla som står långt från arbetsmarknaden och inte har tillräckliga kunskaper i svenska språket. Alla som inte haft ett jobb på tre år i Sverige ska ta del av ett nystartsår med studier på heltid i svenska och yrkeskunskaper, detta kombinerat med praktik och matchning. Efter avslutat nystartsår ges automatiskt rätt till etableringsjobb och/eller nystartsjobb för ett snabbt inträde på arbetsmarknaden. Deltagande i nystartsår är ett krav för alla som i dag får sin försörjning från det offentliga. Den som efter längre arbetslöshet vägrar delta i nystartsår kommer få påtagligt lägre bidrag. Intensivåret behöver kombineras med en reformerad språkundervisning för invandrare som har ett starkare fokus på genomströmning och att komma i arbete. Därför vill Centerpartiet omvandla SFI till Jobbsvenska med fokus på att den studerande ska komma i arbete genom samarbete med näringslivet, med tydligare inriktning mot antingen jobb eller fortsatta studier.

Trots att arbetslösheten spås öka råder samtidigt fortfarande arbetskraftsbrist i många sektorer. Kombinationen av höga bristtal och relativt hög arbetslöshet indikerar att det fortsatt finns stora matchningsproblem. För att förbättra matchningen måste reformeringen av Arbetsförmedlingen genomföras, så att arbetslösa får hjälp från effektiva, fristående och resultatbaserade aktörer, som belönas efter hur snabbt och hur långsiktigt de förmår sätta arbetslösa i jobb. Högst ersättning ges till de aktörer som matchar de mest utsatta på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadspolitiken är också beroende av att Arbetsförmedlingen är närvarande i alla delar av landet – både där det finns stora arbetskraftsbehov och där det finns stora behov för utsatta personer att boka fysiska möten. Arbetsförmedlingen har dock de senaste åren strypt resurserna till de minsta lokala kontoren i en strävan efter att centralisera verksamheten, trots tydliga direktiv i regleringsbrev om att återupprätta den lokala verksamheten i hela landet.

Centerpartiet verkar för en reform av A-kassan, där ersättningsgraden är 80 procent dag 0–100 med ett takbelopp på 1090 kronor och ett golvbelopp på 500 kronor, 70 procent dag 101–200

med ett takbelopp på 950 kronor och ett golvbelopp på 440 kronor, 65 procent dag 201–300 med ett takbelopp på 890 kronor och ett golvbelopp på 410 kronor, 60 procent dag 301–800 med ett takbelopp på 820 kronor och ett golvbelopp på 380 kronor.

Centerpartiets överväganden

Tabell 19. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 14

Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv			
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	–2 034	–2 066	–2 105
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och ersättningar till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser	–12 330	–10 980	–11 700
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	1 010	1 250	1 080
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	–2 000	–2 000	–2 000
1:6 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	–1	–1	–2
1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	–0	–0	–1
1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	–0	–1	–1
2:1 Arbetsmiljöverket	–14	–23	–32
2:2 Arbetsdomstolen	–0	–0	–0
2:4 Medlingsinstitutet	–0	–1	–1
Summa	–15 370	–13 823	–14 763

I den situation som Sverige är i, med en arbetslöshet som stiger och väntas ligga kvar på en hög nivå, så är det viktigt att prioritera resurser till att bryta utanförskapet. Centerpartiet vill införa ett obligatoriskt nystartsår och avsätter 500 miljoner per år för detta under 2026–2028. Detta följs också av sänkningar på arbetsgivaravgifter för ingångslöner, vilket ökar efterfrågan på arbetskraft genom sänkta kostnader för att anställa. För att finansiera Centerpartiets politik för att få fler personer i arbete dras stödet till Samhall, under anslag 1:4, ner med 2 500 miljoner årligen och Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag justeras utifrån historisk medelsanvändning och genom att prioritera effektiva arbetsmarknadsåtgärder vilket får en effekt om 2 000 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiets modell för a-kassan innebär minskade utgifter inom anslag 1:2 motsvarande 14 300 miljoner 2026, 13 700 miljoner 2027 och samma belopp 2028. I samband med dessa utgiftsminskningar minskar inkomsterna till ålderspensionssystemet om 2 000 miljoner kronor 2025, 1 900 miljoner kronor 2026 och 1 500 miljoner kronor 2027, medan kommunerna kompenseras för uteblivna skatteintäkter under UO25. Centerpartiet vill återställa beviskravet vid dag 365 i sjukförsäkringen vilket väntas öka utgifterna under 1:2 med 1900 miljoner 2026, 2 500 miljoner 2027 och 1 700 miljoner 2028, samt med 500 miljoner 2026, 700 miljoner 2027 och 500 miljoner 2028. Centerpartiet vill öka antalet kvotflyktingar till 5000 igen, därför ökar anslagen under 1:2 med 70 miljoner 2026, 220 miljoner 2027 och 300 miljoner 2028 och under 1:3 med 10 miljoner 2026, 50 miljoner 2027 och 80 miljoner 2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter. Till följd av effektivare kontorsanvändning minskar anslagen under 2:1 med 10 miljoner 2026, 15 miljoner 2027 och 20 miljoner 2028.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Sverige behöver fler arbetade timmar, bland annat för att säkra välfärdens finansiering. Arbetslivet måste förlängas i bågge ändrar. Unga svenskar kommer ut sent på arbetsmarknaden. Jämfört med flertalet andra OECD-länder påbörjar de svenska studenterna eftergymnasiala studier senare och tillbringar också längre tid i studier. Vidare är utbildningars koppling till arbetslivet på många håll dålig och matchningen på svensk arbetsmarknad är en av OECD:s sämsta.

Det är bra att människor vill satsa på att utbilda sig. Vi vill uppmuntra och underlätta för att fler ska studera. För att öka genomströmningen och få fler i arbete vill Centerpartiet ha ett mer flexibelt studiemedelsystem, som premierar studenter som avslutar sina studier före utsatt tid men också är anpassat för dem i behov av lägre studietakt, exempelvis människor som har gått anpassad gymnasieskola eller är deltidssjukskrivna. Det ger fler möjligheten till en utbildning som leder till jobb.

Det behöver även finnas flexibilitet för karriärväxling högre upp i åldrarna. Därför är det bra att den övre åldersgränsen för rätt till studiemedel har höjts, från 56 till 60 år. Det underlättar vidareutbildning och omskolning i högre åldrar, som är en viktig del i det livslånga lärandet. Omställningsstudiestödet innebär att anställda kommer att få väsentligt förbättrade möjligheter att studera och ställa om under ett helt arbetsliv. Det är positivt att det har genomförts inom ramen för det nya Saltsjöbadsavtalet, och det är av stor vikt att stödet kommer till nytta. I denna budgetmotion föreslås att det så kallade fribeloppet avskaffas för lånedelen av studiemedel. Inkomstprövningen av studiemedel för denna del är onödigt administrativt betungande och minskar incitamenten att arbeta. I budgetmotionen föreslås även att studenter som är deltidssjukskrivna ska ha rätt till studiebidrag och studielån på deltid och att de som går längre utbildningar, såsom läkarprogrammet, ska ha rätt till studiemedel längre än 6 år.

Centerpartiets överväganden

*Tabell 20. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 15 Studiestöd
Miljoner kronor*

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 15 Studiestöd			
1:2 Studiemedel	28	28	28
1:7 Centrala studiestödsnämnden	-11	-21	-32
1:8 Överklagandenämnden för studiestöd	-0	-0	-0
Summa	17	7	-4

Centerpartiet vill förstärka satsningen på nationella yrkesprogram, vilket ökar anslagen till 1:2 med 11 miljoner. Centerpartiet vill förstärka satsningen på yrkeshögskolor, vilket ökar anslagen till 1:2 med 17 miljoner årligen 2026–2028. Totalt ökar anslagen under 1:2 med 28,3 miljoner 2026. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utbildning är en grundsten för vårt demokratiska samhälle. Den kunskap och de förmågor som förmedlas i skolan och den högre utbildningen är helt avgörande – såväl för individens livsresa som för samhället i stort och Sveriges konkurrenskraft. Grunden för livsresor byggs genom kunskap, bildning, förmågor och rättigheter. Varje elev och student har rätt till en utbildning av hög kvalitet. En utbildning som stärker individens möjligheter i samhället, ökar den personliga friheten och leder till jobb.

För Centerpartiet är det en självklarhet att utbildningen ska hålla hög kvalitet, från förskolan och ända upp till universitets- och forskarnivå – oavsett var i landet vi bor. Det svenska utbildningssystemet behöver svara upp mot efterfrågan på kompetent arbetskraft, möjliggöra för klassresor och präglas av ett starkt bildningsideal. Utbildningsväsendet behöver i högre grad än i dag samverka med samhälle och näringsliv så att alla utbildningar blir mer verklighetsnära och relevanta för arbetsmarknaden.

En skola som ger elever i hela landet chansen att lyckas

Svensk skola står i dag för stora utmaningar. Skolresultaten skiljer sig kraftigt mellan olika delar av landet. Elever i städer och innerstadsområden klarar sig generellt sett mycket bättre än elever i glesbygdskommuner och framförallt bättre än i många utsatta områden. Enligt TIMSS, som mäter elevers kunskaper i matematik och naturvetenskap, kan det skilja uppemot två års inlärn timer mellan elever i storstadsområden och elever i glesbygd. För flera utanförskapsområden kan det skilja uppemot fyra år.

År 2025 lämnade närmare 20 000 elever grundskolan utan behörighet till gymnasiet. Det motsvarar cirka var sjätte elev, vilket är unikt ur ett internationellt perspektiv. Andelen är högre i glesbygdskommuner och i utsatta områden. Sverige har tio gånger fler elever som lämnar grundskolan utan behörighet än Norge och Danmark, vars Pisa-resultat är i nivå med Sveriges. Dessutom lämnar var femte elev gymnasiet med ofullständiga betyg. Detta får ödesdigra konsekvenser för den enskilda eleven, men även för samhället i stort. Det motverkar klassresor, ökar utanförskapet, och hindrar företag att växa. Det är inte värdigt ett land som Sverige.

Centerpartiet vill bygga en skola som ger varje elev chansen att lyckas utifrån sin egen förmåga. En skola som kompenserar för ojämlikheter och skapar möjligheter för klassresor. För Centerpartiet måste svensk skolpolitik utgå från eleverna och deras förutsättningar. I Sverige har vi alldeles för länge försvarat ett skolsystem som inte sett till elevernas bästa. Konsekvenserna har blivit en utslagning, som helt i onödan kastat hundratusentals barn och unga i utanförskap. Det svenska skolsystemet måste göras om i grunden. Vi kan inte längre ha en skola som fungerar som en utslagningssmaskin. Vi behöver bygga en skola som ser till varje elevs förutsättningar och ger dem chansen att lyckas oavsett var i landet de bor.

Förskola

Förskolan lägger grunden för livslångt lärande. Genom att tidigt nå fler barn, ökar möjligheterna att ge alla barn likvärdiga chanser till en bra skolgång. De barn som gynnas mest av en god förskola är de barn som har de svåraste förutsättningarna, som barn från socioekonomiskt utsatta eller nyanlända familjer. Samtidigt är det dessa barn som förskolan ofta inte når ut till. Centerpartiet vill att fler barn ska få möjlighet att delta i förskoleverksamheten. Centerpartiet vill därför erbjuda en plats tidigt för fler barn, oberoende av om föräldrarna arbetar eller inte.

Bristen på förskollärare är ett hinder för att kunna utöka förskoleverksamheten. För att höja kvaliteten i förskolan vill vi stärka yrkesstatus, arbetsvillkor och utbildning för förskolans personal genom ett brett kompetenslyft. Vi vill se karriärtjänster och att kompetensutvecklingsgarantin även ska gälla för pedagoger i förskolan. För att stärka barnskötarrollen ytterligare vill Centerpartiet, på sikt, införa en skyddad yrkestitel för barnskötare och se en standardisering av grundutbildning för barnskötare. Det måste också bli lättare för barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare under tiden de arbetar i förskolan. Här behöver staten ta ett tydligare ansvar. Skolverket behöver se över hur man ytterligare kan möta kompetensbristen genom fler utbildningsplatser och för att få fler obehöriga pedagoger att nå en examen, exempelvis genom de pedagogiska utbildningarna (VAL, ULV och KPU). För att säkerställa nyexaminerade förskollärare i hela landet behöver lärcentrum utvecklas.

Grund- och gymnasieskola

Svensk skola fungerar överlag bra. Eleverna presterar exempelvis bättre än OECD-snittet i kunskapsmätningen Pisa och möjligheten till en trygg och bra skolgång är god i stora delar av landet. Men det finns också utmaningar som måste tas tag i. Det handlar bland annat om att många elever går ut grundskolan utan behörighet och således stängs ute från vidare studier, att

lärarna är för få och inte ges tillräckliga förutsättningar att undervisa, att många barn och unga i skolan mår dåligt och kämpar med psykisk ohälsa och att villkoren mellan kommunala och fristående huvudmän är för ojämlika.

Utradera de geografiska orättvisorna

Alla elever har rätt till en likvärdig skola av hög kvalitet oavsett var i landet man bor. Dagens svenska skola är dock inte en skola för alla. Var i landet man bor spelar stor roll för ens förutsättningar att klara skolan. Sett till andelen elever som inte kommer in på gymnasiet är andelen mycket högre i glesbygd och i utsatta områden än i städer och pendlingskommuner nära en större stad. Även resultaten i de nationella proven är betydligt lägre i glesbygdskommuner och utsatta områden än i övriga delar av landet.

De geografiska orättvisor som vi i dag ser skär genom svensk skola och klyver samhället mitt itu. Skillnader som grundar sig på postnummer drabbar såväl den enskilda människan som samhället i stort. Elever som inte får det stöd från skolan de behöver får sämre möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden, att delta fullt ut i samhället och att ordna egen stadigvarig försörjning. Möjligheterna för livsresor begränsas och människor riskerar att hamna i ett livslångt utanförskap. Konsekvenserna är även stora för samhället i stort. Utanförskapet riskerar att öka, företag får svårare att hitta kompetent arbetskraft, polariseringen segmenteras och det blir svårare att hålla ihop samhället. Redan i dag får fler personer ekonomiskt stöd i glesbygd och i utsatta områden jämfört med övriga delar av landet och skolan har under de senaste decennierna inte lyckats vända trenden. Det är inte värdigt ett land som Sverige och det är ett otroligt svek mot de personer som drabbas.

Satsa på lärarna

För att kunna utradera de geografiska orättvisorna i skolan måste vi satsa på lärarna. Endast 6 av 10 lärare är behöriga på landsbygden, medan 8 av 10 är behöriga i de större städerna. Då forskning visar att lärares behörighet har stor betydelse för elevernas förutsättningar att klara skolan är det helt avgörande att de geografiska skillnaderna när det kommer till lärarnas behörighet utraderas. Centerpartiet vill att om tio år ska det inte vara möjligt att jobba i skolan utan behörighet. För att komma dit satsar vi på att lärare som är obehöriga ska vidareutbilda sig och komplettera sin behörighet. Vårt förslag är att staten ska stå för uppemot 100 000 kronor av de kostnadshöjningar som åläggs huvudmannen när den obehöriga lärare vidareutbildas. Det kan handla om vikariekostnader, ersättning för nedsatt arbetstid och betald ledighet vid examination. Utöver detta satsar vi även på att lärarutbildningen ska nå hela landet. Med vårt förslag kommer vi kunna finansiera femtio nya lärcentrum på landsbygden. Vi vet att geografisk närhet till lärarutbildningen spelar en avgörande roll för om lärarna ska stanna kvar på landsbygden och vilja arbeta där.

Ge fler chans att plugga vidare

För att utradera de geografiska orättvisorna behöver vi även ge de elever som inte når godkänt i samtliga ämnena en chans att plugga vidare. I dag slås cirka 20 000 elever ut i skolan på grund av vårt betygssystem. Skillnaderna är mycket stora beroende på var i landet man bor. Centerpartiet vill ta bort den skarpa godkänt-gränsen i grundskolan så att även de som har fått F ska ha möjlighet att, med sina övriga betyg som grund eller genom yrkesprov, söka sig vidare till gymnasiets yrkesprogram. Dessutom vill vi öka stödinsatserna till gymnasiets yrkesprogram för att säkra uppemot 10 000 nya platser och ge möjlighet till ökat stöd. I sammanhanget handlar det bland annat om kompetenslyft för lärare som är rektorer inom NPF och om elever med särskilda behov.

Reformera friskolesystemet

Vi vill se ett skolpengssystem som bättre tar hänsyn till skolors olika ansvar och elevers behov, där kommuner ersätts för deras faktiska kostnader, som att se till att alla barn får en utbildning och att upprätthålla driften av små skolor. Oseriösa huvudmän som inte lever upp till skollagens krav underminerar välfärdens legitimitet och berövar elevernas skolgång. Friskolesystemet måste därför reformeras i sin helhet. Vi behöver ställa tydliga krav på skolhuvudmännen. Skolan är inte vilken verksamhet som helst. Våra gemensamma skattepengar ska gå till elevernas undervisning och enbart till seriösa och långsiktiga aktörer som bedriver utbildning utifrån skolans kunskaps- och demokratiuppdrag. Till skolor som anställer behöriga lärare och vill ge elever en god utbildning och som är villiga att stötta elever i sina livsresor.

Ge elever stöd för att nå kunskapsmålen

Förmågan att läsa, skriva och tala svenska är nyckeln till kunskap och till det svenska samhället. Det skapar förutsättningar för livsresor. För Centerpartiet är det viktigt att varje elev möts av höga förväntningar och ges stöd för att kunna nå kunskapsmålen och förverkliga sina drömmar. Det är utifrån elevernas förutsättningar och behov som skolans verksamhet ska utformas. Alla barn ska få

chans till en god skolgång alldeles oavsett var i landet man bor. Elevernas kunskaper ska höjas genom hela utbildningssystemet. Det är avgörande för att motverka ett växande utanförskap.

Stärkt och utbyggd elevhälsa

Vi vill se en stärkt och utbyggd elevhälsa som arbetar förebyggande. Fram till och med 2013/14 var omkring 10 procent av 11-åringarna stressade av skolarbetet. Efter det har andelen gradvis ökat till 29 procent bland flickorna och 20 procent bland pojkarna 2021/22. Parallellt med detta har elevernas psykiska ohälsa försämrats kraftigt. En fungerande och tillgänglig elevhälsa är en viktig del för att förbättra ungdomars hälsa och välbefinnande men också se till att eleverna får den stöttning de är i behov av. Centerpartiet satsar på att fler elevhälsosamtal i högstadiet och gymnasiet, motsvarande 200 miljoner kronor årligen. Satsningen innebär att varje elev kommer få ett ytterligare elevhälsosamtal.

Gymnasieskolan – en arena där elever lär för livet

Gymnasieskolan ska vara en arena där elever lär för livet, i en miljö som är anpassad efter varje individs behov och förutsättningar. Därför är kopplingen mellan gymnasiet och arbetsmarknaden central, oavsett om du läser ett högskoleförberedande eller yrkesförberedande program. Olika vägar till arbete och studier behöver stärkas. Till gymnasiet är det en hög andel elever, jämfört med grundskolan, som aktivt väljer skola. För att kunna höja kvaliteten, erbjuda ett brett utbud av gymnasieprogram och möta arbetsmarknadens efterfrågan behöver samverkan mellan kommunerna stärkas. Det finns en stor efterfrågan på yrkesutbildade från näringslivet, samtidigt som just eleverna väljer yrkesutbildningar i allt lägre utsträckning. Det är ett problem. Yrkes- och lärlingsutbildningarna är viktiga för tillväxten. Det gäller inte minst för de små och medelstora företagen som ofta saknar kompetent arbetskraft. För att öka statusen måste utbildningarna vara av hög kvalitet. De ska vara relevanta, verklighetsnära och leda till jobb. Företag som är potentiella arbetsgivare ska vara en drivande kraft i genomförandet av utbildningen.

Trygghet och studiero

Eleverna måste kunna lita på att de är trygga i skolan. Skolinspektionens granskning av trygghet och studiero visar att den upplevda tryggheten i skolan har minskat de senaste tio åren. I dag uppger mer än hälften av eleverna att andra elever stör ordningen i klassrummet. Såväl lärare som elever får även utstå kränkningar och hot. Särskilt flickor är extra utsatta då de oftare än pojkar känner sig otrygga och upplever bristande studiero. Det är oacceptabelt. För att skapa mer studiero och trygghet i skolan vill Centerpartiet stärka lärarens position i klassrummet, ge bättre möjligheter att agera mot stökiga elever och stärka inspektionerna av de skolor där tryggheten brister. För att stärka tryggheten behöver vi också se till att det finns en väg att få hjälp när skolan själv inte agerar. Centerpartiet vill därför införa en visselblåsarfunktion hos Skolinspektionen och satsar fem miljoner därefter.

Fler lärare genom att locka studenter från andra professioner

Trots minskade elevkullar är behovet av fler lärare mycket högt. Förbättrade villkor för lärare är centralt för att fler studenter ska söka sig till läraryrket. I dag är söktrycket till lärarutbildningarna alldeles för lågt. För att öka attraktiviteten behöver kvaliteten på lärarutbildningarna höjas och studenter som valt andra utbildningar lockas över till dem. Ett särskilt program, Teach for Sweden, bedrivs i dag för att i liten skala locka toppstudenter att komplettera sin utbildning med en lärarutbildning. Centerpartiet vill mer än fördubbla omfattningen på dessa initiativ för att råda bot på bristen på kvalificerade lärare.

Branschskolor

För att kunna tillgodose vissa smala branschers skriande behov av kompetent arbetskraft vill Centerpartiet återinrätta branschskolorna. Dessa skolor bör utvecklas i nära samarbete med branschen och samla olika specialyrkesutbildningar under ett och samma tak. Vi ser i dag att det finns vissa branscher som skriker efter kompetent arbetskraft, men där det idag saknas människor att anställa, såsom exempelvis energibranschen. Bara de närmaste två till tre åren förväntas energibranschen att så många som 8 000 tekniker och ingenjörer behöver rekryteras. Vi vill att regeringen ska återinföra branschskolorna, särskilt inom de sektorer där kompetensbristen är som störst.

Vuxenutbildning

Våra yrkesliv blir längre. För att fler ska kunna och vilja arbeta längre tid måste det bli lättare att byta karriär senare i livet. Vi vill ha en vuxenutbildning som gör det lätt för människor att läsa in behörighet till yrkeshögskola och högskola. Det ska även vara lättare att komplettera sina studier eller satsa på yrkesinriktade utbildningar senare i yrkeslivet. Yrkesutbildningarna passar både för

personer som precis gått ut gymnasiet och för dem som vill komplettera sin tidigare utbildning efter att ha arbetat i många år. Utbildningarna utvecklas i samarbete med näringslivet och är anpassade efter de behov som finns på arbetsmarknaden. Många får jobb kort tid efter utbildningen.

Det måste bli lättare att byta spår under sitt arbetsliv. Vi vill att yrkeshögskolan byggs ut i hela landet och antalet korta kurser blir fler. För dem som läst ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan måste det bli lättare att läsa in behörighet till Yrkeshögskolan. Fler måste också få tillgång till yrkesinriktade kurser, för att kunna komplettera en tidigare utbildning. Det är viktigt med utökat antal platser på Yrkesvux så att fler kan studera, och att utbildningarna i större utsträckning utformas tillsammans med näringslivet. Utbildningarna måste också ges längre planeringsförutsättningar och antagningsreglerna ses över. Ett gemensamt antagningssystem behöver tas fram för yrkeshögskolan för att kunna nå hela landet.

Folkhögskolorna har stor frihet att utforma sina kurser utifrån den profil som skolan har. Det gör att det är lättare för kursdeltagarna att utforma sin utbildning efter de behov, intressen och förkunskaper som varje elev har, genom både korta och långa utbildningar. Vi vill underlätta ytterligare för folkhögskolorna att vara en del av människors livslånga lärande.

Högre utbildning och forskning

I Sverige behöver vi stärka inte bara utbildningen, utan också bildningen. Med bildning och konkurrenskraft som ledord kan vi forma en politik som för Sverige framåt, som både skapar ett tryggare och mer sammanhållet samhälle samtidigt som vi stärker våra ekonomiska förutsättningar i den globala konkurrensen. Tillgång till högre utbildning av god kvalitet i hela landet ökar människors möjligheter till jobb och trygghet, samtidigt som det gynnar både den enskildes möjligheter och det gemensamma. En samverkan och en nära koppling mellan den högre utbildningen och omgivande samhälle är därför av största vikt. Centerpartiet vill verka för att lärosätena ska bli mer autonoma, finnas i hela landet och ges ytterligare möjligheter att utforma sin verksamhet efter regionala förutsättningar. Vi behöver därför mer fristående lärosäten, likt stiftelser. Vi ser det som angeläget att stärka den akademiska friheten. Utan oberoende forskning och utbildning har vi svårare att identifiera, förstå och lösa samhällsproblem. Den akademiska friheten måste stärkas såväl institutionellt som finansiellt. Lärosätena måste få större makt att bestämma hur resurserna mellan forskning och undervisning ska fördelas. Lärosätena måste också få större autonomi att utse sina egna styrelser och kraven för medfinansiering måste minska.

Utvecklingen går fort och arbetsmarknadens behov av kompetent arbetskraft är stor. Centerpartiet anser att studenter som vill jobba under studierna måste ges friheten att bestämma det själva. I dag spelar familjebakgrunden alltför stor roll om någon väljer att plugga vidare. Vi vill se starkt information och vägledning för att bredda rekryteringen till högskolan. Vi måste också ta vara på den nya tekniken. Den nya tekniken och digitaliseringen möjliggör fler distansutbildningar som i kombination med kommunala lärcentra gör högre utbildning tillgänglig för fler. Centerpartiet vill stärka studenthälsan i hela landet.

Svensk forskning behöver stärkas för att stå sig i den internationella konkurrensen. Vi vill att Sverige ska ha världens bästa forskare – och då måste vi göra det attraktivt att forska här. Vi vill att det ska vara både prestigefullt, karriärdrivande och lönsamt för forskare att kunna forska, både på universitet och ute i olika branscher. Sverige behöver bli mer attraktivt för investeringar i forskning och innovation. Vi behöver skapa attraktiva forsknings- och innovationsmiljöer, och bättre villkor för företag att bedriva forskning i Sverige. Samverkan mellan lärosäten och med näringsliv är viktig för vår konkurrenskraft och behöver därför stärkas. Forskningen och den högre utbildningens resurser behöver även säkras på längre sikt. Därför anser vi att produktivitetsavdraget behöver ses över.

Sektorsbidrag till skolan och förskolan

De riktade statsbidragen till skolans verksamhet skapar så mycket administration för skolsektorn att de ofta inte ens söks av kommunerna. Därför väljer Centerpartiet att i stället ge ett brett bidrag till skolan och förskolan som tillför de resurser som behövs för att upprätthålla och utveckla skolans verksamhet i hela landet. Samtidigt slås befintliga statsbidrag till skolan ihop med sektorsbidraget för att skapa en förutsägbar och likvärdig finansiering.

Sektorsbidraget tillför ett nytt fokus på landsbygden i statens satsningar på skolan och förskolan. Det viktas både utifrån socioekonomiska faktorer, andel behöriga lärare samt kommunernas gleshet. På så sätt ger vi både mer pengar till skolor med större behov och mer till landsbygdskommuner där utslagningen visat sig vara som störst. Hela sektorsbidraget fördelas automatiskt enligt denna viktning till kommuner och andra huvudmän för grundskolan utan begränsande villkor eller krånglig administration, men följs såklart upp för att säkerställa att det används till skolans verksamhet.

Centerpartiets överväganden

Tabell 21. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning
Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2026	2027	2028
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning				
1:1	Statens skolverk	-88	-67	-51
1:2	Statens skolinspektion	2	-1	-4
1:3	Specialpedagogiska skolmyndigheten	16	13	8
1:4	Sameskolstyrelsen	-0	-0	-1
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	-3 628	-2 863	-3 363
1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola	-4 386	-4 686	-4 686
1:11	Skolforskningsinstitutet	3	3	2
1:15	Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling	-9 365	-7 583	-6 623
1:17	Statligt stöd till vuxenutbildning	200	250	250
1:18	Myndigheten för yrkeshögskolan	-1	-2	-2
1:19	Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	49	49	49
2:1	Universitetskanslersämbetet	-1	-2	-2
2:2	Universitets- och högskolerådet	-89	-97	-140
2:3	Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-10	-17	-26
2:4	Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-12	-20	-30
2:5	Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-12	-20	-30
2:6	Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-12	-20	-31
2:7	Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-12	-19	-30
2:8	Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-9	-15	-22
2:9	Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-10	-16	-25
2:10	Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-9	-15	-23
2:11	Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-8	-13	-20
2:12	Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-6	-10	-16
2:13	Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-9	-14	-22
2:14	Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-5	-9	-14
2:15	Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-4	-7	-10
2:16	Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-9	-15	-22

2:17	Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-6	-11	-17
2:18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	-9	-16	-24
2:19	Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-4	-6	-10
2:20	Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-2	-4	-6
2:21	Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-4	-6	-10
2:22	Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-1	-2	-4
2:23	Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-6	-10	-15
2:24	Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-2	-3	-5
2:25	Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-4	-7	-11
2:26	Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-2	-3	-4
2:27	Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-3	-5	-8
2:28	Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-1	-2	-4
2:29	Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-5	-9	-14
2:30	Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-1	-2	-4
2:31	Mälardalens universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-3	-6	-9
2:32	Mälardalens universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	-1	-2	-4
2:33	Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-1	-2	-4
2:34	Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-1
2:35	Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-1	-2	-3
2:36	Stockholms konstnärliga högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-1
2:37	Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-1	-1	-2
2:38	Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-0
2:39	Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-3	-5	-7
2:40	Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-1
2:41	Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-4	-6
2:42	Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-1
2:43	Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-3	-4	-7

2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	-1	-1	-1
2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-4	-6
2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-1
2:47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-4	-6
2:48 Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-1
2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-3	-5
2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-1
2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-3	-5
2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-1	-1
2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-1	-1	-2
2:54 Konstfack: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-0
2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-0	-1	-1
2:56 Kungl. Konsthögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-0
2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-1	-1	-2
2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-0
2:59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-2	-4	-6
2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	-1	-1	-2
2:61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-0	-1	-1
2:62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	-0	-0	-1
2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	-13	-33	-50
2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	97	170	170
2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor	-3	-5	-8
2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	-14	-23	-36
3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning	-1	-2	-3
3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning	-0	-0	-1
3:6 Institutet för rymdfysik	-0	-0	-1
3:7 Kungl. biblioteket	-1	-3	-5
3:8 Polarforskningssektariatet	-0	-1	-1
3:10 Överklagandenämnden för etikprövning	±0	-0	-0
3:11 Etikprövningsmyndigheten	-0	-0	-1

3:12 Nämnden för prövning av oredlighet i forskning	-0	-0	-0
4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet	-0	-0	-0
99:1 Sektorsbidrag skolan inkl behörighetsreform	19 680	16 933	16 473
Summa	2 244	1 694	1 430

Centerpartiet föreslår att ett antal riktade statsbidrag ska avvecklas för att istället slås samman till ett större sektorsbidrag till skolan. Dessa aviseringar påverkar särskilt anslag 1:5 och 1:15. Som en följd av det tillför Centerpartiet ett nytt anslag "Sektorsbidrag till skolan inklusive behörighetsreform". Inom ramen för detta anslag finns också medel för skolor att utöka antalet elevhälsosamtal i grundskolan. Centerpartiet satsar på nationell statistik om elever med NPF, vilket ökar anslagen under 1:1 med 2 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiet vill få fler elever på yrkesgymnasiet genom yrkesprov, vilket ökar anslagen under 1:1 med 5 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiet vill avskaffa nationella prov i lågstadiet vilket minskar anslagen under 1:1 med 7 miljoner 2026 och 2 miljoner 2027. Centerpartiet vill att det genomförs en effektivisering av Skolverket och minskar därför anslagen under 1:1 med 80 miljoner 2026, 60 miljoner 2027 och 40 miljoner 2028. Centerpartiet satsar på en visselblåsarfunktion på Skolinspektionen, vilket ökar anslagen under 1:2 med 5 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på att införa ett kompetenslyft om NPF bland rektorer och lärare, vilket ökar anslagen under 1:3 med 20 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiet vill ge ett stimulansbidrag för judiska studier, vilket ökar anslagen under 1:5 med 1 miljon årligen 2026–2028. Centerpartiet vill även satsa på branschskolor, vilket ökar anslagen under 1:5 med 50 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiet avvisar regeringens höjning av maxtaxan, vilket minskar anslagen under 1:7 med 1 miljard 2026 och 2,5 miljarder årligen 2027–2028.

Centerpartiet satsar på evidensbaserade insatser i skolan, vilket ökar anslagen under 1:11 med 3 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på utbildning i jobbsvenska, vilket ökar anslagen under 1:17 med 150 miljoner 2026 och 200 miljoner årligen 2027–2028. Centerpartiets förstärkning av de nationella yrkesprogrammen ökar anslagen under 1:17 med 50 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiets förstärkning av yrkeshögskolan ökar anslagen under 1:19 med 49 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på uppbyggnad och drift av medborgarskapsprov i svenska och samhällskunskap, vilket minskar anslagen under 2:2 med 88 miljoner 2026, 95 miljoner 2027 och 137 miljoner 2028. Centerpartiet satsar på stärkt lärarutbildning och fler lärarbehöriga från andra yrken, vilket ökar anslagen under 2:64 med 50 miljoner 2026 och 100 miljoner årligen 2027–2028. Centerpartiet avvisar regeringens satsning på masterutbildning i offentlig förvaltning bl.a. med EU inriktning, vilket minskar anslagen under 2:64 med 30 miljoner 2026 och 60 miljoner årligen 2027–2028. Centerpartiet avvisar också regeringens satsning på utvecklad utbildning i ledarskap, konflikt- och krishantering, vilket minskar anslagen med 3 miljoner 2026. Centerpartiet satsar på fler utbildningsplatser för läkare och sjuksköterskor, vilket ökar anslagen under 2:64 med 80 miljoner 2026 och 130 miljoner 130 miljoner årligen 2027–2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Kultur, media, idrott och civilsamhälle behöver finnas tillgängligt för alla i hela landet. Alla dessa områden har stor betydelse för att ta tillvara och säkra möjligheterna för ett starkt demokratiskt samhälle. Staten behöver här bidra med att skapa goda förutsättningar. Hur deltagande kan värnas för framför allt barn och ungdomar på dessa områden behöver följas noga.

Kultur i hela landet

Alla, oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation ska ha möjlighet att delta i ett kulturliv som rymmer både professionellt buren kultur och amatörers skapande. Kultur stärker självförtroendet och gör att fler tar tillvara yttrandefriheten. Det i sin tur stärker delaktigheten och demokratin i vårt samhälle. Ett brett och fritt kulturliv i hela landet underlättar för alla att kunna ta del av det.

För att lyfta kulturlivet i hela landet vill Centerpartiet stärka och utveckla kultursamverkansmodellen, i syfte att regionerna ska få ett större inflytande. Vi vill också att regionerna, i samverkan med den nationella nivån, tar fram en nationell kulturplan. Ytterligare ett sätt att stärka kulturlivet i hela landet är att inrätta ett system för ett nationellt kulturhuvudstadsår, då en ny svensk stad vartannat år får statusen nationell kulturhuvudstad. Då kan också mindre städer få uppmärksamhet och chans att visa upp och särskilt utveckla sitt kulturliv. De nationella kulturinstitutionerna måste också sprida sin verksamhet i hela landet.

Kulturen blir friare om den står på fler ben. Offentlig finansiering behövs i många fall och kan och bör ofta inte ersättas. Men vi vill samtidigt förbättra möjligheterna till privat finansiering. Vi har sedan tidigare lagt förslag om att underlätta kultursponsring, sänka dansbandsmomsen, införa avdragsrätt för företag vid förstahandsinköp av konst med mera. Det finns behov av ytterligare åtgärder på detta område som kan bidra till en bredare finansiering av kulturen.

Tillgång till allsidig och oberoende nyhetsbevakning

Tillgången till en allsidig och oberoende nyhetsbevakning och opinionsbildning i hela landet måste säkras. Särskilt viktigt är att det finns förutsättningar för lokal nyhetsbevakning vilket är av stor betydelse för en fungerande demokrati.

Public service spelar en stor roll för speglingen av hela landet och behövs sida vid sida med de privata aktörerna för att vi ska ha en mångfald av perspektiv. Ett fortsatt brett uppdrag för public service är centralt för att utbudet fortsatt ska vara relevant för en bred publik. Den bredden ger också en igenkänning och gör att fler kan hitta till public service vid exempelvis en kris, då det är extra viktigt att kunna söka sig till en tillförlitlig källa. Då är det också viktigt med en tillräcklig finansiering gör det möjligt att upprätthålla och utveckla verksamheten över tid. Därför behövs också breda överenskommelser om sändningstillstånd för att säkra den oberoende ställning som public service behöver ha.

Stärkt civilsamhälle

Civilsamhället behöver vara tillgängligt för alla i hela landet. Det behövs för att ta tillvara och säkra möjligheterna för ett starkt demokratiskt samhälle. Inom exempelvis idrotten, friluftslivet och folkbildningen finns stor förmåga att skapa en grogrund där människor kan stärkas och utvecklas. Dessa organisationer och föreningar bidrar dessutom till verklig integration när människor möts utifrån intresse och delar erfarenheter. Centerpartiet vill skapa bättre förutsättningar för civilsamhället att utveckla sin verksamhet. För att åstadkomma detta bör det vara en högre andel grundstöd i statens bidrag. Studieförbunden, som bland annat bidrar till kultur i hela landet med exempelvis replokaler där unga kan utvecklas inom musiken, måste värnas. Därför föreslår Centerpartiet ytterligare resurser till Studieförbunden. Centerpartiet föreslår i denna budgetmotion ökat stöd till allmänna samlingslokaler, som är en del av infrastrukturen för mötesplatser i hela landet. Idrott är den största folkrörelsen i Sverige och har mycket att ge i form av hälsa och samvaro. Idrotten behöver bli tillgänglig för fler. Inom folkhögskolan finns också möjlighet till utbildning som rustar för arbetsmarknaden. Dessa är exempel på civilsamhällets verksamheter. Staten behöver bidra genom att skapa goda förutsättningar.

Idrotts- och friluftsliv tillgängligt för alla

Idrotts- och friluftslivet har mycket att erbjuda i form av hälsa, livsglädje och samvaro. Ökad fysisk aktivitet är avgörande för bättre folkhälsa och påverkar den enskildes hälsa i positiv riktning. Idrott spelar en viktig roll inte minst för lokal sammanhållning och engagemang, för en lyckad integration och som en gemensam arena på tvärs av socioekonomiska skillnader.

Centerpartiet vill främja ett brett idrottsliv i hela landet, där både traditionella och nya sporter – även digitala – blir tillgängliga för fler. Det handlar om jämlikhet, delaktighet och att skapa möjligheter oavsett var man bor.

Idrotten och friluftslivet har också stora möjligheter att bidra till politiska mål såsom en levande landsbygd, barn och ungas hälsa, ökad trygghet i socioekonomiskt utsatta områden, minskad ofrivillig ensamhet bland äldre, bättre integration samt folkhälsa. Centerpartiet föreslår ett särskilt stöd om 50 miljoner kr till idrotten i utsatta områden samt 75 miljoner kr till barn och ungas idrottande.

Friluftslivet stärker såväl hälsa, gemenskap som beredskap. När fler får tillgång till natur och vandringsleder får vi ett friskare, tryggare och mer robust samhälle. Vi stärker därför medlen till friluftslivet. Vi vill samtidigt stärka kunskapen om allemansrätten och underlätta för friluftsrörelserna att verka. Friluftslivet behöver också få långsiktigt stabila ramvillkor och aktivt bidra till att stärka beredskapen i hela landet.

Idrott är bra både för det fysiska och psykiska välbefinnandet. Det är därför viktigt att ta reda på orsakerna till att flickor slutar att idrotta tidigare, så att effektiva åtgärder kan sättas in. Det är viktigt att Riksidrottsförbundets jämställdhetsarbete kan fortsätta så att pojkar och flickor kan idrotta på samma villkor.

Personer med funktionsnedsättning idrottar i lägre utsträckning än andra. Vi vill tillsammans med idrotten och funktionshinderrörelsen ta fram en konkret plan för att undanröja praktiska och strukturella hinder för deltagande i parasport på olika nivåer. Centerpartiet föreslår en särskild satsning om 50 miljoner kronor för att främja en jämlik och jämställd idrott. Satsningen inkluderar riktade medel till parasport, som kan gå till anpassade anläggningar, hjälpmedel och ledarutbildning. Det är en rättvisefråga. Idrotten ska vara för alla.

Utformningen av statens idrottsanslag bör ses över för att göra resultaten mer klara beträffande tillgänglighet till idrott för barn och ungdomar ur bland annat jämställdhets, jämlikhets- och funktionsnedsättningsperspektiv.

Sverige har också en viktig roll att spela i kampen mot dopning inom idrotten. Insatserna som genomförs inom idrotten med statligt stöd är av betydelse både för folkhälsan och för att upprätthålla världsantidopningskoden. Regeringen bör ta initiativ till att fler myndigheter och civilsamhällesaktörer kan bidra till att stärka och vidareutveckla antidopningsinsatser, både i och utanför Sverige.

I samband med att spelskatten höjs anser Centerpartiet att det vore klokt att se över enhetligheten i skatten på spel, med särskild inriktning på att sänka skatten för trav och relaterade verksamheter och höja på exempelvis nätcasinoverksamhet.

När Sverige tar medaljer i OS och Paralympics samlas hela landet i stolthet och gemenskap, samtidigt som människor i nästa generation inspireras att själva börja idrotta.

Elitidrotten spelar en viktig roll för att motivera barn, unga och vuxna till att själva börja träna eller delta i organiserad idrott och för att motivera till frivilliga insatser i idrottsföreningar. Elitidrottens förutsättningar och samlade resurstilldelning behöver ses över och förbättras i takt med förändringar i omvärlden. Vi ökar därför medlen till elitidrotten med 50 miljoner kronor. För att svensk elitidrott ska kunna vara internationellt konkurrenskraftig vill vi stärka den ekonomiska tryggheten och socialförsäkringsskyddet för elitidrottare.

Vuxenutbildning

Våra yrkesliv blir längre. För att fler ska kunna och vilja arbeta längre tid måste det bli lättare att byta karriär senare i livet. Vi vill ha en vuxenutbildning som gör det lätt för människor att läsa in behörighet till yrkeshögskola och högskola. Det ska även vara lättare att komplettera sina studier eller satsa på yrkesinriktade utbildningar senare i yrkeslivet. Yrkesutbildningarna passar både för personer som precis gått ut gymnasiet och för dem som vill komplettera sin tidigare utbildning efter att ha arbetat i många år. Utbildningarna utvecklas i samarbete med näringslivet och är anpassade efter de behov som finns på arbetsmarknaden. Många får jobb kort tid efter utbildningen.

Det måste bli lättare att byta spår under sitt arbetsliv. Vi vill att yrkeshögskolan byggs ut och antalet korta kurser blir fler. För dem som läst ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan måste det bli lättare att läsa in behörighet till Yrkeshögskolan. Fler måste också få tillgång till yrkesinriktade kurser, för att kunna komplettera en tidigare utbildning. Det är viktigt med utökad antal platser på yrkesvux så att fler kan studera, och att utbildningarna i större

utsträckning utformas tillsammans med näringslivet. Utbildningarna måste också ges längre planeringsförutsättningar och antagningsreglerna ses över.

Folkhögskolorna har stor frihet att utforma sina kurser utifrån den profil som skolan har. Det gör att det är lättare för kursdeltagarna att utforma sin utbildning efter de behov, intressen och förkunskaper som varje elev har, genom både korta och långa utbildningar. Vi vill underlätta ytterligare för folkhögskolorna att vara en del av människors livslånga lärande.

Centerpartiets överväganden

Tabell 22. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid			
1:1 Statens kulturråd	-0	-1	-1
1:7 Myndigheten för kulturanalys	-0	-0	-0
2:4 Statens musikverk	-2	-2	-3
3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	-1	-1	-2
3:3 Institutet för språk och folkminnen	-0	-1	-1
4:1 Konstnärsnämnden	-0	-0	-0
5:1 Riksarkivet	-2	-4	-6
6:1 Riksantikvarieämbetet	-1	-2	-4
7:1 Centrala museer: Myndigheter	-7	-12	-19
7:4 Forum för levande historia	-0	-1	-1
11:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor	-0	-1	-1
12:1 Stöd till idrotten	225	225	225
12:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	50	50	50
12:3 Stöd till friluftorganisationer	25	25	25
12:5 Insatser för den ideella sektorn	-15	-15	-15
12:6 Stöd till plats för idrott	±0	±0	150
13:1 Statsbidrag till studieförbund	500	500	500
14:1 Spelinspektionen	-0	-1	-1
Summa	769	760	896

Centerpartiet gör en större satsning än regeringen på idrott, vilket höjer anslagen under 12:1 med 225 miljoner kr årligen 2026–2028 och detta bör särskilt riktas till elitidrottens förutsättningar, jämlik idrott insatser för idrott i utsatta områden samt barn och ungas idrottande. Vi ser ett stort värde i att satsa stötta bygdegårdar och samlingslokaler för civilsamhället i Sverige och höjer anslagen under 12:2 med 50 miljoner kr årligen 2026–2028. Vi ökar stödet till friluftorganisationer, vilket ökar anslagen under 12:3 med 25 miljoner kr årligen 2026–2028. Vi avvisar regeringens tidigare satsning för den ideella sektorn, vilket minskar anslagen under 12:5 med 15 miljoner kr årligen 2026–2028, vilket är för finansiering av reformer. Vi vill öka anslagen under 12:6 med 150 miljoner kr 2028, för fler idrottsanläggningar i hela landet. Centerpartiet anser att det är fel av regeringen att skära ned på statsbidrag till studieförbund. Vi vill återställa finansieringen, vilket ökar anslagen under 13:1 med 500 miljoner kr årligen 2026–2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Samhällsplaneringen, bostadsbyggandet, bostadsmarknaden och våra konsumtionsmönster påverkas på djupet av den ekonomiska situationen. Räntor och inflation påverkar högt belånade svenska hushåll. Takten i byggandet har på senare år minskat kraftigt. Ändå är behovet av bostäder stort. Enligt Boverket rapporterar fortfarande en majoritet av Sveriges 290 kommuner att de har underskott på bostäder. Fler bostäder behöver byggas samtidigt som det befintliga bostadsbeståndet behöver nyttjas mer effektivt. Detta måste ske med en medvetenhet om att förutsättningarna för bostadsbyggandet och skapandet av bra boendemiljöer skiljer sig åt i olika delar av landet. En hållbar bostadspolitik måste utgå från lokala förutsättningar, samtidigt som den ska vara anpassad till de övergripande samhällsutmaningar vi står inför.

Underlätta bostadsbyggandet

För att råda bot på bostadsbristen och öka antalet tillgängliga bostäder behövs ett fortsatt arbete med att undanröja hindren för nybyggnation. Den statliga nivån behöver stödja och uppmuntra kommunerna i planeringsarbetet. Den regionala samordningen i planarbetet behöver förstärkas och Lantmäteriets handläggningstider kortas. De många och långa överklagandeprocesserna behöver begränsas. Kommunal försöksverksamhet för att förkorta och förenkla byggprocesser bör införas. Det bör vidare finnas möjlighet att peka ut innovationsytor där avsteg från gällande byggregler är tillåtna. För att stimulera innovation och grön samhällsbyggnad är det viktigt att det finns tillgång till forskningsmedel som bidrar till utvecklandet av mer effektiva och hållbara tekniker för byggsektorn varför vi i denna budgetmotion avsätter medel för detta.

Samtidigt som det kommunala självbestämmandet värnas måste digitaliseringen av plan- och byggprocesserna fortgå. I och med beslutet att införa privat initiativrätt är det enklare för planintressenter att själva driva planprocesser. Rätt tillämpad kan denna reform innebära en välbehövlig avlastning för kommunerna samtidigt som förutsättningarna för nyproduktion av bostäder förbättras. Även i detta avseende kan modern teknik bidra till snabbare processer och mer effektivt beslutsfattande.

Ungefär halva Sverige är i dag klassat som statligt riksintresse. Omfattningen är för stor och ingriper på ett orimligt sätt mot angelägna behov. Därför måste riksintressena preciseras så att mindre arealer omfattas. Riksintresseanspråk bör som regel vara till skydd för områden som är av just nationellt intresse snarare än regionala angelägenheter. Riksintressen bör heller inte användas för att skydda mark som redan är skyddad genom annan lagstiftning eller som är ianspråktagen för det avsedda syftet.

Byggnad på landsbygden

I Sveriges landsbygder och på mindre orter finns andra utmaningar än i storstadsregionerna där höga markpriser och byggkostnader täcks av stora värden på färdigställda bostäder. Låga bostadspriser utanför de större städerna gör det svårt att få lönsamhet i investeringar när fastighetsvärdet måste skrivas ner så fort huset är byggt.

Redovisningsreglerna för allmännyttiga bostadsbolag gör att det i många kommuner är svårt att bygga nya hyresbostäder, trots att efterfrågan finns. Centerpartiet har sedan många år drivit frågan om en översyn av regelverken i syfte att finna lösningar som underlättar bostadsbyggande i hela landet utan att kollidera med EU:s statsstödsregler, och anser att en utredning bör tillsättas för att föreslå lämpliga förändringar i årsredovisningslagen. Därtill behöver de statliga kreditgarantierna riktas tydligare mot svaga marknader där det är särskilt svårt att på kort sikt få lönsamhet i nyproduktion av bostäder. Insatser behövs också för att stötta bostadsinvesteringar i Sveriges landsbygder.

Runtom i landet finns många hus som står öde. Detta är ett exempel på dåligt utnyttjande av befintligt bostadsbestånd. För att minska trösklarna för människor att ta sig an denna typ av hus och på så sätt bidra till att fler bostäder tas i bruk i Sveriges landsbygder vill vi utreda ett slopande av fastighetsavgiften, initialt under de första fem åren för den som för permanentboende tar över en byggnad som inte använts under lång tid.

Värdefull jordbruksmark behöver skyddas från omfattande exploatering. Samtidigt måste det vara möjligt att tillskapa enskilda tomter som kan bebyggas. Det behöver finnas möjlighet att stycka av mindre befintliga jordbruksfastigheter som inte längre brukas, för att möjliggöra att nya ägare kan bebo och bruka marken på nytt. Det behövs en proportionalitet när det gäller bedömningen av bostadsbyggande i Sveriges landsbygder. Utöver detta är också avgiften för avstyckning av mark i vissa fall orimligt hög.

Viktiga reformer svensk bostadsmarknad

Svensk bostadsmarknad fungerar inte tillräckligt bra. Det finns behov av en lång rad reformer. Centerpartiet har mot bakgrund av detta bland annat lyft förslag om en kriskommission för bostadsmarknaden som tar om hand många av de utredningar och förslag som redan nu kan ligga till grund för reformer. Vid sidan av detta finns flera områden där reformer behövs.

Reformera hyresmarknaden

Hyressättningsmodellen, med kollektiva förhandlingar och bruksvärdeshyra, har inte lyckats åstadkomma en bostadsförsörjning som motsvarar de faktiska behoven. I stället bidrar den till låg rörlighet och inlåsnings effekter för grupper och enskilda. Samtidigt har den illa fungerande hyresmarknaden bidragit till att driva upp bostadspriserna, ökat hushållens belåningsgrad och tvingat människor att, med räntekänsliga kalkyler, söka sig till den ägda marknaden.

Kötiden till en hyresrätt är ofta orimligt lång, i synnerhet i storstäderna. De många sociala kontrakten och den allt för omfattande hemlösheten visar dessutom att modellen inte klarat av att ta de sociala hänsyn som behövs. Systemet med förhandlade hyror har alltså en roll att spela på svensk bostadsmarknad. Men den måste kompletteras med såväl mer efterfrågedrivna lösningar som med riktade insatser till de människor som i dag faller mellan stolarna.

Under våren 2020 tillsattes en utredning om fri hyressättning i nyproduktion. Det ökade utbud som följer av en sådan reform skulle i förlängningen kunna ge följdverkningar som leder till en egen bostad för många av dem som i dag väntar på att få ett hyreskontrakt.

Andrahandsuthyrning är viktig för en väl fungerande bostadsmarknad. Inte minst för vissa branscher och i regioner med en hög grad säsongarbetare. Många som i dag äger ett större bostadshus där man själv inte har behov av hela bostadsytan skulle genom smärre ombyggnationer kunna inreda en eller flera lägenheter i den egna bostaden. Genom liberalare skatteregler skulle det kunna bli enklare och mer attraktivt för privatpersoner att bidra till fler tillgängliga bostäder på marknaden.

Studentbostäder

På en fungerande bostadsmarknad ska det vara möjligt att snabbt hitta en bostad för den som behöver flytta för att studera. Centerpartiet ser behov av att regelverken blir mer flexibla och lättnader i byggkraven är välkomna. Möjligheten att säkerställa att den som bor i en studentbostad verkligen studerar bör stärkas.

Bostäder för äldre

Behovet av fler bostäder för äldre är stort. Behoven ser dock olika ut i olika delar av landet. Vi behöver anpassa synen på hur vi kan erbjuda boende för äldre. För äldre som i allt väsentligt klarar sig själva men har ett visst behov av service bör man, exempelvis i vanliga hyresrätter, försöka finna modeller för gemensamma RUT-tjänster eller hemtjänst per trappuppgång och liknande.

Det kanske tydligaste hindret mot framväxten av nya bostäder för äldre är att det inte finns något enhetligt och tydligt regelverk för vad de olika boendeformerna för äldre innebär. Följden har blivit att olika kommuner ställer olika krav. Detta fördröjar byggandet av bostäder för äldre, och leder till att färre byggs. Därför behöver regelverken förtydligas.

Social bostadspolitik

För de människor som saknar möjlighet att söka en bostad på den ordinarie marknaden behövs ytterligare åtgärder och en modern social bostadspolitik. Att bygga hela bostadsområden för sociala ändamål är inte en tilltalande modell. Snarare bör vi inrikta oss på att enskilda bostäder i såväl befintligt bestånd som i nybyggnation kan vikas för detta ändamål. Genom industriellt byggande och effektiv markanvändning kan en social bostadspolitik underlättas. Parallellt finns behov av att se över hur människor som står långt från bostadsmarknaden kan ges förutsättningar att efterfråga en bostad. På detta område behövs en lång rad åtgärder genomföras för att Sverige ska kunna få en social bostadspolitik värd namnet.

Insatser behövs dels för att underlätta för människor med svag ekonomisk ställning att ta sig in på bostadsmarknaden, dels för att behovet av nya bostäder på svaga marknader – i exempelvis landsbygdskommuner – ska kunna tillgodoses. Därför avser Centerpartiet under de kommande åren presentera reformer som kan möta de konkreta behov som finns.

Fler vägar till ägt boende

Amorteringskrav och andra kreditrestriktioner har gjort det avsevärt svårare för många människor att köpa en egen bostad. Därför vill Centerpartiet slopa det skärpta amorteringskravet och

välkomnar de förändringar som aviserats, dock hade vi gärna sett att dessa kommit på plats snabbare. Vidare bör bosparande uppmuntras.

Grönt och klimatsmart byggande

För Centerpartiet är det självklart att Sverige ska vara världsledande när det gäller klimatsmart byggande. Men Sverige behöver också vara ledande i att planera hållbart. Klimatförändringarna innebär att nya krav kommer att ställas på dagvattenhantering, energieffektivitet, hållbar mobilitet med mera. Ambitiösa klimatmål behöver avspeglar sig i bostadsbyggandet. Takytor bör betraktas som en strategisk resurs för energiproduktion, dagvattenhantering och ekosystemtjänster. Krav på byggnaders klimatpåverkan behöver successivt och styra mot klimatneutralitet.

Minska segregationen

Segregationen mellan olika stadsdelar och bostadsområden är ett stort och allvarligt problem i Sverige. Blandade upplåtelseformer, levande stadsmiljöer och en framtidsytande samhällsbyggnadspolitik är viktiga delar för att minska segregationen. Erfarenheter visar att samverkan mellan fastighetsägare, bostadsbolag och myndigheter kan vara helt avgörande för att bryta en negativ utveckling i bostadsområden. Ett tätt samarbete mellan fastighetsägare, sociala myndigheter, polis, näringsliv, civilsamhälle och föreningsliv med mera är en viktig framgångsfaktor om segregation och utsatthet ska brytas.

Mötesplatser och allmänna samlingslokaler

Mötesplatser och lokaler för olika typer av verksamheter är en viktig infrastruktur såväl för demokrati och trygghet som för civilsamhälle och meningsfulla fritidsaktiviteter. Här spelar mötesplatser och de föreningsdrivna samlingslokalerna en mycket viktig roll.

Trots samlingslokalernas betydelse drabbas man av att finansieringen är splittrad och osäker. De föreningsdrivna samlingslokalerna behöver långsiktiga förutsättningar för att verka i hela landet. Vi har också sett att allmänna och föreningsdrivna samlingslokaler använts vid krissituationer eller när samhället behöver föreningslivets stöd. Därför finns skäl att se över stödet till allmänna samlingslokaler i syfte att de ska kunna ge stöd till det omgivande samhället i krissituationer.

Bemyndiga kreditgarantier för bostäder på landsbygden

Mot bakgrund av det ekonomiska läget befinner sig bostadsbyggandet i en allvarlig kris, samtidigt ser vi ett stort behov av fler bostäder i en majoritet av Sveriges kommuner. Läget är inte minst kritiskt på svaga bostadsmarknader där tillförsel av nya tillgängliga bostäder riskerar att helt utebli. För att möjliggöra nybyggnad och ändringar av bostäder, inklusive egnahem, på landsbygden föreslår Centerpartiet ett bemyndigande som möjliggör kreditgarantier för ändamålet. Dessa ska även kunna användas för att hantera avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter på landsbygden. Ett bemyndigande likt detta föreslås i Budgetproposition 2024 men Centerpartiet vill se det ökat med 1000 miljoner kronor.

Konsumentpolitik

Utvecklingen av handeln under de senaste decennierna har på många sätt gynnat konsumenterna. Den enskilda konsumenten har stor valfrihet, tillgång till fler försäljningskanaler och större möjligheter att göra aktiva val. Den ökade konsumtionen har dock haft en baksida, främst i form av ohållbar miljöbelastning. Därför är det avgörande att beslutsfattare på alla nivåer ser till att lagar och regler värnar en långsiktigt hållbar utveckling. Vidare krävs att regelefterlevnad säkerställs och att miljövärden, ändliga resurser och gemensamma tillgångar tillmätts sitt rätta värde, och att långsiktiga kostnader beaktas.

Utvecklingen har dock i vissa delar inneburit att det har blivit svårare för konsumenter att göra välgrundade val. Komplexiteten hos varor och tjänster har ökat. E-handeln och den digitala utvecklingen har också medfört att även konsumenter handlar på en internationell marknad. Konsumenten har begränsade möjligheter att överblicka sådant som exempelvis tillverkningsförhållanden, en produkts totala miljöpåverkan, eller innehåll av skadliga ämnen. Även möjligheten att som konsument kommunicera med tillverkaren kan vara begränsad. Samtidigt uttrycker många konsumenter ett starkt engagemang och vill göra medvetna val. Det ska vara lätt att göra välgrundade, miljö- och klimatsmarta val.

Inom handeln finns tecken på att fenomen såsom falska reor alltjämt förekommer trots försök till reglering. En översyn av regelverket bör genomföras för att se om det är tillräckligt. Vidare bör man se till så att kontrollerna blir fler och effektivare. Dessutom bör en dialog föras med berörda branschorganisationer för att se hur man kan bidra till en sundare utveckling.

För en fungerande dialog i konsumentfrågor spelar också civilsamhället en viktig roll. Regeringen har valt att kraftigt skära ner anslagen till konsumentorganisationer. I förlängningen riskerar detta att leda till att konsumenternas röst försvagas. Vi menar att konsumentorganisationerna är en viktig aktör i samhällsdebatten om konsumentfrågor. En debatt som inte bara berör konsumenterna själva, utan också näringslivet, regering och riksdag. Konsumentverket är i behov av medel att användas för anslag till konsumentorganisationer.

Centerpartiets överväganden

*Tabell 23. Avvikelse gentemot regeringen för utgiftsområde
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt
konsumentpolitik
Miljoner kronor*

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik			
1:1 Bostadspolitisk utveckling	3	3	3
1:3 Boverket	-11	-18	-24
1:4 Statens geotekniska institut	-0	-0	-1
1:5 Lantmäteriet	4	1	-3
2:1 Konsumentverket	-3	-4	-5
2:2 Allmänna reklamationsnämnden	-0	-1	-1
2:3 Fastighetsmäklarinspektionen	-0	-0	-0
Summa	-9	-20	-32

Centerpartiet ökar anslagen under 1:1 för att satsa på forskning och innovation för hållbart och effektivt byggande med 3 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på effektivare kontorsanvändning, vilket minskar anslagen under 1.3 med 10 miljoner kr 2026, 15 miljoner 2027 och 20 miljoner 2028. För att åstadkomma rättssäkra, snabba och kostnadseffektiva processer för fastighetsbildning föreslår Centerpartiet att Lantmäteriets anslag ökar med 10 miljoner kronor årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på fristående konsumentorganisationer, vilket ökar anslagen under 2:1 med 2 miljoner årligen 2026–2028. Regeringens satsning på att stoppa farliga produkter och AI-satsning sker inom ramen, vilket minskar anslagen under 2:1 med 4 miljoner årligen 2026–2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 19 Regional utveckling

Målet för den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. Centerpartiet anser att utgångspunkten för politikområdet är relevant men det är ändå viktigt att den utredning om den regionala utvecklingspolitiken, som regeringen har tillsatt, kommer med konkreta förslag på hur staten kan agera mer samordnat för att nå politikens mål och samtidigt ge regionerna det ansvar och handlingsutrymme som de behöver för att kunna genomföra långsiktiga insatser lokalt och regionalt. Det regionala utvecklingsarbetet behöver styras av de regionala förutsättningarna. Med fokus på stärkt arbetsmarknad, utbildning innovation och den gröna omställningen så stärks konkurrenskraften för alla delar av Sverige.

Även regelverken för de regionala företagsstöden och transportbidraget skulle behöva ses över för att bli bättre anpassade för mindre företag och tydligare bidra till ökad hållbarhet och jämställdhet. Viktiga utgångspunkter för genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik är hög måluppfyllelse och ett förenklat genomförande. Regeringen bör verka för en samlad förvaltning av strukturfonderna på en myndighet. Det leder till en resursbesparing av nationell administration av fonderna och en förenkling för de aktörer som ska ansöka om finansiering. När det gäller den kommande sammanhållningspolitiken för perioden 2028–2034 vill Centerpartiet se en fortsatt stark inriktning mot konkurrenskraft, innovation samt grön och digital omställning för att bidra till ökad tillväxt och sysselsättning och minskade regionala skillnader i EU. Det är även viktigt att sammanhållningspolitiken beaktar unionens glesbefolkade regioner.

Tillgång till kommersiell service

Regionernas insatser för den kommersiella servicen i Sveriges gles- och landsbygder är viktig att upprätthålla. De senaste årens ökade kostnadsutveckling för bland annat el har drabbat all handel men det är svårare att hämta hem kostnadsökningen när kundunderlaget är litet. Perioden med hög inflation gjorde också att många valde att storhandla i tätorter och valde bort den lokala butiken även om de boende vet att den lokala lanthandeln behövs för många andra ärenden och inte sällan utgör navet i bygden. Tillväxtverkets rapportering har visat att grundläggande kommersiell service är viktig för Sveriges krisberedskap. Centerpartiet ser det därför som avgörande att de stöd som finns för kommersiell service finns kvar och möter de behov som finns. Både i termer av drift och investeringar.

Centerpartiets överväganden

Tabell 24. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 19 Regional utveckling
Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 19 Regional utveckling			
1:1 Regionala utvecklingsåtgärder	2	2	2
Summa	2	2	2

Regeringen satsar på utökade förvaltningsåtgärder för varg genom att finansiera detta med att skära ned på regionala utvecklingsåtgärder. Centerpartiet avvisar detta, vilket ökar anslagen under 1:1 med 2 miljoner kr årligen 2026–2028.

Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur

Sverige är ett fantastiskt land att bo i av många anledningar. Sverige rankas ofta i topp när det gäller levnadsstandard, innovationsklimat, och klimat- och miljöhänsyn. Det ska vi vara stolta över. Men de senaste åren har flera centrala klimatstyrmedel nedmonterats, utsläppen ökar för första gången på decennier, de fossila subventionerna ökar och Sveriges roll som klimatföredöme är ifrågasatt. Under flera år minskade vi våra utsläpp snabbare än jämförbara länder och svenskarna fick både bättre luftkvalitet och minskade miljöföroreningar på köpet. Samtidigt växte svensk ekonomi och vi visade att sänkta utsläpp och en förbättrad ekonomi inte behöver vara motsatser. De senaste åren kan vi konstatera att inte ett endaste klimatmål ser ut att nås, samtidigt som tillväxten stannat av. Det är ett djupt allvarligt läge. Varje ton av ökade utsläpp förvärrar klimatkrisen och skadar dessutom svensk ekonomi eftersom vi riskerar att dra på oss miljardböter om EU-målen inte nås.

Mer än någonsin behövs nu politiska ambitioner och insatser för att påskynda klimatomställningen, inte minst för att de globala utsläppen enligt FN:s klimatpanel måste halveras fram till 2030. Detta för att ha Parisavtalets mål inom räckhåll. Vi måste skruva upp takten, höja ambitionerna inom alla samhällssektorer och genomför viktiga reformer – från det lokala till det globala. Det är bara en mandatperiod kvar till målen ska nås, en mandatperiod för att ta igen fyra förlorade år för klimatet. Vi vet redan vad som behöver göras, det som smutsar ner behöver bli dyrare, och satsningarna på det gröna ska öka. Sverige har fantastiska möjligheter att bli ledande i klimatarbetet igen, med naturtillgångar, kompetens och ett näringsliv som vill tillvarata konkurrensfördelarna som kommer av att gå först i ledet.

Sverige ska återigen bli ett miljö- och klimatföredöme

Centerpartiet vet att tydliga och skarpa mål har möjliggjort för svenska företag att bli världsledande inom grön teknik, vilket långsiktigt gynnar såväl Sveriges ekonomi som företagens konkurrenskraft. De nationella klimatmål som slås fast i det klimatpolitiska ramverket ska värnas och efterlevas. Våra ambitiösa klimatmål skapar, tillsammans med ny teknik, affärsmöjligheter för innovativa företag. Det är dessa affärsmöjligheter som visar vägen för omställningen, till skillnad från en bakåtskrivande rädsla för det som är nytt. Om näringslivet inte får rätt politiska förutsättningar att ställa om, kommer investeringarna flytta dit förutsättningarna finns. Då riskerar vi att gå miste om såväl skatteintäkter som arbetstillfällen.

Lösningen för klimatet finns i framtidens innovationer, inte i gårdagens tekniker. Genom att tillvarata människors uppfinningsrikedom och kraft att finna de lösningar som krävs, kan vi bryta fossilberoendet och öka resurseffektiviteten. För att bromsa och slutligen stoppa klimatförändringarna krävs ett genomgripande systemskifte i hur vi tillverkar och förbrukar produkter och råvaror, samt hur vi konsumerar. De linjära materialflödena vi byggt upp samhället kring måste brytas och ersättas med kretslopp, där produkter används betydligt längre och där allt material kan recirkuleras för att bli insatsvaror i nya produktionsled.

Beroendet av fossila- och jungfruliga råvaror behöver drastiskt minska och vi måste bli bättre på att nyttja de resurser vi redan har i omlopp. Att på ett snabbt sätt minska beroendet av fossil energi innebär också att vi kan minska beroendet av energi från Ryssland och andra skurkstaten. Det är helt avgörande, både för klimatet och för vår säkerhet. Här behövs ytterligare styrmedel för att en gång för alla ersätta den fossila energin med hållbara alternativ. Bioekonomin och potentialen för materialsubstitution som finns i förnybara naturresurser här i Sverige måste få en mer framträdande plats. Det måste också kosta att släppa ut och slösa med resurser. Det driver på teknikutvecklingen mot mer hållbara alternativ. Utan en mer cirkulär och resurseffektiv ekonomi som bryter fossilberoendet kommer vi inte att kunna reducera vår klimatpåverkan i den utsträckning som krävs för att begränsa den globala uppvärmningen och det ohållbara användandet av naturresurser.

För Centerpartiet är det en självklarhet att svenska teknikutvecklare och entreprenörer har en nyckelroll att spela i detta systemskifte. Miljö- och klimatinnovationer och nya cirkulära affärsmodeller som växer fram inom näringslivet är den riktiga motorn i omställningen, och politiken måste säkerställa att företagen har bästa möjliga förutsättningar att växla upp sitt arbete ytterligare. Vår teknik och våra smarta lösningar kan dessutom bidra till jobb och tillväxt i Sverige, samtidigt som det ger minskade utsläpp i omvärlden när de exporteras.

Sverige har en ambitiös miljölagstiftning, men den bygger i flera hänseenden på gamla sanningar och föråldrade strukturer. Regelverken behöver ses över i ljuset av dagens samhällsstrukturer och nya tekniska landvinningar. Det som vi tidigare betraktade som avfall måste ses som en tillgång. Samhällskritiska anläggningar som vattenreningsverk behöver omvandlas till resursverk som i högre grad sluter kretsloppen. Som ett av världens mest innovativa länder har Sverige goda möjligheter att ta en global ledarroll i denna omställning. Sverige ska gå före, visa vägen och återigen bli ett miljö- och klimatföredöme för resten av världen.

Parallellt med att vi begränsar koldioxidutsläppen, ställer om våra energisystem och ökar samhällets cirkulära materialflöden är det angeläget att vi vårdar och förvaltar de naturliga ekosystemen på ett ansvarsfullt sätt åt kommande generationer. Den biologiska mångfalden – samspelet mellan olika typer av arter och ekosystem – är av fundamental betydelse för människans liv på jorden, våra samhällens välmående och klimatomställningen. Skogar, kuster, våtmarker och grundvatten är alla viktiga förutsättningar för livet och en hållbar utveckling. Den globala förlusten av arter och ekosystem är det mest brådskande miljöproblemet i världen i dag vid sidan av klimatiförändringarna.

För att bryta den negativa utvecklingen föreslår Centerpartiet kraftfulla satsningar för att bevara och restaurera den biologiska mångfalden och Sveriges naturliga rikedom. Landets redan skyddade områden, såväl på land som till havs, behöver förvaltas bättre och dess livskraftiga ekosystem måste säkerställas. Känsliga områden som har förorenats genom mänsklig aktivitet ska saneras och återställas, ett långsiktigt arbete som måste intensifieras. Särskilt prioriterat är områden och vattentäkter som har kontaminerats av PFAS. Övergödningen av våra hav måste förebyggas genom kraftfullare insatser både vid utsläppskällan och direkt i haven. Invasiva främmande arter måste bekämpas mer aktivt och med mer inkludering av hela samhället.

Centerpartiet vill se en större mångfald av aktörer involverade i arbetet med att förvalta och återställa våra naturliga ekosystem. Den enskilde markägaren som bedriver sin näringsverksamhet inom lantbruket eller längs kusten har en nyckelroll att spela för att minska övergödningen, den enskilde skogsägaren spelar en avgörande roll för att främja artrikedomen i våra skogar och på hushållsnivå finns det många som vill och kan bidra till vår gemensamma miljö, bara för att nämna några exempel. Sammantaget behövs det fler ekonomiska incitament, mer samverkan och mindre pekpinnar från myndigheterna för att åstadkomma en effektiv naturvård. Att koppla in allmänheten och civilsamhället är viktigt för att skapa en större lokal acceptans och ett engagemang i frågan från yngre generationer.

Grönt avdrag och minskade kostnader för lagring

Centerpartiet vill bredda det gröna avdraget för att påskynda klimatomställningen för hushåll och bostadsrättsföreningar. Avdraget är ett kraftfullt verktyg för att göra det enklare och mer lönsamt för vanliga människor att investera i grön teknik, sänka sina energikostnader och minska sina utsläpp. Vi vill bredda det gröna avdraget till att omfatta flera nya områden såsom åtgärder för energieffektivisering, installation av olika typer av värmepumpar och bergvärme i avdraget och investeringar i smarta system som optimerar och styr hemmets energianvändning. Vidare vill vi sänka elskatten för att ladda bilen hemma eller lagra el i hushållet till EU:s miniminivå.

Fossilfritt flyg

Inrikesflyget är en viktig del av Sveriges sammanhållning. Samtidigt står flygets utsläpp för en betydande del av våra klimatpåverkande utsläpp. Flyget behöver, precis som alla sektorer, ställa om till mer hållbar energianvändning. Centerpartiet vill kombinera klimatansvar med god tillgänglighet i hela landet. Vi ser att omställningen till fossilfritt flyg kan vara en motor för innovation, gröna investeringar och regional utveckling. Vi vill därför upphandla och tillhandahålla tillräcklig mängd biojetbränsle för att säkerställa ett fossilfritt flyg senast 2030.

Centerpartiets överväganden

Tabell 25. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur
Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur			
1:1 Naturvårdsverket	22	19	18
1:3 Åtgärder för värdefull natur	160	160	160
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	25	25	25
1:6 Kemikalieinspektionen	4	2	1
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	8	22	21
1:10 Klimatanpassning	50	50	50

1:15 Havs- och vattenmyndigheten	3	2	-0
1:17 Klimatpremier	50	50	50
1:18 Industriklivet	653	700	700
1:21 Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden	3 600	4 100	3 600
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	-1	-1	-2
Summa	4 575	5 130	4 623

Regeringen drar ned på stödet till Håll Sverige Rent, vilket Centerpartiet avvisar. Till följd av det ökar anslagen under 1:1 med 10 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på ett textilkliv, vilket ökar anslagen under 1:1 med 50 miljoner årligen 2026–2028. Regeringens satsning på effektiva miljötillstånd för ny kärnkraft avvisas vilket minskar anslagen under 1:1 med 35 miljoner årligen 2026–2027 och 33 miljoner 2028. Centerpartiet minskar anslaget under 1:1 med ytterligare 10 miljoner årligen 2026–2028.

Centerpartiet föreslår ökade anslag under 1:3 för åtgärder för värdefull natur och friluftslivet om 150 miljoner kronor årligen 2026–2028. Anslagen under 1:3 ökar med ytterligare 10 miljoner årligen 2026–2028 för LONA och våtmarker. Anslagen under 1:4 ökar med 25 miljoner kr årligen 2026–2028 för satsning på innovation vad gäller PFAS. Anslagen under 1:10 ökar med 50 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på fler och snabbare klimatpremier för lätta och tunga lastbilar. Anslagen under 1:18 industriklivet ökar med 653 miljoner kr 2026 och 700 miljoner årligen 2027–2028, vilket innebär en dubbling av stödet och breddning till gröna innovationer. Centerpartiet avvisar regeringens elbilspremie och satsar på en egen modell för köp och leasing av nya och begagnade miljöbilar. Det innebär att anslagen under 1:4 minskar med 400 miljoner 2026, 900 miljoner 2027 och 1,4 miljarder 2028. Anslagen under 1:4 ökar samtidigt med 4 miljarder kr 2026 och 5 miljarder 2027–2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 21 Energi

Sverige behöver en långsiktig och ambitiös energipolitik som gör att vi kan öka vår välfärd, som gör att ekonomin kan växa och att vi kan ställa om till ett hållbart samhälle. Energisektorn står för den högsta andelen utsläpp globalt sett. Det betyder att energi- och klimatpolitiken måste gå hand i hand. För att nå både våra energi- och klimatmål krävs en politik som säkrar framtidens robusta och effektiva energisystem samtidigt som gör oss oberoende fossila energikällor.

Det är inte konstigt att utsläppen skenar och att näringslivets klimatmål skruvas ner. Incitamenten för att ställa om har helt satts ut spel. De fossila subventionerna är rekordhög och låser in Sverige i ett beroende av klimatskadlig energi från icke-demokratiska länder, vilket också ökar sårbarheten. Mer resurser går till den fossila sektorn än till att stötta utbyggnaden av energi som är grön och hållbar. Sverige och Europa måste omedelbart fasa ut fossila subventioner, stoppa importen av rysk energi och i stället rusta upp den inhemska energiproduktionen, öka sammankopplingen och därmed också stärka motståndskraften. Den ryckighet som skapats senaste åren inom energipolitiken är skadlig för många av de långsiktiga projekt och stora investeringsbeslut som behöver tas i närtid. Under mandatperioden har viktiga stöd rullats tillbaka till förmån för en energipolitik som endast har stöd i nuvarande regering. För att minska ryckigheten över tid är det viktigt med en bred energipolitisk överenskommelse som skapar stabila villkor, minskar den politiska risken och därmed stärker investeringsviljan.

Efterfrågan på el väntas öka kraftigt, inte minst till 2030 och 2035. Många av morgondagens hållbara tekniker har ett stort behov av el. Därför måste vi också planera och rikta insatser mot en ökad efterfrågan i närtid. Sverige behöver ett produktionsmål för år 2030 och 2035. Att bara sätta mål till 2045, när omställningen redan ska vara genomförd, är inte tillräckligt för att få på plats all den elproduktion som behövs för att säkra omställning, konkurrenskraft och tillväxt – också på kortare sikt. Genom att tydliggöra den politiska ambitionen visar vi att vi tar ansvar för att planera för att möta ett ökat elbehov, och kan fokusera på att vidta nödvändiga insatser i form av exempelvis snabbare tillståndsprocesser, ekonomiska styrmedel som ökar acceptansen för landbaserad vind, ändringar i regelverk som gör det enklare att bygga storskalig solesproduktion eller satsningar på att bygga ut anslutningspunkter till den havsbaserade vinden.

Centerpartiet vill kraftigt bygga ut produktionen av fossilfri elproduktion, för vår säkerhet, för sänkta elräkningar, för att växla upp klimatarbetet och för att se till så att Sverige kan fortsätta växa och skapa nya gröna jobb i hela landet. I vissa fall behövs starkt politiskt ledarskap, som för att se till att tillståndsprocesserna skyndas på. I andra fall gör beslutsfattare bäst i att låta marknaden styra mot billigaste och bästa tekniska lösningar.

Det är oansvarigt att öka Sveriges statsskuld med hundratals miljarder i subventioner av en enda dyr modell när vi i stället skulle kunna stärka Sveriges energiförsörjning dubbelt så snabbt till en fjärdedel av priset. Det är också därför som Centerpartiet värnar om en teknikneutral politik på riktigt, så länge som de klimatskadliga utsläppen inte ökar. Det är det bästa sättet att få mer fossilfri el och ett robust elsystem som förmår leverera el dygnet runt till hela Sverige utan att tvinga på svenskarna dyrare el. Vi fokuserar på de förmågor som systemet behöver, i den omfattning behoven uppkommer. För omställningen krävs alla fossilfria kraftslag, samtidigt som det är logiskt att fokusera utbyggnaden på de kraftslag som är billigast och går att bygga snabbast. Vind- och solenergi går snabbast att bygga ut och kommer bli viktiga för energiförsörjningen kommande år. Men avslagen i kommunerna ökar och ansökningar samlas hög i på regeringens skrivbord. Inte en krona har betalats ut av de utlovade lokala ersättningarna för vind som lades fram i förra budgeten och inga förslag för stöd till närboende har presenterats. Modellen som regeringen valt tvingar dessutom tvingar kommunerna att ansöka om stöd i stället för att det är en direkt överföring till kommunens budget. Det gör att det blir svårare att beräkna intäkterna långsiktigt. Centerpartiet anser att intäkterna från fastighetsskatten ska tillfalla kommunens budget utan administrativa mellansteg. Dessutom höjer regeringen fastighetsskatten för vindkraftverk utan att detta tillfaller kommunerna, utan går rakt ner i statskassan, detta står vi inte bakom.

När det kommer till den havsbaserade vinden behöver vi skyndsamt återinrätta stödet för anslutningsavgifterna och införa ett nytt ansökningsförfarande. Regeringen var snabba att plocka bort stödet, och konsekvensen blev att projekt efter projekt la ner sina satsningar. Därtill har regeringen stoppat 13 havsbaserade vindkraftsparker som skulle kunna ge 140 TWh i årlig produktion, lika mycket som Sverige använder i dag. Den havsbaserade vinden skulle ge ett viktigt effekttillskott, inte minst till södra Sverige, som länge lidit av effektbrist. De stora överskott som Svenska kraftnät genererat från flaskhalsintäkterna ska bekosta utbyggnaden. På sikt är det samhällsekonomiskt effektivt, och staten har tidigare varit med och bekostat anslutningsavgifterna till stora centrala energiproducenter. Dessa villkor tycker vi borde gälla för samtliga fossilfria kraftslag.

Vattenkraften står för nästan hälften av Sveriges elproduktion, och är vår största elkälla. Den är både planerbar och reglerbar, vilket gör det möjligt för oss att inkludera stora mängder sol- och vindkraft. Redan till 2035 kan vi genomföra en effektökning som motsvarar mer än en hel kärnkraftsreaktor, till en fjärdedel av priset jämfört med regeringens kärnkraftssatsningar. Åtgärderna som föreslås i en rapport kan börja ge effekt redan om tre till fem år och ge en effektökning till 2035. Potentialen är 4 000 MW, vilket motsvarar 370 000 hushåll eller ungefär fyra kärnkraftsreaktorer.

Kraftvärmen står i dag för omkring nio procent av Sveriges totala elproduktion. Energimyndigheten har tagit fram en fjärrvärme- och kraftvärmestrategi samt en potentialrapport som visar att det finns en lönsam utbyggnadspotential på ungefär 800 MW och att ytterligare 1 000 MW sannolikt skulle vara samhällsekonomiskt lönsamt, vilket motsvarar närmare två kärnkraftsreaktorer till en kostnad om bara 3–4 miljarder kronor. Rapporten visar också att det finns stora systemnyttor och ekonomiska vinster i storleksordningen 100–130 miljarder kronor att bibehålla kraftvärmen och på 85–115 miljarder kronor att bibehålla fjärrvärmen fram till 2050. Regeringens återkommande höjningar av elskatten har förvärrat problemet eftersom bolagen drabbas av en hög beskattning trots låga elpriser, vilket omöjliggör ett nyttjande av värmepumpar i de situationer då vi har överskott på el för att sedan lagra värmen. Att regeringen återställer elskatten till tidigare nivå är ett bra första steg, men vi behöver sänka skatten mer. Dessutom vill vi se en särskild skattenedsänkning till kraftvärmen, så att det blir mer lönsamt att öka effekten.

Solparkerna byggs i dag utan subventioner, rekordsnabbt och i delar av landet som desperat behöver mer elproduktion. Solkraften kan snabbt pressa elpriserna som drabbar både företag och hushåll. En ökad svensk elproduktion, inte minst i södra Sverige, minskar dessutom Europas beroende av rysk olja och gas om vi kan fortsätta exportera el till kontinenten. I dag kan ägare av solceller för mikroproduktion få skattereduktion för såld solel på 60 öre per kWh. Regeringen vill ta bort denna möjlighet från 2026, vilket Centerpartiet motsätter sig. Om skattereduktionen försvinner minskar lönsamheten för solceller drastiskt och minskar utbyggnadstakten i ett läge där mer decentraliserad kraft behövs.

Kärnkraften har en viktig roll i dagens energisystem och kan komma att ha det under lång tid framöver. För oss är det helt grundläggande att kärnkraften ska stå för sina egna kostnader. Den som vill bygga kärnkraftverk på marknadsmässiga villkor är fri att göra det. Kärnkraftsaktörer ska alltid själva bära kostnaderna för säkerhet, avfallshantering och olycksförsäkring. Det är också viktigt att eventuell ny kärnkraft hittar lösningar för att ta hand om sitt avfall. Sådana lösningar saknas i dagsläget. Baserat på priserna i elområde 3 under de senaste fem åren torde effekthöjningar och livstidsförlängningar i befintlig kärnkraft vara lönsamma så länge de inte konkurreras ut av subventioner till ny kärnkraft. Utöver dessa produktionsökningar vill Centerpartiet se riktade satsningar på de tekniker som stärker energisystemet, som exempelvis batterier, vätgas, överföringskapacitet, lagring och digitalisering. Det är tekniker som bidrar till ökad effektivitet och som möjliggör en mer flexibel användning, smarta elnät, energilagring och balansering.

Slutligen måste vi inte möta ett ökat elbehov med endast ökad elproduktion. Det finns viktiga åtgärder att genomföra redan idag som kan spara på energi, ge snabba kostnadsminskningar och minska kostnaderna för hela systemet. Energimyndigheten har räknat att den lönsamma potentialen för energieffektivisering uppgår till 20–25 TWh till 2030. Det är ungefär var femte kWh vi i dag använder. Vid energieffektivisering blir utbyggnadsbehovet av såväl elproduktion som elnät billigare, resursanvändningen minskar och belastningen på miljön mindre.

Om vi ska klara klimatkrisen och öka elproduktionen måste fokus ligga på lösningar. Med ett handlingskraftigt klimatledarskap kan vi möta hushållens och industrins behov, och säkerställa att Sverige förblir en nettoexportör av el. För att klimatomställningen ska kunna fortsätta i Europa och för att beroendet av Ryssland ska kunna minska måste Sverige fortsätta att bidra med grön el till kontinenten.

Sveriges viktigaste roll för att undvika en global klimatkris är att lysa som ett föredöme och visa för världens stora länder att det går att få klimatomställningen gjord, med nya jobb och med tillväxt, så att omvärlden inspireras till att agera nu.

Reformer för en hållbar energipolitik

Det är centralt att Sverige kan föra en politik som leder till att vi kan nå våra energi- och klimatmål. Behovet av att minska utsläppen och ställa om samhället ställer krav på reformer som säkrar framtidens robusta och effektiva energisystem samtidigt som gör oss oberoende fossila energikällor.

Skattenedsättning för försäljning av mikroproduktion av solel

Skattereduktionen för såld solcell är ett avgörande incitament för att privatpersoner, lantbrukare och småföretag ska investera i solceller och bidra till Sveriges elproduktion. Centerpartiet vill därför behålla skattereduktionen på 60 öre per kilowattimme (kWh) för den överskottsel som småskaliga producenter (mikroproducenter) matar ut och säljer på elnätet. Stödet behövs för att upprätthålla en hög utbyggnadstakt och göra det ekonomiskt möjligt för fler att installera solceller. En utbredd mikroproduktion minskar belastningen på de stora transmissionsnäten och bidrar till ett mer robust och decentraliserat energisystem.

Upphandling av biodrivmedel

Centerpartiet vill genomföra bioekonomiutredningens förslag som syftar till att upphandla biodrivmedel för att dels stimulera produktion och för att sänka priserna vid pump, samtidigt som klimatutsläppen minskar. Detta bidrar också till stärkt försörjningstrygghet och beredskap, framför allt för flytande förnybara drivmedel. Vi vill upphandla motsvarande 20 TWh biodrivmedel, som också säkerställer omställningen av fordonsflottan för att nå klimatmålet till år 2030.

Teknikneutral satsning anslutningspunkter

Centerpartiet vill att staten ska bekosta anslutningspunkter till större energianläggningar. Det är en avgörande åtgärd för att snabbt kunna bygga ut den fossilfria elproduktionen och möta Sveriges ökande elbehov. Vi vill se ett större statligt ansvar för grundläggande infrastruktur, precis som motorvägar och järnvägar. Elnätet ska i högre grad ses som en statlig angelägenhet och all storskalig, fossilfri elproduktion som vill ansluta till stamnätet ska få göra det, och staten ska stå för kostnaden.

Vindkraftsersättningar ska tillfalla kommunens budget direkt

Införandet av ett system med lokal ersättning för vindkraft är en viktig åtgärd för att öka den lokala acceptansen för vindkraftsetableringar och därmed möjliggöra en snabbare utbyggnad av den landbaserade vindkraften. Vi vill också införa ersättning till närboende som påverkas av en vindkraftsetablering. Ersättningen ska vara kopplad till vindkraftverkens elproduktion, vilket innebär att när det blåser mer och verken producerar mer el, ökar också ersättningen till de närboende. Intäkter från fastighetsskatten ska gå direkt till kommunen för att ge en tydlig och förutsägbar ekonomisk fördel. För att ytterligare stärka den lokala förankringen vill Centerpartiet utreda fler rättigheter för närboende såsom möjligheten att ge närboende en lagstadgad rätt att bli delägare i vindkraftsparken samt utreda om de som bor allra närmast ska ha rätt att få sin fastighet inlöst av vindkraftsbolaget om de så önskar.

Industriklivet för framtiden

För att ytterligare kunna skala upp den gröna industriomställningen behöver Industriklivet reformeras och få ytterligare medel. Klivet ska inte bara stötta forskningsprojekt och traditionell industris klimatomställning utan även kunna finansiera det nya näringslivet, gröna industriprojekt i alla stadier och gärna i flera skeden under tiden som företaget skalar upp sin verksamhet. Industriklivet har varit framgångsrikt och för varje statlig krona som investerats har näringslivet finansierat med ytterligare tio kronor. Regeringen har minskat anslaget med mer än hälften 2026, medan Centerpartiet dubblar både anslaget för nästa år dubblar bemyndigandet från 3,85 mdr 2027–2033 till 7,5 miljarder för samma period.

Centerpartiets överväganden

*Tabell 26. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 21 Energi
Miljoner kronor*

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 21 Energi			
1:1 Statens energimyndighet	-18	-20	-23
1:2 Insatser för energieffektivisering	-327	-323	-323
1:4 Energimarknadsinspektionen	-1	-2	-3
1:5 Energiplanering	-420	-460	-445
1:7 Elsäkerhetsverket	-0	-1	-1
1:13 Subvention av förväntade kostnader för lån till nya kärnkraftsreaktorer	-50	-50	-150

1:14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer	-1	-1	-1
99:1 Teknikneutral ersättning för anslutning av ny elproduktion	900	1 600	1 900
99:2 Inhemsk biodrivmedelsproduktion för fossilfrihet	500	750	1 250
Summa	583	1 493	2 203

Centerpartiet avvisar den tidigare ökningen av förvaltningsanslag, vilket minskar anslagen under 1:1 med 20 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet vill se snabbare tillståndsprocesser och avsätter 5 miljoner årligen under 2026–2028 för detta under Energimyndigheten 1:1. Regeringen satsar på energieffektivisering i småhus, vilken Centerpartiet avvisar till förmån för ett grönt avdrag som ger verkliga effekter på energieffektiviseringen. Det minskar anslagen under 1:2 med 327 miljoner kr 2026 och 323 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet vill att vindkraftsskatten ska tillfalla kommunerna, fullt ut och permanent, vilket innebär minskade skatteintäkter för staten och i andra änden minskar anslagen något under 1:5 med 370 miljoner kr 2026 och 400 miljoner kr årligen 2027–2028. Centerpartiet avvisar regeringens insatser och samordningsinsatser för ny kärnkraft vilket minskar anslagen under 1:5 med 50 miljoner kr 2026, 55 miljoner kr 2027 och 45 miljoner kr 2028. Centerpartiet avvisar regeringens subvention av förväntade kostnader för lån till nya kärnkraftsreaktorer vilket minskar anslagen under 1:13 med 50 miljoner kr årligen 2026–2027 och 150 miljoner kr 2028. Centerpartiet avvisar också ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer vilket minskar anslagen under 1:14 med 1 miljon kr årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på teknikneutral ersättning för anslutning av ny elproduktion vilket ökar anslagen under den nya posten 99:1 med 900 miljoner kr 2026, 1,6 miljarder kr 2027 och 1,9 miljarder kr 2028. Centerpartiet satsar på inhemsk biodrivmedelsproduktion för fossilfrihet genom en strategisk reserv och ett genomförande av förslag i Bioekonomiutredningen vilket ökar anslagen under den nya posten 99:2 med 500 miljoner kr 2026, 750 miljoner kr 2027 och 1,25 miljarder kr 2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

En väl fungerande transport- och IT-infrastruktur är en förutsättning för att det ska gå att bo, leva och arbeta i hela landet. Att näringslivets godstransporter fungerar är på samma sätt viktigt för att möjliggöra företagsamhet och arbete i hela landet. Teknikutveckling, effektivisering, digitalisering, regelförenklingar och en omställning till elektrifierade transporter samt en ökad andel förnybara drivmedel bidrar till goda kommunikationer i hela landet utan att miljö och klimatpåverkan ökar. Centerpartiet är pådrivande för att Sverige till 2030 ska nå målet om en fossiloberoende fordonsflotta och 70-procentiga utsläppsminskningar från inrikes transporter. I det arbetet har statens investeringar i infrastruktur en viktig roll att spela. Centerpartiet prioriterar att öka underhållet och utbyggnaden av järnvägen. Vi vill satsa på alternativa finansieringslösningar, göra satsningar på elektrifiering, förnybar energi och mer kollektivtrafik, samt genomföra ytterligare investeringar i it- och bredbandsutbyggnad och förbättrad mobiltäckning. Det är de fem transportslagen tillsammans som skapar förutsättningar för transporteffektivitet och en smart omställning till klimatnytta. Underhållsskulden motsvarar 120 miljarder kronor enligt Trafikverket och resulterar i en dysfunktionell infrastruktur som påverkar människor i deras vardag, det kan vara tåg som ställs in och vägar med potthåll. Därför behövs krafttag för att överbrygga underhållsskulden och Centerpartiet vill se en partiöverskridande infrastrukturberedning för att ta fram långsiktiga reformer för svensk infrastruktur.

Sverigelyftet

Sveriges infrastruktur har länge varit eftersatt och bortprioriterad, vilket har fått ödesdigra konsekvenser med potthål i vägarna, tåg som inte går i tid och en underhållsskuld som kommer bestå under en lång framtid. Trots regeringens infrastrukturproposition med 1 200 miljarder kommande 12-årsperiod så menar Trafikverket att de endast kan komma till bukt med 10–15 procent av underhållsskulden på järnväg under samma period. Det är alldeles för dåligt. Centerpartiet vill därför se ett Sverigelyft, en politik som på allvar tar tag i situationen och bidrar till reformer och resurser för att infrastrukturen ska fungera.

Ett Sverigelyft är viktigt av flera olika skäl, för att anpassa infrastrukturen utefter de utmaningarna samhället står inför idag. För att privatpersoner ska kunna röra sig obehindrat mellan hem och jobb, för att företag ska kunna få material till sin produktion och för att utveckla svensk turism. Men även för att stärka den civila beredskapen i vårt land. Detta är bara några av anledningarna till att vårt land behöver ett Sverigelyft.

Kriskommission för svensk infrastruktur

Det råder ingen krisinsikt hos regeringen trots ett infrastruktursystem som har stora brister. Bara de senaste månaderna har medierna rapporterat om nedläggning av tåglinjer, flyglinjer som ställs in och regionala flygplatser som riskeras läggas ned. Vagnätet lider av en stor underhållsskuld och potthålen hopar sig på vägarna. Med anledning av detta vill Centerpartiet införa en kriskommission för svensk infrastruktur och skjuter till medel för detta. Det skulle innebära en möjlighet att på riktigt göra en översyn av nuvarande brister i all infrastruktur och ta fram en plan för att lösa de mest akuta problemen.

Satsning på enskilda vägar

Varje dag börjar drygt en miljon människor sin arbetsdag vid en enskild väg. Det är därför centralt att de enskilda vägarna och dess vägföreningar har resurser för att kunna ta hand om vägarna på ett ändamålsenligt sätt. Centerpartiet skjuter till 150 miljoner kronor årligen från 2026 och framåt för att satsa på underhållet av enskilda vägar. De enskilda vägarna som sköts av samfälligheter är en viktig del i en levande och fungerande landsbygd, de påverkas likt annan infrastruktur också hårt av klimatförändringar som innebär översvämningar och rasrisk. Centerpartiet har därför föreslagit både reformer och resurser för att de enskilda vägarna ska fortsätta utvecklas.

En robust infrastruktur som klarar civil och militär rörlighet

Sedan 7 mars 2024 är Sverige fullvärdig medlem i Nato och därför är alla länder i Norden gemensamt medlemmar i försvarsalliansen. I och med detta ställs det högre krav på den svenska infrastrukturen och Försvarsmakten har pekat ut vissa vägar och järnvägar som behöver förbättras för att kunna transportera trupper och utrustning, men även för att säkerställa den civila och militära rörligheten. Detta gäller flöden mellan både inom landet men även över landsgränser till våra grannländer och med anledning av detta behöver det nordiska samarbetet kring kommunikationer öka. Centerpartiet har länge föreslagit ett nordiskt ministerråd för infrastruktur och transport för att samarbetet på sikt ska stärkas och bli mer strukturerat.

Ökad mobilitet med minskad klimatpåverkan

Sveriges mål är att utsläppen från transportsektorn till år 2030 ska minska med 70 procent. Det är ett ambitiöst mål som innebär en enorm möjlighet att ta ledningen i den globala omställningen när smarta lösningar skapas av innovationer och med tekniksiften till det förnybara och ökad energi- och resurseffektivitet. Centerpartiet vill skärpa såväl den nationella politiken som EU-lagstiftningen på området.

Ett jämställt transportsystem

Centerpartiet anser att Sveriges transportsystem ska vara likvärdigt i förhållande till kvinnors respektive mäns olika behov. Transporter är en del av människors vardag och jämställda transporter handlar om att ge kvinnor och män lika förutsättningar till exempelvis arbetspendling, utbildningspendling och förskolehämtning. Centerpartiet vill även se en bättre jämlikhet och tillgänglighet inom transportpolitiken avseende funktionsnedsättningar.

Flygets omställning och regionala flygplatser

Sverige, med våra stora avstånd och nordliga geografiska läge, är beroende av fungerande flyglinjer och möjligheter för människor, näringsliv och myndigheter att lätt kunna ta sig till olika destinationer inom landet, och vidare ut i världen. Med anledning av den minskande konkurrensen och nyheten om att färre operatörer kommer att verka inom inrikesflyget i Sverige beräknas flera flyglinjer att hotas och det kan komma att drabba många regionala flygplatser hårt.

För Centerpartiet är det viktigt att också flyget blir en del av klimatomställningen. Det kräver insatser inom forskning och utveckling för att öka andelen förnybart bränsle. Centerpartiet vill också underlätta introduktionen av elflyg i Sverige. Miljö- och klimatpåverkan från flyget måste minska för att bidra till Sveriges nationella klimatmål och internationella åtaganden utan att riskera tillgänglighetsmålet. En snabb teknikutveckling sker just nu inom luftfarten, bland annat med fokus på el- och hybridflyg. Denna utveckling måste värnas och stödjas. Flyget behöver stå för kostnaden för sina utsläpp men för att det inte ska försämra möjligheterna för små regionala flygplatser ser vi behov av extra stöd till dessa. Därför föreslår vi ett extra stöd på 150 miljoner kronor årligen från 2026 till regionala flygplatsers omställning för det fossilfria flyget.

Utveckla svensk sjöfart

Sverige har en lång kust, stor hamnkapacitet med mer än ett 50-tal hamnar och utmärkta inre vattenvägar. Det gör att vi har goda möjligheter att utveckla sjöfarten ännu mer. Skandinavien och Sverige kan till viss del betraktas som en ö. Det innebär att sjöfartsnäringsen är av central betydelse för vårt välbefinnande och vår handel. Den är en relativt miljövänlig transportform, med en stor potential att ytterligare minska sin miljöpåverkan. Svensk sjöfartstradition är förknippad med hög sjösäkerhet. Genom en stark svenskflaggad handelsflotta kan Sverige påverka utformningen av de internationella reglerna för sjöfarten. Sverige behöver en ny nationell hamnstrategi för att kunna klara av den utveckling av infrastrukturen som behövs i svenska hamnar.

Det nya järnvägsnätet och akuta järnvägssatsningar

Möjligheten att välja tåget är viktig för att klara klimatomställningen. Järnvägen behöver därför bli ett alternativ i fler delar av landet. Det handlar dels om persontrafik, men också om godstransporter då järnvägarna är av fundamental betydelse för basindustrin.

Samtidigt som fler delar av Sverige behöver ges tillgång till järnväg behöver kapaciteten byggas ut, inte minst på de sträckor som just nu lider av överbelastning. Fler spår behöver kopplas samman för bättre flöden. Fler sträckor behöver försees med dubbelspår. Nya järnvägslinjer behöver byggas samtidigt som befintliga spår elektrifieras eller övergår till att drivas med andra klimatsmarta lösningar, såsom vätgas. För att skapa tillräcklig kapacitet måste också arbetet med nya stambanor återupptas och intensifieras. Behovet av att frakta gods och människor med sjöfart behöver också belysas för att säkerställa tillräcklig kapacitet i transportsystemet.

För att kunna bygga bort underhållsskulden på järnvägen snabbare än till 2050 vill vi inrätta en task force för järnvägsunderhållet. Vi gör en stor satsning på sex miljarder under kommande tre år för att få bukt med det akuta reparationsbehovet på järnvägen. Denna task force ska snabbt kunna vara på plats och på så vis förhindra förseningar och uppehåll i tågtrafiken som drabbar resenärer och gods.

Upphandlad tågtrafik och nattåg som fungerar

Nattågen fyller en viktig funktion i transportsystemet och gör att resenärer på ett smidigt och klimatvänligt sätt kan ta sig långa sträckor medan de sover. Nattågen från Stockholm till övre Norrland har upphandlats av Trafikverket sedan 90-talet och nattågen till Jämtland har upphandlats sedan 2018. Under våren 2025 körde SJ de sista nattågen från Västsverige till

Jämtland och Västerbotten, nattåg som hade god beläggning och var viktiga för privatpersoner, företag och besöksnäringen i alla de berörda regionerna. Då regeringen inte sköt till de summor för upphandlad trafik som Trafikverket behövde finns inte nattågen mellan Västsverige till Jämtland och Västerbotten kvar. Centerpartiet vill säkerställa nattågstrafiken till övre Norrland och återuppta nattågstrafiken från Västsverige till Jämtland och Västerbotten. Vi vet att det finns tågsträckor som inte är tillräckligt lönsamma men som ändå fyller en viktig funktion, därför är den upphandlade tågtrafiken av stor vikt. Samtidigt pågår en upphandling av nya nattåg av Trafikverket då standarden på dagens nattåg håller varierande kvalitet. Det är av stor vikt att Trafikverket kommer vidare med denna upphandling så att funktionaliteten kvarstår och att faciliteterna håller en god kvalitet.

Ett lyft för kollektivtrafiken

Svensk kollektivtrafik har haft några tuffa år efter pandemin, eftersom mer hemarbete lett till att trycket på kollektivtrafiken minskat. Dessutom har viktiga reformer för kollektivtrafikens attraktivitet uteblivit, exempelvis ett förändrat reseavdrag som skulle gynna klimatsmarta transporter. Centerpartiet vill därför bredda trängselskatterna i städerna för att kunna stärka kollektivtrafiken och få färre att använda bilar som både är bovar för klimatet och för luftkvaliteten. Genom ökade trängselavgifter kan städerna öka sin finansiering till kollektivtrafiken. Detta för att förbättra tillgängligheten i kollektivtrafiken och få fler att välja ett kollektivt färdmedel.

Bredband skapar förutsättningar för tillväxt och trygghet

Globaliseringen och digitaliseringen av samhället för människor närmare varandra, och den digitala infrastrukturen är nödvändig för att det ska gå att arbeta och bo i hela landet. För Centerpartiet är IT "det femte transportslaget", som vid sidan av väg, järnväg, sjöfart och flyg möjliggör liv, arbete och boende i hela landet. Tack vare teknikutvecklingen ökar användningsområden för telefoner och surfplattor. Ökad täckning och allt högre överföringshastighet efterfrågas för att möjliggöra att de internetbaserade tjänsterna ska kunna användas överallt. Framförallt i glesbefolkade områden kan trådlös infrastruktur bli ett mer ekonomiskt sätt att nå ut till alla bostäder och verksamhetsställen i avvaktan på att fast fiber byggs ut. En väl utbyggd infrastruktur för mobiltelefoni och bredbandstjänster är en förutsättning för fortsatta möjligheter för människor att bo kvar, driva företag, delta i undervisning, utöva kultur och sociala kontakter också på landsbygden.

Mobiltäckningen på tåg behöver bli bättre

I dag har bara 65–70 procent av de trafikerade järnvägssträckorna god mobiluppkoppling enligt Post- och Telestyrelsen (PTS). Resenärer får därmed svårt att utnyttja restiden till jobb eller nöjen. Resultatet blir att många väljer bort tågen till förmån för flyg eller bil. Centerpartiet vill se flera åtgärder för ökad mobiltäckning i hela landet, för klimatet, jobbens och hela Sveriges bästa. I dag finns redan ett mobiltelesystem på plats längst järnvägen, som används för att lokförarna ska kunna kommunicera med trafikledningen. Centerpartiet föreslår att Trafikverket låter mobiloperatörerna använda den digitala infrastruktur som redan finns på plats. På så sätt skulle mobiltäckningen kunna förstärkas kraftigt.

Centerpartiet vill att det ska bli mer attraktivt att ta tåget. Alla ska kunna vara en del av klimatomställningen genom smarta val i vardagen. Bättre mobiltäckning på tågen är också en fråga om att kunna bo, leva och driva företag i hela landet

Centerpartiets överväganden

Tabell 27. Avvikelse gentemot regeringen för utgiftsområde 22

Kommunikationer

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 22 Kommunikationer			
1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur	–283	173	–963
1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	1 912	1 869	1 736
1:3 Trafikverket	–307	–364	–422
1:7 Trafikavtal	60	60	60
1:9 Statens väg- och transportforskningsinstitut	–0	–1	–1

1:12 Transportstyrelsen	-4	-14	-27
1:13 Trafikanalys	-0	±0	±0
2:1 Post- och telestyrelsen	-1	-4	-7
2:6 Myndigheten för digital förvaltning	-1	±0	±0
Summa	1 374	1 719	376

Centerpartiet ser situationen inom svensk infrastruktur inte minst på järnvägarna och anser att arbetet måste prioriteras upp. Det behövs akut underhåll och förmågehöjande åtgärder inom tåginfrastrukturen och det går att öka takten i arbetet. Centerpartiet avsätter ytterligare 2 000 miljoner årligen 2026–2028 inom anslag 1:2 för en task force som kan ta sig an detta och göra arbetet snabbare. Centerpartiet anser också att fler investeringar i infrastrukturen bör tidigareläggas och flyttar därför 500 miljoner kronor från 2028 till 2027 under anslag 1:1. För särskilda insatser inom infrastrukturen på lokal nivå samt för snabbare implementering av modeller för alternativ finansiering avsätts 50 miljoner under anslag 1:2 årligen 2026–2028. För att dubblera mandatperiodens satsningar för enskilda vägar och utökat särskilt driftsstöd avsätts 150 miljoner kronor under åren 2026–2028. För att säkra viktiga tåglinjer tillskjuts 60 miljoner kronor årligen till anslag 1:7. För att möjliggöra och förbereda för fossilfritt flyg avsätts 130 miljoner kronor extra 2026–2028 under anslag 1:6, 10 miljoner årligen under anslag 1:12 och 10 miljoner årligen under anslag 1:1, medan det viktiga tillskottet till regionala flygplatser justeras efter verkliga behov och äskanden, vilket innebär 140 miljoner lägre ökning per år. Genom effektivare kontorsanvändning justeras Trafikverkets anslag 1:3 med 100 miljoner 2026, 150 miljoner 2027 och 200 miljoner 2028. Till följd av ett större produktivetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

De gröna och blå näringarna är avgörande för att hela Sverige ska leva och växa. De producerar klimatsmart energi, högklassiga livsmedel och råvaror, öppna landskap samt jobb och tillväxt i såväl den egna som kringliggande branscher. För att näringarna ska nå sin fulla potential behöver deras konkurrenskraft stärkas. De behöver även rustas för att klara ett oroligare säkerhetspolitiskt läge och tilltagande klimatförändringar.

Ett konkurrenskraftigt svenskt jordbruk

Svenskt jordbruk står för god djuromsorg, säker mat, öppna landskap, miljöhänsyn och arbetstillfällen. Det hör till de mest ansvarsfulla i världen när det gäller antibiotikaanvändning. Förekomsten av salmonella är ringa, omsorgen om djuren är god och klimatpåverkan låg. För att klara livsmedelsstrategins övergripande mål om en ökad livsmedelsproduktion behöver konkurrenskraften stärkas inom hela livsmedelssektorn, från primärproduktion till konsument. Regeringen har under 2025 presenterat en uppdaterad livsmedelsstrategi 2.0. Man missade tyvärr chansen att konkretisera den tidigare livsmedelsstrategins allmänna målsättningar för svensk livsmedelsproduktion och den innehöll även alltför få reformer som gör skillnad på gårdsnivå. För Centerpartiet råder inga tvivel om att lantbruksföretagens kostnader behöver sänkas och de administrativa bördorna behöver minska.

Kompetensförsörjningen är precis som för andra näringar en stor utmaning för svenskt jordbruk. I dag avstår många företag från att rekrytera på grund av att de inte hittar rätt arbetskraft och det råder stor brist på individer med praktisk erfarenhet inom djurhållning. Regeringens försämringar av arbetskraftsinvandringen har förvärrat problematiken och den har inte heller gjorts tillräckligt den här mandatperioden för att främja kompetensförsörjningen inom den gröna sektorn genom bättre naturbruksutbildningar.

Den fullskaliga ryska invasionen av Ukraina i februari 2022 understryker behovet av att bygga upp en motståndskraftig svensk livsmedelsproduktion. I dag har Sverige alltför låg självförsörjningsgrad och självförsörjningsförmåga när det gäller livsmedel och vi måste sluta blunda för det faktum att vi för flera av våra vanligaste baslivsmedel och kritiska insatsvaror är beroende av import från andra sidan jorden. Detta förhållande måste förändras om vi vill känna oss trygga med att kunna klara en allvarlig kris eller krig i framtiden.

Regeringen har aviserat att man ska investera i beredskapslager för livsmedel och jordbrukets insatsvaror de kommande åren. Det är positivt, men dessvärre har beskedet dröjt. Vid sidan om lagerhållning behöver regeringen investera i ett mer robust jordbruk. Svenskt jordbruk behöver bli mindre fossilberoende och beredskapen på gårdsnivå behöver stärkas, så att det finns förutsättningar att klara exempelvis ett längre strömavbrott eller en bristsituation på vatten. Det behöver också skapas förutsättningar att bedriva jordbruk i hela landet, det vill säga även i landets glesbefolkade delar och i landsdelar med sämre odlingsförutsättningar.

Svenskt jordbruk regleras i hög utsträckning av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Sverige bör vara en aktiv och konstruktiv part i de samtal och förhandlingar som förs om jordbrukspolitiken på europeisk nivå, minst i diskussionerna om nästa gemensamma jordbrukspolitik för perioden 2028–2034. På nationell nivå behöver genomförandet säkerställa att de resurser som står till förfogande används så effektivt som möjligt. Ett ökat fokus bör läggas på jordbrukets miljö- och klimatanpassning, innovationsförmåga och konkurrenskraft. Det behövs även särskilda insatser för att underlätta ägarskiften och för unga lantbrukare att etablera sig.

Regeringen har avsatt medel i den strategiska planen för att kompensera svenska mjölkproducenter för den svenska beteslagstiftningen. Centerpartiet välkomnar denna budgetsatsning, som vi länge har efterfrågat, och förhoppningen är att även kommissionen ska godkänna den. Regeringen borde även verka för att en motsvarande djurvälståndssättning, en dikopeng, ska bli verklighet för svensk nötköttproduktion. Det behövs fler betande mular i de svenska landskapen och de fyller både en viktig roll för att bevara den biologisk mångfald och för att upprätthålla den svenska livsmedelsberedskapen. Trots dessa beroenden uppgår den svenska försörjningsgraden på nötkött till endast 58 procent.

Jordbrukets miljö- och klimatanpassning

Stigande medeltemperaturer och de senaste årens återkommande extremväder med såväl svår torka som kraftiga översvämningar visar på klimatförändringens påverkan, för att hantera detta måste det svenska jordbruket intensifiera sina anpassningsåtgärder. Med en aktiv politik för klimatanpassning kan vi förhindra stora produktionsbortfall. Det kräver inte minst kraftfulla och långsiktiga åtgärder för en säkrare och jämnare vattentillgång under växtsäsongen.

Det svenska odlingslandskapet är oumbärligt för att trygga vår livsmedelsförsörjning och producera djurfoder. Det är också hemvist för en rik biologisk mångfald och ett stort antal arter, varav många på senare år återfunnits på rödlistan över hotade arter. I hög utsträckning är det människan som över århundraden har format de landskapselement som nu utgör den kritiskt viktiga hemvisten och det innebär att den biologiska mångfalden där är beroende av att vi förvaltar och vårdar landskapet på ett gynnsamt sätt. Det ska vara möjligt att bedriva en lönsam och hållbar livsmedelsproduktion samtidigt som vi bevarar och stärker den artrikedom som finns i och omkring odlingslandskapet.

Viltskador

För att möjliggöra en balanserad tillgång på vilt av hög kvalitet och med friska djur behöver jaktlagstiftningen reformeras. Regeringen behöver också leverera på riksdagens mål om antalet vargar samt inrätta den jakt- och viltvårdsmyndighet som utlovats, och som Centerpartiet länge efterfrågat. Regeringen har utlovat åtgärder men vi väntar fortfarande på att se resultat. Viltskadorna inom jordbruket har ökat kraftigt på senare år och det krävs handlingskraft för att minska skador från klövvilt och de stora fåglarna. Även inom skogsbruket orsakar viltet betydande ekonomiska förluster varje år. En långsiktig hållbar jakt- och viltvårdspolitik med bred förankring behövs för att stävja utvecklingen, men också för att utveckla viltet som resurs.

Ett hållbart fiske

Fiskeripolitiken styrs till stor del genom den gemensamma havs- och fiskeripolitiken i EU. Många vatten gränsar till många stater och gränsöverskridande samarbete är därför en förutsättning för att kunna ha en bra fiskeförvaltning. Särskilt behöver förvaltningssystemet för Östersjön reformeras för att skapa långsiktig hållbarhet. Tills de förändringarna finns på plats behöver Sverige ta sitt ansvar inom EU och driva på för att de kvoter som tilldelas är hållbara och skyddar ekosystemen.

Sverige har med sin långa kust och stora tillgång till vatten goda förutsättningar att utveckla det hållbara vattenbruket, insjöfisket och det kustnära och regionala fisket. Fisk är ett livsmedel som många människor mår bra att äta mer av och ur ett sysselsättningsperspektiv har fisket och vattenbruket potential att utvecklas såväl vad gäller odling och produktion som i förädlingsleden. Det småskaliga kustnära fisket är i dag hotat. Miljöförstöring, minskade fiskbestånd, bristande lönsamhet och krånglig byråkrati är några hämmande faktorer. Även förekomsten av säl och skarv försvårar för det svenska yrkesfisket. Allt detta behöver åtgärdas om vi vill ha ett levande småskaligt kustnära fiske i framtiden.

Ökad skoglig tillväxt för ekonomi och klimat

Skogen är en nyckel för att klara jobb, tillväxt, biologisk mångfald och klimatomställning. Centerpartiet vill att Sverige ska ha en växande skogsnäring och hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till biomassa från den svenska skogen. Nästan hälften av den svenska skogen ägs av enskilda privata ägare. För många är skogen som inkomst och säkerhet avgörande för möjligheten att bo och verka i glesbygd. För att hela Sverige ska leva, för svensk ekonomi och möjligheten till export av produkter med ursprung i skogen, liksom för den biologiska mångfalden är skogsbrukarnas insatser oerhört viktiga. Skogsnäringen står för cirka 10 procent av Sveriges totala varuexport. Värdet av skogens nyttor som resurs i den gröna omställningen kommer att öka då skogen är en förutsättning för att vi ska klara våra klimatmål, inte minst genom substitutionseffekter när fossila råvaror ska ersättas med förnybara. Skogen kan bidra till att vi kan ersätta fossila råvaror och samtidigt stärka den resurseffektiva cirkulära ekonomin. Dessutom är skogen en långsiktig kolsänka och viktig för värdefulla ekosystemtjänster. Skogsutredningen har presenterat två betänkanden med flera bra förslag som har förutsättningar att främja ett hållbart skogsbruk och samtidigt öka den skogliga tillväxten. Det är viktigt att förslagen realiseras av regeringen.

Naturvård med respekt för äganderätt och de som berörs

Äganderätten, med sitt egendomsskydd, är inskriven i Sveriges grundlag och i FN:s allmänna deklaration om mänskliga rättigheter, men dess genomslag i myndigheternas hantering och prövning av enskilda ärenden behöver stärkas. Inte minst är det för svensk del viktigt att säkerställa att markägare får ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. Viktiga steg för att stärka äganderätten togs i de två skogspropositioner som beslutades inom ramen för januariavtalet. För svenska skogsägare finns det en risk att den här mandatperioden blir fyra förlorade år, trots en hög svansföring av Tidöpartierna före valet. Sittande regering har inte mäktat med några avgörande beslut vare sig när det gäller att stärka äganderätten eller att nyttiggöra skogens resurser som en hävstång för jobb och grön tillväxt.

Centerpartiets överväganden

Tabell 28. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel
Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel			
1:1 Skogsstyrelsen	-3	-5	-8
1:2 Insatser för skogsbruket	10	10	10
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	-1	-2	-3
1:8 Statens jordbruksverk	-4	-7	-12
1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	250	350	250
1:14 Livsmedelsverket	-3	-4	-7
1:22 Sveriges lantbruksuniversitet	-11	-18	-29
1:23 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	7	7	7
1:25 Slakterikontroll	-1	-1	-2
1:26 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	65	65	65
1:27 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	20	22	22
Summa	330	415	293

Centerpartiet satsar på ett nationellt investeringsstöd för höjd motståndskraft på gårdsnivå, vilket ökar anslagen till 1:12 med 150 miljoner kr 2026 och 250 miljoner kr årligen 2027–2028.

Centerpartiet satsar på nötköttsproducenter genom en djurvälståndssättning för dikor, vilket ökar anslagen under 1:12 med 100 miljoner kr årligen 2026–2027. Centerpartiet ökar anslagen till 1:23 med 7 miljoner kr årligen 2026–2028 för bekämpning av almsjuka. Centerpartiet dubblar satsningen för ett pilotprojekt med förmågehöjande åtgärder vad gäller dricksvattenförsörjningen vid höjd beredskap, vilket ökar anslagen under 1:26 med 15 miljoner kr årligen 2026–2028.

Centerpartiet vill även stärka medlen för beredskapslager, vilket ökar anslagen under 1:26 med 50 miljoner kr årligen 2026–2028. Regeringen satsar på utökade förvaltningsåtgärder för varg genom att finansiera detta med att skära ned på insatser för skogsbruket. Centerpartiet avvisar denna finansieringskälla, vilket ökar anslagen under 1:2 med 10 miljoner kr årligen 2026–2028 och ökar anslagen under 1:2 med 10 miljoner kr 2026 och 12 miljoner kr årligen 2027–2028. Centerpartiet vill förbättra förutsättningarna för det småskaliga kustnära fisket och avsätter 10 miljoner årligen under 1:27. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Centerpartiet har under en lång tid velat se en rad reformer för tillväxt i hela landet. Det krävs investeringar i utbildningsväsendet, en översyn av inkomstbeskattningen och bättre fungerande infrastruktur i hela landet. Sverige befinner sig i ett svårt ekonomiskt läge, inflationen och räntorna har stigit, vilket gjort det tuffare för både små och stora företag. Uppsägningar och konkurser avlöser varandra och arbetslösheten har stigit med 100 000 personer sedan denna regering tillträdde. Därför behövs en näringspolitik som skapar förutsättningar för jobb och företagande runt om i Sverige. För de stora industrietableringarna, som är en förutsättning för en nationell och global omställning, är det också nödvändigt med förbättringar i miljöbalken och en förenklad och effektivare tillståndsprövning för miljöpåverkande verksamheter. Från statligt håll bör säkerställas att det blir mer attraktivt för utrikesbaserad spetskompetens, oavsett yrke, att söka sig till Sverige. I denna internationella kontext spelar inte minst inkomstbeskattning en stor roll och risken är betydande att Sveriges relativt höga skatter på arbete, inklusive de höga marginalskatterna, gör Sverige mindre konkurrenskraftigt. Sveriges bostadsmarknad, där det är svårt och dyrt att bygga nytt samtidigt som hyressystemet inte fungerar, utgör ett problem för Sveriges konkurrenskraft. För att ha ett näringsliv som ligger i framkant av den teknologiska utvecklingen behövs ett gott klimat för forskning men även för små innovativa bolag, så kallade startups och scaleups att starta och växa i Sverige. Detta tillsammans med en tydlig agenda för regelförenklande kommer att underlätta för företagandet i Sverige och göra oss konkurrenskraftiga gentemot resten av världen.

Bygg Sverige starkt och hållbart

Sveriges välståndsutveckling har i mångt och mycket sin grund i växande basindustrier. Tillväxten i basindustrin bidrog till att den genomsnittliga svenska invånarens välståndsnivå tiofaldigades under de hundra år som följde efter 1870. Sedan dess har industrier som förädlar naturtillgångar varit en central del av landets näringsliv. Basindustrier (gruv- och mineralnärings, träindustri, pappersindustri, metallindustri, framställning av fabricerade metallprodukter samt framställning av glas, keramik och andra icke-metalliska mineralprodukter) skapar exportintäkter och arbetstillfällen, inte minst i de mindre tätbefolkade delarna av landet där behovet av arbetstillfällen under lång tid varit stort.

Skogen och gruvorna

När det gäller svensk basindustri kan särskilt nämnas gruv- och skogsnäringen. Av svensk industris totala sysselsättning, export, omsättning och förädlingsvärde svarar skogsindustrin för cirka 10 procent. 70 000 människor är direkt anställda i skogsnäringen. När man räknar in alla underleverantörer är 140 000 människor sysselsatta i branschen. Skogsindustrin investerar årligen runt 15 miljarder kronor och stod därmed för 10–12 procent av svensk industris totala investeringar. Det totala exportvärdet för branschen låg 2024 på 185 miljarder kronor. Gruvnäringen är en bärande del av svensk export och står för runt 8 000 jobb, men det dubbla om man räknar med indirekta jobb.

Trygga försörjningen av innovationskritiska metaller

För att lyckas med klimatomställningen är det av stor vikt att trygga försörjningen av de innovationskritiska metaller och mineraler som behövs i modern miljöteknik. I dag är Sverige och EU i hög grad beroende av import från ett fåtal länder, vilket gör tillgången sårbar och säkerhetspolitiskt riskabel. Samtidigt har Sverige avsevärda fyndigheter av dessa metaller och goda förutsättningar att bedriva en hållbar utvinning av dessa, vilket också skapar betydande exportmöjligheter. Storskalig återvinning är viktigt men kommer inte kunna tillgodose framtidens behov. För att utvinning ska bli möjligt behövs en ökad acceptans hos markägaren och hos lokalbefolkningen. Centerpartiet vill att Sverige blir ett land som bidrar till den gröna omställningen genom att öka brytningen av innovationskritiska metaller där så kan ske på ett miljömässigt ansvarsfullt sätt.

Hantering av miljötillstånd måste förtydligas för att stärka rättssäkerheten, förutsebarheten och effektiviteten.

Trots att samsynen kring svenska miljökrav är stor, tar handläggningstiderna av miljöprövningsärenden allt längre tid. Företag och organisationer i berörda branscher slår larm om omöjliga investeringsbeslut på grund av handläggningstiderna och bristen på effektivitet hos myndigheterna. Oklarheten kring myndigheternas hantering av ärenden är också ett stort problem som kostar det svenska näringslivet pengar. Det är en helt orimlig situation för de företag som väntar på att få investera hundratals miljoner kronor. För att bryta den negativa trenden med skenande handläggningstider krävs såväl åtgärder här och nu, för att förtydliga och effektivisera relevanta processer, som en mer långsiktig översyn av potentiella åtgärder för att förkorta handläggningstiderna. Det kan till exempel omfatta införandet av en handläggningsgaranti. Men det kräver också "en väg in" som hanterar både nationella, regionala och kommunala tillstånd.

Miljöbalken behöver också ses över för att säkerställa att den är samtidsanpassad och Centerpartiet anser att miljöbalken behöver reformeras till en klimat- och miljöbalk för att väga in klimatnytta i tillståndprocesser i större utsträckning.

Sverige är ett exportland

Sverige är en exportnation, därför har det ekonomiska läget och tullkriget risk att drabba Sverige extra hårt. Det är stora företag som står för den största andelen av exporten. Av små- och medelstora företag är det bara runt 10–15 procent som bedriver exportverksamhet. Många av företagen i denna kategori är underleverantörer. Enligt en undersökning från Kommerskollegium ser 74 procent av industriföretagen Sverige som sin huvudsakliga hemmamarknad, medan bara 12 procent anser att EU är hemmamarknaden. Med cirka tio miljoner potentiella konsumenter är Sverige en begränsad testmarknad för små- och medelstora företag att utveckla egna innovativa produkter. För att stimulera till fler innovationer bör steget till export underlättas.

Besöksnäringen är viktig för Sverige

Besöksnäringen omsätter hundratals miljarder kronor. Den skapar tillväxt och arbetstillfällen både i landsbygd och stad. Den erbjuder också många unga och nyanlända ett första jobb. Regeringens nya lönegolv som berör personer som kommer utanför EU men som har arbetstillstånd i landet har redan fått kännbara effekter för hela besöksnäringen. Den aviserade ökningen till över 37 100 kronor kommer få långtgående konsekvenser och är en politik som Centerpartiet avvisar.

Trots att besöksnäringen växer finns det ett antal flaskhalsar som gör att näringen inte når sin fulla potential. En flaskhals är regelkrånglet. Regelförenkling och ökad besöksnäring hör ihop. Att driva företag inom besöksnäringen medför återkommande kontakter med många olika myndigheter och ett omfattande uppgiftslämnande. Att behöva lämna samma uppgifter flera gånger är betungande för företagen. Lagar, regler och myndigheternas verksamheter måste utformas och tillämpas på ett sätt som minimerar företagens administrativa börda. På samma sätt är reglerna om varm mat i samband med alkoholservering helt förlegade, det är därför positivt att regeringen antligen lagt fram ett lagförslag som skulle betyda att matkravet försvinner.

Regeringen har under 2025 presenterat en ny livsmedelsstrategi, livsmedelsstrategin 2.0 men som tyvärr inte har den reformkraft som Centerpartiet efterfrågat. Vi anser även att det behövs en uppdatering av Matlandet Sverige. Mat är i allt väsentligt, världen över, en anledning till besök. Bra mat kan locka turister som är beredda att lägga en stor del av sin semesterbudget på lokala entreprenörer. Och det är inte enbart restauranger som tjänar på detta. En hel kedja av företagare inom mathantverket får en kontinuerlig avsättning för sin förädling och sina produkter.

Det krävs en uppdaterad nationell strategi för besöksnäringen, denna bör också innehålla en del om Matlandet Sverige.

Startups och scaleups

Snabbväxande innovativa bolag, så kallade startups och scaleups fyller en viktig funktion i att skapa nya innovationer och kommersialisera dessa för att de ska nå konsumenter och företag. Senaste årens tuffa kapitalmarknad har gjort miljön för dessa bolag tuffare och tillgången till kapital har försämrats. Detta samtidigt som regeringen tagit bort stödet till startups och scaleups via innovationsmyndigheten Vinnova så får dessa svåra konsekvenser. En konkursvåg har sköljt över Sverige under 2023 och 2024 och färre nya bolag startas, detta riskerar att hämma svensk innovationskraft och mer behöver göras för att stötta dessa typer av bolag. Det behövs även reformer för att Sverige ska vara ett attraktivt land för investerare så att våra mindre bolag ska ha tillgång till kapital och kunna startas och växa, för att på sikt kunna internationaliseras. Centerpartiet vill även att regeringen tar fram en sammanhållen strategi för startups och scaleups.

Ta vara på digitaliseringens möjligheter för ett starkare näringsliv

Sverige och svenskt näringsliv har en stark position i den nya digitaliserade ekonomin som måste förväntas och utvecklas. Det ligger ett ansvar på politiken att inte bidra till att byråkrati och regler bromsar digitaliseringens möjligheter för nya tjänster, nya affärsmodeller eller arbetstillfällen, utan tvärtom ska myndigheter ges i uppdrag att stödja digitaliseringen inom sina olika områden. Existerande regelverk behöver kontinuerligt anpassas till den nya digitala verkligheten, tekniken med regulatoriska sandlådor för ny teknik observeras av myndigheter innan lagstiftningen genomförs bör användas överallt där det är möjligt samtidigt som företagen som leder den tekniska utvecklingen inom framtidsområden som AI och avancerad robotteknik behöver ges långsiktiga spelregler för att förbli konkurrenskraftiga på en global marknad. För att öka Sveriges konkurrenskraft och stärka Sverige som forskningsnation kommer vi göra en stor satsning på AI-forskare och forskarlag i vår budgetmotion. Genom att lägga en miljard på AI-forskare årligen från och med 2026 kommer Sverige att kunna attrahera de bästa forskarna från utlandet och stärka de

forskare som finns runt om i landet ytterligare. För att få till synergieffekter vill vi etablera ett AI-center vid ett strategiskt viktigt universitet där de högkvalificerade forskarna kan samverka med näringslivet och har verktygen för att kunna bedriva forskning i världsklass.

Regelförenklingsarbetet måste stärkas

Tillväxtverket, som har i uppdrag att följa kostnadsutvecklingen för regelbörda för företagen, uppskattar att företagens samlade regelkostnader nu uppgår till drygt 377 miljarder kronor per år. I en färsk undersökning av Svenskt Näringsliv anger en tredjedel av de tillfrågade företagen att de upplever regelbördan och byråkrati som ett betydande tillväxthinder. Under år 2024 inför Sverige ett Implementeringsråd och ett Förenklingsråd, vilket är bra. Syftet är att undvika överimplementering av EU-lagstiftning samt att ta fram förslag på förenklingar i det existerande regelverket. Ännu har dessa råd endast lämnat en handfull rekommendationer. Däremot har regeringen helt undervikt att säkerställa att Regelrådet som funnits i över femton år får de muskler som det behöver. Regelrådets uppgift är att kontrollera att all reglering är genomtänkt från ett företagsperspektiv. För att ytterligare stärka Regelrådet skjuter vi till 15 miljoner kronor årligen för att deras verksamhet ska kunna stärkas.

Att minska regelbördan för det svenska näringslivet är prioriterat för Centerpartiet. Servicekulturen hos svenska myndigheter är på många ställen god, men måste utvecklas och förbättras. Inställning, bemötande och kundfokus är lika viktigt som regelverk, processer och handläggningsrutiner.

Därför bör myndighetsstyrningen förstärkas genom att förenklingsuppdragen skrivs in i myndigheternas instruktioner. Att verka för enklare regler och en förbättrad service mot företagen bör vara en integrerad del av myndigheternas uppdrag. Särskilda förenklingsuppdrag i regleringsbrev riskerar att arbetet inte får den långsiktighet som krävs. Därför behöver det förtydligas i myndigheternas uppdrag att föreslå förenklingar i överordnade rättsakter. Inte sällan har myndigheterna bäst förutsättningar att se var regelverken kan förändras för att korta handläggningstiderna och utöka servicegraden. Sådana förslag bör kunna lämnas till regeringen utan att myndigheterna presenterar fullödiga konsekvensutredningar.

Centerpartiets överväganden

*Tabell 29. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 24 Näringsliv
Miljoner kronor*

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 24 Näringsliv			
1:1 Verket för innovationssystem	-1	-2	-4
1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	1 050	1 050	1 050
1:4 Tillväxtverket	13	11	9
1:6 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	-0	-1	-2
1:8 Sveriges geologiska undersökning	-2	-3	-5
1:13 Konkurrensverket	-1	-2	-3
1:21 Patent- och registreringsverket	-2	-4	-5
2:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	-0	-0	-0
2:2 Kommerskollegium	-0	-1	-1
Summa	1 055	1 047	1 037

Centerpartiet satsar på starkt innovation och stipendier för elitforskare inom AI, vilket ökar anslagen under 1:2 med 1,05 miljarder årligen 2026–2028. Centerpartiet vill förstärka Regelrådet och avsätter därmed under 1:4 15 miljoner kr årligen 2026–2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Kommuner och regioner ansvarar för några av den offentliga sektorns viktigaste åtaganden. Skolan, sjukvården, omsorgen och kollektivtrafiken formas och utvecklas i kommuner och regioner.

Att den kommunsektorn ges goda och långsiktiga förutsättningar att finansiera och anpassa sin verksamhet efter lokalt skiftande behov är av största vikt. Centerpartiet vill att makt ska finnas så nära människor som möjligt. Här utgör kommuner och regioner naturliga arenor för att lokalt organisera verksamheter som betyder mycket för människor. Därför är det av stor vikt att sträva mot att minska andelen riktade statsbidrag till förmån för generella.

Centerpartiets överväganden

Tabell 30. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner			
1:1 Kommunalekonomisk utjämning	4 439	3 318	3 368
Summa	4 439	3 318	3 368

I stället för att införa ett riktat statsbidrag för en del av skatteintäkterna från fastighetsskatten på vindkraft vill Centerpartiet att de direkt, fullt ut och permanent återförs till berörda kommuner, varför anslag 1:1 ökar med 350 miljoner kronor 2026, 450 miljoner 2027 och 500 miljoner 2028. Centerpartiet anser vidare att Gotlands unika förutsättningar för att bedriva välfärdsverksamhet innebär att ett särskilt ö-tillägg riktat till Region Gotland bör införas, vilket medför en ökning av anslag 1:4 med 200 miljoner kronor årligen från 2026. Centerpartiet avvisar regeringens förslag om mobiltförbud i skolan, vilket minskar anslagen under 1:1 med 95 miljoner kronor 2026 och 100 miljoner årligen 2027–2028. Centerpartiets förslag om ett jordbruksavdrag medför lägre skatteintäkter till kommunsektorn, vilket regleras i anslag 1:1 med 125 miljoner kronor 2026 och 250 miljoner kronor årligen 2027–2028. Centerpartiet tror starkt på att det alltid ska löna sig att gå från bidrag till arbete. Kommuner ska ställa krav på aktiviteter, men det ska ske på ett mindre byråkratiskt sätt. Centerpartiet avvisar därmed regeringens förslag, vilket minskar anslagen under 1:1 med 1,14 miljarder kronor 2026 och 2,282 miljarder kronor årligen 2027–2028. Centerpartiet har föreslagit en förändrad modell för a-kassan vilket i utgångsläget medför lägre skatteintäkter till kommunsektorn, vilket regleras i anslag 1:1 under detta utgiftsområde med 5 miljarder kronor årligen 2026–2028. Centerpartiet avvisar delvis några av de förändringar som regeringen aviserat på socialtjänstens område för att finansiera mer prioriterade reformer, vilket minskar anslag 1:1 med 200 miljoner kronor årligen 2027–2028.

Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

En ansvarsfull och välfungerande statsskuldsförvaltning är helt nödvändig för att den ekonomiska politiken ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt. Det övergripande målet för statsskuldsförvaltningen är att minimera kostnaden samtidigt som graden av risk noga beaktas. För detta krävs ett antal förutsättningar. För det första måste ett kontinuerligt arbete med investerarvård bedrivas. För det andra måste statsskuldens storlek och sammansättning gynna likviditeten i de aktuella marknadssegmenten. För det tredje måste förvaltning ske på ett sätt som garanterar ansvarsfull riskhantering.

Förutsättningarna för en effektiv statsskuldsförvaltning avgörs av såväl den ekonomiska politiken som Riksgäldens arbete. Det är den ekonomiska politiken som i huvudsak avgör skuldstockens storlek, vilket i sin tur påverkar möjligheten att emittera statspapper i en omfattning som möjliggör hög likviditet. Samtidigt är det den ekonomiska politiken som påverkar de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet och marknadsaktörernas förtroende för denna hållbarhet. Därtill är det regeringen som ger Riksgälden riktlinjer för förvaltningen.

Riksgälden ansvarar å sin sida för marknads- och skuldvårdande insatser, bland annat i form av marknadsvårdande repor samt byten. Därtill ansvarar Riksgälden för att förvaltningen sker på ett transparent och förutsägbart sätt, vilket gynnar investeringar i svenska statspapper.

Centerpartiets överväganden

*Tabell 31. Avvikelse gentemot regeringen för utgiftsområde 26
Statsskuldsräntor m.m.*

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.			
Summa	±0	±0	±0

Centerpartiet har inga förslag till förändringar i förhållande till vad som föreslås i budgetpropositionen för 2026.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

EU har präglats av en rad kriser det senaste decenniet. Migrationskris, ekonomisk kris, Brexit, Covid-19 och en överhängande klimatkris är exempel på detta. Sedan 2022 har vi också för första gången på decennier ett krig i Europa. När vi hanterar gemensamma kriser tillsammans skapas också ett tydligt mervärde för alla medlemsländer. Vi ser också vilka stora földeffekter som uppstår när samarbetet inte fungerar, som under pandemihanteringen, där stängda gränser och blockerade handelskedjor fick stora ekonomiska effekter. När fokus riktas mot ömsesidiga lösningar på gemensamma problem är EU som starkast.

Kriget i Ukraina, skär rakt in i hjärtat på EU:s fundament: EU som fredsprojekt. Efter två världskrig som lämnade Europas länder i ruiner, med sargade ekonomier och dålig tillgång till mat, blev EU ett av världens mest framgångsrika fredsprojekt.

I en värld av ökad geopolitisk spänning och konkurrens om vilka samhällsmodeller som ska bygga morgondagen, ser vi det som särskilt viktigt att EU fokuserar på de två områden där vi har störst legitimitet och mervärde: att vara pådrivande för en hållbar utveckling och för att värna och främja den liberala demokratin.

EU bör i första hand vara ett samarbete ämnat att bidra till ömsesidiga vinster, snarare än omfördelning. Vad gäller Sveriges avgift till EU har Centerpartiet inget att erinra mot det förslag som regeringen föreslagit i budgetpropositionen.

Centerpartiets överväganden

Tabell 32. Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen
Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2026	2027	2028
Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen			
Summa	±0	±0	±0

Centerpartiet har inga förslag till förändringar i förhållande till vad som föreslås i budgetpropositionen för 2026.

